

Duck

CHRISTUS

IN

00

DAVID GOODING

 **UITGEVERIJ
MEDEMA**

Gooding, David

In de school van Christus, David Gooding

Vertaling uit het Engels: A.C. Molenaar

Vaassen: Medema

Vertaling van: In the School of Christ

Newtownards: The Myrtlefield Trust, 1995

ISBN 90-6353-269-5

NUGI 635

Trefwoorden: Johannes-evangelie; verklaringen

Uitgeverij Medema, Postbus 113, 8170 AC Vaassen

Druk binnenwerk: Biester & Abbes, Almelo

Druk omslag: Grafisch Bedrijf Pieters, Groede

Omslagontwerp: David Sørensen, Brugge

Dutch Translation

Copyright © 1997 The Myrtlefield Trust

P.O. Box 42, Newtownards, Co. Down,

Northern Ireland BT23 3FD

All Rights Reserved

This book was first published by Gospel Folio Press, P.O. Box 2041, Grand Rapids, MI 49501-2041, with the title of 'In the School of Christ' ISBN 1-882701-19-4. Available in the UK from John Ritchie LTD., Kilmarnock, Scotland.

Translated by permission.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any form without permission in writing from the publisher.

Inhoud

Afkortingen	8
Voorwoord van de auteur	9
Historische noot	10
Inleiding: Bij de schooldeur	11
De Cursus: Deel Een	
A. De reiniging van de discipelen	21
Overzicht	22
1. De achtergrond en het tijdstip van de cursus	23
2. De wassing van de wedergeboorte	31
3. De voortdurend herhaalde afspoelingen	46
4. Praktische voetwassing	52
5. Een voet die trapte	58
B. De ontmaskering van Judas' verraad	63
Overzicht	64
6. De essentie van heiligheid	65
7. De ontmaskering van het verraad van de mens	73
8. De tentoonspreiding van Gods heerlijkheid	79
C. De instandhouding, ontwikkeling en vervolmaking van heiligheid	83
Overzicht	84
9. Christus' heengaan legt de nieuwe maatstaven aan	86
10. Tekortschietende volgelingen	91
11. Het einddoel is verzekerd	97

12. Christus – de weg tot de Vader	105
13. Christus – de waarheid over de Vader	115
14. Christus – het leven dat we delen met de Vader	122
15. Christus' afscheidslegaat	129
16. Schoolpauze	139

De Cursus: Deel Twee

A. Heiligheid die het hart van God en mens verblijdt	147
Overzicht	148
17. Beeldspraak met een geschiedenis	150
18. De landman en de niet-vruchtdragende rank	160
19. De landman en de vruchtdragende rank	168
20. De relatie van de ranken tot de wijnstok en de landman	174
21. Het functioneren van de wijnstok: Een voorbeeld voor de ranken	
1. De manier waarop Christus zijn discipelen liefheeft	182
22. Het functioneren van de wijnstok: Een voorbeeld voor de ranken	
2. De mate waarin Christus zijn vrienden liefheeft	189
B. De ontmaskering van de haat van de wereld	199
Overzicht	200
23. Het verstaan van de haat van de wereld	202
24. Gods schitterende antwoord op de vijandigheid van de wereld	211
C. Het geheim van een heilig, doeltreffend getuigenis, onwankelbare vreugde, ontembare moed en uiteindelijke overwinning	219
Overzicht	220
25. Het getuigenis van de Heilige Geest: het overtuigen van de wereld	221
26. Het getuigenis van de Heilige Geest: de verheerlijking van Christus	230

27. Christus' verschijningen na zijn opstanding: een bron van onwankelbare vreugde	239
28. Christus' afscheidsvermaning en verzekering van overwinning	246

De Cursus: Deel Drie

A. De Leraar bidt:	259
29. De Zoon rapporteert aan zijn Vader	261
30. De Zoon bidt voor het behoud van het geloof van zijn discipelen	270
31. De Zoon bidt voor de heiliging van zijn discipelen	277
32. De Zoon bidt voor de resultaten van de zending van zijn discipelen in de wereld	290
33. De Zoon bidt voor al de zijnen op weg naar huis in de heerlijkheid	299

Afkortingen

Bijbelboeken

Gn	Genesis	Js	Jesaja	Rm	Romeinen
Ex	Exodus	Jr	Jeremia	1 Ko	1 Korinthiërs
Lv	Leviticus	Kl	Klaagliederen	2 Ko	2 Korinthiërs
Nm	Numeri	Ez	Ezechiël	Gl	Galaten
Dt	Deuteronomium	Dn	Daniël	Ef	Efeziërs
Jz	Jozua	Hs	Hosea	Fp	Filippiërs
Ri	Richteren	Jl	Joël	Ko	Kolossers
Ru	Ruth	Am	Amos	1 Th	1 Thessalonikers
1 Sm	1 Samuël	Ob	Obadja	2 Th	2 Thessalonikers
2 Sm	2 Samuël	Jn	Jona	1 Tm	1 Timotheüs
1 Kn	1 Koningen	Mi	Micha	2 Tm	2 Timotheüs
2 Kn	2 Koningen	Na	Nahum	Tt	Titus
1 Kr	1 Kronieken	Hk	Habakuk	Fm	Filemon
2 Kr	2 Kronieken	Zf	Zefanja	Hb	Hebreeën
Ea	Ezra	Hg	Haggai	Jk	Jakobus
Ne	Nehemia	Zc	Zacharia	1 Pt	1 Petrus
Es	Esther	Ml	Maleachi	2 Pt	2 Petrus
Jb	Job	Mt	Mattheüs	1 Jh	1 Johannes
Ps	Psalmen	Mk	Markus	2 Jh	2 Johannes
Sp	Spreuken	Lk	Lukas	3 Jh	3 Johannes
Pr	Prediker	Jh	Johannes	Jd	Judas
Hl	Hooglied	Hd	Handelingen	Op	Openbaring

Voor het Nieuwe Testament is de herziene Voorhoeve-uitgave (1982, Uitgeverij Medema, Vaassen) gebruikt en voor het Oude Testament de NBG-vertaling (Editie 1977).

Voorwoord van de auteur

Dit boekje werd oorspronkelijk geschreven om te voorzien in de behoeften van Russische lezers, van wie velen weinig of geen gelegenheid hadden om de Schrift grondig in haar samenhang te bestuderen. Natuurlijk heeft dit lezerspubliek zowel de stijl waarin als het niveau waarop het boek is geschreven, beïnvloed.

Welwillende uitgevers van Gospel Folio Press hebben me overreed dat het boek in zijn huidige vorm van nut zou zijn voor een grotere christelijke lezerskring. Ik buig me daarom graag voor hun oordeel en dank hen oprecht voor al hun deskundigheid die in de uitgave ervan gestoken is. Hun omslagontwerp verdient speciale lof.

Ik bid om Gods zegen op deze publicatie en al hun andere uitgaven.

David Gooding
Belfast

Historische noot

Bijna twintig eeuwen geleden werd Jezus Christus gekruisigd in Jeruzalem tijdens de ambtsperiode daar van Pontius Pilatus als procurator van de Romeinse bezettingsmacht.

Het was de tijd van het joodse Paasfeest, en vlak voordat Hij werd verraden en door de autoriteiten werd gearresteerd – hetgeen leidde tot zijn dood – nodigde Jezus zijn discipelen bij Zich uit in een Hem ter beschikking gesteld huis in Jeruzalem om het Pascha met Hem te vieren. Hij maakte van deze gelegenheid gebruik om hun belangrijke lessen te leren betreffende de essentie van het christelijk geloof, de aard van hun voortdurende relatie met Hem, en de verandering van hun karakter en persoonlijkheid zodat ze in steeds meerdere mate zijn heerlijkheid zouden weerspiegelen.

Toen de tijd was gekomen om het huis te verlaten, was Hij nog niet klaar met zijn onderricht en dus zette Hij, terwijl ze door de donkere straten van Jeruzalem liepen, die vol vijandigheid jegens Hem waren, de lessen voort en vertelde hun hoe Hij hen in staat zou stellen een duidelijk getuigenis voor Hem te geven in een wereld die ook hen dikwijls zou haten.

Jezus was de Leraar, de discipelen waren zijn leerlingen. Het was de school van Christus. Ons doel in dit boek is ons bij Jezus' discipelen te voegen in zijn school, en met hen de lessen te leren.

Inleiding

Bij de schooldeur

Onze wereld is zonder enige twijfel vol schoonheid, van het zonlicht op ongerepte sneeuw tot de bloemen in de lente en de zomer, van de blos op het gezicht van een pasgetrouwde bruid tot de nobele karaktertrekken die het leven heeft gebeiteld op het gezicht van haar grootmoeder.

Maar de wereld is zelfs nog mooier dan ze op het eerste gezicht lijkt, en zeker mooier dan we rehtens mogen verwachten. Verbazingwekkend veel mooier. Leg de vleugel van een insect onder een microscoop en u zult een wonder van constructie zien. Praat met een natuurkundige die zojuist heeft ontdekt hoe een oneindig gecompliceerd systeem in het heelal werkt, en hij zal u vertellen dat de wiskunde die het systeem beschrijft niet alleen vanzelfsprekend juist, maar ook verbazingwekkend elegant en fraai is.

En de wereld is ook vol genoegens en vreugden, waarvan sommige sterk en diep, zoals die van bevredigende persoonlijke relaties, en andere, zoals geuren, die niet levensnoodzakelijk zijn en alleen schijnen te bestaan met het doel ons extra en onverwacht genoegens te geven.

Maar dat gezegd zijnde kan niet worden ontkend dat onze wereld ook vol lelijks en verdrietigs is, veel ervan volkomen onnodig. Waarom moeten overigens verstandige en naar het heet beschaafde volken elkaar afslachten? Waarom moeten rijke zakenlui bedriegen om nog meer miljoenen te verzamelen dan ze al hebben? Waarom breken zoveel kin-

deren ten slotte het hart van hun ouders? En waarom zijn sommige vrouwen zo verschrikkelijk en dodelijk jaloers, en sommige mannen zo meedogenloos egoïstisch, agressief en ontrouw?

Vroeg of laat zullen onze bittere en frustrerende ervaringen - betreffende de manier waarop lelijk menselijk gedrag vernietigt wat mooi en heerlijk had kunnen zijn - allerlei vragen in ons hoofd op gang brengen. Waarom is het hele leven niet mooi en heerlijk? Waarom kwetsen we allemaal soms zelfs hen van wie we het meest houden? Wat is er mis met onze wereld en met ons mensen? Is er eigenlijk, zoals de Bijbel zegt, wel een andere wereld waar alles mooi is en niets lelijks om haar te bederven? En zo ja, bestaat er dan wel enige realistische hoop voor ons om daar eens terecht te komen? Of is dat maar een sprookje voor kinderen, een verzonden wereld waarvan de begoochelingen de mensen moet geven om de onrechtvaardigheden van het leven te verdragen in plaats van te worstelen om ze uit te bannen? Als dat zo is, zouden we beslist moeten zien af te komen van die illusies en ons erop moeten concentreren om het gedrag van de mensen te verbeteren en de wereld mooier en fijner te maken. Maar hoe? De Bijbel zegt dat er een kracht beschikbaar is die ons kan veranderen, zodat we een mooi en heerlijk leven kunnen hebben in deze wereld, niet alleen in de hemel. Is dat waar? Zo ja, hoe werkt dat dan?

In dit verband zou het interessant zijn om enkelen van de oorspronkelijke volgelingen van Jezus Christus te laten vertellen wat hen het eerst tot Hem aantrok. Petrus, de Galilese visser, bijvoorbeeld (die later de apostel Petrus werd) was een stoere, sterke, praktische man, gewend aan de ontberingen van zijn beroep van visser op het vaak gevaarlijke water van de Zee van Tibérias. Hij was, zo mogen we vermoeden, geen man die geneigd was tot sentimentaliteit, of tot godsdienst. Jezus 'heeft ons geroepen', zo verklaart hij, 'door zijn eigen heerlijkheid en deugd' (2Pt1:3). Het waren de loutere glans en schoonheid van Christus' karakter die Petrus aantrokken: zijn kracht naast zijn zachtmoedigheid, zijn morele

zuiverheid naast zijn buitengewone liefde en vriendelijkheid en geduld met gebroken en zondige mensen; zijn vlammen-de toorn tegen alle onrecht andere mensen aangedaan, en tegelijkertijd zijn bereidheid om zonder vergelding het lijden dat Hem persoonlijk werd aangedaan, te vergeven. Zo sterk was de aantrekkingskracht van Jezus' karakter en gedrag dat Petrus uiteindelijk zijn vissersbedrijf verliet en Jezus volgde. En de gelegenheid die hij zo kreeg om Jezus van dichtbij in allerlei situaties te observeren, overtuigde hem ervan dat er inderdaad een hemel was, en dat de majesteit en heerlijkheid van Jezus' karakter van buitenaardse oorsprong waren.

Dezelfde indruk kreeg Petrus' collega-visser Johannes, die later ook een apostel werd. 'Wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd,' zegt Johannes (Jh1:14), 'een heerlijkheid als van de eniggeborene van [God] de Vader.'

En toen beleefden deze stoere, praktische vissers gaandeweg en ongemerkt iets heel ingrijpends. Ze merkten dat ze niet meer tevreden konden zijn met hun vroeger gedrag, waarvan ze nu aanvoelden dat het zondig was. Ze werden vervuld met een verlangen om niet alleen bij Jezus te zijn, maar om ook te leven als Hij. Om in feite te zijn wat de Bijbel 'heilig' noemt. En Jezus vond niet dat hun verlangen om te leven en zich te gedragen als Hij een onrealistische wensdroom was voor praktische mannen als zij; integendeel, Hij verzekerde hun dat hun verlangen kon worden vervuld. Weliswaar toonde de wereld in het algemeen na betrekkelijk korte tijd wat ze dacht van Jezus' karakter en zijn levenswijze door Hem te kruisigen – de lelijkheid scheen opnieuw te hebben getriomfeerd over de schoonheid – maar Hij stond weer op uit de dood, zeggen zijn apostelen; en zijn opstanding ontketende voor hen zowel als voor allen die oprecht in Christus geloven, tot op de huidige dag, de kracht om een waarachtig christelijk en heilig leven te leiden in de ruwe strijd, de realiteit en de praktijk van deze wereld van alledag.

Maar hier stuiten we op een probleem. Voor veel mensen is het woord 'heilig' beslist onaantrekkelijk. Het lijkt hun iets

negatiefs, iets dat alles wat plezierig is in het leven verbiedt. Heiligen worden dan geacht bleke kluzenaars te zijn, die maar half leven, en heiligheid is dan niet alleen onbereikbaar, maar ligt volledig buiten het gebied waarvoor normale mensen met bloed in hun aderen belangstelling hebben.

Toegegeven, heiligheid heeft een negatieve kant; maar de chirurgie bijvoorbeeld heeft die ook. Het positieve doel van de chirurgie is mensen lichamelijk gezond en sterk te maken. Maar juist om die reden kijkt de chirurgie heel negatief aan tegen bacillen en kankergezwellen. Op dezelfde wijze is het positieve doel van heiligheid mensen moreel zuiver, sterk en mooi te maken, met een schoonheid als die van de Schepper Zelf. Maar om die reden heeft ze begrijpelijkerwijze een negatieve houding ten opzichte van alles wat de Schepper zou onteren, zijn schepselen zou vernederen, of de mooie dingen van het leven zou bezoedelen, bederven en vernielen. Natuurlijk zal de heiligheid ingaan tegen sommige zaken die op een bepaald moment plezierig lijken. Voor de aan drugs verslaafde tiener lijkt de volgende cocaïne-shot het enige aantrekkelijke en plezierige in de wereld. Hij kan niet zien wat de buitenstaander wel kan zien, namelijk dat hoe plezierig ze ook lijken, de drugs bezig zijn zijn hersenen te verwoesten. Zo kan wraak ook heel zoet lijken; maar niet alleen verwondt ze het slachtoffer, ze brengt echter ook schade toe aan de ziel van degene die zich eraan overgeeft.

Daarom hebben we Christus nodig om ons te leren wat ware schoonheid, waar genot en ware heiligheid zijn, en hoe ook wij heilig kunnen worden zoals Hij was op aarde, en nu is in de hemel. Het is zijn onderwijs over dit onderwerp waarbij wij nu worden uitgenodigd aanwezig te zijn.

Onze medestudenten

Laten we dus eens gaan kennismaken met de studenten die de cursus over heiligheid volgden toen Christus die voor het eerst gaf, en die nu voor ons staat opgeschreven in het Evangelie van Johannes, hoofdstuk 13-17. Het feit dat het allemaal apostelen waren, zou ons kunnen doen denken dat we

in zo'n klas wellicht niet op onze plaats zijn, en dat Christus' onderricht over heiligheid slechts geschikt is voor religieuze experts. Maar dat zou ver bezijden de waarheid zijn. Geen van de apostelen was opgeleid in de theologische scholen van die tijd; geen van hen had hoger onderwijs gehad. En wat hun deskundigheid betreft, Christus Zelf had hen beschreven als theologische en verstandige baby's (Lk10:21). Als we horen wat voor vragen ze Christus stellen tijdens zijn lessen, zullen we in feite concluderen dat ze net zo langzaam van grip waren als wij soms zijn.

Het was feitelijk een gevarieerd gezelschap. Verschillenden van hen waren net als Petrus vissers van beroep: robuuste, dappere, praktische mannen van het werk, die precies wisten hoe moeilijk het was de kost te verdienen en een gezin te onderhouden. Petrus zelf was een vurige, sympathieke man, steeds klaar met commentaar of reacties, met de neiging om de leiding te nemen en voor de anderen te spreken, maar impulsief - geneigd eerst te spreken en te handelen en pas later na te denken. Mattheüs daarentegen was een koel, berekenend type. Voordat hij gehoor gaf aan het roepen van Christus, had hij heel veel geld verdiend als belastingontvanger, in dienst van de gehate Romeinen. Na zijn bekering gaf hij dit maatschappelijk onaanvaardbare beroep op, maar hij was gewend gedetailleerde en goed geordende aantekeningen te maken, en gebruikte zijn vaardigheid later om een verslag te schrijven van het leven van Christus: het Evangelie van Mattheüs.

Johannes en Jakobus waren ambitieuze strebers. Het kon hun niet schelen hoe hard ze moesten werken of wat ze moesten opofferen, als zij maar de topposities konden krijgen in Christus' koninkrijk (Mk10:35-45). Hun ambitie was niet honderd procent gezond, en hun gevoel voor rechtvaardigheid kon soms deerlijk vermengd zijn met kwaadaardig wraakgevoel (Lk9:51-56). Filippus, zo weten we uit de Schrift, was een zachte, gemakkelijk te benaderen persoon (Jh12:21); Thomas was een nuchtere man die niet bang was openlijk zijn twijfels en moeiten in het geloven te uiten

(Jh11:16; 20:24-29); en Simon de Zeloot was vóór zijn bekeering een rechtse politieke activist geweest, precies het tegenovergestelde van wat Mattheüs de collaborateur was geweest. Anderen waren stille mensen; we horen hen nooit iets zeggen – hoewel ze toch serieuze studenten waren. Dan was er nog een schimmige figuur. Hij droeg de gezamenlijke beurs; maar hij was geen echte discipel en werd ten slotte ontmaskerd als verrader.

En wij, wat onze persoonlijkheid en ons karakter ook mogen zijn, en welke politieke, culturele en sociale achtergrond we ook mogen hebben, kunnen ons zonder moeite als medestudenten scharen bij mannen zoals zij in de school van Christus.

De school

In feite werden niet alle lessen op dezelfde plaats gegeven. En daar waren redenen voor. Er zitten twee kanten aan heiligheid. De eerste is liefde voor en toewijding aan de Goddelijke Personen van de Drie-eenheid, het hebben van gemeenschap met hen en Hun toe te laten ons hun liefde voor ons te tonen en ons te leren wat hun wil en verlangen voor ons is; Hun een woning te bereiden in onze harten, zoals Zij óns eenmaal een woning zullen bereiden in de hemel. Dit deel van de cursus onderwees Christus heel toepasselijk in de stille afzondering van een particuliere gastenkamer waar Hij en zijn apostelen bijeengekomen waren om het joodse Pascha te vieren. En terwijl zij op oosterse wijze aanlagen rond de eettafel in intieme, openhartige gemeenschap, liet Christus hun zien dat heiligheid niet in de eerste plaats een zaak is van het houden van regels en voorschriften (hoewel er heel wat geboden zijn om te houden), maar een zaak van het door ons beantwoorden van de liefde van God die ons door zijn Zoon, Jezus Christus, is bewezen.

Maar er zit nog een andere kant aan heiligheid, want ware heiligheid zal ons er niet toe brengen weg te lopen uit het leven en ons af te sluiten van de wereld als geestelijke kluizenaars. Ware heiligheid zal Christus' discipelen mee-

nemen de wereld in met al haar zonde en vijandigheid tegen God. En daar zal van hen verwacht worden dat ze vrijmoedig getuigen van Christus, terwijl ze leven tot verheerlijking van God, zijn heiligheid tonen, de zonde berispen, maar Gods liefde voor al zijn schepselen, hoe zondig ook, belichamen en tentoonspreiden. Om deze kant van de heiligheid te onderwijzen leidde Christus hen uit de gezellige afzondering van de gastenkamer de straten van Jeruzalem in, waar de nachtlucht vermengd was met de haat van zijn vijanden, die al bezig waren zijn ondergang te beramen met Judas de verrader. En daar, langs de straten van de stad op zijn weg naar Gethsémané, waar Hij werd gearresteerd en meegenomen om gekruisigd te worden, gaf Christus heel toepasselijk zijn lessen over deze tweede kant van de heiligheid.

De lessen

Dit kunnen we wel meteen zeggen: we zullen zien dat Christus' onderwijs over heiligheid niet vol ingewikkelde, abstracte begrippen zit die alleen een geschoolde filosoof of theoloog zou kunnen begrijpen. De lessen zullen zo eenvoudig zijn als Christus' Goddelijke wijsheid ze maar kan maken. Het is een kenmerk van het geniale van de Schepper dat Hij kan communiceren met het verstand en het hart van de eenvoudigste van zijn volk.

En hoewel de lessen een grote hoeveelheid details bevatten, zijn de belangrijkste elementen in beide delen van de cursus weinig in getal en ongecompliceerd. Ze kunnen op simpele wijze worden weergegeven; zie p.18.

De twee kanten van de heiligheid

Ook de details zullen gemakkelijk te volgen en te begrijpen zijn als we merken dat veel van wat in het eerste deel van de cursus wordt onderwezen, in het tweede wordt herhaald (zoals te zien is uit de lijsten op p.140-144).

Nee, de grootste moeilijkheid is naar het gevoelen van velen niet gelegen in het volgen en begrijpen van Christus' onderwijs over heiligheid, maar in het uitvoeren ervan in de

**Binnen de christelijke
gemeenschap (hfst.13-14)**

- I. De aanschouwelijke gelijkenis van de voetwassing: Gods basisvoorziening voor onze heiligmaking (13:1-20).
- II. Christus' onthulling van Judas' verraad: toont ons wat het basisprincipe van heiligheid (en onheiligheid) is (13:21-32).
- III. Christus' heengaan: het doel en de betekenis ervan voor de volmaking van onze heiligheid (13:33-14:31).

**Buiten in de wereld
(hfst.15-16)**

- I. De gelijkenis van de wijnstok en de ranken: Gods basisvoorziening voor onze groei als getuigen in de wereld (15:1-17).
- II. Christus' onthulling van de haat van de wereld: helpt ons de vijandigheid van de wereld tegenover ons getuigenis te begrijpen (15:18-27).
- III. Christus' heengaan: de noodzaak en betekenis ervan voor onze overwinning van de wereld (16:1-33).

praktijk. Hun idee van een 'heilige' is iemand die door strenge godsdienstige discipline en bijna bovenmenselijke onthouding na vele jaren een buitengewoon hoog niveau van vroomheid heeft bereikt; en ze voelen instinctief in hun eigen hart dat zijzelf zo'n last onmogelijk zouden kunnen dragen.

Maar dit idee over hoe men een heilige wordt, is vreselijk vertekend. Luister maar naar de bewoordingen waarin Christus zijn uitnodiging voor zijn school uitdrukt: 'Komt tot Mij, allen die vermoeid en belast bent, en Ik zal u rust geven. Neemt mijn juk op u en leert van Mij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart, en u zult rust vinden voor uw zielen; want mijn juk is zacht en mijn last is licht' (Mt11:28-30).

Zeker, Christus verwacht van zijn volgelingen dat ze zijn geboden houden en er hard aan werken om ze in praktijk te brengen. Maar waarom zijn juk zacht is en zijn last licht, zal in de hiernavolgende lessen duidelijk worden. Dat is omdat

elke noodzakelijke belangrijke stap vooruit in de ontwikkeling van heiligheid niet wordt bereikt door wat wij voor Christus doen, maar door wat Hij voor óns doet, niet door onze inspanningen, maar door zijn kracht. Om te beginnen roept Christus ons niet maar op om een leven als Hij te leiden: eerst implanteert Hij in ons zijn eigen leven, zodat we dan het vermogen en de middelen hebben om te leven als Hij. Het zou tenslotte geen zin hebben iemand op te dragen een symfonie te schrijven als die persoon niet eerst een bijzonder muzikaal talent had gekregen. Dus zullen we ontdekken dat Christus' allereerste les over heiligheid als volgt zal zijn: dat Hij de macht heeft in ons het leven van de Heilige Geest te implanteren; zonder dat leven kunnen we niet heilig worden (hfst.13).

Zeker, vervolgens vraagt Hij ons om voor Hem hier op aarde een woonplaats te maken in ons hart; maar dat doet Hij pas nadat Hij heeft aangekondigd dat Hij een woning voor óns gaat bereiden in het huis van zijn Vader, en heeft beloofd dat Hij weer zal komen en ons daarheen zal brengen (hfst.14).

Natuurlijk zal Hij van ons verwachten dat we de vrucht van de Geest zullen laten zien, liefde, vreugde, vrede, enzovoorts, in onze levenswijze. Maar niet zonder hulp, door onze eigen inspanningen. Wij zijn niet de Wijnstok die deze vrucht voortbrengt: Hij is het. Van óns wordt slechts verwacht dat we ranken zijn die van Hem het leven, de genade en het uithoudingsvermogen ontvangen die het vrucht dragen mogelijk maken (hfst.15).

Ja, van Christus' volgelingen wordt verwacht dat ze moedig getuigen voor Christus in deze vijandige wereld. Maar zij zijn niet de hoofdverantwoordelijken voor het geven van dit getuigenis: de Heilige Geest, gezonden door de Vader in Christus' naam, draagt de hoofdlast van deze wereldwijde taak. Christus' volgelingen zijn slechts assistenten van de Heilige Geest (hfst.16).

Op zulke voorwaarden kan dus iedereen heilig worden. Laten we nu onmiddellijk de school van Christus binnengaan.

DE CURSUS: DEEL EEN

A. De reiniging van
de discipelen

Overzicht

In deze lesperiode zullen we onderwijs krijgen over: *Gods basisvoorziening om ons tot heilige en mooie mensen te maken.*

Deze voorziening is bedoeld om ons te bevrijden van onze zondige geesteshouding en van de gebreken in ons karakter die de Bijbel in figuurlijke taal 'vlekken, rimpels en smetten' noemt.

Ze bestaat uit:

1. *De wedergeboorte die innerlijk tot stand wordt gebracht door de Heilige Geest.*
 - er wordt figuurlijk (niet letterlijk) naar verwezen als een éénmalige, alles afwassende, geestelijke ervaring; het is een onontbeerlijke, geestelijke beginervaring; ze geeft nieuw leven, nieuwe verlangens en nieuwe krachten; zonder haar is ware heiligheid onmogelijk; als ze éénmaal is ondergaan, hoeft ze nooit meer te worden herhaald.
2. *De reiniging en vernieuwing van hart, geest en daad door de Here Jezus.*
 - er wordt figuurlijk (niet letterlijk) naar verwezen als een voortdurend herhaalde voetwassing;
 - het is een proces dat voortdurend moet worden ondergaan om praktische gemeenschap met de Here Jezus in stand te houden.

Hoofdstuk 1

De achtergrond en het tijdstip van de cursus

Vóór het feest van het Pascha nu heeft Jezus, die wist dat zijn uur was gekomen dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader en die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad, hen liefgehad tot het einde. (Jh13:1)

De oorspronkelijke achtergrond van de serie lessen die we op het punt staan te bestuderen, was werkelijk aangrijpend. Drie jaar lang had Christus met de twaalf mannen die zijn apostelen waren, geleefd, gewerkt en rondgereisd; en allen (behalve één) hadden Hem liefgehad, Hem gediend en huis en haard en aardse rijkdom opgeofferd om Hem te volgen. En nu, heel abrupt (zo lijkt het althans), ging Hij hen verlaten! Hoe moesten ze dat nu begrijpen?

Hij had hun verschillende keren eerder al verteld dat Hij hen moest verlaten. Maar ze hadden, net als wij, niet in zich opgenomen wat ze in geen geval wilden horen; en ze hadden al gauw vergeten wat Hij had gezegd. Deze avond zou Hij het hun opnieuw uitvoerig moeten vertellen en in on-dubbelzinnig duidelijke taal: Hij moest hen verlaten! Hij moest gaan. Het nieuws zou hen ontstellen en verbijsteren. En als ze een paar uur later de gewelddadige dood zagen waarmee Hij hen verliet, zouden ze worden overweldigd door ontzetting, verdriet, vrees en een angstig gevoel in de steek te zijn gelaten. Goed, hun ontzetting zou niet lang duren. Drie dagen later zou die totaal ontslaan in vreugde door zijn opstanding. Maar evengoed zou Hij slechts veertig

dagen daarna naar de hemel opvaren en hen opnieuw verlaten. Deze keer voorgoed.

Waarom, zo vragen wij, moest Hij hen dan verlaten? Het is een vraag die ons vandaag evenzeer aangaat als dat ze de eerste discipelen aanging. Als Jezus de Zoon van God was, en is, door God in de wereld gezonden om ons mannen en vrouwen te redden, had Hij hier kunnen blijven zolang Hij wilde. Waarom bleef Hij dan maar zo kort? De tijd die Hij met zijn discipelen doorbracht, terwijl Hij hun onderricht gaf, sprak tot de menigten en wonderen deed, was slechts iets meer dan drie jaar! Had Hij hen niet nog meer kunnen helpen, en meer mensen kunnen overtuigen en redden, als Hij langer bij hen was gebleven? Waarom moest Hij zijn discipelen zo gauw al verlaten?

Laten we om te beginnen dit tenminste duidelijk stellen: het was niet omdat Hij geen belang meer in hen stelde, of omdat zijn liefde voor hen was verminderd. '... die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad,' zegt Johannes (13:1), 'heeft hen liefgehad tot het einde', dat wil zeggen, tot het uiterste.

Ook was het niet zo dat Hij tegen zijn wil door zijn vijanden uit de wereld werd geworpen als het zwakke slachtoffer van hun haat, machteloos om zijn discipelen nog langer te helpen. Nee! Hij verliet de wereld weloverwogen om naar de Vader te gaan (13:1). Van nu af aan zou Hij door God worden verhoogd tot de positie van oppermacht over het heelal, gezeten aan Gods rechterhand 'in de hemelse gewesten, boven alle overheid, gezag, kracht en heerschappij en elke naam die genoemd wordt, niet alleen in deze, maar ook in de toekomstige eeuw' (Ef1:20-21). Zijn heengaan was geen gedwongen ballingschap en ook geen tactische aftocht.

Maar toch, vragen we weer, waarom moest Hij zijn discipelen zo gauw al verlaten? Het antwoord luidt als volgt: Hij had het vaste voornemen zijn discipelen heilig te maken, en de enige manier waarop Hij dat kon doen, was hen te verlaten. Dat klinkt eerst vreemd; maar het is waar, en tijdens deze cursus zullen we leren waarom. Hij had langer bij hen

kunnen blijven en hun bijvoorbeeld veel meer onderwijs in ethiek hebben kunnen geven dan Hij in de Bergrede had gedaan. Dat zou hen misschien hebben geholpen om een beter begrip te krijgen van wat Gods normen van heiligheid zijn; maar op zichzelf zou dat hen nooit hebben veranderd in heiligen, want het zou hun niet de kracht hebben gegeven om in overeenstemming met die normen te leven. De enige manier waarop Hij voor hen de kracht beschikbaar kon maken die nodig is om eerst heilig te worden en daarna een heilig leven te leiden, was Zelf weg te gaan.

We moeten duidelijk beseffen: Christus leek niet op een tennisspeler die zich dapper door een toernooi worstelt, maar de laatste wedstrijd verliest en zo naar huis gaat. Hij leek zelfs niet op de kampioen die de laatste wedstrijd wint en dan, als het toernooi voorbij is, ophoudt met tennissen. Voor Christus maakte het heengaan naar de Vader zelf deel uit van het toernooi, een onontbeerlijk deel van het proces en de voorziening om zijn discipelen heilig te maken. En niet alleen zijn discipelen van toen, maar al zijn discipelen van die tijd af.

Dit was dus de zeer belangrijke les die Hij zijn apostelen zou leren in zijn school voor heiligheid tijdens de laatste uren voordat Hij hen verliet.

Het vertrouwen van de leraar

En tijdens de maaltijd, toen de duivel Judas Iskariot, de zoon van Simon, al in het hart gegeven had Hem over te leveren, stond Hij, terwijl Hij wist dat de Vader Hem alles in de handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, van de maaltijd op ... (13:2-3)

Dus Jezus was van plan zijn discipelen heilig te maken! Maar moeten we niet vragen: 'Wat voor realistische verwachtingen had Hij dat Hij daarin zou slagen?' Het waren wel mannen die Hij persoonlijk had uitgekozen en geroepen om Hem te volgen, en Hij was drie jaar lang druk bezig

geweest hen te onderwijzen en te trainen, en had hen bemoeidigd met zijn eigen vriendschap en voorbeeld. Maar kijk nu eens naar hen! Hier zaten ze dan bij elkaar om voor de laatste keer met elkaar te eten voor Hij ging sterven. De kamer waarin ze bijeengekomen waren, was hun voor de gelegenheid ter beschikking gesteld, maar er was geen slaaf om hen te bedienen en hun de eenvoudige hoffelijkheid te bewijzen (toentertijd gebruikelijk in het Midden-Oosten) de voeten van elke gast te wassen vóór de maaltijd. Toch had geen van de discipelen de fijngevoeligheid of de beleefdheid om deze hoffelijkheid te bewijzen aan de Here Jezus, laat staan aan de andere discipelen; onze Heer was genoodzaakt het Zelf te doen (13:5-12). Wat waren deze mannen egoïstisch en ego-centrisch. Eigenlijk net als wij.

En dat niet alleen. Bij deze hoogst gewijde en bijzondere gelegenheid, toen men had mogen verwachten dat de vriendschapsbanden op hun sterkst waren, was Judas Iskariot in zijn gedachten bezig de details af te ronden van zijn plan om Christus te verraden. Voor de nacht voorbij was, zou hij Christus voor dertig zilverlingen hebben verkocht om te worden gedood.

Een eindje verder aan de tafel lag een andere discipel, Petrus. Hij verklaarde luidruchtig zijn liefde tot en loyaliteit aan Jezus en beloofde Hem te volgen naar de gevangenis en zo nodig tot in de dood. En wat hij zei, meende hij bovendien oprecht. Maar zijn oprechtheid zou weinig baten. Een paar uur later zou het eerste teken van mogelijke vervolging zijn moed doen verschrompelen als een stukje papier, en hij zou Jezus drie keer achter elkaar verloochenen. De rest van de twaalf was nauwelijks beter. Als het erop aankwam en Jezus werd gearresteerd, zouden ze Hem allemaal in de steek laten en het op een lopen zetten.

Welke verwachting kon Jezus hebben dat Hij dit soort mannen ooit heilig zou kunnen maken? Zij kenden zijn morele leer. Maar waar zou de benodigde moed vandaan komen om die leer in praktijk te brengen in een boze en vijandige wereld? En waar zouden de onontbeerlijke liefde en

loyaliteit, genade en kracht, vastberadenheid en volharding vandaan komen?

Overschatte Jezus misschien de liefde, loyaliteit en goede voornemens van zijn discipelen? Of onderschatte Hij het ellendige egoïsme, de zwakheid en wispelturigheid van het menselijk hart? Nee! Hij kende zijn discipelen door en door. Hij wist dat Judas het plan beraamde Hem te verraden (13:11), en dat Petrus Hem zou verloochenen (13:36-38). En bovendien beseft Jezus dat achter het verraad van Judas en de zwakheid van Petrus een duisterder macht zat, die hen beiden gebruikte om zo mogelijk alle bedoelingen van Hem bij voorbaat te verijdelen. Want het was Satan zelf die het in Judas' hart had gelegd om Jezus te verraden (13:2). En nu, op dit strategische moment, had hij Judas aan de tafel tegenover Jezus geplaatst om Jezus te honen met dit ophanden zijnde en schijnbaar rampzalige overlopen. En het was Satan die de discipelen zó in paniek zou brengen dat ze Jezus in de steek lieten toen Hij werd gearresteerd, en Petrus een leugenachtige lafaard werd bij Jezus' proces.

Jezus wist het allemaal. Hij had geen illusies over de karaktervastheid van zijn discipelen. Maar hoewel Hij alles van hen wist, zette Hij Zichzelf – en daar gaat het om – er desondanks toe hen te veranderen in echte heiligen in het leven van elke dag. Niet ontmoedigd door hun zwakheid en de sterkte van de tegenstander, begon Hij met zijn cursus over heiligheid.

Maar hoe kon Hij zo vol vertrouwen zijn? Johannes vertelt het ons (13:3). De Here Jezus wist op dit tijdstip twee dingen. In de eerste plaats had God Hem alles in de handen gegeven. Dat wil zeggen dat God Hem volstreekte en opperste macht had gegeven: niets bevond zich buiten zijn gezag. Om één voorbeeld te geven: 'Niemand,' had Christus eerder gezegd, 'neemt het [= mijn leven] van Mij, maar Ik leg het uit Mijzelf af; Ik heb macht het af te leggen en heb macht het weer te nemen. Dit gebod heb Ik van mijn Vader ontvangen' (Jh10:18).

In de tweede plaats wist Jezus dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging (13:3). Dit was altijd de bedoel-

de begrenzing van zijn zending in de wereld geweest. Hij kwam met al het gezag van God achter Zich - maar niet om te blijven! Zijn zending zou pas voltooid zijn als Hij was teruggekeerd naar de Vader. Niets zou Hem ervan weerhouden dat doel te bereiken.

In een poging Christus te dwarsbomen en zijn zending tot staan te brengen, beraamde Satan Christus' verraad en kruisiging. Onverstandig genoeg! Want het lijden aan het kruis zou juist het middel worden waardoor Christus vergeving zou verschaffen voor allen die in Hem geloofden, en daarmee de vrijheid om een leven van heiligheid te beginnen. In zijn poging Christus' invloed op mannen en vrouwen teniet te doen, was Satan bezig om Christus de wereld uit te werken door middel van een beestachtige terechtstelling. Maar Christus' vertrek uit deze wereld door zijn opstanding en hemelvaart naar de Vader zou juist de kracht vrijmaken die zijn discipelen nodig hadden om een heilig leven te leiden, en die kracht voor hen beschikbaar maken. Satan probeerde Christus' plan om zijn discipelen (en miljoenen zoals zij) te veranderen in echte heiligen, te dwarsbomen. Maar dat zou uiteindelijk tot gevolg hebben dat dat plan juist in de hand werd gewerkt. Geen tegenstand zou sterk of slim genoeg zijn om Christus' doel te verijdelen.

In dit vertrouwen stond Jezus van de tafel op om zijn discipelen de eerste les te geven van zijn cursus in heiligheid. En zijn vertrouwen zou uiteindelijk de bron worden van hun eigen vertrouwen dat ze eens vast en zeker de heerlijkheid van God zouden bereiken. Luister naar de apostel Paulus:

Maar wij weten dat hun die God liefhebben, alle dingen meewerken ten goede, hun die naar zijn voornemen zijn geroepen. Want hen die Hij tevoren heeft gekend, heeft Hij ook tevoren bestemd om aan het beeld van zijn Zoon gelijkvormig te zijn, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele broeders. En hen die Hij tevoren heeft bestemd, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij heeft geroepen, die heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij heeft gerechtvaardigd, die heeft Hij ook verheerlijkt. (...) Want ik ben verzekerd dat dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch

tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch machten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus onze Heer (Rm8:28-30; 38-39). Zó'n vertrouwen laat het hart van een gelovige zingen.

Maar laten we nu, voordat we met de eerste les beginnen, even stoppen om de sfeer in de school in ons op te nemen.

De sfeer in de school

Een kind dat voor de eerste keer naar school gaat, of een student die voor het eerst de universiteit betreedt, zou wel eens een beetje bang kunnen zijn. Zal de cursus heel moeilijk worden? En wat voor leraren zal hij krijgen? Sympathieke, behulpzame en geduldige? Of norse, afstandelijke en veel-eisende? En zullen ze zich er wel echt om bekommeren of hun studenten slagen of zakken?

Des te meer zou een uitnodiging om een cursus te volgen waarbij Christus de persoonlijke leraar van elke student zal zijn, schrikwekkend en onaantrekkelijk kunnen zijn voor veel mensen. Hun voorstelling van Christus is die van de verheerlijkte Zoon van God, de Almachtige Heerser van het Heelal, omringd door gesloten gelederen van engelen, aarts-vaders en heiligen, majesteitelijk maar uiterst ver verwijderd van gewone sterfelijke en zwakke mannen en vrouwen. Ja, zó ver zelfs dat ze er heel goed de voorkeur aan zouden kunnen geven om niet rechtstreeks met Hem te maken te hebben, maar Hem, als het zou moeten, te benaderen door tussenkomst van één of meer tussenpersonen.

Wat was de sfeer in de opperzaal, toen Christus kort voordat Hij stierf zijn discipelen deze serie lessen in heiligheid gaf, in feite anders. De eerste helft van de cursus werd gegeven tijdens een avondmaaltijd, terwijl Hij en zijn studenten om een tafel zaten, en aten terwijl ze praatten. Het was eigenlijk nog informeler en intiemer dan het woord 'zaten' zou kunnen suggereren. Omdat ze oosterlingen waren, lagen ze languit op dunne matten rond een lage tafel en steunden op hun linker elleboog; hun rechterhand en

-arm was daardoor vrij om te reiken naar het eten en het te pakken. En toen één van de discipelen, die naast Jezus lag, Hem iets wilde vragen, leunde hij eenvoudig achterover tegen Jezus' borst en keek Hem dan vanzelf in zijn gezicht (13:25). Ook was er niemand van hen bang om Hem in de rede te vallen en het Hem te zeggen als hij niet begreep wat Hij zei (14:5-10,22-23). Op een bepaald moment protesteerde Petrus zelfs tegen iets dat Jezus deed. Het was ongetwijfeld dom van hem; maar het feit dat hij niet bang was om het te doen, bewijst hoe volkomen op hun gemak ze zich voelden in de aanwezigheid van de Heer. Dat laat weer zien hoe een vriendelijke en benaderbare leraar Hij was.

Sindsdien is Hij natuurlijk naar de hemel opgestegen; maar in wezen is Jezus nu niet anders dan in de opperzaal. 'Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde en tot in eeuwigheid,' zegt de Bijbel (Hb13:8); en als we nu proberen de lessen die Hij zijn discipelen in de opperzaal leerde, te volgen, mogen we onze vragen precies zo vrijmoedig als zij deden in hun openhartige conversatie met Hem, rechtstreeks in het gebed bij Hem brengen.

De wassing van de wedergeboorte

Vóór het feest van het Pascha nu heeft Jezus, die wist dat zijn uur was gekomen dat Hij uit deze wereld zou overgaan naar de Vader en die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad, hen liefgehad tot het einde. En tijdens de maaltijd, toen de duivel Judas Iskariot, de zoon van Simon, al in het hart gegeven had Hem over te leveren, stond Hij, terwijl Hij wist dat de Vader Hem alles in de handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging, van de maaltijd op en legde zijn kleren af; en Hij nam een linnen doek en omgordde Zich. Daarna goot Hij water in het bekken en begon de voeten van de discipelen te wassen en af te drogen met de linnen doek waarmee Hij omgord was. Hij kwam dan tot Simon Petrus; deze zei tot Hem: Heer, wast U mijn voeten? Jezus antwoordde en zei tot hem: Wat Ik doe, weet jij nu niet, maar je zult het hierna begrijpen. Petrus zei tot Hem: U zult mijn voeten geenszins wassen tot in eeuwigheid. Jezus antwoordde hem: Als Ik je niet was, heb je geen deel met Mij. Simon Petrus zei tot Hem: Heer, niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en mijn hoofd! Jezus zei tot hem: Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein. En u bent rein, maar niet allen. Want Hij wist wie Hem zou overleveren; daarom zei Hij: U bent niet allen rein. (Jh13:1-11)

Het was niet anders dan te verwachten dat onze Heer zijn onderwijs over heiligheid zou beginnen met een les over de noodzaak van reiniging. Ieder van ons is bezoedeld door tal-

loze zondige denkwijzen en daden; en het ligt voor de hand dat we, als we ooit heilig willen worden, noodzakelijkerwijze gereinigd moeten worden, en wel voortdurend. En het is ook niet verwonderlijk dat de Here Jezus, als de volmaakte leraar die Hij was, de noodzaak van morele en geestelijke reiniging ging benadrukken door middel van een fysieke aanschouwelijke les, door de voeten van zijn discipelen te wassen met water.

Maar plotseling, in antwoord op een opmerking van Petrus, gaf onze Heer het basisprincipe van geestelijke reiniging, waarvan de verrassende grootsheid uit de tekst springt en ons onweerstaanbaar aanspreekt: 'Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein.'

Geheel rein? Hoe kán iemand geheel rein zijn, moreel en geestelijk, terwijl hij nog op aarde is? Had Hij het dan misschien over de toekomst: alle gelovigen zullen uiteindelijk geheel rein worden als ze ten slotte thuiskomen in de hemel? Maar nee, Christus had het niet over de toekomst. Zijn discipelen waren nog niet in de hemel, dat is duidelijk. En desondanks zei Christus tegen hen: 'En u bent rein.' Ze waren gebaad. Ze waren geheel rein; van nu af aan zouden ze alleen hun voeten hoeven wassen.

Wat de aanschouwelijke gelijkenis ons kan vertellen

Laten we daarom eerst eens bekijken wat de aanschouwelijke gelijkenis ons kan vertellen over dit 'baden'.

In de eerste plaats is het een *geestelijke* reiniging (13:10-11). Dit blijkt duidelijk uit de opmerking van de Heer tegen zijn discipelen: 'U bent rein, maar niet allen.' Het Evangelie legt uit waarom Christus eraan toevoegde: 'maar niet allen'. Dat sloeg op Judas. Judas stond op het punt Hem over te leveren, en dat wist de Heer. De andere discipelen waren 'gebaad' en waren rein. Maar Judas was niet rein, omdat hij niet 'gebaad' was. Daarmee kan de Heer niet hebben bedoeld dat hij letterlijk kortgeleden geen bad had genomen. Hij bedoelde dat Judas, hoewel hij een apostel was, nooit

geestelijke reiniging had ondergaan; hij was geen echte discipel en was dat ook nooit geweest (Jh6:70-71). Het 'baden' is dus een geestelijke reiniging, met geestelijk en niet met letterlijk water. Judas was misschien gedoopt, maar hij was niet gebaad in de geestelijke betekenis.

In de tweede plaats is het gebaad worden de *initiële* reiniging. In de aanschouwelijke gelijkenis van de voetwassing maakte Petrus er eerst bezwaar tegen dat de Heer zijn voeten zou wassen. Toen verviel hij in het andere uiterste en wilde hij dat de Heer niet alleen zijn voeten, maar ook zijn handen en zijn hoofd zou wassen. En daarop reageerde de Heer met de woorden: 'Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein.' Het is dus duidelijk dat eerst het baden komt dat een mens geheel rein maakt; en daarom hoeft hij vervolgens alleen zijn voeten te wassen. Zo komt ook in de geestelijke werkelijkheid waarheen de gelijkenis verwijst, het baden eerst: het is de initiële reiniging van een discipel. Wat de betekenis is van het voetwassen in de gelijkenis is een latere en geringere (hoewel toch heel belangrijke) reiniging.

Ten derde is het gebaad worden een *éénmalige* reiniging. De aanschouwelijke gelijkenis is gebaseerd op het oosterse gebruik van die tijd. Als iemand werd uitgenodigd voor een feestmaal, placht hij zich geheel te baden in zijn eigen huis (of in het openbare badhuis) voordat hij vertrok naar het huis van zijn gastheer. Als hij daar echter naartoe liep, raakten zijn voeten bedekt met stof of modder; en als hij er aankwam, waste een dienaar zijn voeten voordat hij de feestzaal betrad. Maar de dienaar baadde hem niet opnieuw helemaal; dat was niet nodig. In het werkelijke leven nam de man later natuurlijk wel weer een bad, maar in de gelijkenis is het baden eens en voor altijd, het wordt niet herhaald; en hetzelfde geldt voor de grote werkelijkheid waarheen het verwijst.

Dus moeten we nu de rest van het Nieuwe Testament raadplegen om te ontdekken wat dit geheel gebaad zijn in de gelijkenis in werkelijkheid voorstelt. Terwijl we dat doen, moeten we onthouden dat het moet voldoen aan drie voor-

waarden: het moet een geestelijke reiniging zijn; het moet een initiële reiniging zijn; en het moet een eenmalige reiniging zijn.

Het baden is de wassing van de wedergeboorte

Sommigen denken dat Christus met het baden doelde op het feit dat Hij ons geweten kan reinigen van de schuld van onze zonden, omdat Hij, toen Hij stierf aan het kruis en zijn bloed vergoot, de straf van onze zonden droeg. Nu is het natuurlijk een fantastische waarheid dat God ons op het moment dat wij ons vertrouwen op Christus stellen, verzekert dat het bloed van Jezus Christus, zijn Zoon, ons reinigt van alle zonde (1Jh1:7); en die reiniging is zo grondig en volledig dat God ons kan beloven: 'Hun zonden en hun wetteloosheden zal Ik geenszins meer gedenken' (Hb10:17). Maar toen onze Heer ons een symbool wilde geven van het feit dat we door zijn bloed de reiniging en vergeving van onze zonden hebben, vulde Hij een drinkbeker met wijn (geen water) en gaf hem aan zijn discipelen en zei hun eruit te *drinken* – niet zich erin te baden (Mt26:27-28). Het symbool dat Hij gebruikte in de aanschouwelijke gelijkenis in Jh13 echter, was geen wijn, zijn bloed voorstellend, maar water. Dat verwijst dus naar die andere luisterrijke, éénmalige reiniging die Christus schenkt aan allen die tot Hem komen in waarachtig berouw en geloof: de wassing van de wedergeboorte.

Wat is en doet de wassing van de wedergeboorte?

Wat is praktisch gesproken deze 'wassing van de wedergeboorte'? Wat voor feitelijke ervaring vertegenwoordigt ze in iemands leven?

We kunnen het antwoord vinden in Paulus' Brief aan Titus in het Nieuwe Testament, waar hij niet alleen de theorie ervan gedetailleerd behandelt, maar die theorie kracht bijzet door zijn eigen persoonlijke ervaring van het proces te vertellen.

Voor een goed begrip: Titus was één van Paulus' medezendingen en had Paulus geholpen het evangelie te predi-

ken en gemeenten van gelovigen te stichten op het eiland Kreta. Maar in die langvervlogen dagen waren de Kretenzers beruchte slechteriken. 'Iemand van hen, hun eigen profeet,' merkt Paulus op tegen Titus, 'heeft gezegd: Kretenzen zijn altijd leugenaars, kwade beesten, luie buiken.' Wat kon en moest er dan worden gedaan om dat soort mensen te helpen?

In de allereerste plaats zouden ze vergeving nodig hebben voor alle feitelijke zonden die ze hadden bedreven; en na hun berouw en geloof zou het bloed van Christus voldoende zijn om hun geweten te reinigen van de schuld van de zonde. Maar het is duidelijk dat de vergeving van de zonden van mensen als deze feitelijk niet genoeg zou zijn. Sterker nog, het vergeven van hun zonden en verder niets doen aan hun slechte karakters zou een ramp zijn. Het zou in feite een karikatuur van het evangelie maken. Want God is niet alleen geïnteresseerd in het vergeven van de schuld van onze zonden: Hij stelt Zich ook ten doel ons te bevrijden van de macht van onze zonden; Hij stelt Zich ook ten doel ons te bevrijden van de macht en de gewoonte van het zondigen, en de slechte en boze instelling van ons hart, waaruit deze zondige daden voortkomen, aan te pakken.

Maar hoe zou dat mogelijk zijn? Nou, dat zou zeker niet van de ene slag op de andere gaan. De Bijbel pretendeert nergens dat Christus ons op het moment dat we ons geloof in Hem stellen, volmaakt en zondeloos maakt. Niemand van ons zal zondeloos volmaakt zijn totdat we in de hemel komen. Maar aan de andere kant laat Christus ons niet zomaar aan ons lot over terwijl we zoveel mogelijk proberen onszelf te verbeteren. Hij heeft een basisvoorziening voor ons, die Paulus nu uitlegt aan Titus.

Hij begint als volgt: 'Herinner hen eraan aan overheden en machten onderdanig te zijn, gehoorzaam, tot alle goed werk bereid te zijn, niemand te lasteren, niet twistziek te zijn, inschikkelijk, alle zachtmoedigheid te bewijzen aan alle mensen.'

Maar dat is bepaald geen kleinigheid, zou u kunnen denken. Eigenlijk bijna een onmogelijkheid voor mensen die van

nature 'leugenaars' waren, die nooit érgens de waarheid over konden zeggen; 'kwade beesten' die je bij de minste provocatie zouden bijten en in stukken scheuren; en 'luie buiken' die altijd hun eigen maag wensten te vullen zonder ooit een slag uit te voeren voor zichzelf of voor anderen. 'Maar verlies de moed niet,' zegt Paulus tegen Titus, 'want herinner je dat ook wij vroeger onverstandig waren, ongehoorzaam, dwalend, aan allerlei begeerten en genietingen verslaafd, in boosheid en afgunst levend, verfoeilijk en elkaar hatend. Maar toen heeft God ons behouden' (3:3). 'Hoe dan,' vraagt er iemand, 'en met welke middelen en op welke wijze?'

Misschien denken we dat we het antwoord op deze vraag hebben zonder verder te kijken naar wat Paulus precies zegt. We zeggen bij onszelf: God heeft Paulus en Titus behouden door het bloed en het offer van Christus. En dat is natuurlijk zo. Door het bloed en het offer van Christus was God in staat Paulus en Titus volledige vergeving te schenken en hun geweten te reinigen van de schuld van de zonde. Maar dat is niet het antwoord dat Paulus hier aan Titus geeft, want Paulus denkt hier niet aan de schuld van hun zonden. Hij denkt aan al die lelijke karaktertrekken die hun persoonlijkheid misvormden, aan al die vlekken, smetten en rimpels die hun karakters ontsierden voor ze christenen werden. En het was niet het bloed van Christus dat afrekende met die vlekken en rimpels. Wat was het dan? Luister naar het antwoord dat Paulus werkelijk geeft: 'Maar toen de goedertierenheid en de mensenliefde van God, onze Heiland, verschenen is, heeft Hij ons behouden, niet op grond van werken in gerechtigheid, die wij hadden gedaan, maar naar zijn barmhartigheid, door de wassing van de wedergeboorte en de vernieuwing van de Heilige Geest, die Hij rijkelijk over ons heeft uitgestort door Jezus Christus, onze Heiland.'

De dubbele functie van de wassing van de wedergeboorte

De omschrijving zelf al van deze beginervaring van de behoudenis voert twee begrippen in. In de eerste plaats is het

een wassing, een reiniging van slechte en onheilige zaken. In de tweede plaats is het een herboren worden, de positieve implantering van een nieuw leven en een nieuwe levenshouding. De Heilige Geest wast ons door ons het verkeerde en slechte te laten zien in onze zondige denkwijzen en verlangens. Hij maakt dat we het onreine ervan inzien en brengt ons ertoe er berouw over te hebben en ze af te wijzen. Nog dieper in ons hart brengt Hij ons ertoe in te zien dat we, ondanks al onze inspanningen om onszelf te verbeteren, niet in staat zijn deze boze machten binnenin ons uit te roeien: we hebben een Redder nodig. We roepen uit in ons binnenste: Ik ellendig mens! Wie zal mij verlossen? Want te vaak doe ik niet de goede dingen die ik wil doen, maar doe de verkeerde dingen die ik niet wil doen (zie Rm7:15-25). En Hij brengt ons op het punt waar we bereid zijn alle veranderingen in levensstijl te aanvaarden die nodig zijn, als we van nu af aan Christus als Heiland en Heer van ons leven ontvangen.

Maar daar laat Christus het dan niet bij; Hij laat ons niet eenvoudig achter met die nieuw ontdekte verlangens om een heilig leven te leiden. Ook spoort Hij ons niet alleen maar aan om van nu af te proberen goede werken te doen en een christelijk leven te leiden. Zijn voorziening om ons heilig te maken is veel radicaler dan dat. Hij implanteert in ons het leven van Gods Heilige Geest Zelf, een volkomen nieuw en smetteloos schoon leven met nieuwe krachten en nieuwe verlangens en nieuwe mogelijkheden om een leven te leiden dat God behaagt, omdat het het leven van de Geest van God Zelf is. Dat betekent niet dat zodra iemand zijn vertrouwen stelt in de Heiland en het nieuwe leven van de Geest van God ontvangt, hij onmiddellijk zondeloos en volmaakt wordt, en alle zonde meteen uitgeroeid is uit zijn leven; maar het betekent wel dat er nu in die persoon een leven is dat de kracht heeft op te staan en de verkeerde verlangens en neigingen van zijn zondige hart te overwinnen. Het is net als wanneer men een eikel zou planten in een graf. Die eikel zou aan het lijken dat in het graf ligt te verrotten, niets verbeteren; maar uit die eikel en te midden van al die verrotting

zou er een nieuw leven opgroeien, krachtig, sterk, volstrekt rein en mooi, dat er tevoren niet was.

Zo gaat het ook met Christus' voorziening om ons heilig te maken. Hij verwacht niet dat wij in onze eigen kracht heiligheid proberen te bereiken; ook is het niet zo dat Hij ons af en toe alleen maar een beetje helpt bij onze inspanningen om heilig te zijn. Hij heeft iets veel heerlijkers voor ons. Hij begint het hele proces om ons heilig te maken met ons het geschenk van het nieuwe leven van de Heilige Geest in ons te geven. Dat leven is volmaakt zuiver, omdat het het leven van God Zelf is. Het is niet aan bederf onderhevig. Het zal nooit vergaan. Het blijft eeuwig bestaan. 'Daar u uw zielen hebt gereinigd,' zegt Petrus tegen zijn medechristenen, '... u die wedergeboren bent, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levend en blijvend woord' (1Pt1:22-23). 'Als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping; het oude is voorbijgegaan, zie, het is alles nieuw geworden' (2Ko5:17).

En als we eenmaal deze wassing van de wedergeboorte hebben ondergaan, als we eenmaal dit geschenk van nieuw leven hebben ontvangen, hoeft die ervaring nooit meer te worden herhaald. Net als de lichamelijke geboorte slechts éénmaal plaatsvindt, worden we geestelijk ook slechts éénmaal geboren. En dus zei de Heer: 'Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein.'

Geheel rein! Dit is zo fantastisch dat als Christus het niet Zelf had gezegd, we het niet zouden hebben kunnen geloven. Maar Hij hééft het gezegd, en het is geen overdrijving. Daarom mogen we ons verheugen en vertrouwen putten uit zijn verzekering. Het grootste gedeelte van het proces van onze heiliging is voor altijd tot stand gebracht als we eenmaal ons vertrouwen stellen in Christus.

Een fout die we moeten vermijden

Elders in het Nieuwe Testament herinnert de apostel Petrus er ons op zijn eigen vriendelijke maar resolute manier aan

dat sommige mensen die belijden christenen te zijn, uiteindelijk in moeilijkheden raken doordat ze deze persoonlijke, innerlijke, geestelijke wedergeboorte niet hebben ondergaan. Ook gebruikt hij een levendige illustratie om toe te lichten wat hij bedoelt (2Pt2:17-22). Hij herinnert ons aan de oude Griekse fabel *De zeug die een bad nam*. Een oude zeug had de dames van de stad gadeslagen toen ze het openbare badhuis bezochten. Ze had hen er heerlijk roze en fris uit zien komen in hun wapperende kleren, en ze besloot hun voorbeeld te volgen en zelf ook een dame te worden. Dus ging ze naar het badhuis en liet zich van top tot teen schoonboenen, en kwam er helemaal roze en ruikend naar parfum uit. Toen dirkte ze zich op in een prachtige japon en deed een sieraad in haar snuit. Trots stapte ze op haar achterpoten door de hoofdstraat en deed haar best zich te gedragen als een dame. En een tijdje slaagde ze daar min of meer in – totdat ze bij een plas met smerig en modderig water kwam. Ze dacht er helemaal niet meer aan om een dame te zijn, dook het water in en wentelde zich in de modder. Dat maakte natuurlijk een treurig einde aan haar pogingen om zich als een dame te gedragen.

Het belangrijke punt waarop we moeten letten, is de reden waaróm haar pogingen faalden. Die faalden omdat de zeug de fout maakte te denken dat ze om een dame te zijn alleen maar de dingen hoefde te doen die dames doen. Dus liet ze zich van buiten schoonmaken, maar helaas was ze nooit van binnen veranderd. Wilde de oude zeug een kans hebben ooit een dame te worden, dan was het eerst noodzakelijke dat ze innerlijk werd veranderd en het leven en de aard van een dame kreeg. Met andere woorden: dat ze opnieuw werd geboren. Zonder die innerlijke wedergeboorte zou alle hoop zich te gedragen als een dame ijdel zijn.

Nu vertelt Petrus ons het verhaal om ons eraan te herinneren dat het mogelijk is een soortgelijke fout te maken. Veel mensen maken hem. Ze stellen vast dat ze graag christenen zouden worden; dus kijken ze hoe christenen zich gedragen en merken op dat christenen liederen zingen, bidden, naar

de kerk gaan, goed zijn voor de armen, enzovoorts. En dus stellen ze zich voor dat als ze maar goed hun best doen om dat allemaal te doen, ze uiteindelijk het stadium bereiken dat ze zich met recht christenen mogen noemen. Een tijdlang slagen ze erin hun leven op te knappen en een uiterlijke morele hervorming te bereiken; en dan denken ze dat dát echte vordering in heiligheid is. Maar uiterlijke hervorming is niet hetzelfde als innerlijke wedergeboorte. Omdat ze nooit het leven van Gods Geest in zich hebben ontvangen, nooit zijn wedergeboren uit de Geest van God, hebben ze feitelijk nooit het pad van de ware heiligheid betreden, en lopen ze gevaar uiteindelijk in het onheil terecht te komen.

De wassing is niet de christelijke doop

We zijn daarom aan onszelf verplicht om duidelijk te beseffen dat de wassing van de wedergeboorte, het gebaad zijn, niet de christelijke doop is en daardoor ook niet wordt teweeggebracht, hoe belangrijk de doop ook is als symbolisch ritueel. Er is geen kracht of magie in het water van de doop. Het is slechts een symbool. Sommige Joden in de tijd van Christus hadden dit al begrepen. De grote (niet-christelijke) joodse geschiedschrijver Josephus (geboren 37/38 na Chr.) was de zoon van een joodse priester. Als hij echter commentaar geeft op de doop die werd gepraktiseerd door Johannes de Doper, die hij beschouwde als een door God gezonden profeet, merkt hij op dat, wilde deze symbolische rite enige betekenis hebben, 'de ziel al [d.w.z. vóór de doop] grondig gereinigd moet zijn door gerechtigheid' (*Joodse Oudheden*, 18:117).

Onze Heer Zelf heeft het natuurlijk volstrekt duidelijk gemaakt aan de Farizeeën van zijn tijd dat een ceremoniële wassing hoogstens slechts een symbool kan zijn en geen morele en geestelijke verontreiniging kan wegwassen. De Farizeeën waren uiterst nauwgezet in het toepassen van ceremoniële reinigingen. Ze zouden er nooit over denken een maaltijd te eten zonder eerst hun handen rigoureuus te wassen tot aan hun ellebogen, en dat niet alleen om alle let-

terlijke vuil of bacillen die misschien aan hun huid kleefden, weg te wassen, maar ook om zich te reinigen van ceremoniële bezoedeling opgelopen door het aanraken van dingen die waren aangeraakt door heidense, afgodische niet-Joden. En toen ze dus Christus' discipelen zagen eten zonder eerst een dergelijke ceremoniële wassing te verrichten, protesteerden ze bij de Here Jezus, en Hij antwoordde met te wijzen op de praktische nutteloosheid van deze religieuze rite. 'Niet wat de mond inkomt, verontreinigt de mens,' zei Hij, 'maar wat de mond uitgaat. (...) wat de mond uitgaat, komt voort uit het hart, en dat verontreinigt de mens. Want uit het hart komen voort boze overleggingen, moorden, overspel, hoererijen, diefstallen, valse getuigenissen, lasteringen. Deze dingen zijn het die de mens verontreinigen' (Mt15:1-20). Het zou louter toneelspel zijn om voor te wenden dat een beetje ceremonieel water, gesprenkeld op ons lichaam, door een of andere toverij de geestelijke verontreiniging van ons hart kan wegwassen.

Als de Bijbel ons zegt, en wel in Ef5:25-27, dat Christus de Gemeente reinigt door de wassing met water, is de term 'water' dus duidelijk beeldspraak; maar waarvan? Hier kan Johannes de Doper ons helpen. Toen de menigten bij hem kwamen in reactie op zijn prediking, doopte hij hen in het letterlijke water van de Jordaan als openlijk teken van hun berouw. Maar het was niet meer dan een symbool. Het maakte hen niet heilig. Alleen Christus kon dat doen. Luister er dus naar hoe Johannes de Doper de mensen verkondigt op welke manier Christus hen heilig kon maken. Eerst zei hij: 'Zie, het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt' (Jh1:29). Hij zou die natuurlijk wegnemen door zijn bloed te storten op Golgotha. In de tweede plaats zei hij: 'Ik heb u gedoopt met water, maar Hij zal u dopen met de Heilige Geest' (Mk1:8). Hier hebben we dus de dubbele reiniging van de zonde. Eerst het bloed van Christus om ons geweten te reinigen van de schuld van de zonde en rechtvaardiging voor God voor ons te waarborgen; en in de tweede plaats de wassing met water, een metafoor voor de kracht

van de Heilige Geest, om ons te reinigen van de bezoedeling van de zonde, ons nieuw leven te geven, en ons heilig te maken.

De manier waarop persoonlijke wedergeboorte totstandkomt

Als de wassing van de wedergeboorte niet tot stand wordt gebracht door de doop, waardoor dan wél? Laten we eens bekijken wat Petrus eronder verstond. Toen Christus bij hem kwam om zijn voeten te wassen, had hij daar, zo zult u zich herinneren, eerst bezwaar tegen, en toen, naar het andere uiterste doorslaand, vroeg hij of Christus niet alleen zijn voeten, maar ook zijn handen en zijn hoofd wilde wassen. Het is duidelijk dat hij toentertijd niet begreep dat het baden niet hoefde te worden herhaald, of dat anders was vergeten. 'Wat Ik doe, weet jij nu niet, maar je zult het hierna begrijpen,' zei Christus (13:7). En inderdaad, na Pinksteren begon hij het perfect te begrijpen.

Bij één gelegenheid bijvoorbeeld werd hij weggestuurd om het evangelie te prediken aan enkele niet-Joden. Terwijl deze niet-Joden naar zijn prediking luisterden, gingen ze geloven, ontvingen de Heilige Geest, en werden toen op grond daarvan gedoopt (Hd10). Later moest Petrus aan zijn mede-apostelen en oudsten precies uitleggen hoe de geestelijke reiniging van deze heidenen had plaatsgevonden. Hij zei: 'God, die de harten kent, heeft getuigenis gegeven door aan hen de Heilige Geest te geven (...) *daar Hij door het geloof hun harten had gereinigd*' (Hd15:8-9). Persoonlijk geloof in de Here Jezus is dus de onontbeerlijke voorwaarde voor de wassing van de wedergeboorte.

Een voorbeeld uit de geschiedenis

Er zou geen beter voorbeeld te vinden zijn om dit proces te illustreren dan dat wat de Heer aanhaalde toen Nicodémus Hem vroeg hoe deze nieuwe geboorte totstandkomt (Jh3:9-16). Nicodémus' voorouders zondigden eens zo ernstig tegen God, dat God als gerechte straf een plaag onder hen

zond van giftige slangen. Velen werden gebeten en stierven. Toen zorgde God in zijn genade voor een middel van herstel voor hen. Hij droeg Mozes op een slang van koper te maken, die op te richten op een paal, en bekend te maken dat aan ieder die zijn ogen vestigde op de slang, nieuw leven zou worden gegeven. Velen deden dat en merkten dat het hielp. Dat was geloof in actie (Nm21:4-9).

Maar enkel kijken naar de koperen slang moet eerst een vreemde opdracht hebben geleken om leven te ontvangen. Wat bewoog hen om het te doen? Het eenvoudige antwoord is: *berouw*. Ze lagen te sterven onder Gods oordeel. Er was geen ander geneesmiddel voorhanden. Ze konden zichzelf niet redden. Elke hoop lang genoeg te leven om zich te beteren, en zo bevrijding van de straf op hun zonde te verdienen, was ijdel: binnen een paar uur zouden ze dood zijn. Ze zagen de feiten onder ogen. Ze gaven de hoop op al het andere op, geloofden God op zijn Woord, keken naar de slang - en op dat moment kregen ze nieuw leven.

‘Zo moet,’ zei Christus toen Hij de vergelijking op het geestelijke vlak toepaste, ‘de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat maar eeuwig leven heeft’ (Jh3:14-15).

En dit brengt ons terug bij de eerste les van de Heer van zijn cursus in heiligheid. ‘Wie gebaad is, is al geheel rein. Alles wat hij nu nog hoeft te doen, is voortdurend zijn voeten te wassen.’ In ons volgende hoofdstuk moeten we bestuderen wat deze voortdurende voetwassing in de praktijk betekenen, waarom ze nodig zijn en hoe het gebeurt. Maar laten we nu even stoppen en nadenken over de eerste en grootste van deze twee behandelingen: het eens en voor altijd gebaad zijn.

Als we werkelijk ons vertrouwen hebben gesteld in Christus en opnieuw geboren zijn, dan zijn we, zoals Christus Zelf het ons met Goddelijk gezag zegt, in Gods ogen al geheel rein: we zijn geheel gebaad. Deze behandeling zal nooit hoeven te worden herhaald. Het effect ervan kan nooit ongedaan worden gemaakt. Het grootste gedeelte van het

proces van onze heiligmaking heeft al plaatsgevonden. Het is allemaal geheel door Gods genade: we mogen ons veilig verheugen en uitermate blij zijn.

Aanvullende notitie

Velen denken dat de Heer toen Hij opmerkte: 'Wie gebaad is (...) is geheel rein' het had over de reiniging van onze zonden door het bloed van zijn verzoenend offer. Maar er zijn verschillende redenen waarom Hij moet hebben gesproken over het reinigen met water, niet met bloed.

In de Bijbel zijn er twee grote reinigingen die God aan zijn volk heeft gegeven, en het is belangrijk dat we het verschil ertussen begrijpen.

Laten we dan beginnen met het Oude Testament. In de tabernakel (Ex25-30) en ook in de tempel (1Kn6-7) stonden in de voorhof twee belangrijke zaken: ten eerste het grote koperen altaar, en ten tweede het wasvat. Beide boden symbolische reiniging voor mensen die God wilden naderen: het altaar reinigde met bloed, het wasvat met water. Bij het wasvat vond het baden eens en voor altijd plaats met water: toen Israëls priesters werden gewijd, werden ze geheel gebaad met water tussen het altaar en de ingang van de tabernakel, precies waar het wasvat stond (Ex29:4; 40:11-15,30). Ze werden slechts éénmaal gewijd; deze ceremonie werd niet herhaald. Dit baden gebeurde eens voor altijd. Later moesten ze herhaaldelijk hun handen en voeten wassen aan het wasvat, telkens als ze dienstdeden in de tabernakel (Ex30:17-21).

Op dezelfde wijze spreekt het Nieuwe Testament over reiniging met bloed en reiniging met water. Johannes bijvoorbeeld verklaart in zijn Eerste Brief: 'Het *bloed* van Jezus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde' (1Jh1:7). Paulus daarentegen merkt op dat Christus de Gemeente heeft liefgehad en Zichzelf voor haar heeft overgegeven, 'opdat Hij haar zou heiligen, haar reinigend door de wassing met *water* door het woord, opdat Hij de Gemeente voor Zich zou stellen, heerlijk, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks, maar opdat zij heilig en onberispelijk zou zijn' (Ef5:25-27).

De vraag is: over welke soort reiniging had Christus het toen Hij sprak van 'gebaad zijn' (Jh13)?

In de eerste plaats moeten we erop letten dat het in de context van de voetwassing in water was dat de Heer erop wees dat hun initiële gebaad zijn niet hoefde te worden herhaald. Tenzij er sterke redenen zijn voor het tegenovergestelde, zou men toch vanzelf aannemen dat het baden gebeurde in water, net zoals de voetwassing. Bovendien wordt in de Bijbel nergens iemand geheel in bloed gewassen, hetzij letterlijk bij de tempelrituelen van Israël, hetzij figuurlijk. De apostelen in de opperzaal hebben geen reden gehad om te veronderstellen dat onze Heer sprak over een gebaad zijn in het bloed van zijn zoendood.

In de tweede plaats moeten we letten op de manier waarop de schrijver aan de Hebreëen (10:22) de reiniging beschrijft die God ons heeft gegeven om het ons mogelijk te maken het heiligdom, de plaats van zijn tegenwoordigheid, binnen te gaan: 'Laten wij naderen met een waarachtig hart, in volle zekerheid van het geloof...'

(1) '...de harten door besprenkeling gezuiverd van het kwaad geweten.' Deze besprenkeling vindt figuurlijk plaats met het bloed van Christus. Vergelijk Hb9:14: 'hoeveel te meer zal het bloed van Christus (...) ons geweten reinigen van dode werken.'

(2) '...het lichaam gewassen met rein water.' Het woord voor 'gewassen' is hetzelfde als de Heer gebruikt in Jh13: 'Wie geheel gebaad is...' Let u er speciaal op dat van het 'gewassen' hier in Hb10:22 expliciet wordt gezegd dat het met water (niet met bloed) is gebeurd.

In de derde plaats moeten we erop letten dat de Heer Zich in Jh13-17 niet zozeer bezighoudt met onze rechtvaardiging en de vergeving van onze zonden, als wel met onze heiligmaking en de ontwikkeling van de vrucht van de Heilige Geest in ons karakter. Voor deze onderwerpen zijn de wassing van de wedergeboorte en de vernieuwing door de Heilige Geest speciaal relevant, meer dan onze rechtvaardiging door de dood en het bloed van Christus.

De voortdurend herhaalde afspoelingen

Daar wij dan deze beloften hebben, geliefden, laten wij onszelf reinigen van alle bevelking van het vlees en van de geest, en de heiligheid volbrengen in de vrees van God. (2Ko7:1)

Als we dan nu het eens voor altijd gebaad zijn hebben begrepen, of beter nog: de wassing van de wedergeboorte hebben beleefd, zijn we klaar om verder te gaan met de tweede les die onze Heer illustreerde met zijn aanschouwelijke gelijkenis. In de gelijkenis moest het gebaad zijn worden gevolgd door herhaalde afspoelingen van de voeten. Maar wat stellen deze voetwassingen voor in het praktische leven van elke dag?

Om het antwoord daarop te vinden, kunnen we beslist niet beter doen dan de apostel Petrus nogmaals te raadplegen. Tenslotte was hij het die er eerst bezwaar tegen maakte dat Christus zijn voeten zou wassen, en Christus moest hem waarschuwen: 'Als Ik je niet was, heb je geen deel met Mij' (13:8). Als er iemand is die ons zou moeten kunnen vertellen wat Christus bedoelde, is het Petrus wel.

We hebben al gezien hoe Petrus beschrijft wat er gebeurde met zijn medegelovigen in wat nu Turkije is, toen ze het evangelie aannamen en 'geheel gebaad werden'. Hier zijn zijn woorden nog eens: 'Daar u uw zielen hebt gereinigd door de gehoorzaamheid aan de waarheid, tot ongeveer de broederlijke, hebt elkaar vurig lief uit een rein hart, u die wedergeboren bent, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levend en blijvend Woord' (1Pt1:22-23).

Wat zegt Petrus dat ze, nu ze gereinigd en wedergeboren waren, vervolgens moesten doen? Hier zijn zijn woorden: 'Legt dan af alle boosheid, alle bedrog, huichelarijen, afgunst en alle kwaadsprekerijen. Verlangt als pasgeboren kinderen naar de redelijke, onvervalste melk, opdat u opgroeit tot behoudenis' (1Pt2:1-2).

Pasgeboren kinderen huilen misschien veel en bezorgen hun ouders misschien slapeloze nachten. Maar één ding doen ze niet: in al hun onschuld laten ze zich niet constant in met boosheid, bedrog, huichelarij, afgunst en kwaadsprekerij! En als mensen opnieuw geboren worden door de wasing van de wedergeboorte, wordt er in hen een splinternieuw leven geboren dat er voordien niet was. Het is het leven van God Zelf, die nu hun Vader is geworden. In het begin is dit nieuwe leven klein als een baby, en moet noodzakelijk en dringend groeien door voeding met het gezonde, levenopbouwende Woord van God. Maar bovendien moet alles wat onrein is en onverenigbaar met dat nieuwe leven voortdurend worden weggedaan. Zoals Petrus' mede-apostel Paulus het zegt, moeten gelovigen zich reinigen van alle bevlekking van het vlees en van de geest, en de heiligheid volbrengen in de vrees van God (zie 2Ko7:1). Met andere woorden, zowel Petrus als Paulus zegt tegen zijn medegelovigen dat ze – om de uitdrukkingwijze van de gelijkenis van onze Heer te gebruiken – voortdurend hun voeten moeten wassen.

Maar misschien zegt u: dat is makkelijker gezegd dan gedaan. En u hebt gelijk! Deze wereld is een moreel smerige wereld, en als we erdoorheen lopen, worden we onvernijdelijk af en toe besmeurd en bevuild door de morele modder die uit alle richtingen tegen ons opspat. Erger nog, de ups en downs van het leven, de verleidingen van de wereld, en de moeilijkheden van persoonlijke relaties zullen soms in ons dezelfde slechte denkwijzen en gedrag patronen veroorzaken als die welke ons in de tijd vóór onze bekering kenmerkten.

Wat gebeurt er als een gelovige zondigt?

Pasbekeerden kunnen er erg ondersteboven van raken als ze zondigen. En dat moet ook! Het is een bewijs dat hun geweten begint te werken zoals het hoort. Aan de andere kant is het mogelijk dat ze voorbarige gevolgtrekkingen maken. Sommigen denken misschien bijvoorbeeld dat het betekent dat ze helemaal niet behouden zijn. Anderen dat ze eerst wel echt gered zijn geweest, maar dat ze nu hun behoudenis hebben verspeeld. Wat is het daarom goed dat we het geruststellende en gezaghebbende woord van de Here Jezus hebben: Wie geheel gebaad is, hoeft alleen zijn voeten te wassen, verder is hij geheel rein. Als gelovigen zondigen, betekent het niet dat ze opnieuw de wassing van de wedergeboorte nodig hebben. Het nieuwe, door God gegeven leven dat is ontstaan door de nieuwe geboorte, blijft. Gelovigen blijven geheel rein, om Christus' woorden te gebruiken - behalve hun voeten. Die zijn inderdaad bezoedeld en moeten worden gereinigd.

Maar hoe? In de eerste plaats moeten gelovigen, als ze zondigen, hun zonden belijden voor de Heer; als ze dat doen, hebben ze de verzekering van de Heer dat ze worden vergeven. 'Als wij zeggen dat wij geen zonde hebben,' zegt het Nieuwe Testament (1Jh1:8-9), 'misleiden wij onszelf en de waarheid is niet in ons. Als wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.'

Verder moeten wij onszelf natuurlijk reinigen door regelmatig Gods Woord te lezen. Terwijl we lezen, zal de Heer Zelf, die knielde bij de voeten van zijn discipelen, ook bij de onze knielen. Hij zal ons vol liefde, maar heel nauwgezet, tonen waar onze denkwijzen en daden Hem mishagen. En Hij zal een beroep op ons doen deze denkwijzen te veranderen en een eind te maken aan deze daden, en Hij zal ons de genade, moed en kracht geven om daar een begin mee te maken. Op deze manier wast Hij nog voortdurend onze voeten, een proces dat een leven lang duurt en niet ophoudt.

Het gevaar van ongewassen voeten

Als we daarentegen als gelovigen zorgeloos worden, en de Heiland niet toelaten voortdurend onze voeten te wassen, zal dat ernstige en droevige consequenties hebben. Toen in Christus' aanschouwelijke gelijkenis Petrus weigerde om Christus zijn voeten te laten wassen, waarschuwde Hij hem: 'Als Ik je niet was, heb je geen deel met Mij' (13:8). Daarop onderwierp Petrus zich aan de symbolische wassing van zijn voeten. Maar niet lang daarna, toen het aankwam op de realiteit die de voetwassing symboliseerde, was Petrus niet bereid zich eraan te onderwerpen. Hij pochte dat hij bereid zou zijn zijn leven te geven voor de Heer. De Heer vertelde hem vriendelijk maar beslist dat hij niet zo sterk was als hij dacht. Diezelfde nacht zou hij in feite de Heer verloochenen (13:37-38). Petrus zou er verstandig aan hebben gedaan onmiddellijk zijn zwakheid toe te geven en de Heer te vragen hem te helpen om die te overwinnen. Maar zoals we uit de andere Evangelieën weten, wilde hij de Heer niet geloven en zelfs niet naar Hem luisteren (Mt26:31-35), wilde hij niet toegeven dat hij deze verborgen zwakke plek in zijn persoonlijkheid had. Het gevolg was dat hij, vervuld van dom zelfvertrouwen in plaats van vertrouwen op Christus, Hem volgde tot in de voorhof van de hogepriester, waar de Heer werd ondervraagd. En daar, toen hij openlijk had kunnen uitkomen voor Christus en Hem terzijde had kunnen staan, overmande zijn zwakheid hem. In plaats van deel te hebben met Christus, verloochende hij Hem driemaal achter elkaar.

Een ander voorbeeld. Eens, toen Jezus door Israël trok en het evangelie predikte, stuurde Hij boodschappers vooruit naar een dorp in de buurt om voor die nacht onderdak te bespreken voor Zichzelf en zijn discipelen. Maar de mensen van het dorp waren allemaal Samaritanen, die om etnische en godsdienstige redenen de Joden haatten; ze weigerden allen om Jezus en zijn discipelen die nacht in hun dorp te laten doorbrengen. Twee van Jezus' discipelen, Jakobus en Johannes, waren daarover zo kwaad dat ze vuur van de hemel wilden laten neerdalen op deze Samaritanen. Maar

door toe te geven aan zulke verlangens naar wraak, toonden Johannes en Jakobus dat ze geheel buiten de gemeenschap met Christus waren, die niet was gekomen om mensenlevens te verdelgen, maar om mensen te redden. Als ze hadden volhard in een dergelijke houding ten opzichte van mensen van andere culturen en godsdiensten, hadden ze geen deel kunnen hebben met Christus bij zijn evangelieprediking en zijn liefde zelfs voor zijn vijanden. En dus berispte de Heer hen; of om het met andere woorden te zeggen, Hij 'waste hun voeten' (Lk9:51-56).

Als wij als gelovigen op soortgelijke wijze Christus niet toestaan voortdurend onze etnische en nationalistische vijandigheid, onze uitbarstingen van drift, egoïsme, oneerlijkheid, jaloesheid, trots en alle andere morele en geestelijke onreinheid weg te wassen, zullen we weinig praktische omgang met Christus genieten, en weinig praktische gemeenschap met Hem hebben bij zijn zending van liefde in de wereld.

Zo zijn we als gelovigen die wedergeboren zijn, ervan verzekerd dat we niet samen met ongelovigen zullen worden veroordeeld bij het Laatste Oordeel. Maar dat betekent niet dat we vrij zijn een zorgeloos en zondig leven te leiden. We moeten onszelf voortdurend onderzoeken; als we in onszelf verkeerde denkwijzen en daden ontdekken, moeten we die aan de Heer belijden en om vergeving vragen. En als we dat doen, zal alles goed zijn. Maar als we zorgeloos worden en onszelf niet beoordelen en 'onze voeten wassen', dan zal de Heer ons in zijn liefde en trouw onder handen nemen en ons disciplineren om ons te brengen tot berouw en tot nieuwe intieme dagelijkse gemeenschap met Zichzelf (zie 1Ko 11:31-32).

Een evenwichtig leven

De voortdurende afspoeling van de voeten, de voortdurende vernieuwing door de Heilige Geest, is dus even noodzakelijk als het initiële geheel gebaad zijn.

Sommige mensen maken, zoals we al eerder opmerkten, de fout te proberen een heilig leven te leiden zonder ooit

eerst eens en voor altijd gebaad te zijn. Ze proberen te beginnen bij de tweede les en wassen ijverig hun voeten, maar ontdekken natuurlijk uiteindelijk dat het vruchteloos is. Anderen maken de tegenovergestelde fout. Na echt de wasing van de wedergeboorte te hebben beleefd door persoonlijk geloof in de Here Jezus, vergeten ze dat het noodzakelijk is constant en dagelijks hun voeten te wassen, en maken vervolgens geen vooruitgang in het christelijk leven, doen de Heiland verdriet, en zijn een slecht getuigenis tegenover de wereld om hen heen. We moeten daarom beide lessen leren, en ervoor zorgen dat we de eerste hebben ervaren en de tweede dagelijks toepassen.

Praktische voetwassing

Toen Hij dan hun voeten gewassen en zijn kleren genomen had en weer aanlag, zei Hij tot hen: Begrijpt u wat Ik u heb gedaan? U noemt Mij Meester en Heer, en u zegt het terecht, want Ik ben het. Als dan Ik, de Heer en de Meester, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook u elkaars voeten te wassen, want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: een slaaf is niet groter dan zijn heer, en een gezant niet groter dan hij die hem heeft gezonden. Als u deze dingen weet, gelukkig bent u als u ze doet. (Jh13:12-17)

Als we het initiële geestelijke éénmalige baden hebben begrepen en ondergaan, en als we de daaropvolgende noodzaak van de voortdurende voetwassingen hebben ingezien, en ons als gelovigen erop zijn gaan toelekken om ons te reinigen van alle bezoedeling van het vlees en van de geest, dan zijn we nu klaar voor de volgende les van Christus' opleiding tot heiligheid. Kortweg bestaat die les uit het volgende: als we vooruitgang willen maken in heiligheid, is het niet genoeg (hoewel natuurlijk erg nodig) om ons leven zorgvuldig en voortdurend te reinigen van bezoedeling door onreine denkwijzen en daden. We moeten er ook naar streven positief te zijn en actief bezig te zijn met het dienen van onze medemensen en speciaal onze medegelovigen.

Want toen onze Heer de voeten van zijn discipelen had gewassen, zijn kleren had aangedaan en was gaan zitten,

ging Hij van de geestelijke betekenis van zijn aanschouwelijke gelijkenis over op de praktische consequentie ervan: 'Als dan Ik, de Heer en de Meester, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook u elkaars voeten te wassen' (13:14).

Hoe moeten we dit voorschrift opvatten? Sommige christenen hebben gedacht dat Christus wilde dat zijn volk van tijd tot tijd een ceremonie verrichtte waarbij gelovigen letterlijk elkaars voeten wassen. Maar de allereerste christenen begrepen het voorschrift van de Heer op een enigszins praktischer wijze. Daar is bijvoorbeeld Paulus, die per brief met zijn medewerker Timotheüs de gewoonte bespreekt die de eerste gemeenten hadden om de weduwen uit hun gemeenschappen financieel te verzorgen en te ondersteunen. Omdat deze gewoonte niet zou worden misbruikt door sommigen van de jongere weduwen die van de gemeente verwachtten dat die hen ondersteunde in een leven van nietsdoen, stelt Paulus voor, dat voordat een weduwe ingeschreven wordt voor volledig onderhoud door de gemeente, haar staat van dienst in het verleden bekeken wordt om te zien of ze 'gastvrijheid bewezen (...) de voeten van heiligen gewassen (...) aan verdrukten hulp verleend (...) zich op alle goed werk toegelegd heeft' (1Tm5:10). In deze context zouden de woorden 'de voeten van heiligen gewassen' heel goed kunnen betekenen dat deze goede vrouw letterlijk de voeten van haar gelovige gasten had gewassen volgens het gebruik van die tijd. Maar ze zouden net zo goed figuurlijk kunnen zijn bedoeld om te slaan op iedere taak van nederige dienst aan anderen.

In de tijd van de Heer was het wassen van voeten normaal gesproken een nederige taak die werd verricht door een heel onaanzienlijke dienaar of zelfs een slaaf. Toen onze Heer zijn discipelen opdroeg elkaars voeten te wassen, zei Hij daarom tot al zijn volgelingen dat ze oprecht de instelling van het hart van een dienaar moeten aannemen, en bereid moeten zijn om anderen te dienen op welke praktische manier dan ook. Want heiligheid is niet alleen een theologisch dogma, heiligheid vereist een houding van geest en

hart die gelegenheden zoekt om te dienen, en geen enkele taak minderwaardig acht.

Het gezag van onze Meester

Maar het dienen van andere mensen op die manier is een erg veeleisende taak. Wat zal ons ertoe brengen en ons erbij houden?

In de eerste plaats het gezag van onze Meester. 'U noemt Mij Meester en Heer,' zei Hij toen Hij zijn plaats weer innam tussen hen aan de tafel, 'en u zegt het terecht, want Ik ben het. Als dan Ik, de Heer en de Meester...' (13:13-14). Wat ons meteen opvalt, is de verandering van de woordvolgorde. Als ze over Hem dachten en spraken, waren de discipelen geneigd geweest Hem in de eerste plaats 'Meester' te noemen, en in de tweede plaats 'Heer'. Toen Christus over Zichzelf tegen hen sprak, draaide Hij de volgorde om: eerst 'Heer' en daarna 'Meester'. Het verschil lijkt misschien klein, maar als het aankomt op onze houding ten opzichte van Christus en zijn geboden, krijgt het verschil grote praktische betekenis. Maar al te vaak komen we bij Christus als Meester, horen wat Hij te zeggen heeft, en besluiten dan of we zijn opdracht zullen aanvaarden en uitvoeren of niet. Maar dat is niet het juiste gedrag voor gelovigen in de school van Christus, en ook niet de beste manier om vooruitgang te maken in heiligheid. Wat we moeten doen, is eerst bij Hem komen als onze Heer, vooraf besluiten om Hem te gehoorzamen en alles te doen wat Hij ons leert, en daarna, in die gezindheid, naar Hem luisteren als onze Meester.

Maar als dat de houding is die Hij van ons eist, verandert dat Hem dan niet in een soort tiran? Beslist niet! Want hierna moeten we letten op zijn voorbeeld.

De kracht van Christus' voorbeeld

'Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan' (13:15). Een bekwaam leraar weet dat de meest effectieve onderwijsmethode is de theorie vergezeld te doen gaan van een praktische demonstratie. En dus gaf de Vol-

maakte Leraar zijn discipelen een voorbeeld van nederige, liefdevolle, praktische dienst dat zo duidelijk was dat ze de algemene betekenis ervan onmiddellijk begrepen, en het de rest van hun leven nooit meer zouden vergeten. Maar er zat nog oneindig veel meer aan vast. Hij was niet zomaar een leraar. Hij was zelfs niet in de allereerste plaats de Volmaakte Leraar. Hij was in de allereerste plaats hun Heer. Meer nog: de Heer van het heelal. Ze hadden er geen recht op dat Hij hen zou dienen, noch konden ze rechtens verwachten dat Hij het zou doen. Integendeel, ze hadden al een ernstige fout gemaakt doordat ze zich niet hadden gehaast om hun plicht jegens Hem, hun Heer, te doen en zijn voeten te wassen. Dat Hij, hun Heer en Mensgeworden Schepper, Zich desondanks ontdeed van zijn kleren, Zich omgordde met een doek als een nederige dienaar, knielde aan hun voeten, die waste en droogde met de doek die zijn eigen Lichaam had verwarmd, was verbijsterend. Als Hij dit voor hen had gedaan, hoe zouden zij dan nog verontwaardigd kunnen zijn over zijn gebod om op dezelfde manier anderen te dienen? 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: een slaaf is niet groter dan zijn heer, en een gezant niet groter dan hij die hem heeft gezonden' (13:16).

De tijd zou komen dat Hij hen de wijde wereld in zou sturen als zijn apostelen met apostolisch gezag. Maar er bestond gevaar dat hun hoge functie in de gemeente zou maken dat ze hun plicht vergaten om hun medegelovigen nederig te dienen, en in plaats daarvan dachten dat hun medegelovigen zich voor hen moesten neerbuigen en hen moesten dienen. Daarom moesten ze nooit vergeten dat de Christus die zij vertegenwoordigden, als nederige dienaar het slavenwerk van het wassen van hun voeten had gedaan. Hoe zouden ze na zoiets arrogant en trots kunnen worden en zich gedragen alsof ze groter en belangrijker waren dan hun Heer? Het gevoel van de aanraking van zijn handen aan hun voeten zou nooit uit hun geheugen verdwijnen, een stille berisping van hun trots, een niet te onderdrukken en onmiskenbare herinnering om te handelen als de dienaren van de allergeeringsten onder de mensen.

De drijvende kracht voor christelijk gedrag

'Ik heb u een voorbeeld gegeven,' zei Christus, 'opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan (...) Als u deze dingen weet, gelukkig bent u als u ze doet' (13:15,17).

Hier hebben we het geheim van de christelijke ethiek. Het is niet eenvoudig een kwestie van het houden van regels en voorschriften. De ware gelovige zal zich steeds meer gedreven voelen om anderen te bejegenen zoals Christus hém bejegend heeft. Heeft Christus hém vergeven? Dan zal hij klaarstaan om ánderen te vergeven. Heeft Christus zijn voeten gewassen? Dan zal hij trachten de voeten van anderen te wassen. Heeft Christus zijn leven gegeven voor hem? Dan behoort hij zijn leven te geven voor anderen (1Jh3:16).

Dat zal betekenen dat hij anderen zal dienen op praktische manieren, maar ook in geestelijke dingen. En op dat niveau wordt het duidelijk dat we anderen alleen kunnen helpen naarmate we zelf de hulp van Christus hebben ervaren. Het is duidelijk dat ik niemand anders kan helpen om te begrijpen wat het betekent om wedergeboren te zijn, als ik die ervaring nooit zelf heb gehad.

Zo zult u, als u ziet dat een medegelovige die u goed kent zich gedraagt op een manier die niet past voor een christen, doordat hij zich door zijn zwakheden laat beheersen, misschien voelen dat het uw christenplicht is om hem te helpen zijn fouten in te zien, en om zo te zeggen 'zijn voeten te wassen'. Maar weest u dan voorzichtig hoe u dat doet. U kunt alleen maar doeltreffend voor hem doen wat u eerst zelf hebt ervaren als een daad van Christus aan u (13:15). Bedenk hoe het ook voor u nodig is dat Christus uw voeten wast. Bedenk hoe Hij daarbij te werk gaat; en als u ertoe overgaat uw vriend te corrigeren, volg dan zijn methode. Want als u op een arrogante manier uw vriend ernstig gaat berispen om zijn fouten, zult u ontdekken dat al zijn psychologische verdedigingsmechanismen in werking treden; en hij zal zijn hart tegen u verharden en u niet toestaan verder te gaan met de boodschap waarmee u kwam. Ja, u zou misschien van geluk mogen spreken als hij u op zijn beurt niet begint te

beschuldigen van arrogantie en trots, omdat uw kritiek, hoewel wáár, hem heeft vernederd, en gemaakt heeft dat hij zich ellendig voelt en bedreigd en waardeloos.

U zou er beter aan doen hem te benaderen zoals de Heer dat deed bij zijn apostelen. Hij liet hen rechtop zitten op hun ligbank en knielde Zelf bij hun voeten. Dat maakte dat ze zich belangrijk voelden, bijna op het gênante af. Maar dat was niet maar een trucje. Het was zijn bedoeling dat ze zich belangrijk voelden, want Hij had elk van hen persoonlijk lief, en voor Hem wáren ze belangrijk, zó belangrijk dat Hij, ondanks hun fouten en tekortkomingen van dat moment, op het punt stond voor hen naar Golgotha te gaan en zijn leven voor hen te geven. Omdat ze aanvoelden dat Hij hen liefhad, en dat in zijn ogen ieder van hen persoonlijk kostbaar was, vonden ze de moed om hun harten te openen voor zijn vriendelijke woorden van onderwijs, en zelfs voor zijn berispingen. En toen ze de moed vonden om hun tekortkomingen onder ogen te zien, deden ze de eerste stap op de weg naar de overwinning erover en naar christelijke volwassenheid en levensheiliging.

Een voet die trapte

Ik spreek niet van u allen; Ik weet wie Ik heb uitverkoren; maar de Schrift moet worden vervuld: 'Hij die met Mij het brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgelieven.' Nu al zeg Ik het u, voordat het gebeurt, opdat u, wanneer het gebeurt, zult geloven dat Ik het ben. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie ontvangt wie Ik ook zend, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij heeft gezonden. (Jh13:18-20)

'Als u deze dingen weet,' zei Christus, toen Hij de praktische toepassingen van zijn aanschouwelijke gelijkenis maakte, 'gelukkig bent u als u ze doet.' Het doen van Christus' geboden is niet de voorwaarde waaraan we moeten voldoen om behoud en eeuwig leven te krijgen, want dat zijn allebei gratis geschenken die God ons in zijn genade geeft op het moment dat we berouw hebben en ons vertrouwen stellen op de Heiland. Maar het doen van Christus' geboden is het noodzakelijke bewijs dat we behoud en eeuwig leven hebben ontvangen. Een baby hoeft niet te huilen om het lichamelijke leven te krijgen. Hij krijgt het leven als geschenk van zijn ouders. Maar als een baby wordt geboren, huilt hij gewoonlijk, en dat huilen is het bewijs dat hij leeft. Als hij niet huilde of bewoog en er geen uitwendig teken was dat hij leefde, zou dat betekenen dat hij doodgeboren was.

Allen die in Christus geloven, zijn nog onvolmaakt. Niemand van hen houdt al Christus' geboden zoals ze moeten worden gehouden. Ze lijken op schoolkinderen: ze doen hun

best om te leren, maar maken fouten, begrijpen sommige lessen verkeerd en zijn niet altijd even goed in hun praktische werk. En de Meester heeft met elk van hen heel veel geduld, net zoals Hij geduld had met Petrus. Maar op dit punt in de cursus kondigde de Heer aan dat één van de discipelen daar aan de tafel met Hem in zijn school voor heiligheid schuldig was aan een gezindheid die alleen maar als volgt kon worden omschreven: 'Hij die met Mij het brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven' (13:18). Wat betekende dat? Hoe ernstig was het? Wat bleek eruit?

Een medemens trappen is altijd gemeen, maar er zijn twee manieren waarop je iemand een trap kunt geven. De ene is wachten tot die persoon dicht genoeg bij je komt, en dan terwijl hij je goed kan zien je been vooruit gooien en hem ergens aan de voorkant van zijn lichaam hard trappen. Deze vorm van trappen is tenminste openlijk en onverhuld.

De andere manier is op de persoon toe te gaan met een glimlach over je hele gezicht, hem dan begroeten alsof je van hem houdt en hem respecteert, en dan, net als hij je is gepasseerd en hij niet kan zien wat je gaat doen, je been naar achteren optillen en hem trappen met je hiel. Deze manier van trappen is niet alleen gemeen: de hypocrisie ervan gevolgd door valsheid maakt de trap tweemaal zo verachtelijk. Iemand zo te behandelen zou schandelijk zijn; te proberen de Zoon van God zo te behandelen zou onbeschrijfelijk zondig zijn.

Toch zat er op datzelfde moment één man aan tafel met de Heer die zijn voedsel at, die voorwendde zijn vriend te zijn en die net deed alsof hij dolgraag de lessen wilde leren die Christus gaf in zijn school voor heiligheid. Maar de man was een bedrieger. Hij was totaal niet van plan om zelfs ook maar te proberen Christus' geboden uit te voeren. Denkend dat hij indruk had gemaakt op Christus met zijn uiterlijk vertoon van belangstelling en discipelschap, beraamde hij in het geheim (naar hij dacht) niet alleen om ongehoorzaam te zijn aan Christus, maar zelfs om Hem te verraden.

Christus werd hierdoor natuurlijk niet misleid; Hij had

het hart van de man allang doorzien. Maar Hij noemde niet onmiddellijk de naam van de verrader. Hij was er voor het ogenblik mee tevreden bekend te maken dat Hij wist dat er zo'n verrader aanwezig was. Hij had al eerder verklaard dat één van de twaalf discipelen niet 'rein' was, niet 'geheel geëbaad' was, geen wedergeborene was (13:10-11). Nu beschreef Hij van tevoren het gedrag waarmee deze man die voorgaf een discipel te zijn, kort daarna aan de hele wereld zou laten zien dat hij geen ware gelovige was en dat ook nooit geweest was. De ongeremde rebellie van deze uiterlijk godsdienstige, maar in feite niet wedergeborene man zou kort daarna, gebruikmakend van een veronderstelde heilzaamheid, uiting geven aan alle smeulende wrok tegen Christus en zijn geboden door Hem zo hard mogelijk van achteren te trappen.

Zoals ik al zei, wees Christus niet onmiddellijk aan wie van de twaalf discipelen dit was. Korte tijd liet Hij toe dat de aankondiging elk van de aanwezigen ertoe bracht zichzelf te onderzoeken en zich eerlijk af te vragen wat zijn gezindheid ten opzichte van de Heer was. Het kan op dit punt geen kwaad ons eigen hart te onderzoeken met hetzelfde doel voor ogen. Het is gevaarlijk om uiterlijk godsdienstig te zijn zonder ooit te zijn wedergeboren. Want als mensen zo doorgaan, zullen Christus' geboden uiteindelijk ergernis oproepen in hun niet-wedergeborene harten; en zelfs als die ergernis nooit openlijk naar buiten komt, zullen ze haar voor Christus nooit kunnen verbergen.

Het geloof en gedrag van ware discipelen

De verrader, we weten het, was Judas; want Johannes, die later het Evangelie schreef, kon ons, zijn lezers, vooraf (13:2) vertellen dat Judas degene was die Jezus zou overleveren.

Maar er was nog een reden waarom Jezus zijn discipelen vóór het verraad liet zien dat Hij Judas door en door kende, en wist dat hij Hem zou verraden. Jezus had Judas gekozen (we zullen straks overdenken waarom), samen met de andere elf, om niet alleen een discipel maar ook een apostel te zijn. Judas was net als de anderen uitgegaan om te prediken;

hij vervulde zelfs de functie van penningmeester van de groep apostelen. Als Jezus niet had getoond dat Hij wist wat Judas ging doen voordat hij het deed, zouden de andere apostelen hebben kunnen concluderen dat Jezus door Judas was bedrogen, en dat Hij niet in staat was geweest om te onderscheiden tussen een wedergeboren en een niet-wedergeboren man, en Zich dus had vergist toen Hij een niet-wedergeboren man bekleedde met apostolisch gezag.

Maar zo was het natuurlijk niet. Hij kende allen en had niet nodig dat iemand van de mens getuigde, 'want Hij wist Zelf wat in de mens was' (2:24-25). Hij waarschuwde zijn discipelen daarom voor het komende verraad voordat het plaatsvond, zodat het, als het plaatsvond, hun geloof in Hem zou bevestigen en niet ondermijnen (13:19).

Dit feit, namelijk dat Jezus vooraf wist dat Judas een pseudo-apostel was, is ook voor ons een troost. De Brieven in het Nieuwe Testament tonen ons dat de vroegchristelijke gemeenten van tijd tot tijd geplaagd werden door valse apostelen, door leraars en ambtsdragers die niet eens wedergeboren waren (zie 2Ko11:13; Gl2:4; 2Pt2:1; 3Jh:9-10); en de Gemeente in het algemeen is er sindsdien steeds door geplaagd. Christus Zelf waarschuwde ons dat dat zou gebeuren (Lk12:45-46). Het is niet gebeurd omdat Hij het niet heeft voorzien en voorkomen.

Maar tegelijk heeft Christus ons getoond waar het ware geestelijke gezag gelegen is, en wat onze houding ertegenover moet zijn. 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie ontvangt wie Ik ook zend, ontvangt Mij; en wie Mij ontvangt, ontvangt Hem die Mij heeft gezonden' (13:20).

Laten we beginnen bij de top van deze gezagspiramide. Als we de Here Jezus ontvangen, ontvangen we daarmee God die Hem heeft gezonden. Maar hoe weten we dat God Hem heeft gezonden? Jezus vertelt het ons Zelf. Als Hij tot God spreekt over zijn discipelen, zegt Hij: 'Nu hebben zij erkend dat alles wat U Mij hebt gegeven, van U is. Want de woorden die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen en waarlijk erkend dat Ik van U ben

uitgegaan, en zij hebben geloofd dat U Mij hebt gezonden' (17:7-8). Wij weten dus dat Jezus door God werd gezonden, omdat de woorden die Hij tot ons spreekt, onmiskenbaar de woorden van God zijn.

Op dezelfde manier kunnen wij, als iemand vandaag beweert te zijn gezonden of aangewezen door de Here Jezus, weten of die bewering waar is, door middel van een soortgelijke toetsing: zijn de woorden die deze man spreekt en predikt, onmiskenbaar in overeenstemming met de woorden van de Here Jezus en zijn apostelen in het Nieuwe Testament? En de gevolgtrekking hieruit is evenzeer waar. Het kenmerk van een ware gelovige is dit: als hij de woorden van Christus' apostelen leest in het Nieuwe Testament, zal hij ze aanvaarden en gehoorzamen. Want als hij de woorden van Christus' apostelen in het Nieuwe Testament verwerpt, verwerpt hij Christus; en Christus verwerpen is de Vader die Hem heeft gezonden, verwerpen.

B. De ontmaskering van Judas' verraad

Overzicht

In deze lesperiode krijgen we onderwijs over: *De essentie van ware heiligheid.*

Als we op weg zijn naar volmaakte heiligheid in Gods ogen, zullen we moeten weten wat het is waarnaar we streven.

- Bij Christus' ontmaskering van Judas Iskariots verraad zullen we een extreem voorbeeld zien van wat onheiligheid ten diepste is.
- Judas nam Christus' geschenken en vriendschap aan, maar had geen liefde of tijd voor Christus Zelf, en was ten slotte bereid Christus te verkopen om er financieel beter van te worden.
- De essentie van heiligheid is zodoende klaarblijkelijk een gezindheid van het hart die precies het tegenovergestelde is van die van Judas. Het is liefde voor en loyaliteit en toewijding aan de Here Jezus, de Vader en de Heilige Geest.

Hoofdstuk 6

De essentie van heiligheid

Toen Jezus dit had gezegd, werd Hij ontroerd in de geest en Hij betuigde aldus: Voorwaar, voorwaar, ik zeg u dat één van u Mij zal overleveren. (Jh13:21)

De eerste belangrijke les in Christus' school voor heiligheid begon met een sterk symbolische aanschouwelijke les: Christus waste de voeten van zijn discipelen. Nu zal de tweede belangrijke les bestaan uit een tweede bijzonder belangrijk symbolisch gebaar: Christus geeft het ingedoopte stuk brood aan Judas. Het geven van dat stuk brood bewerkte twee dingen: in de eerste plaats identificeerde het onmiskenbaar de verrader; en in de tweede plaats legde het de aard van zijn zonde haarscherp bloot.

Johannes' eerste reden om deze gebeurtenis op te schrijven, is ongetwijfeld dat ze in werkelijkheid plaatsvond. Maar de gebeurtenis bevat een universele les die we moeten leren, speciaal op dit punt in onze cursus over heiligheid. De relevantie ervan is deze: het wassen van de voeten van de discipelen door de Heer heeft ons geleerd dat er van ware gelovigen wordt verwacht dat ze zich 'reinigen van alle bevlekking van het vlees en van de geest, en de heiligheid volbrengen in de vrees van God' (2Ko7:1). Als we er dus van uitgaan dat we ernaar moeten streven om steeds heiliger te worden, hoe moeten we dat dan doen als we niet een duidelijk idee hebben van wat heiligheid is? En niet alleen maar welke

denkwijzen en daden heilig zijn, maar wat de essentie en de kern van heiligheid is.

Nu is één manier om te leren wat iets is, dat ons het tegenovergestelde wordt getoond. We leren bijvoorbeeld schoonheid des te meer te appreciëren doordat ons wordt getoond wat lelijkheid is. We worden ons intens bewust van wat het betekent om gezond te zijn, wanneer we onze gezondheid verliezen en ziek worden. Wat is dan het tegenovergestelde van heiligheid?

‘De zonde natuurlijk!’ zegt iemand, en dat is tot op zekere hoogte waar. Maar de zonde komt op vele manieren tot uitdrukking. Als het tegenovergestelde van gerechtigheid bijvoorbeeld, is de zonde, volgens de Bijbel (1Jh3:4), wetteloosheid. Het is leven in volkomen veronachtzaming van Gods wet, alsof Gods wet niet bestond. Maar wat is zonde als het tegenovergestelde van heiligheid?

Dat gaat de Here Jezus ons nu leren. Door de verrader, Judas, te identificeren en de aard van zijn zonde haarscherp bloot te leggen, zal Hij ons laten zien wat de essentie van onheiligheid is. Daarna zullen we des te duidelijker ontdekken wat het tegenovergestelde ervan, ware heiligheid, is en wat het geheim is om heiligheid te bereiken.

De essentie van onheiligheid

We hebben al gehoord hoe Christus Judas’ zonde beschrijft (zonder hem te noemen) met de woorden: ‘Hij die met Mij het brood eet, heeft zijn hiel tegen Mij opgeheven.’ Nu voegt onze Heer er de nog somberder zin aan toe: ‘Ik zeg u dat één van u Mij zal overleveren’ (13:21). We weten uit de andere Evangeliën dat Judas de Heer verraadde voor geld, Hem verkocht voor dertig zilverlingen (zie Mt26:15). We moeten al deze elementen bij elkaar voegen om een allesomvattend beeld van Judas’ zonde te krijgen.

Laten we nu teruggaan naar de zinsnede ‘Hij die met Mij het brood eet’. Hier was geen sprake van dertien mannen die samen een maaltijd gebruikten in een restaurant terwijl elk van hen zijn eigen aandeel in de kosten van de maaltijd

betaalde. Bij deze gelegenheid, zoals bij zoveel gelegenheden in het verleden, was Jezus de Gastheer, die in zijn liefdevolle edelmoedigheid Judas als zijn persoonlijke gast had uitgenodigd om zijn tafel met Hem te delen. Behalve het voedsel op zijn tafel, had de Here Jezus verschillende hoge privileges en gaven verleend aan Judas: Hij had hem aangesteld als apostel, en hem opgedragen uit te gaan als zijn gezant samen met de andere apostelen, om het koninkrijk van God te prediken. Het zou zelfs kunnen zijn dat Judas evenals de andere apostelen de macht had gekregen om wonderen te doen, want hoewel Judas nooit iets anders was dan een ongelovige (en onze Heer wist dat, zie 6:70-71), is het mogelijk dat mensen die geen gelovigen zijn, wonderen doen in de naam van Jezus (zie Mt7:22). Bovendien was aan Judas de functie van penningmeester van de groep apostelen toevertrouwd: hij droeg de beurs die al het geld bevatte dat Jezus bezat en waaruit Judas zich tussen twee haakjes vaak wederrechtelijk geld had toegeëigend (12:6).

Maar ver uitgaand boven deze hoge privileges, gaven en eervolle functies had Christus Judas zijn persoonlijke vriendschap aangeboden. Christus had Judas kunnen behandelen als een onderofficier in een leger, die ofschoon zijn rang misschien belangrijk is, nooit zou worden uitgenodigd om te dineren met de opperbevelhebber van het leger, laat staan met de president van het land. Maar nee! Jezus had Judas steeds uitgenodigd aan zijn tafel en hem niet alleen zijn voedsel, maar ook zijn persoonlijke vriendschap aangeboden.

En Judas' zonde? Hij had al Christus' gaven aangenomen, alle privileges aanvaard, zelfs het voedsel van Christus' tafel gegeten - en had toch geen tijd, liefde of loyaliteit voor Christus persoonlijk. Zeker, hij had gedaan alsof hij Christus' vriend en loyale dienaar was. Maar hij had Christus nooit liefgehad. En wat zijn loyaliteit betreft: toen de gelegenheid kwam, stal hij niet alleen Christus' geld uit de beurs, maar zou hij ook Christus' vriendschap verkopen, en Christus Zelf op de koop toe.

De ernst van Judas' zonde

Er zijn in het leven enkele dingen die zo heilig zijn dat het onmogelijk is de waarde ervan in geld uit te drukken, en iemand die bereid zou zijn ze voor geld te verkopen, zou door ieder recht denkend mens worden veracht. Vriendschap is er één van. Loyaliteit een tweede. Het is heel goed mogelijk dat iemand die spioneert in een vreemd land door zijn landgenoten wordt bewonderd om zijn moed en bekwaamheid. Maar iemand die bereid is zijn eigen land te verkopen zolang de prijs maar hoog genoeg is, wordt door zijn landgenoten met walging en afkeer bekeken als iemand die schuldig is aan de verschrikkelijkste perversie van zuivere waarden. Als hij wordt opgespoord en gearresteerd, zal hij gewoonlijk worden doodgeschoten. En wat zouden we zeggen van een man die bereid zou zijn tegen een royale betaling zijn moeder aan een slavenhandelaar te verkopen?

Judas nam al Christus' geschenken aan en stal vervolgens zijn geld uit de gemeenschappelijke beurs, en dat was zeker een gemene en verachtelijke streek. Maar wat betekende het verlies van een paar geldstukken uiteindelijk voor Christus? Dat Judas al Christus' geschenken aannam, aanzat als zijn gast, vriendschap voorwendde, het voedsel van zijn tafel at, en daarna zowel Christus Zelf als zijn vriendschap voor geld verkocht - dat stond gelijk aan een persoonlijke dolkstoot in het hart van Christus. Christus was geen stoïcijn zonder gevoelens. Jaren later, toen Johannes zich het tafereel herinnerde en het voor ons opschreef, kon hij zich nog steeds de droefheid voor de geest halen die Jezus aan de dag legde toen Hij de aankondiging deed: 'Hij werd ontroerd in de geest en Hij betuigde aldus: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u dat één van u Mij zal overleveren.'

Jezus was niet maar een gewone man, of zelfs een uitzonderlijk briljante theoloog en leraar; in dat geval was Judas' verraad evengoed schandelijk geweest. Maar Jezus was geen gewone man. Hij was de Zoon van God. Jezus' geschenken en voedsel aan te nemen om Hem daarna te verwerpen stond gelijk aan Gods geschenken aan te nemen en

daarna God te verwerpen. Jezus en zijn vriendschap verraden was hetzelfde als God en zijn vriendschap verraden. De dolk die Judas stak in het hart van Jezus ging door het hart van God Zelf.

Het hart van Judas: de mensheid in miniatuur

Judas' gedrag lijkt ons misschien extreem toe, maar zijn gezindheid is meer algemeen dan u misschien zou denken. Judas nam Christus' gaven aan, maar hij had geen tijd, liefde of loyaliteit voor Christus persoonlijk. En massa's mensen nemen Gods gaven aan en genieten ervan, maar hebben evenmin tijd, liefde of loyaliteit voor God. Ze behandelen God de Schepper net zoals Judas Christus behandelde. Overal om ons heen liggen de goede en vaak verrukkelijke gaven van de natuur uitgestrooid zodat we ervan kunnen genieten, met inbegrip van ons dagelijks brood. Maar er is meer in het leven dan de onpersoonlijke krachten van de natuur. Achter de natuur klopt het hart van een persoonlijke Schepper; en de gaven van de natuur zijn zijn vriendelijke uitnodigingen aan ons om Hem en zijn persoonlijke vriendschap te zoeken. Massa's mensen nemen de gaven aan en genieten ervan, maar hebben geen belangstelling voor de Goddelijke Gever. Ze voelen geen verplichting om Hem dankbaar te zijn, geen liefde voor Hem, geen loyaliteit tot Hem, geen verlangen naar zijn vriendschap. Ze doen alsof Hij niet bestaat. Nog erger: om meer geld, betere posities in de maatschappij, meer aanzien in de wereld te krijgen, zijn velen bereid Gods Zoon te verraden en hun geloof in God in te ruilen voor succes in de wereld. Dit is de echte kern en essentie van onheiligheid. Om onheilig te zijn hoef je geen moord, of een bankoverval, of overspel te plegen of kleine kinderen te folteren. Alles wat je hoeft te doen, is Gods gaven aan te nemen maar geen liefde of tijd te hebben voor God Zelf. Door dat te doen verwond je het hart van God en ontheilig je bovendien alles in het leven.

Een oude zonde

Deze verkeerde, onheilige gezindheid van het hart is de zonde waartoe Satan in het begin Adam en Eva verleidde. Genesis (hfst.3) beschrijft hoe hij wees op de boom der kennis van goed en kwaad, Eva erop opmerkzaam maakte dat hij goed was om van te eten, dat wil zeggen voor lichamelijke bevrediging; en begerlijk om wijs te maken, dat wil zeggen voor geestelijke bevrediging. En hij legde Eva de leugen voor dat het mogelijk was van deze heerlijke dingen te genieten – kortom, om volledig te genieten van het leven – onafhankelijk van God en zonder eerbied voor Hem of zijn Woord. Adam en Eva geloofden de leugen en dat gaf onvermijdelijk een andere oriëntatie aan de houding van de mensheid ten opzichte van het leven, de bron ervan en de betrekkingen erin. De weldaden van het leven werden niet langer beschouwd als gaven uit de goedgunstige hand van God waarvan ze in gemeenschap met Hem konden genieten, en waarbij hun harten in een steeds nauwere gemeenschap met God werden getrokken, zodat als het leven op aarde oplieft en de tijdelijke gaven van dit leven voorbij waren, de vriendschap met God eeuwig zou voortduren in zijn hemel. Nu werden de weldaden van het leven een doel op zich, waarbij hun harten van God werden afgetrokken in plaats van naar Hem toe. Bovendien zorgde hun vervreemding van God ervoor dat ze bang voor God waren. Hij was Iemand om zich voor te verbergen, niet meer de bron van hun levensvreugde, maar een bedreiging voor die vreugde. En het gif van deze verkeerde houding ten opzichte van God is de aderen van elk menselijk wezen binnengedrongen.

Het is de typerende zonde van de wereld, zozeer dat de Bijbel vaak het woord 'wereld' in een slechte betekenis gebruikt om de menselijke samenleving, georganiseerd en levend op de grondslag van deze verkeerde gezindheid ten opzichte van God, aan te duiden. We zullen later in deze cursus vele voorbeelden hiervan vinden.

Bovendien zijn niet-wedergeboren mensen niet de enigen die door deze zonde worden gekenmerkt; ware gelovigen

worden er nog steeds toe aangetrokken en moeten worden vermaand in de woorden van de apostel Johannes: 'Hebt de wereld niet lief, noch wat in de wereld is. Als iemand de wereld liefheeft, is de liefde van de Vader niet in hem. Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld' (1Jh2:15-16). Niet dat de mooie dingen in het leven, of zelfs het begeren ervan, op zichzelf verkeerd zijn. God, zo zegt de Bijbel, geeft ons alles rijkelijk om te genieten (1Tm6:17). De schade ontstaat als we de mooie dingen van het leven (of wat dan ook, trouwens) ons hart van God laten afbrengen. Dat is wereldgezindheid en het wezen van onheiligheid.

Stelt u zich een rijke man voor die, als zijn zoon meerderjarig wordt, besluit om de verjaardag van die zoon bijzonder te maken door hem een privé-vliegtuig te geven. En stelt u zich voor dat de zoon het geschenk aanneemt zonder zijn vader te bedanken, in de cockpit klimt, wegvliegt en de rest van zijn leven nooit meer terugkomt om zijn vader op te zoeken. Wat zouden we dan denken van zo'n zoon? En hoe zou de vader zich voelen?

De essentie van heiligheid

Als dit dus het basisprincipe van onheiligheid is, kunnen we daaruit onmiddellijk afleiden dat de essentiële aard van heiligheid precies het tegenovergestelde is. Het is niet zozeer het zich houden aan een lijst van regels, hoewel Christus ons er later aan zal herinneren dat als we Hem liefhebben, we zijn geboden zullen houden. In de grond van de zaak is ware heiligheid standvastige liefde voor en toewijding aan de Goddelijke Personen.

Doordat ze dit niet begrijpen, worden soms mensen ertoe gebracht allerlei wettische praktijken in acht te nemen die een uiterlijk vertoon van heiligheid hebben, maar het grondprincipe ervan missen. Er zijn bijvoorbeeld christenen die nog steeds middeleeuwse kleren dragen in de overtuiging dat het dragen van moderne kleding onheilig zou zijn. Het is

natuurlijk niet aan ons om de innerlijke toestand van hun harten te beoordelen, maar we kunnen er zeker van zijn dat het mogelijk is om ouderwetsse kleren te dragen en je te houden aan allerlei strenge gedragscodes, en toch in je hart weinig of geen liefde voor de Heiland te hebben, of actieve toewijding aan Hem persoonlijk. Zelfs predikanten en theologen zijn niet immuun voor dit gevaar. Het is mogelijk de Heilige Schrift louter beroepsmatig of als hobby te bestuderen, en te preken uit de Bijbel om het loutere genieten van het gevoel van macht dat het de spreker geeft over grote aantallen toehoorders, en toch met het hart ver van de Heer af te zijn, en gebrek te hebben aan persoonlijke liefde voor Hem. En het is ook mogelijk dat predikers – Judas waarschuwt hiervoor – omwille van positie, carrière of geldelijk gewin, moreel, geestelijk en theologisch ontrouw zijn aan Christus.

Als we steeds heiliger willen worden, moeten we de Heer steeds meer toegewijd worden, Hem steeds inniger liefhebben en Hem steeds trouwer dienen. Maar als dat zo is, zullen de vurigste gelovigen de eersten zijn om te erkennen dat hun liefde voor Christus niet zo warm en constant is als zou moeten. De spanningen van het leven, de vreugden, het verdriet en de strijd, putten de energie van het hart uit, trekken de loyaliteiten in andere richtingen en verkoelen de liefde tot Christus. Wat kan die liefde dan weer verwarmen en de toewijding vernieuwen? En Christus, die de wispelturigheid van onze harten ziet en kent, en onze ontrouw aan Hem – hoe zal Hij dan op ons reageren? Ons beschuldigen en verwerpen?

Die vraag voert ons terug naar de opperzaal, om te zien hoe Christus reageert op Judas, en hoe Hij de verrader identificeert, en door middel waarvan Hij zijn verraad ontmaskert.

Hoofdstuk 7

De ontmaskering van het verraad van de mens

De discipelen keken elkaar aan, in twijfel over wie Hij dat zei. Eén van de discipelen, hij die Jezus liefhad, lag aan in de schoot van Jezus. Simon Petrus dan gaf deze een wenk, dat hij moest vragen wie het toch was over wie Hij sprak. Deze nu leunde dus over naar de borst van Jezus en zei tot Hem: Heer, wie is het? Jezus antwoordde: Hij is het voor wie Ik het stuk brood zal indopen en hem zal geven. Toen Hij dan het stuk brood had ingedoopt, nam Hij het en gaf het aan Judas Iskariot, de zoon van Simon. En na het stuk brood, toen voer de satan in hem. Jezus dan zei tot hem: Wat je doet, doe dat snel. Maar niemand van hen die aanlagen, wist waartoe Hij hem dit zei. Want sommigen meenden, omdat Judas de beurs had, dat Jezus tot hem zei: Koop wat wij nodig hebben voor het feest; of dat hij iets aan de armen moest geven. Nadat hij dan het stuk brood had genomen, ging hij terstond naar buiten. En het was nacht. (Jh13:22-30)

Christus geeft het stuk brood aan Judas

Toen de Here Jezus aankondigde: 'Eén van u zal Mij overleveren', moet Judas zich eindelijk hebben gerealiseerd dat Jezus wist wat hij aan het beramen was. Maar nog geen van de anderen in de opperzaal wist wie de verrader was; en ze staarden elkaar aan en vroegen zich af over wie Jezus het had. Nu lag één van hen, de apostel die Jezus liefhad, aan naast Deze. Petrus gaf deze discipel daarom een wenk om hem ertoe aan te zetten aan Jezus te vragen wie van hen Hij

bedoelde. Dus achteroverleunend tegen Jezus vroeg deze discipel Hem op de man af: 'Heer, wie is het?'

Nu kwam het dramatische moment dat Jezus de verrader moest ontmaskeren. Hoe zou Hij dat doen?

Hij had het kunnen doen door zwijgend een beschuldigende vinger naar hem uit te steken, terwijl Judas ineenkrimpand op zijn plaats zat. Maar Hij verkoos het niet op die manier te doen. Hij had Judas' naam kunnen noemen in de loop van een vernietigende beschuldiging wegens verraad. Dat zou angstaanjagend geweest zijn.

Misschien kunnen we ons enkele van de andere gelegenheden herinneren waarbij onze Heer genoodzaakt was de zonde van slechte mensen aan de kaak te stellen. Hoe ontzagwekkend moet bijvoorbeeld de aanblik van zijn bliksemende ogen en opgeheven zweep zijn geweest, toen Hij de wisselaars uit de tempel dreef (Jh2:14-17). Hoe vernietigend moet zijn veroordeling van bepaalde Schriftgeleerden en Farizeeën hebben geklonken: 'Slangen, adderengebroad, hoe zult u ontkomen aan het oordeel van de hel?' (Mt23:33). Maar de zonden die de Heer bij die gelegenheden bewogen tot zulke scherpe bestraffingen, waren de ontheiliging van Gods huis, de verkeerde voorstelling van het karakter van God, de vervolging van Gods profeten, en de onderdrukking van de armen onder het mom van godsdienst. Christus kon niet werkeloos toezien hoe andere mensen geestelijk werden beschadigd door de godsdienstige perversiteiten van schijnheilige mannen.

Maar hier in de opperzaal waren het geen andere mensen die kort daarop kwaad zou worden aangedaan. Judas' zonde verwondde Christus persoonlijk door een giftige pijl in Christus' eigen hart te boren. Hoe zou Hij dan, en in welke bewoordingen, en op wat voor toon, en door welke handeling, het verraad van deze adder tegen zijn eigen Persoon ontmaskeren? In antwoord op Johannes' vraag wie de verrader was, zei Hij: 'Het is degene aan wie Ik dit stuk brood zal geven, nadat Ik het in de schotel heb ingedoopt.' Toen doopte Hij het stuk brood in en gaf het aan Judas Iskariot, de zoon van Simon.

Deze veelzeggende handeling was meer dan een gemakkelijke manier om de verrader aan te wijzen. Judas had, zo herinneren we ons, de laatste drie jaar Christus' brood aangenomen, voorwendend zijn vriend te zijn. Nu stond hij, door Christus te verraden, op het punt het brood van Christus' vriendschap in zijn gezicht terug te gooien. Hoe zou Christus daarop reageren? Door hem datzelfde brood nog eens aan te bieden! Er was geen vlammeende verontwaardiging, er kwamen geen bijtende scheldwoorden. De Heer bood slechts het stuk brood aan, dat met onuitgesproken woorden uitdrukkelijk zei: 'Judas, je hebt het brood van mijn vriendschap aangenomen en desondanks heb je verraderlijk je hiel opgeheven om Mij te trappen. Nu sta je op het punt Me over te leveren. Ik weet er alles van. Maar niettemin bied Ik jou, Judas, nog éénmaal het brood van mijn vriendschap aan! Wil je het niet aannemen?'

Het gebaar was niet cynisch of sarcastisch. Ook was het geen poging tot omkoping om bij Judas in de gunst te komen. Het was een oprechte, allerlaatste poging om hem te redden van zijn zelfgekozen hel. Als volgens de ongeschreven wetten van de gastvrijheid van het oude Midden-Oosten een gastheer een stuk brood nam, die in de schaal doopte en persoonlijk aan één van zijn gasten aanreikte, betekende dat niet alleen dat hij die gast eerde door hem een bijzonder smakelijk hapje voedsel van het gastmaal aan te bieden, het betekende bovendien dat hij die gast plechtig beloofde zijn loyale vriend te zullen zijn. En we kunnen er zeker van zijn dat, zelfs op dit sombere en dramatische moment op Judas' pad naar de hel, het gebaar dat de Heer maakte door hem het stuk brood aan te bieden, oprecht was, hoe laat in de tijd het ook was, om Judas te doordringen van zijn vriendschap en liefde, en daarmee van de vergeving, de kwijschelding en de uiteindelijke heerlijkheid die erin opgeslagen lagen.

De reactie van Judas

Hoe Judas zich op dat moment voelde, wordt ons niet verteld. Arme Judas! Waarom riep hij toch in de ellende van zijn

hart niet uit: 'Heer, ik wist niet dat U het wist; maar nu zie ik dat U het hebt ontdekt. Ik word verteerd door laffe, verachtelijke begeerte naar geld en macht, die me ertoe brengt om U te verkopen en over te leveren. Maar als U er alles over weet en me toch nog het stuk brood van uw loyale vriendschap aanbiedt, dan is dat wat ik meer dan alles nodig heb. De duivel zelf schijnt me te hebben vastgegrepen en trekt me de hel in. Red me van mezelf. Red me uit mijn verschrikkelijke verdorvenheid.' We mogen er zeker van zijn dat als Judas dat had uitgeroepen, hij zou hebben gemerkt dat Christus' gebaar van het aanreiken van het stuk brood inderdaad echt was. Christus zou hem hebben gered en hem altijd trouw zijn gebleven. Maar zo ging het niet; Judas nam het stuk brood aan, maar opnieuw was het een schijnheilige daad. Hij nam het stuk brood aan, maar volslagen onboetvaardig ging hij door met zijn plannen om de Gever te verraden.

Hij had zijn definitieve beslissing genomen. 'En na het stuk brood,' zegt Johannes, 'voer de satan in hem. (...) Nadat hij dan het stuk brood had genomen, ging hij terstond naar buiten.' Wat zou Christus' reactie zijn op deze volgende en laatste afwijzing van zijn vriendschap en redding? Er kwam geen heftig donderende veroordeling. Alles wat Christus zei toen Judas de deur uitging, was: 'Wat je doet, doe dat snel.' Op dat moment begreep niemand aan tafel wat dit betekende. Ze dachten, zegt Johannes, dat omdat Judas het geld beheerde, Christus hem opdroeg te kopen wat nodig was voor het feest, of iets aan de armen te geven. Stelt u zich, als u dat kunt, voor op welke toon en vergezeld van welke blikken en gebaren Jezus normaal gesproken aan zijn discipelen zou opdragen om iets aan de armen te geven! Het was op die toon dat onze Heer zijn laatste opmerking tegen Judas maakte.

Evengoed is Johannes' vermelding van het verkeerd begrijpen door de discipelen van Christus' woorden tegen Judas uiterst aangrijpend. Het brengt een incident in de herinnering terug dat Johannes enkele verzen eerder (12:1-8)

heeft vastgelegd. Bij die gelegenheid had Maria, de zuster van Lazarus, haar dankbaarheid, liefde en toewijding voor de Here Jezus uitgedrukt door zijn voeten te zalven met een hele kruik vol kostbaar reukwerk ter waarde van minstens een heel jaarloon. Voor Judas leek zo'n extreme toewijding aan Christus onzinnig overdreven, en hij bracht zijn kritiek onder woorden: 'Waarom is deze balsem niet verkocht voor driehonderd denaren en aan de armen gegeven?' Johannes voegt eraan toe dat Judas zich niet echt bekommerde om de armen. Hij was een dief; en omdat hij de gemeenschappelijke beurs droeg, zou hij, als de balsem was verkocht en de opbrengst tijdelijk in de beurs was gedaan, er heel goed wat van hebben kunnen nemen voor zichzelf. Maar afgezien daarvan, en wat veel erger was: wat hem feitelijk ergerde was dat iemand kon denken dat Jezus zo'n uiterst kostbare toewijding waard was, en Hem zó liefhad dat zij zoveel geld aan Hem uitgaf. Hijzelf had Jezus gediend zolang het hem uitkwam, om de positie, de macht en het geld dat het hem opbracht. Maar Jezus persoonlijk liefhebben? Waarom zou iemand Jezus zo liefhebben? Hij zeker niet; en hij kon niet begrijpen waarom iemand anders dat wel deed.

En nu zou hij het nooit meer begrijpen. Als hij niet alleen maar het stuk brood had aanvaard maar ook wat het symboliseerde, dan zou hij vervolgens met steeds groeiende verwondering hebben ontdekt wat de vriendschap van Christus betekent voor allen die haar aanvaardden. Maar toen hij het stuk brood had aangenomen, barricadeerde hij voor de laatste keer zijn hart voor Christus' liefde en vriendschap. Terstond ging hij naar buiten, en, zegt Johannes (13:30), 'het was nacht'. Het was natuurlijk letterlijk nacht, maar het zinnetje wijst natuurlijk meer aan dan alleen maar een punt in de tijd. Op dat moment ging de satan, wiens suggesties Judas eerder had verwelkomd (13:2) als bondgenoten in zijn strijd om zijn onafhankelijkheid van Jezus te bewaren, niet weg om Judas zijn verwachte vrijheid te geven. Hij voer in Judas (13:27), overweldigde hem en maakte hem tot zijn onderworpen slaaf. Zo ging Judas naar buiten, een nacht in van ononder-

broken morele en geestelijke duisternis die nooit een dage-raad zal kennen. Hij is slechts een extreem voorbeeld van wat er, volgens de waarschuwing van de Bijbel, zal gebeuren met hen die God en zijn Zoon definitief afwijzen.

‘Maar dat is vreselijk,’ zegt er iemand. ‘Zegt u daar heus dat God mensen naar de hel zou laten gaan, of hen er zelfs naar-toe zou sturen, alleen maar omdat ze weigeren in Jezus Christus te geloven en Hem aan te nemen? Als dat zo is, wie zou er dan zo’n God kunnen respecteren of in Hem geloven? Wordt Hij niet verondersteld een God van liefde te zijn?’

Maar juist deze tegenwerping brengt ons ertoe om te be-zien wat Jezus zei direct nadat Judas naar buiten was gegaan.

Hoofdstuk 8

De tentoonspreiding van Gods heerlijkheid

Toen hij dan naar buiten was gegaan, zei Jezus: Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt. Als God in Hem verheerlijkt is, zal God Hem ook in Zichzelf verheerlijken en Hij zal Hem terstond verheerlijken. (Jh13:31-32)

Laten we dit om te beginnen goed begrijpen: noch Jezus' keus van Judas om een apostel te zijn, noch zijn voorzegging dat Judas Hem zou verraden, *noodzaakten* Judas om Hem te verraden. Stelt u zich voor dat u uit een helicopter naar beneden keek en twee auto's elkaar met hoge snelheid zag naderen rond een blinde hoek; u zou dan kunnen voorspellen dat ze beslist op elkaar in zouden rijden. Maar uw voorspelling, hoewel juist, zou niet *maken* dat ze op elkaar inreden. Het ongeluk zou de schuld zijn van de bestuurders. En zo was het ook met Judas. Jezus wist van tevoren en voorzei dat hij Hem zou verraden, maar dat *noodzaakte* Judas niet Hem te verraden en was ook geen excuus voor wat hij deed. Judas deed wat hij deed uit vrije wil, uit de zondigheid van zijn eigen hart.

Ook had de satan beslist niet het oogmerk om de profetiën uit het Oude Testament te vervullen die zeiden dat de Messias moest sterven, toen hij in de geest van Judas het idee binnenbracht om Jezus te verraden. Ook hij handelde vanuit de intriges van zijn eigen geest. Volgens zijn gevallen en duivelse manier van denken konden het verraden van Jezus en zijn dood aan een kruis alleen maar een rampzalige neder-

laag voor Jezus zijn. De dood door kruisiging was de meest smadelijke straf die bekend was in de oude wereld. De on-eer ervan zou de zaak van Jezus doen ondergaan in een ocea-an van schande. En daarom vond hij het een meesterlijk strategische zet toen hij één van Jezus' uitverkoren aposte-len omkocht om Hem over te leveren tot die publieke ver-nedering.

Maar wat vergiste de satan zich! De Zoon van God was naar onze wereld gekomen met de opzet om de dood aan het kruis te sterven! Vooruit wetend dat Judas Hem tot die dood zou verraden, had Hij hem weloverwogen uitgekozen als apostel. En toen Judas ten slotte de opperzaal verliet om zijn geniepige daad te gaan verrichten, beval Christus hem: 'Wat je doet, doe dat snel' (13:27). Dus in plaats van dat de schan-de van het kruis de reputatie van Christus te gronde zou richten, zou het lijden van het kruis de grootste tentoon-spreiding van de heerlijkheid van God en van de Zoon van God worden die de wereld ooit heeft gezien of die het heel-al ooit zal zien. Dat is de reden waarom Christus toen Judas naar buiten was gegaan en zijn kruisiging nu voor de deur stond, verklaarde: 'Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt.'

Vanaf het moment dat de satan het hart van de mensheid had bezoedeld met lasterlijke, verkeerde voorstellingen van het karakter van God, had God plannen beraamd voor dit moment en ernaar toegewerkt. Op zijn tijd had Gods eigen Zoon onze opstandige planeet betreden. Toen kwam de cli-max, toen de vleesgeworden Schepper in de opperzaal oog in oog kwam te staan met het schepsel dat op het punt stond Hem te verraden tot de dood aan het kruis. Nu zou de wereld zien hoe God was. Nu zou Gods reactie op deze ver-rader precies laten zien wat er in Gods hart was. Welover-wogen en in de volle wetenschap van wat Judas op het punt stond te doen, bood Hij Judas het brood van zijn vriend-schap aan.

Hoe schitterend dit gebaar ook was, het vormde nog maar het voorspel op de nog majestueuzer tentoonspreiding

van Gods heerlijkheid op Golgotha. Want net zoals het geven door Christus aan Judas van het ingedoopte stuk brood de verrader en zijn verraad ontmaskerde, zo ontmaskerde het geven door God van zijn Zoon in de handen van de mensheid de opstandige haat van de mens jegens God. 'Dit is de erfgenaam,' zeiden ze, 'kom, laten we Hem doden, en de erfenis zal van ons zijn.' Maar op het moment dat ze zijn handen en voeten aan het kruis nagelden, bood God Christus aan de wereld aan als het brood van zijn vriendschap, als het onderpand van zijn vergeving en eeuwige liefde voor allen die berouw zouden hebben en Hem in oprechtheid en waarheid zouden aannemen. 'God was in Christus de wereld met Zichzelf verzoenend, terwijl Hij hun overtredingen hun niet toerekende' (2Ko5:19). Want 'God bevestigt zijn liefde tot ons hierin, dat Christus voor ons gestorven is (...) Want als wij, toen wij vijanden waren, met God verzoend zijn door de dood van zijn Zoon, veel meer zullen wij, nu wij verzoend zijn, behouden worden door zijn leven' (Rm5:8,10). En ook tot ons in onze eeuw komt Gods oproep door Christus' apostelen: 'Wij zijn dan gezanten voor Christus, terwijl God als het ware door ons maant. Wij bidden voor Christus: Laat u met God verzoenen. Hem die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid van God in Hem.'

Als mensen na die oproep al de natuurlijke gaven van de Schepper aannemen, maar het ingedoopte stuk brood van zijn vriendschap afwijzen, zullen ze net als Judas naar buiten gaan, een nacht in van eeuwige duisternis, waar het licht van Gods vriendschap nooit komt en het bewustzijn van zijn heiligheid brandt als een onuitblusbaar vuur. Maar ze zullen het alleen aan zichzelf te wijten hebben.

Dus toen Judas naar buiten was gegaan, zei Jezus, zoals we al hebben opgemerkt: 'Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt.' Maar Hij voegde daaraan toe: 'Als God in Hem verheerlijkt is, zal God Hem ook in Zichzelf verheerlijken en Hij zal Hem terstond verheerlijken.'

Jezus voorzei hier dat zijn dood aan het kruis zou worden gevolgd door zijn opstanding en zijn verhoging door God tot de positie van allerhoogste macht in het heelal en door zijn aanstelling als de Rechter en Regeerder van de hele mensheid. Eens zal God eisen dat alle knie in de hemel, op de aarde en in de hel, zich buigt, en elke tong belijdt dat Jezus Christus Heer is – waardig om het beheer te voeren over alles in het heelal, en om de onderwerping en eerbiedige dienstbaarheid te ontvangen van elk denkend schepsel. En als God dat doet, zal door iedereen worden erkend dat God geen tiran is. Zijn morele recht om universele onderwerping en aanbidding op te eisen, zal vaststaan niet alleen op grond van zijn almacht, maar ook in de naam van Jezus, die Zich vernederde om de voeten van zijn schepselen te wassen, het brood van zijn vriendschap zelfs aan Judas aanbod en voor de hele mensheid stierf aan het kruis.

Het Nieuwe Testament vat het als volgt samen: *Christus Jezus (...), die in de gestalte van God zijnde, het geen roof geacht heeft God gelijk te zijn, maar Zichzelf ontledigd heeft, de gestalte van een slaaf aannemend, de mensen gelijk wordend. En uiterlijk als een mens bevonden heeft Hij Zichzelf vernederd, gehoorzaam wordend tot de dood, ja, tot de kruisdood. Daarom heeft God Hem ook uitermate verhoogd en Hem de naam geschonken die boven alle naam is, opdat in de naam van Jezus elke knie zich buigt van hen die in de hemel en die op de aarde en die onder de aarde zijn, en elke tong belijdt dat Jezus Christus Heer is, tot heerlijkheid van God de Vader (Fp2:6-11).*

C. De instandhouding,
ontwikkeling en vervol-
making van heiligheid

Overzicht

In de vorige lesperiode hebben we geleerd dat de essentie van ware heiligheid toewijding aan de Goddelijke Personen is.

In deze lesperiode zullen we ontdekken *hoe Christus ervoor zorgt dat zijn volk kan groeien in – uiteindelijk volledige – toewijding aan God.*

Kort samengevat bestaat die voorzorg uit:

- (1) Christus' 'heengaan' om voor ons plaats te bereiden in het huis van de Vader in de hemel; en zijn uiteindelijke wederkomst om ons tot Zich te nemen, opdat we altijd bij Hem zullen zijn waar Hij is (14:1-3).
- (2) In de tussentijd de bereidheid van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest om te komen en woning te maken in ons hart hier op aarde (14:17,23).

De sleuteltekst zal zijn de verklaring van Christus: 'Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij' (14:6).

Deze tekst zal dan als volgt worden uiteengezet:

- *Christus is de weg*, niet alleen naar het Vaderhuis in de toekomst, maar ook naar de Vader Zelf zowel in het hier en nu als in het hiernamaals (14:1-15).
- *Christus openbaart ons de waarheid* over de Vader, door de Vader te bidden ons de Geest van de waarheid te geven

als andere Raadsman om in ons te wonen en ons in alle waarheid te leiden (14:15-17).

Christus is het leven, omdat Hij ons zijn eigen eeuwige leven geeft en dat met ons deelt, door middel waarvan we de Vader kunnen kennen en gemeenschap met Hem kunnen hebben (14:18-24).

Christus' heengaan legt de nieuwe maatstaven aan

Kinderen, nog een korte tijd ben Ik bij u. U zult Mij zoeken en, zoals Ik de Joden heb gezegd: Waar Ik heenga, kunt u niet komen, zeg Ik nu ook u. Een nieuw gebod geef Ik u: dat u elkaar liefhebt. Hieraan zullen allen weten dat u mijn discipelen bent, als u liefde onder elkaar hebt. (Jh13:33-35)

Tot dusver hebben we in de school van Christus geleerd:

- (1) dat ware heiligheid begint met de persoonlijke beleving van de wedergeboorte in ons, eens voor altijd tot stand gebracht door de Heilige Geest; en dat die ervaring wordt gevolgd door de voortdurende reiniging verricht door de Heilige Geest als Hij Christus' woorden neemt en ze op ons toepast;
- (2) dat de essentie en het kernprincipe van heiligheid toewijding is aan de Goddelijke Personen, aan de Vader, de Zoon en de Heilige Geest; en dat deze liefde voor en toewijding aan God zich ook moet, en zal, uitdrukken in liefde, toewijding en zelfverloochenende dienst aan het volk van God.

Nu gaan we horen over de fantastische voorzieningen voor de vervolmaking van onze heiligheid die voor ons zullen worden getroffen door en bij de wederkomst van Christus.

Johannes vertelt ons in een van zijn latere geschriften (1Jh3:2) dat als Christus wordt geopenbaard aan zijn volk bij zijn wederkomst en zij Hem zullen zien zoals Hij is, de aan-

blik van Hem ten slotte Gods werk in hen zal vervolmaken. In een oogwenk zal hun verandering voltooid worden, en ze zullen Christus gelijk zijn, want ze zullen Hem zien zoals Hij is.

Maar meer dan dat. De kern van ware heiligheid ligt, zoals we hebben gezien, in onwankelbare toewijding aan de Here Jezus, in het volgen van het Lam, 'waar het ook heengaat' (Op14:14), en daarom zal er bij de wederkomst van Christus voor worden gezorgd – daar is en wordt trouwens nu al voor gezorgd – dat alle gelovigen voor eeuwig en altijd bij Christus zullen zijn waar Hij is, en nooit meer met hun hart, geest of toewijding van Hem zullen afdwalen.

Dit was dan de belangrijke les die Christus zijn discipelen zou leren in deze fase van de cursus. Maar voor Hij dat kon doen, waren er enkele inleidende zaken waarvan Hij hen op de hoogte moest stellen; en sommige daarvan zouden eerst heel onaangenaam lijken.

De noodzaak van Christus' heengaan

Het is duidelijk dat Christus' wederkomst nooit zou kunnen plaatsvinden als Hij niet eerst wegging. Dus moest Hij hun nu heel ronduit zeggen, en daarna verder inprenten, dat Hij heen moest gaan en hen verlaten.

Een paar maanden eerder, op het grote religieuze Loofhutfest, hadden de autoriteiten van Jeruzalem dienaren gestuurd om Jezus te arresteren om Hem te verhinderen tot de menigte te prediken. Tot verwondering van de dienaren antwoordde Jezus feitelijk: 'Maak je geen zorgen! Jullie hoeven Me niet te arresteren. Ik ga uit Mezelf wel weg.' Wat Hij echt zei, was: 'Nog een korte tijd ben Ik bij u, en dan ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden. U zult Mij zoeken en niet vinden, en waar Ik ben, kunt u niet komen.' Onze Heer zinspeelde hiermee natuurlijk op zijn dood, opstanding en terugkeer naar zijn Vader in de hemel met zijn hemelvaart. Maar het kwam bij de dienaren niet op dat Hij daarop zinspeelde – om de eenvoudige reden dat ze er geen idee van hadden dat zijn komst in de wereld anders was geweest dan

de komst van welk mens dan ook; of dat Hij de Zoon van God was, gekomen van de Vader en gezonden in onze wereld door middel van de vleeswording. Omdat ze niet echt begrepen waar Hij vandaan was gekomen, snapten ze totaal niet wat Hij bedoelde toen Hij sprak over terugkeer naar Degene die Hem had gezonden, en evenmin wat Hij bedoelde toen Hijeraan toevoegde dat Hij naar een plaats ging waar zij, zelfs als ze het probeerden, niet konden komen. Alles wat ze konden bedenken was dat Hij misschien op reis ging om lezingen te houden voor de Griekssprekende Joden in Egypte en elders. 'Waar zal Deze heengaan,' zeiden ze, 'dat we Hem niet zullen vinden? Zal Hij soms naar de verstrooiden onder de Grieken gaan en de Grieken leren?' (Joh. 7:32-36).

Een dergelijk gebrek aan begrip van de kant van de dienaren was echter te verwachten: zij waren geen gelovigen. Maar nu zegt de Heer tegen zijn 'kinderen', zoals Hij de discipelen noemde, praktisch hetzelfde als Hij eerder tegen de dienaren had gezegd: 'Kinderen, nog een korte tijd ben Ik bij u. U zult Mij zoeken en, zoals Ik de Joden heb gezegd: Waar Ik heenga, kunt u niet komen, zeg Ik nu ook u' (13:33). Hij zinspeelde nog een keer niet alleen op zijn dood - daarheen hadden ze Hem kunnen volgen als ze er op dat tijdstip toe geroepen waren, en als ze de moed hadden gehad om het te doen - maar ook op zijn lichamelijke opstanding en zijn lichamelijke hemelvaart naar de onmiddellijke tegenwoordigheid van God. En daarheen zouden ze Hem voorlopig niet kunnen volgen.

Christus' heengaan legt een nieuwe maatstaf aan

Nadat Hij dus nu zijn ophanden zijnde vertrek had aangekondigd, moest onze Heer zijn discipelen vervolgens leren wat hun voornaamste plicht zou zijn gedurende zijn afwezigheid: 'Een nieuw gebod geef Ik u: dat u elkaar liefhebt' (13:34).

Hoezo 'nieuw'? Had God zijn volk al niet eeuwen tevoren in het Oude Testament bevolen: 'Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf' (Lv19:18)?

Het antwoord is gelegen in de woorden die de Heer eraan toevoegde: *'zoals Ik u heb liefgehad*, dat ook u elkaar liefhebt'. Het waren het niveau, de kwaliteit en de mate van de liefde die nieuw waren. Hij had hen liefgehad terwijl Hij bij hen was. Nu ging Hij weg, en de eerste etappe van zijn heengaan zou eindigen op het kruis. Zijn dood daaraan zou een liefde tentoonspreiden waarvan zij de mate nooit eerder gekend hadden. Hij zou sterven, niet alleen voor zijn vrienden maar ook voor zijn vijanden. Hij zou voor hen sterven terwijl zij nog zondaars waren. Hij zou hen niet slechts liefhebben zoals Hij Zichzelf liefhad: Hij zou Zichzelf offeren voor hen.

Dit was dus de maatstaf die de Here Jezus aanlegde voor hun liefde voor en toewijding aan anderen, die het kenmerk zou zijn van hun groei in heiligheid. En dat niet alleen. Het zou ook de maatstaf zijn waarnaar de wereld om hen heen zou beoordelen of ze echte discipelen van Jezus waren of niet: *'Hieraan zullen allen weten dat u mijn discipelen bent, als u liefde onder elkaar hebt'* (13:35).

Deskundigen in de muziek kan men soms over een jonge musicus het commentaar horen geven: *'Je kunt horen onder wie hij gestudeerd heeft'*, omdat het spel van de jongeman onmiskenbaar het stempel van zijn leermeester draagt. En de mensen in het algemeen herkennen nog steeds ware christenen aan de hand van dit kenmerk. Ze weten misschien maar heel weinig over christelijke dogma's en theologie. Maar ze weten van de soort liefde die Christus voorstond en uitdrukte. En als ze zien dat mensen die belijden christenen te zijn, elkaar vervolgen, gebruikmakend van de wereldlijke macht van de staat om te discrimineren tegen hen die met hen verschillen op leerstellige punten, en zelfs burgeroorlogen voeren tegen elkaar en volkerenmoord plegen, dan zal de wereld haar eigen conclusies trekken, namelijk dat zulke mensen helemaal geen christenen zijn. Alleen zij wier gedrag enige gelijkenis vertoont met Christus' norm van liefde, zullen bij hen doorgaan voor echte discipelen van Christus.

Maar als we, om in de praktijk heilig te zijn, anderen moeten liefhebben zoals Christus ons heeft liefgehad, heb-

ben we dan enige reële hoop deze norm ooit te bereiken? Ja, want Christus heeft hulpmiddelen voor ons die ons in staat kunnen stellen zijn voorbeeld te volgen. Maar het gebeurt vaak dat we, voor we leren onze hand te leggen en te vertrouwen op deze hulpmiddelen, eerst de ontoereikendheid, ja het bankroet van die van onszelf moeten ontdekken, zoals we nu zullen zien.

Tekortschietende volgelingen

Nu volgt er een les waarmee we het in theorie tamelijk gemakkelijk eens kunnen zijn, maar die veel moeilijker onder ogen te zien is als we de waarheid ervan ontdekken in de praktische ervaring. De les is deze: hoe dankbaar we de Heer misschien ook zijn voor wat Hij voor ons heeft gedaan, en hoe vastbesloten ook om Hem lief te hebben, te gehoorzamen en te volgen, onze liefde en vastbeslotenheid zijn op zichzelf niet toereikend om Hem te blijven volgen zoals we zouden moeten. We hebben in feite verborgen zwakheden in ons die, als we alleen op onszelf waren aangewezen, gemakkelijk onze hele gedragslijn volledig zouden doen ontsporen.

Natuurlijk zal iedere gelovige zonder aarzelen beamen dat hij nog onvolmaakt is en van tijd tot tijd zondigt; maar bijna onbewust nemen velen van ons aan dat, als we maar voldoende vastbesloten zijn, goed oppassen en ons genoeg inspannen, we het wel alleen klaarspelen om onze zonden te overwinnen of te onderdrukken en het gewenste niveau van heiligheid te bereiken. Dat is gewoon niet waar. De zonde heeft onze kracht meer ondermijnd en onze karaktervastheid meer beschadigd dan we denken; en het kan een bittere ervaring zijn als herhaalde mislukkingen ons dit nare en verontrustende feit onder ogen doen zien. De grote apostel Paulus belijdt openlijk dat er een gevoel van uiterste ellendigheid over hem kwam toen hij deze ontdekking deed. 'Met mijn verstand,' zegt hij, 'dien ik de wet van God'; want met zijn intellect zag hij duidelijk in dat het dienen van God

de enige verstandige manier van leven was. 'Ik verlustig mij,' voegt hij eraan toe, 'in de wet van God naar de innerlijke mens'; want leven om God te behagen was voor hem niet slechts een koude verstandszaak, hij verlustigde zich erin: het raakte hem gevoelsmatig. Bovendien zei hij: 'het willen is bij mij aanwezig'; zijn vastbeslotenheid om een heilig leven te leven, werd aangedreven door een ijzeren wil. Maar geheel tevergeefs! Maar al te vaak bleek de praktijk het tegenovergestelde te zijn van zijn bedoeling. 'Het goede dat ik wil, doe ik niet,' jammert hij; 'maar het kwade dat ik niet wil, dat bedrijf ik' (Rm7:15-25). Verstand, gevoel en wil tezamen, met de opdracht een heilig, op dat van Christus gelijkend leven te leven, bleken ernstig tekort te schieten. Het was een bittere ervaring voor Paulus.

God echter had het van het begin af aan geweten; en toen Paulus zijn bankroet ontdekte, wees God hem op de voorziening die Hij Zelf had getroffen zodat zelfs een bankroete Paulus in staat zou zijn de Here Jezus te volgen, lief te hebben en te gehoorzamen zoals hij behoorde te doen (Rm8). En zo zal het ook met ons gaan. Gebruikmakend van Petrus als aanschouwelijke les, zal Christus ons nu wijzen op onze ontoereikendheid; en als we nu maar bereid zijn Christus au sérieux te nemen en te geloven wat Hij over ons zegt, zullen we klaar zijn om te horen over en daarna bezit te nemen van de voorziening die Hij heeft getroffen om de heiligheid reëel binnen ons bereik te brengen.

Petrus: onze aanschouwelijke les

Simon Petrus zei tot Hem: Heer, waar gaat U heen? Jezus antwoordde hem: waar Ik heenga, kun je Mij niet volgen, maar je zult Mij later volgen. Petrus zei tot Hem: Heer, waarom kan ik U nu niet volgen? Mijn leven zal ik voor U afleggen. Jezus antwoordde: Zul jij je leven voor Mij afleggen? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg je: de haan zal geenszins kraaien voordat je Mij driemaal verloochend zult hebben. (Jh13:36-38)

Toen de Heer opmerkte dat Hij heen zou gaan, en dat waar Hij heenging zijn discipelen niet konden komen, overdacht Petrus de zaak een paar seconden en besloot toen dat de Heer de dingen onnodig overdreef. 'Heer,' zei Petrus, 'waar gaat U eigenlijk precies heen?' Onze Heer antwoordde: 'Waar Ik heenga, kun je Mij nu niet volgen, maar je zult Me later volgen.'

Maar daarmee was Petrus niet tevreden, want hij had het gevoel dat de woorden van de Heer een tekort aan moed bij hem impliceerden. 'Maar Heer,' zei hij, 'waarom kan ik U nu niet volgen? Ik zal mijn leven voor U afleggen.' Hij meende elk woord, want in de afgelopen jaren was er in Petrus' hart een diepe en warme toewijding voor de Here Jezus gegroeid, en voorzover hij wist, was hij volkomen bereid om zo nodig zijn leven voor Hem te geven. Hij was beslist geen Judas; en misschien hadden de ontmaskering en het verraad van Judas Petrus naar hij dacht er des te zekerder van gemaakt dat hij de Heer nooit op zo'n verachtelijke manier zou behandelen, en dat hij Hem zo nodig zou volgen naar de gevangenis en in de dood. Voorzover hij dus wist, viel er aan zijn toewijding aan Christus niet te twijfelen. Het nare was dat hij zichzelf op geen stukken na goed genoeg kende. In feite stak er in Petrus' karakter een verborgen zwakheid, en als over een paar uur, door de duistere intriges van de duivel zelf, de omstandigheden een ondraaglijke druk op die zwakheid zouden uitoefenen, zou Petrus' toewijding volledig bezwijken en hij zou de Heer met eden en vloeken verloochenen. Dit moest de Heer hem nu vertellen en zijn zwakheid ontmaskeren zoals Hij eerder Judas' verraad had ontmaskerd.

Petrus' fundamentele fout

Natuurlijk moeten we Petrus' zwakheid niet verwarren met Judas' verraad. Petrus' zwakheid was de zwakheid van iemand die geheel gebaad was, die de wedergeboorte van de Heilige Geest had beleefd, die volkomen gereinigd was (13:10-11); Judas' verraad was het verraad van niet slechts

een niet-wedergeborene, maar van iemand die werd geleid door en uiteindelijk bezeten van de duivel (13:2,10-11,18,27). Petrus' zwakheid zou uiteindelijk worden overwonnen, Judas' verraad zou nooit worden goedgeemaakt.

Aan de andere kant zou Petrus' zwakheid niet automatisch worden overwonnen. De enige manier voor ieder van ons gelovigen om onze zwakheden te overwinnen, is eerst gedwongen te worden ze onder ogen te zien en toe te geven dat ze er zijn, en daarna er berouw over te hebben en de genade van de Heer te zoeken, en de kracht van de Heilige Geest, om ze te overwinnen. Als Petrus dus bereid was geweest naar de Here Jezus te luisteren en te aanvaarden dat wat Hij zei waar was, dan had hij zich verschrikkelijk veel wanhoop en verdriet kunnen besparen. En als we de stomp-zinnigheid van ons eigen hart niet kenden, zouden we ons kunnen afvragen waarom Petrus de Here Jezus niet als volgt antwoordde: 'Heer, ik kan het niet geloven. Ik ben zo niet. Ik geloof niet dat ik die zwakheid heb waar U het over heeft; maar als dat wél zo is - en U weet dat het beste - wilt U me dan alstublieft nu zeggen hoe ik die kan overwinnen, en kan worden bewaard voor het verschrikkelijke waarvan U zegt dat ik het ga doen.' Als hij dat had gezegd, zou de Here Jezus hem vast en zeker hebben laten zien hoe hij de op hem afkomende val had kunnen vermijden.

Maar nee, Petrus kon het niet geloven van zichzelf, zelfs niet toen de Heer het hem zei. Hij dacht dat hij genoeg reserves aan moed en vastberadenheid had om elk offer te brengen dat nodig was in verband met zijn toewijding aan de Heer. In feite had hij die helemaal niet. Daarom moest hij op harde en bittere wijze leren dat de Heer hem en zijn karakter beter kende dan hijzelf. De zwakte waarvan de Heer zei dat Hij die in hem zag, was er ook werkelijk, en moest aan de oppervlakte worden gebracht voordat ze kon worden genezen. Als dan de enige manier om Petrus zijn zwakheid onder ogen te doen zien, en zo te laten leren haar te overwinnen, was om hem in omstandigheden te laten komen waarin hij zou falen, en de Heer verloochenen, dan was de

liefde van de Heer zo groot dat Hij Petrus inderdaad in die omstandigheden zou laten komen en hem die verschrikkelijke ontdekking zou laten doen. Want zoals hoofdstuk 13 ons herinnert: 'Die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad, heeft hen liefgehad tot het einde'; en in zijn liefde was Hij vastbesloten om Petrus uiteindelijk volmaakt heilig te maken, wat ook de prijs daarvoor zou zijn.

De zekerheid van Petrus' herstel

Maar Christus was er natuurlijk zeker van dat Petrus ten slotte hersteld zou worden, en zou zegevieren. 'Waar Ik heenga, kun je Mij nu niet volgen,' zei Hij tegen Petrus, 'maar je zult Mij later volgen.' En zo gebeurde het ook. Hoewel zijn moed hem begaf, en hij Christus in de voorhof van de hogepriester en aan het kruis verloochende en in de steek liet om aan het lijden te ontsnappen, werd hij later hersteld, diende en volgde hij Christus vervolgens vele jaren op grandioze wijze, en ging hij ten slotte, net als de Heer, naar huis in de heerlijkheid via de dood van een martelaar.

En hierop moeten we beslist ook letten: toen Petrus was bezweken en hij, zoals de Heer had voorspeld, de Heer niet had gevolgd in zijn lijden, zoals hij had moeten doen, moet het een geweldige bron van bemoediging en nieuwe hoop voor hem zijn geweest om zich te herinneren wat de Heer had gezegd voordat het allemaal gebeurde: 'Je kunt Me nu niet volgen, *maar je zult Me later volgen.*' Onder alle wisselvalligheden van de rest van zijn leven zal Petrus steeds opnieuw die woorden van de Heer tegen zichzelf hebben gezegd, en steeds beter hebben begrepen wat ze werkelijk betekenden. Hij had de ten hemel varende Heer nog niet mogen volgen in de heerlijkheid van de tegenwoordigheid van de Vader in de hemel. Maar er bestond geen twijfel over dat hij dat eens zou doen. Christus had het gezegd, en zijn belofte zou niet falen. En wat nog meer is, het binnengaan in de heerlijkheid van de tegenwoordigheid van de Vader in de hemel, en de rechtstreekse aanblik van de gezegende Here Jezus, zouden ogenblikkelijk Petrus' heiliging vervolmaken,

en wel zo dat er nooit meer gevaar zou zijn dat hij ooit weer zou bezwijken. Ook dit liet onze Heer Petrus dus impliciet weten voor hij viel. De zekerheid van deze belofte en de moed die hij daaruit putte, stelden hem in staat zijn falen onder ogen te zien, terug te komen, en de Heer de rest van zijn leven toegewijd te volgen. En omdat Christus niemand voortrekt, mogen allen die op Hem vertrouwen zich deze zelfde belofte voor zichzelf toe-eigenen.

Hoofdstuk 11

Het einddoel is verzekerd

Laat uw hart niet ontroerd worden. U gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis van mijn Vader zijn vele woningen; als het niet zo was, zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om u plaats te bereiden. En als Ik ben heengegaan en u plaats heb bereid, kom Ik weer en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben. (Jh14:1-3)

‘Laat uw hart niet ontroerd worden,’ zei Christus; want ongetwijfeld had Hij de blik van ontzetting gezien die in de ogen van zijn discipelen was gekomen na zijn aankondiging dat Hij wegging, en bij de verdere aankondiging dat Petrus Hem zou verloochenen. Als Petrus’ toewijding zo onbetrouwbaar was, hoe zou het dan met de hunne gesteld zijn? Petrus kon de Heer al niet trouw blijven in zijn lijden terwijl Hij nog lichamelijk op aarde was; zou het niet voor hen allen duizend keer zo moeilijk worden om Hem trouw te blijven als Hij helemaal weg was? Zou hun falen hun toewijding dan niet verminderen en dodelijk ondergraven? En zou er nog enige hoop overblijven dat ze uiteindelijk heilig zouden zijn? Inderdaad hadden ze alle reden om verontrust te zijn. Tenslotte is het een uitermate ernstige zonde om de Heer te verloochenen. De Heer Zelf had hen al eerder gewaarschuwd dat Hij hen die Hem verloochenen voor de mensen, zou verloochenen voor zijn Vader in de hemel (Mt10:33). Als daarom iemand die beweerde een gelovige te zijn, zijn hele leven zonder enig berouw doorging met het verloochenen

en wel zo dat er nooit meer gevaar zou zijn dat hij ooit weer zou bezwijken. Ook dit liet onze Heer Petrus dus impliciet weten voor hij viel. De zekerheid van deze belofte en de moed die hij daaruit putte, stelden hem in staat zijn falen onder ogen te zien, terug te komen, en de Heer de rest van zijn leven toegewijd te volgen. En omdat Christus niemand voortrekt, mogen allen die op Hem vertrouwen zich deze zelfde belofte voor zichzelf toe-eigenen.

Het einddoel is verzekerd

Laat uw hart niet ontroerd worden. U gelooft in God, gelooft ook in Mij. In het huis van mijn Vader zijn vele woningen; als het niet zo was, zou Ik het u hebben gezegd, want Ik ga heen om u plaats te bereiden. En als Ik ben heengegaan en u plaats heb bereid, kom Ik weer en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben. (Jh14:1-3)

‘Laat uw hart niet ontroerd worden,’ zei Christus; want ongetwijfeld had Hij de blik van ontzetting gezien die in de ogen van zijn discipelen was gekomen na zijn aankondiging dat Hij wegging, en bij de verdere aankondiging dat Petrus Hem zou verloochenen. Als Petrus’ toewijding zo onbetrouwbaar was, hoe zou het dan met de hunne gesteld zijn? Petrus kon de Heer al niet trouw blijven in zijn lijden terwijl Hij nog lichamelijk op aarde was; zou het niet voor hen allen duizend keer zo moeilijk worden om Hem trouw te blijven als Hij helemaal weg was? Zou hun falen hun toewijding dan niet verminderen en dodelijk ondergraven? En zou er nog enige hoop overblijven dat ze uiteindelijk heilig zouden zijn? Inderdaad hadden ze alle reden om verontrust te zijn. Tenslotte is het een uitermate ernstige zonde om de Heer te verloochenen. De Heer Zelf had hen al eerder gewaarschuwd dat Hij hen die Hem verloochenen voor de mensen, zou verloochenen voor zijn Vader in de hemel (Mt10:33). Als daarom iemand die beweerde een gelovige te zijn, zijn hele leven zonder enig berouw doorging met het verloochenen

van de Here Jezus, zou dat een reden zijn om ernstig te betwijfelen of hij ooit wel een ware gelovige was geweest. Het was onmogelijk om niet ongerust te zijn.

Nauwelijks had Christus echter aangekondigd dat Petrus Hem zou verloochenen (13:38), of Hij voegde er in de volgende tekst (14:1) en bijna in één adem aan toe: 'Laat uw hart niet ontroerd worden.' Daar had Hij zijn redenen voor.

In de eerste plaats wist Hij dat Petrus, ondanks zijn zwakheid, een ware gelovige was, dat zijn verloochening slechts een tijdelijke (hoewel ernstige) afwijking was, en dat hij zou herstellen van zijn val; Christus' gebed voor Petrus (Lk22:32) zou daar borg voor staan. En uit praktisch en psychologisch oogpunt was het heel belangrijk dat Petrus en de andere apostelen Christus' aankondiging van Petrus' aanstaande val in het juiste perspectief en de juiste proporties zouden zien. De val was zeker, maar het herstel zou dat ook zijn.

In de tweede plaats zouden er, hoe ernstig zijn val ook was, op zijn minst enkele goede dingen uit voortvloeien; ten slotte doet God alle dingen, zelfs de fouten, meewerken ten goede voor hen die Hem liefhebben en berouw hebben over hun falen. Het zou bijvoorbeeld een eind maken aan Petrus' misplaatste vertrouwen op eigen kracht, en in hem een nuchter en realistisch besef van zijn zwakheden teweegbrengen.

Verder zou het hem overtuigen van het realisme van Christus. De Heer werd niet misleid door zijn vurige betuigingen van toewijding; ook werd Christus in zekere zin niet teleurgesteld door zijn val, want Hij had voorzien dat het zou gebeuren, verwachtte het, en bleef desondanks van hem houden.

Ook zou Petrus nu bereid zijn om op een andere manier naar Christus te luisteren dan vóór hij viel, en te leren goed in zich op te nemen wat Christus aan voorzieningen zou treffen voor het instandhouden, het ontwikkelen en uiteindelijk het vervolmaken van zijn toewijding aan Hem en de Vader.

En ten slotte zou Petrus in het licht van dit alles speciaal in staat zijn om zijn mede-gelovigen te versterken (Lk22:32).

‘Laat uw hart niet ontroerd worden,’ zei Christus; en we doen er goed aan om naar zijn raad te luisteren. Want er zijn twee evengrote en aan elkaar tegengestelde fouten die gelovigen kunnen maken met betrekking tot hun tekortkomingen. De ene is er lichtvaardig mee om te gaan alsof ze er helemaal niet toe doen – te verzuimen er berouw over te hebben; te weigeren ‘hun voeten door de Here Jezus te laten wassen’ en ze te laten reinigen van hun bezoedeling. Die weg voert naar steeds vaker falen en zonder vrucht blijven. De andere fout ligt echter in het tegenovergestelde uiterste. Die bestaat eruit dat een gelovige zich door zichzelf geheel in beslag laat nemen, en door zijn mislukkingen en ontoereikendheden. Zijn verstand wordt dan geheel in beslag genomen door een gevoel van nederlaag, zijn geest verzwakt, en de satan zelf maakt gebruik van de situatie om wanhoop, vreugdeloosheid en verdere nederlagen teweeg te brengen. Dit is geen echte heiligheid! Ware heiligheid brengt ons ertoe berouw te hebben van onze zonden en ze te belijden, en dan te vertrouwen op Gods verzekering van vergeving (1Jh 1:9); en het met God eens te zijn dat er ‘in mij, dat is in mijn vlees, geen goed woont’ (Rm7:18). Dan kijken we weg van onszelf naar Christus en de heerlijke voorziening die Hij heeft getroffen, en nog steeds treft, om onze zwakheden te overwinnen en uiteindelijk onze toewijding volmaakt te maken.

Dus richtte Christus met Goddelijke wijsheid nu de aandacht van zijn discipelen af van hun ontoereikendheden en Petrus’ falen naar de luisterrijke toekomst die vóór hen lag.

Hoe Hij ervoor zorgde dat ze voor altijd bij Hem zouden zijn

‘Laat uw hart niet ontroerd worden,’ zei Christus; want Hij dacht niet aan zijn discipelen zoals ze op dat moment waren, maar zoals ze zouden zijn als Gods programma voor hun heiligmaking zou zijn afgewerkt. Heiligheid zou niet alleen inhouden dat ze Christus nu enkele jaren toegewijd in zijn zending van genade en behoud zouden volgen en dienen

door deze gebroken, door de zonde bedorven, met verdriet vervulde wereld heen; ze zou ook betekenen dat ze hierna Christus zouden volgen op zijn hemelvaart, om God te dienen zonder zonde en met volmaakte toewijding in die hemelse tempel waarin geen voorhang meer nodig is om de onmiddellijke tegenwoordigheid van de allerheiligste God te verbergen voor zijn volk.

Over die tempel begon Christus nu tot hen te spreken. Als de Zoon van God, neergedaald uit de hemel, had Hij ervaring uit de eerste hand van deze hemelse zaken. Maar zijn discipelen hadden die ervaring niet; ook konden ze er niets over te weten komen tenzij ze bereid waren om alles wat Hij hun vertelde te geloven met het absolute en onvoorwaardelijke geloof dat ze normaal in God hadden. 'U gelooft in God,' zei Hij, 'gelooft ook in Mij.'

'In het huis van mijn Vader,' zo vervolgde Hij, 'zijn vele woningen.' Eenmaal eerder, in het begin van zijn openbare bediening, had Jezus ook de term 'het huis van mijn Vader' gebruikt, en bij die gelegenheid had de term geslagen op de tempel in Jeruzalem. Zelfs dat aardse huis was heilig, en allen die God erin dienden, de hoofdpriesters en de lagere priesters (de Levieten), moesten heilig zijn, dat wil zeggen apartgezet en geheel gewijd aan de dienst van God. Niets mocht de heiligheid van het huis bezoedelen. Dus toen onze Heer zag dat de tempelpleinen ontwijd werden door de onheilige geldmakerij van de handel van de kooplieden, dreef Hij hen eruit en zei: 'Neemt deze dingen van hier weg; maakt niet het huis van mijn Vader tot een huis van koophandel' (2:16).

En nu, terwijl Hij tot zijn discipelen sprak over de luister die hun wachtte, gebruikte Hij de term opnieuw, nu niet van de aardse tempel, maar van de hemelse, 'de grotere en volmaktere tabernakel, niet met handen gemaakt (dat is niet van deze schepping)' (Hb9:11). 'In het huis van mijn Vader zijn vele woningen' (of ruimten). Het is interessant dat het aardse huis van zijn Vader eveneens vele ruimten eromheen had, waarin de priesters en de Levieten waren ondergebracht, ieder overeenkomstig de speciale taak die hij moest

verrichten, hetzij het bereiden van het reukwerk, of het opslaan van het hout voor het vuur op het altaar, of het maken van het toonbrood, of wat dan ook. Elk van de dienaren van God had in die tempel een plaats waar hij als het ware thuis kon zijn, en waar hij zijn dienst aan en aanbedding van God kon verrichten. En nu gebruikte Christus dezelfde uitdrukking om die oneindig hogere en grotere en heerlijkere eeuwige tempel hierboven te beschrijven. Die tempel heeft ook vele ruimten waarin zijn verlost en hun verheerlijkte lichamen en met oneindig gevarieerde verlost en persoonlijkheden bij de wederkomst van Christus hun eeuwige, nooit ophoudende dienst aan en aanbedding van God zullen aanvangen.

Het bereiden van een plaats

'Ik ga heen om u plaats te bereiden,' zei Christus; en er is altijd verschil van mening geweest over wat Hij hier precies mee bedoelde. Sommigen denken dat Hij het had over zijn gang naar het kruis. Zijn dood zou de straf op hun zonden betalen en het voor God mogelijk maken volmaakt rechtvaardig te blijven en hen toch te vergeven en aan te nemen (Rm8:24-26). En het bloed van Jezus zou hun geweten reinigen en hen vrijmaken om de levende God te dienen (Hb 9:14). Dit is allemaal natuurlijk heerlijk waar: de dood van Christus heeft dit alles tot stand gebracht, niet alleen voor de eerste discipelen maar voor allen die in Christus geloven.

Als dit echter hetgeen is waarop Christus doelde, zouden we misschien hebben mogen verwachten dat Hij had gezegd: 'Ik ga heen om u klaar te maken voor een plaats', en niet: '...om voor u plaats te bereiden.' Toen Christus ten hemel voer en Zich zette aan de rechterhand van de Majesteit in de hoge, voer Hij op naar waar Hij tevoren was (Jh6:62). Als de Zoon van God nam Hij zijn rechtmatige positie weer in; de Vader verheerlijkte Hem bij Zichzelf met de heerlijkheid die Christus bij Hem had voordat de wereld was (Jh17:5). En toch is het ook waar dat toen de Mens Christus Jezus opvoer naar de hemel, het aanzien van de hemel

veranderde. Nooit eerder was er in de onmiddellijke aanwezigheid van God een mens geweest met een verheerlijkt menselijk lichaam. Wat voor aanpassingen er nodig zullen zijn in dat heerlijke rijk als de miljoenen verlost van Christus Hem volgen in de eeuwige tabernakel van Gods aanwezigheid, niet als ontlichaamde geesten, maar als echte en volledige mensen met verheerlijkte lichamen – we kunnen het niet zeggen, want het wordt ons niet verteld. Maar hiervan kunnen we zeker zijn: Christus zal ruimte hebben gereedgemaakt die past bij hun verlost menszijn, en zal klaarstaan om al zijn verlost te verwelkomen, met inbegrip van Petrus, die Hem eens verloochende.

Het doel van Christus' komst

De woorden die Christus gebruikt, zijn veelzeggend. Hij had kunnen zeggen: 'Ik kom weer terug en zal u naar de hemel brengen, waar geen gewezen, verdriet of pijn, en geen vloek meer zal zijn'; en dat zou volkomen waar zijn geweest. Maar Hij drukte Zich anders uit, want Hij dacht aan zijn wederkomst als de gebeurtenis die uiteindelijk de heiligheid van zijn volk volmaakt zal maken. Ik kom weer, zei Hij, 'en zal U tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben'. Dit is het allereerste doel waarvoor Christus ons plaats bereidt in het huis van de Vader. Dat is dat wij eens voor altijd bij Hem zullen zijn waar Hij is, en nooit meer van Hem zullen afdwalen. Nooit zal zwakheid Petrus er meer toe brengen Hem te verloochenen; nooit zal vrees de andere discipelen meer in paniek brengen zodat ze Hem in de steek laten. Het zal een tempel zijn waaruit we geenszins meer zullen weggaan (Op 3:12). Onze toewijding zal volkomen zijn.

Voor wie komt Christus weer?

Christus' voorziening en belofte gelden voor alle ware gelovigen zonder uitzondering. De apostel zegt, als hij beschrijft wat er zal gebeuren bij Christus' wederkomst:

Zie, ik zeg u een verborgenheid. Wij zullen niet allen ontslapen, maar wij zullen allen veranderd worden, in een ondeelbaar

ogenblik, in een oogwenk, bij de laatste bazuin; want de bazuin zal klinken, en de doden zullen onvergankelijk worden opgewekt en wij zullen veranderd worden. Want dit vergankelijke moet onvergankelijkheid aandoen en dit sterfelijke onsterfelijke aandoen. En wanneer dit vergankelijke onvergankelijkheid zal aandoen, en dit sterfelijke onsterfelijke zal aandoen, dan zal het woord uitkomen dat geschreven staat: 'De dood is verslonden tot overwinning' (1Ko15:51-54).

En als hij schrijft aan de christenen in Thessalonika, zegt hij:

Want als wij geloven dat Jezus is gestorven en opgestaan, evenzeer zal God ook de door Jezus ontslapenen met Hem brengen. (Want dit zeggen wij u door het woord van de Heer, dat wij, de levenden die overblijven tot de komst van de Heer, de ontslapenen geenszins zullen vóórgaan. Want de Heer Zelf zal met een bevelend roepen, met de stem van een aartsengel en met de bazuin van God neerdalen van de hemel; en de doden in Christus zullen eerst opstaan; daarna zullen wij, de levenden die overblijven, samen met hen in wolken worden opgenomen de Heer tegemoet in de lucht; en zó zullen wij altijd met de Heer zijn. Vertrouost daarom elkaar met deze woorden.) (1Th4:14-17).

Wat had Paulus, geïnspireerd door de Geest van God, het grootste verlangen van het hart van de Heiland goed begrepen. 'Ik zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben.' 'En zó,' zegt Paulus, 'zullen wij altijd met de Heer zijn.'

Voor wie is het eeuwige priesterschap?

Het volgende heerlijke om op te merken is dit: In de oude, aardse tempel van God in Jeruzalem werd de dienst van God niet verricht door heel het volk van God. Hij was beperkt tot leden van één speciale stam, de stam van Levi, die apart waren gezet en gewijd om op te treden als priesters ten behoeve van de leken. Vanwege hun wijding werden ze beschouwd als bijzonder heilig, en hadden ze het privilege om delen van de tempel te betreden waar de leken niet mochten komen. Maar in Christus zijn al zulke beperkingen, onderscheidingen en speciale privileges afgeschaft. Alle

leden van het volk van God zijn nu priesters. Dat zijn ze in het hier en nu, zoals de apostel Petrus verklaart: 'U wordt ook (...) gebouwd als een geestelijk huis tot een heilig priesterschap, om geestelijke offeranden te offeren, die voor God aangenaam zijn door Jezus Christus' (1Pt2:5). Alle verlostelingen zingen tot lofprijzing van Christus, samen met de apostel Johannes: 'Hem die ons liefheeft en ons van onze zonden heeft verlost door zijn bloed, en ons gemaakt heeft tot een koninkrijk, tot priesters voor zijn God en Vader, Hem zij de heerlijkheid en de kracht tot in alle eeuwigheid!' (Op1:5-6). En voor alle verlostelingen in de hemel wordt de belofte gegeven: 'Daarom zijn zij vóór de troon van God en zij dienen Hem dag en nacht in zijn tempel (...) en zijn slaven zullen Hem dienen, en zij zullen zijn aangezicht zien en zijn naam zal op hun voorhoofden zijn' (Op7:15; 22:3-4).

Woorden schieten tekort om de grootsheid en de luister van deze voorziening van een plaats in het Vaderhuis daarboven uit te drukken. Het resultaat ervan zal volmaakt zijn en eeuwig duren. Het is bovendien iets waarvoor we zelf niet hoeven te zorgen of te werken. Het is helemaal het werk en de zorg van Christus. En onze Heer vertelt ons er al over terwijl we nog op aarde zijn, niet om ons zorgeloos te maken, maar juist met het tegenovergestelde doel: om bij ons de vastbeslotenheid aan te kweken om heilig te zijn. Terwijl we nog worden omringd door beproevingen en verleidingen, en terwijl we van tijd tot tijd nog struikelen en vallen, is het de bedoeling dat we weten dat het uiteindelijke doel verzekerd is. We hoeven het nooit op te geven, we hoeven nooit de moed te verliezen. Eens zullen we volmaakt heilig zijn. Eens zullen we gelijk worden aan de Here Jezus. We zullen voor altijd bij Hem zijn. Er komt een dag dat onze toewijding aan de Goddelijke Personen nooit meer minder dan volledig zal zijn.

Christus – de weg tot de Vader

En waar Ik heenga, weet u, en de weg weet u. Thomas zei tot Hem: Heer, wij weten niet waar U heengaat, hoe kunnen wij de weg weten? Jezus zei tot hem: Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij. Als u Mij had gekend, zou u ook mijn Vader hebben gekend; en van nu aan kent u Hem en hebt Hem gezien. Filippus zei tot Hem: Heer, toon ons de Vader en het is ons genoeg. Jezus zei tot hem: Ben ik zo lange tijd bij u en heb je Mij niet gekend, Filippus? Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien; hoe zeg je dan: Toon ons de Vader? Geloof je niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is? De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik niet vanuit Mijzelf, maar de Vader die in Mij blijft, Die doet de werken. Geloof Mij dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is; en zo niet, geloof Mij om de werken zelf. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken die Ik doe, zal hij ook doen, en hij zal grotere doen dan deze, omdat Ik heenga naar de Vader. En alles wat u zult bidden in mijn naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt. Als u Mij iets zult bidden in mijn naam, Ik zal het doen. (Jh14:4-14)

Het eerste gedeelte van de voorziening die Christus treft voor de instandhouding en vervolmaking van onze toewijding aan God, is, zoals we hebben gezien, dat Hij voor ons een plaats gereedmaakt in het Vaderhuis boven. Maar nu gaat Christus het tweede deel ervan uiteenzetten. Dat zal gaan over hoe wij de Vader en de Zoon voorzien van een

woonplaats in ons hart hier beneden. Laten we daarom nauwkeurig bezien hoe de Heer de overgang maakt van het eerste deel naar het tweede. 'Ik ga heen,' zei Hij, 'om u plaats te bereiden in het huis van mijn Vader (...) en waar Ik heengaat, weet u, en de weg weet u' (14:4).

Maar op dat punt viel Thomas de Heer in de rede. 'Heer,' gooide hij ertussen, 'we weten niet eens waar U heengaat, dus hoe kunnen we dan in vredesnaam de weg ernaartoe weten?'

Voordat we Thomas' vraag afdoen als een teken van weinig scherpzinnigheid, zouden we onszelf eerlijk moeten afvragen of wijzelf de weg wel weten naar de plaats waar de Heiland naartoe is gegaan, beter dan Thomas. Wat is de weg naar het huis van de Vader? Waar is de hemel, en langs welke weg kom je daar? Natuurlijk weten we dat we niet in de hemel aankomen door eenvoudig op te stijgen in de lucht. Geen enkele astronaut zou er kunnen komen, zelfs niet als hij lang genoeg in leven zou blijven om miljarden lichtjaren door de ruimte af te leggen. Moeten we ons voorstellen, zoals sommigen hebben gedaan, dat de hemel een vijfde of zesde dimensie van ons heelal is bovenop de vier dimensies die we al kennen, en waartoe we voorlopig beperkt zijn? Of staat de hemel in geen enkele verbinding met ons heelal? De werkelijkheid is dat we het niet weten. God heeft het ons niet verteld, en het heeft geen zin ernaar te gissen. Hoogstwaarschijnlijk zouden we het in onze huidige toestand niet begrijpen, zelfs niet als God zou proberen ons uit te leggen waar hij is en langs welke weg en met welk voertuig men er komt.

Het is daarom des te interessanter dat toen onze Heer Thomas' vraag beantwoordde, Hij de oorspronkelijke bewering anders uitdrukte. 'Ik ben de weg en de waarheid en het leven,' zei Hij, 'niemand komt' - en Hij zei niet: niemand komt *in het Vaderhuis*, maar - '*tot de Vader*, dan door Mij' (14:6).

Is er dan verschil, zal er misschien iemand zeggen, tussen 'in het Vaderhuis komen' en 'tot de Vader komen'? Dat is er wel degelijk, een heel groot en heel belangrijk verschil zelfs, zowel begripsmatig als praktisch. Men kan op aarde in vele

landen prachtige paleizen bezoeken waarin eens koningen en keizers hebben gewoond. Hoewel de koningen en keizers er niet meer zijn, kan men toch de architectuur en de fabelachtige schatten in die grootse paleizen bewonderen; maar hoewel dat heel plezierig is, is het toch een volkomen andere ervaring dan het geweest zou zijn als men de koningen en keizers zelf had kunnen ontmoeten, als men met hen had kunnen praten en eten, door hen als gast was ontvangen. Een ander voorbeeld: Stel dat je naar een verafgelegen stad reist en als je daar bent, besluit een vriend van jaren terug op te zoeken – om dan, als je aankomt bij het huis van je vriend, te ontdekken dat hij op vakantie is. In dat geval zou de gelegenheid om rond te kijken in het huis van je vriend niet opwegen tegen de teleurstelling dat je je vriend niet aantreft. Op dezelfde manier zou het niet slechts een teleurstelling, maar een eeuwigdurende ramp zijn om, als dat mogelijk was (wat natuurlijk niet het geval is), in het Vaderhuis te komen zonder ooit gemeenschap met de Vader te hebben. De diepste kern van onheiligheid in dit leven hier op aarde is, zoals we hebben geleerd in een vorige les, dat mensen alle mogelijke geschenken van de Schepper aannemen, maar weinig of geen tijd hebben voor de Schepper Zelf, en geen enkel verlangen om gemeenschap met Hem te hebben. Als het mogelijk zou zijn om naar de hemel te gaan en te genieten van alle verrukkelijke dingen van het Vaderhuis, en nog steeds weinig of geen belangstelling te hebben voor de Vader Zelf, zou dat onze rampzalige onheiligheid slechts bestendigen en vergroten.

En dus gaat het er Christus niet eenvoudig om ons naar het Vaderhuis te brengen als Hij terugkomt. Wat veel belangrijker is: de Heer zal ons bij de Vader Zelf brengen. Dit is in feite zó belangrijk, zo absoluut essentieel voor de instandhouding en de uiteindelijke vervolmaking van onze heiligheid, dat Christus van plan is niet te wachten tot we in de hemel komen voor Hij ons voorstelt aan de Vader. Hij is van plan om ons nu al in dit leven bij de Vader te brengen, of liever: om de Vader bij óns te brengen. Zodat we, lang

voordat we het Vaderhuis boven hebben bereikt en Hem daar ontmoeten, mogen weten wat het betekent om de Vader en de Zoon hier op aarde in het huis van ons hart te verwelkomen en gemeenschap met Hem te hebben.

Dus toen Thomas zei: 'Heer, wij weten niet waar U heengaat, hoe kunnen we dan de weg weten?' antwoordde onze Heer: 'Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij' (14:6). En zijn uitleg van deze belangrijke verklaring zal de lange passage die volgt, in beslag nemen.

In de eerste plaats: 'Ik ben de weg, niemand komt tot de Vader dan door Mij'; en in de verzen 7-14 zal Hij uitleggen hoe en in welk opzicht Hijzelf de weg naar de Vader is.

In de tweede plaats: 'Ik ben de waarheid, niemand komt tot de Vader dan door Mij'; en in de verzen 15-17 zal Hij uitleggen hoe Hij, door de Geest van de waarheid te zenden, ons zal helpen de waarheid over de Vader te begrijpen.

In de derde plaats: 'Ik ben het leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij'; en in de verzen 18-24 zal Hij uitleggen hoe Hij ons het leven schenkt dat we moeten hebben om te kunnen genieten van de gemeenschap met de Vader.

Christus, de volledige en toereikende weg tot de Vader
Christus is dus de enige weg tot de Vader; maar natuurlijk hebben we geen andere nodig, omdat Christus de volledige en toereikende weg tot de Vader is. Dat is Hij omdat Hij de volledige en volmaakte openbaring van de Vader is. 'Als u Mij had gekend,' zei Hij tegen Thomas, 'zou u ook mijn Vader hebben gekend; en van nu aan kent u Hem en hebt Hem gezien' (14:7).

Maar op dit punt interrumpeerde Filippus. 'Ik zat eigenlijk te denken, Heer,' zei hij, en bracht onder woorden wat hem een heel goed idee toescheen, 'het zou het voor ons gemakkelijker maken als U ons de Vader nu hier op dit moment liet zien; en dat zou genoeg zijn.'

Het lijkt erop dat Filippus doelde op een lichamelijke zien van de Vader, of door middel van een rechtstreeks extatisch

visioen; en dat als het hun gegeven kon worden de Vader zó te zien, dat op een of andere manier hun twijfels voor altijd zou verdrijven. Misschien hebben ook wij dat soms zo gevoeld. Gehinderd, denken we, door de noodzaak altijd alles maar in geloof aan te nemen, en niet in staat te zijn God te zien met onze eigen ogen, hetgeen naar we denken het hoogste en meest overtuigende bewijs van zijn bestaan zou zijn, zouden ook wij, als we het durfden, graag hetzelfde voorstellen als Filippus. Verschillende filosofen en mystici hebben trouwens in de loop der eeuwen beweerd dat zo'n direct zien van God ons mogelijk is in dit leven, en kan worden bereikt als we ons erop voorbereiden door middel van allerlei strenge intellectuele en psychologische technieken.

De heidense Griekse filosoof Plotinus (205-269/70 na Chr.) bijvoorbeeld verzekerde zijn discipelen dat God (of 'het Ene', zoals Plotinus Hem noemde) volledig onkenbaar was, maar dat het niettemin mogelijk was door middel van verstandelijke en psychologische methodes in extase een onmiddellijk visioen van het Ene te bereiken, waarin het Ik gelijk wordt aan het Ene. Bepaalde vormen van het hindoeïsme beweren hetzelfde. En helaas hebben van tijd tot tijd door de eeuwen heen sommige christenen zich ertoe laten verleiden om te denken dat ze door deze zelfde filosofische principes en psychologische methodes te volgen, verder zouden kunnen komen dan wat Christus ons van God kan tonen, en als ze uitkomen bij een God die volkomen onkenbaar is, een rechtstreeks visioen van deze onkenbare God zouden kunnen krijgen en genieten van een extatische eenwording met Hem.

Maar tegenover al zulke fascinerende maar bedrieglijke beweringen staat Christus' ondubbelzinnige uitspraak: 'Niemand komt tot de Vader dan door Mij.' Op onze zoektocht naar God zullen we nooit om Christus heen kunnen, of iets over de Vader leren dat Christus ons niet heeft verteld, of kon vertellen. En dat hoeven we ook niet te proberen. Want luister maar naar zijn antwoord aan Filippus: 'Ben Ik zo lange tijd bij u en heb je Mij niet gekend, Filippus? Wie Mij heeft

gezien, heeft de Vader gezien; hoe zeg je dan: Toon ons de Vader?' Christus is het beeld van de onzichtbare God (Ko 1:15). Hij is de afstraling van zijn heerlijkheid en de afdruk van zijn wezen (Hb1:3). Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem verklaard (Jh1:18).

Maar Christus' antwoord aan Filippus moet een uitdrukking van ongeloof of onbegrip hebben achtergelaten op het gezicht van Filippus, want onze Heer vervolgde:

Geloof je niet dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is? Neem de woorden die Ik tot jullie spreek, en de heerlijke werken die Ik heb verricht. Hoe denk je dat Ik die doe, Filippus? Ik ben niet de bron van de woorden die Ik tot jullie spreek, en de werken die Ik doe. De bron van beide is de Vader die in Mij woont. Geloof Me, Filippus, dat Ik in de Vader ben, en de Vader in Mij is, of anders, als je Mij niet eenvoudig op mijn Woord gelooft, geloof Me dan op grond van de werken die Ik doe.

Dat moet een heerlijk moment zijn geweest op die heerlijke avond. Thomas en Filippus hadden zich God voorgesteld op grote afstand in de hemel; maar nu ontdekten ze dat de Vader om zo te zeggen aan de andere kant van de tafel zat in de Persoon van Jezus. De hele avond hadden ze zitten luisteren naar Jezus' woorden, zich verwonderend over de genade die eruit sprak. Maar al die tijd waren het de woorden van de Vader geweest waar ze naar luisterden. Onder het luisteren hadden ze gekeken naar Jezus' gezicht en de uitdrukkingen daarop van liefde, bemoediging en verdriet; en waar ze naar gekeken hadden, was in feite het licht van de kennis van de heerlijkheid van God in het gezicht van Jezus Christus. Johannes had zelfs tegen Jezus' borst geleund; en de liefde die trilde in elke hartslag die hij had gehoord, was de liefde van God. En was dat echt God die nog maar enkele ogenblikken geleden aan hun voeten was neergeknield en ze had gewassen? Was God zó? Ja, precies: 'De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik niet vanuit Mijzelf, maar de Vader die in Mij blijft, Die doet de werken.' 'Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien.' Zo is God. Zeker, de

apostelen hadden daar in de opperzaal niet de uitwendige heerlijkheid van God en Christus gezien, zoals Johannes later het voorrecht had haar te zien in de openbaring die hem werd gegeven op het eiland Patmos (zie De Openbaring), en zoals al Gods kinderen haar eens zullen zien. Maar ze hadden het hart van de Vader gezien, zijn geest, karakter en gezindheid, zijn woorden en werken, volledig uitgedrukt. Christus had de Vader bij hen gebracht. En in alle eeuwigheid, zelfs te midden van de volle gloed van Gods uitwendige heerlijkheid in de hemel, zouden ze nooit iets anders ontdekken in het hart van God dan wat Jezus hun had getoond. Gode zij dank voor Jezus Christus, zijn Zoon! Hoe oneindig verhevener is Hij dan die filosofen en mystici, die, als men al hun theorieën en psychologische technieken heeft opgevolgd, slechts de (geheel valse) hoop in het vooruitzicht kunnen stellen dat men een volslagen onkenbare en onbegrijpelijke god te zien krijgt!

Christus – het voorbeeld voor ons

Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken die Ik doen, zal hij ook doen, en hij zal grotere doen dan deze, omdat Ik heenga naar de Vader. En alles wat u zult bidden in mijn naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt. Als u Mij iets zult bidden in mijn naam, Ik zal het doen. (Jh14:12-14)

Maar in nog een ander opzicht is Christus voor ons de weg tot de Vader. Niet alleen heeft Hij ons de Vader die in Hem woonde, bekendgemaakt door de werken te doen en de woorden te spreken die de Vader deed en sprak door Hem, maar ook wordt Hij in dit alles een voorbeeld voor ons op ons lagere niveau, zoals Hij nu uitlegt aan de apostelen.

Laten we voor een helder begrip nog eens langs de teksten gaan. Toen Christus zei: 'De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik niet vanuit Mijzelf, maar de Vader die in Mij blijft, Die doet de werken,' stelde Hij Zichzelf niet voor

als een machine zonder verstand, of als een computer door middel waarvan de Vader Zich alleen maar uitdrukte. Het waren inderdaad de woorden en werken van de Vader. De bron ervan was het initiatief en de kracht van de Vader. Maar Christus gebruikte persoonlijk en bewust zijn eigen lippen om die woorden te spreken, en zijn eigen handen om de werken te doen.

En als Christus dus nu zegt: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie in Mij gelooft, de werken die Ik doe, zal hij ook doen', bedoelt Hij echt dat de gelovige zelf de werken zal doen; de gelovige zal niet slechts een machine zijn die door Christus wordt gebruikt. En toch zal het tegelijkertijd Christus zijn die die werken doet in en door de gelovige. Luister naar deze tweemaal herhaalde bevestiging. 'Alles wat u zult bidden [dat wil zeggen: van de Vader] in mijn naam, dat zal *Ik* doen (...) Als u Mij iets zult bidden in mijn naam, *Ik* zal het doen.' Met andere woorden: de relatie van de gelovige ten opzichte van Christus zal in dat opzicht de relatie tussen Christus en de Vader tot voorbeeld hebben.

Maar toen voegde Christus er iets opzienbarends aan toe: 'De werken die Ik doe, zal hij [de gelovige] ook doen, en hij zal grotere doen dan deze, omdat Ik heenga naar de Vader.' In welk opzicht groter? Hoe is het trouwens mogelijk dat er grotere werken zijn dan die Christus deed toen Hij hier op aarde was? Bij meer dan één gelegenheid wekte Hij een dode op. Zou er iets groter kunnen zijn dan dat?

Om te begrijpen hoe dat kan, moeten we nauwkeurig aandacht schenken aan de reden die Christus opgeeft: 'grotere (...) omdat Ik heenga naar de Vader'. Toen Christus hier op aarde was, kon Hij, zoals we al eerder hebben opgemerkt, slechts op één plaats tegelijk zijn. Hoewel Hij op afstand macht kon uitoefenen en mensen genezen (zie Jh4:46-53; Lk 7:2-10), is er nergens opgetekend dat Hij ooit op twee plaatsen tegelijk was en sprak. Maar toen Hij bij de hemelvaart naar de Vader ging, bestond die beperking niet meer. Want nu kunnen duizenden gelovigen over de hele aarde tegelijkertijd bidden tot de Vader in de naam van Christus, en

Christus kan alle antwoorden op hun gebeden bewerkstelligen door tegelijkertijd door al die gelovigen te werken. De werken zullen groter zijn dan die Christus op aarde deed, getalsmatig groter.

Maar ze zullen ook groter in kwaliteit zijn. Het is geweldig om uit de dood te worden opgewekt en een tijdlang (Lazarus stierf uiteindelijk weer) de tijdelijke gave van het lichamelijke leven te krijgen. Het is nog veel geweldiger om de onvergankelijke gave van de Heilige Geest te ontvangen, en door de Geest in het Lichaam van Christus te worden ingelijfd (1Ko12:13). U sprak Christus over de gave van de Heilige Geest toen Hij hier op aarde was, maar de Schrift maakt duidelijk dat die gave pas algemeen werd geschonken toen Jezus, na zijn hemelvaart, de mensen die Hem toebehoorden, doopte in de Heilige Geest op de Pinksterdag. Dus zei Jezus tot de menigte op het Loofshuttenfeest: 'Wie in Mij gelooft (...) stromen van levend water zullen uit zijn binnenste vloeien.' En de evangelist voegt eraan toe: 'Dit nu zei Hij van de Geest, Die zij die in Hem geloven, zouden ontvangen; want de Geest was er nog niet, omdat Jezus nog niet was verheerlijkt' (dat wil zeggen opgevaren naar de hemel; Jh7:38-39; zie ook Hd1:4-5; 2:2-3).

Nu kan geen enkel mens, geen enkele christelijke prediker, zelfs geen apostel, de Heilige Geest aan wie dan ook schenken. Maar vanaf Pinksteren heeft de opgestane Heer gesproken door zijn dienaren, en als gevolg daarvan hebben mensen geloofd en daarop de gave van de Heilige Geest ontvangen. Daar is bijvoorbeeld Petrus, die vertelt wat er plaatsvond toen hij naar een Romeinse hoofdman en zijn vrienden werd gestuurd om 'woorden waardoor ze behouden konden worden' te prediken. 'Toen ik nu begon te spreken, viel de Heilige Geest op hen, evenals ook op ons in het begin. En ik herinnerde mij het woord van de Heer, hoe Hij zei: Johannes doopte wel met water, maar u zult met de Heilige Geest worden gedoopt' (Hd11:15-16). Niets dergelijks is ooit opgeschreven als gebeurd toen Jezus hier op aarde predikte. Dit zijn de 'grotere werken' die de opgestane en ten

hemel gevaren Heer vanaf Pinksteren heeft gedaan door tussenkomst van zijn volgelingen.

Het spreekt natuurlijk vanzelf dat Christus' belofte alles te zullen doen wat wij de Vader of Hem vragen in zijn naam, strikt in deze context moet worden gelezen. Het is geen garantie dat we alles wat we graag zouden willen hebben, maar krijgen. Ons vragen moet zijn 'in zijn naam', dat wil zeggen dat het in overeenstemming met zijn karakter en zijn uitgesproken doeleinden en in zijn belang moet zijn. En als Christus doet wat wij vragen, zal het altijd zijn met het doel dat 'de Vader in de Zoon verheerlijkt wordt' (14:13). Hij zal om geen enkele andere reden handelen.

Maar deze beperkingen maken het wonder van wat Christus ons hier leert, niet minder. Denkt u alleen al aan het onuitsprekelijk heerlijke dat de Vader en de Zoon broze vaten van sterfelijke klei zoals wij oppakken, ons reinigen en heiligen, en dan met onze medewerking door ons heen werken om hun heerlijkheid bekend te maken. Zoals de apostel Paulus het later uitdrukte:

Want wij prediken niet onszelf, maar Christus Jezus als Heer, en onszelf als uw slaven om Jezus' wil. Want de God die gezegd heeft: 'Uit duisternis zal licht schijnen', Die heeft geschienen in onze harten tot de lichtglans van de kennis van de heerlijkheid van God in het aangezicht van Jezus Christus. Maar wij hebben deze schat in aarden vaten, opdat de uitnemendheid van de kracht van God is, en niet uit ons (2Ko4:5-7).

Christus – de waarheid over de Vader

Ik ben (...) de waarheid (...) niemand komt tot de Vader dan door Mij (...) Als u Mij liefhebt, bewaart Mijn geboden. En Ik zal de Vader vragen en Hij zal u een andere Voorspraak geven, opdat Die met u zal zijn tot in eeuwigheid: de Geest van de waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet aanschouwt en Hem niet kent; u kent Hem, omdat Hij bij u blijft en in u zal zijn. (Jh14:6,15-17)

Elk goed en efficiënt leren verloopt via uiteenzetting, begrip en herhaling. Dat geldt ook voor ons, studenten in de school van Christus. Door herhaling wordt in onze geest vastgelegd dat het basisprincipe van alle ware heiligheid is: liefde en toewijding en dienst aan de Goddelijke Personen; en als we heilig willen zijn, moeten we dus voortdurend dichter bij de Vader worden gebracht.

We hebben geleerd dat Christus eens zal terugkeren en ons lichamelijk tot Zich zal nemen in het Vaderhuis. Ondertussen, en om ons gereed te maken voor die gebeurtenis, heeft Christus ons al tot de Vader gebracht, en de Vader tot ons, door zijn menswording, zijn leven, zijn dienst hier op aarde, zijn dood en opstanding. 'Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond,' zegt de apostel Johannes, 'en wij hebben zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van een eniggeborene van een vader, vol van genade en waarheid' (Jh1:14). Als we Hem hebben gezien, zo

legde onze Heer uit aan Filippus, dan hebben we de Vader gezien.

Maar om steeds dichter bij de Vader gebracht te worden, zal er - en we zeggen het met eerbied - meer nodig zijn dan de volle openbaring van God in Christus. Natuurlijk is het niet zo dat die openbaring in enig opzicht ontoereikend is. Verre van dat. Maar ons vermogen om die openbaring te bevatten is in hoge mate ontoereikend.

U kunt dat zien als u zich weer de elf mannen voor de geest haalt die met de Heer aanlagen aan de tafel in de opperzaal. Jezus ziende, zagen Filippus en de anderen de Vader. Maar ze beseften en begrepen en genoten niet echt, van alles wat ze zagen. En waarom niet? Omdat hun geest vervuld was van hun eigen ideeën, vooronderstellingen, onjuiste verwachtingen en loutere onwetendheid. Zozeer zelfs dat sommige dingen die Christus zei en deed hun teleurstellend en raadselachtig toeschenen, en andere beslist fout; en dat zeiden ze Hem ook. Als ze ooit helemaal bij de Vader gebracht moesten worden, zou het nodig zijn dat ze niet alleen de volle openbaring van de Vader in Christus kregen, maar ook iets om af te komen van hun innerlijke verstandelijke en emotionele blokkades, om de donkere wolken van hun angsten, twijfels en misvattingen te verdrijven, zodat het licht van Gods openbaring in Christus kon binnen schijnen.

Ze zouden nog iets nodig hebben. De menselijke geest, hoe scherp ook in verstandelijk opzicht, kan zonder hulp de dingen van God niet begrijpen, zegt de Schrift (1Ko2:14). Alleen de Geest van God kan dat. Als de discipelen daarom ooit de Vader moesten gaan kennen, zouden ze de Geest van God nodig hebben. Dit is precies hetgeen waarvoor de Heer zal zorgen en waarover Hij hen nu inlicht: 'Ik zal de Vader vragen en Hij zal u een andere Voorspraak geven, opdat Die met u zal zijn tot in eeuwigheid: de Geest van de waarheid.'

Onze aandacht wordt onmiddellijk getrokken door de titel die hier aan de Geest wordt gegeven: niet de Geest van God, niet de Geest van de genade, en ook niet de geest van de heiligheid - hoewel Hij dat natuurlijk allemaal is en

elders in de Schrift zo wordt genoemd. Maar hier duidt onze Heer Hem aan als de Geest van de waarheid. En dit is een echo van wat onze Heer eerder had gezegd: 'Ik ben (...) de waarheid (...) niemand komt tot de Vader dan door Mij.' Dus nu belooft Hij de Vader te zullen bidden, die in antwoord op zijn gebed de Geest van de waarheid zal zenden, niet slechts om bij zijn volgelingen te zijn, maar in hen; en hen, door hen te helpen om de waarheid over de Vader te begrijpen, steeds dichter bij de Vader te brengen.

De waarheid over de Vader

Laten we een illustratie gebruiken. Een vriend van me werd eens gevraagd om lessen godsdienstonderwijs te verzorgen in een tehuis voor ongewenste kinderen van de gemeente van een grote stad. Op een dag opende hij de deur van de ontvangstruimte, liep naar binnen en trof een verpleegster aan met een jongetje van een jaar of zeven, acht. Op het moment dat de jongen mijn vriend zag binnenkomen, begon hij te gillen, zodat de verpleegster mijn vriend moest vragen even naar buiten te gaan terwijl zij het kind kalmeerde. Toen haar dat gelukt was, riep ze mijn vriend weer naar binnen; ze deed de kleren van het jongetje uit en liet hem zijn lichaam zien dat was overdekt met littekens van brandwonden. Het jongetje legde uit: 'Mijn vader verbrandt me altijd.' De zaak was dat zijn vader altijd dronken thuiskwam, een pook in het vuur stak tot die roodgloeiend was en er dan het kind mee sloeg. Veronderstel dat mijn vriend had geprobeerd aan dat jongetje te vertellen dat God een Vader wilde zijn. Wat voor idee zou het woord 'vader' in de geest van het kind hebben opgeroepen? Wat een moeite zou mijn vriend hebben gehad om aan het kind duidelijk te maken hoe God in werkelijkheid is, en wat Hij bedoelt als Hij Zichzelf onze Vader noemt!

De satan heeft door zijn duivelse werk in de Hof van Eden in mindere of meerdere mate al onze voorstellingen van hoe God werkelijk is, bedorven. Dat is één van de redenen waarom onbekeerde mensen natuurlijk niet in de rij

gaan staan om het evangelie aan te nemen. Hun voorstelling van God is dat als ze in Hem gingen geloven en zijn hemel zouden aanvaarden, dat hun leven ellendig saai zou maken.

En dan zijn er natuurlijk nog meer problemen. Door de mensheid ertoe te brengen om te zondigen, heeft de satan hun geest met schuldbesef gevuld en ze zijn bang voor Gods gerechtigheid en trachten zichzelf ervan te overtuigen dat Hij niet bestaat; want als Hij inderdaad bestaat, moet Hij, zo vrezen ze, wel tegen hen zijn. En dat maakt dat ze denken dat God een afschuwelijk monster moet zijn.

De gelovige heeft ontdekt dat dat niet waar is. Gods gerechtigheid moet tegen de zonde van de zondaar zijn, maar God heeft de zondaar lief; en Christus is gestorven voor zondaars toen ze nog zondaars waren. Het kruis van Christus verklaart dat Gods liefde een manier heeft gevonden om ieder vrij te spreken en te aanvaarden die oprecht berouw heeft en bereid is om zich met God te laten verzoenen door zijn Zoon, Jezus Christus. Wat zijn aanvaarding door God betreft, heeft de gelovige dus volmaakte vrede met God, zowel nu als in eeuwigheid.

Maar het probleem van het lijden kan gelovigen nog kwellen, en doet dat ook vaak. 'Waarom moest God dit toelaten?' vragen we. 'Waarom verhoort God mijn gebeden niet en maakt Hij geen eind aan mijn lijden of moeite of wat dan ook? Ik heb al dit lijden toch zeker niet verdiend? Het is oneerlijk. Waarom moet ik, die zoveel voor de Heer heb gedaan en bereid ben geweest offers voor Hem te brengen, al deze pijn ondergaan, terwijl anderen, die niet zo toegewijd zijn, en trouwens misschien zelfs niet eens bekeerd, niets overkomt en ze volop van het leven genieten?'

Ons vragen is te begrijpen; wat meer is, God heeft ons in de Bijbel het voorbeeld van een man als Job gegeven om ons te tonen dat Hij ons vragen begrijpt. Niettemin verzekert Hij ons ervan dat, welke pijn en welk lijden Hij ook maar toelaat dat we lijden, we uiteindelijk zullen ontdekken dat Hij 'vol genegenheid en ontferming is' (Jk5:11), en dat Hij, als we Hem durven vertrouwen en ons lijden in zijn handen leg-

gen, Hij dat lijden zal gebruiken om ons karakter zo te vormen dat we deel krijgen aan zijn heiligheid (Hb12:5-13). 'Want de kortstondige lichtheid van onze verdrukking bewerkt voor ons een uitermate uitnemend, eeuwig gewicht van heerlijkheid' (2Ko4:16-18).

Aan de andere kant bewijst juist het feit dat bitterheid en twijfel binnensluipen in ons vragen, dat we nog niet zo dicht bij het Vaderhart zijn gekomen als we zouden kunnen. En als het onmogelijke zou gebeuren en we in de hemel zouden aankomen terwijl we nog steeds de liefde van de Vader in twijfel trokken en onzeker waren over zijn trouw jegens ons, dan zouden de vreugden en de luister van de hemel zelf bitter worden; want hoe groter de vreugden, hoe groter onze vrees zou zijn dat ze ons op een dag zouden worden ontnomen.

Hoe zullen we dan bij de Vader worden gebracht om de waarheid over Hem te weten te komen, zodat we bereid zijn Hem door dik en dun te vertrouwen, ervan verzekerd dat zijn liefde echt is en waarachtig, wat er ook gebeurt? Niet door alleen maar verzen in de Bijbel te lezen waarin staat dat Hij ons liefheeft, ofschoon dat enorm zal helpen. Het zal dieper moeten gaan. We zullen iets nodig hebben dat al onze neurosen en complexen, ons minderwaardigheidsgevoel en de erfzonde van onze gevallen menselijke staat, die bestaat uit wantrouwen jegens God, grondig aanpakt. En dan zegt onze Heer: 'Ik ben de Weg naar de Vader, omdat Ikzelf de waarheid ben over de Vader; Ik zal niet slechts woorden tot jullie spreken, Ik zal jullie een andere Voorspraak, een andere Raadsman, de Geest van de waarheid zenden.' Niet alleen maar woorden dus, maar een Persoon. Een Persoon die we mogen kennen, en een Persoon die niet alleen voor altijd bij ons zal blijven, maar die in ons zal zijn (16-17). En hier is het waar de zorg van de Heer zo volmaakt berekend is om te voorzien in onze behoeften.

De dienst van de Geest van de waarheid

De Heilige Geest die in ons woont, is in staat al onze misvattingen uit de weg te ruimen, en de liefde van God in onze

harten uit te storten, zoals Paulus het uitdrukt in Romeinen 5:5. Dat wil zeggen: niet onze liefde voor God (en ons zo te helpen om God naar behoren lief te hebben, hoewel de Heilige Geest dat zonder twijfel ook voor ons doet), maar Gods liefde voor óns, zoals de context van Romeinen 5 aantoont. De Heilige Geest neemt Gods liefde voor ons en stort die uit in onze harten, zoals je een glas water op de vloer zou kunnen uitschenken tot het water overal heen sijpelt, in elk hoekje en gaatje. Als we het Woord van God, geïnspireerd door de Heilige Geest van God, lezen en het ons over Gods liefde voor ons vertelt, bekrachtigt de Heilige Geest, die in ons woont, dat woord en maakt het geloofwaardig en waar, en begint zo gaandeweg onze misvattingen over God te verdrijven en de wirwar van onze twijfels en angsten te ontwarren; en zo komen we steeds dicht bij de Vader.

Nu kunnen we gaan begrijpen wat 'tot de Vader komen' betekent. Het zou niet genoeg zijn, zelfs al was het mogelijk, om in een lichamelijke betekenis tot de Vader te komen. We kunnen tenslotte bij een andere persoon komen en zo dicht bij hem gaan zitten dat onze lichamen met elkaar in aanraking komen, en toch wat ons hart betreft lichtjaren van elkaar verwijderd zijn. Pas als we een ontmoeting van hart tot hart en van geest tot geest hebben, komen we werkelijk dicht bij iemand. En zo gaat het ook tussen ons en God. En het geweldige ervan is dat het als we in deze betekenis tot de Vader komen, niet nodig is dat we lichamelijk bij Hem komen, en het hoeft dus niet te wachten tot we thuisgehaald worden in de hemel bij onze dood of bij de wederkomst van Christus. In de Geest kunnen we nu al tot de Vader komen. Zoals Paulus het later uitdrukt in Efeziërs 2:18: 'Want door Hem hebben wij beiden [Jood en heiden] in één Geest de toegang tot de Vader.' Zo wordt onze persoonlijkheid gaandeweg heiliger, meer vertrouwend, meer toegewijd aan de Heer, totdat we net als Paulus eerlijk kunnen zeggen dat we, hoewel we ons soms voelen als schapen die dagelijks ter slachting worden overgeleverd, er volledig zeker van zijn dat 'dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch

tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch machten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus onze Heer' (Rm8:38-39).

Christus – het leven dat we delen

Als u Mij liefhebt, bewaart mijn geboden. En Ik zal de Vader vragen en Hij zal u een andere Voorspraak geven, opdat Die met u zal zijn tot in eeuwigheid: de Geest van de waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, omdat zij Hem niet aanschouwt en Hem niet kent; u kent Hem, omdat Hij bij u blijft en in u zal zijn. Ik zal u geen wezen laten blijven, Ik kom tot u. Nog een korte tijd en de wereld aanschouwt Mij niet meer, maar u aanschouwt Mij; omdat Ik leef, zult ook u leven. In die dag zult u weten dat Ik in mijn Vader ben en u in Mij en Ik in u. Wie mijn geboden heeft en ze bewaart, die is het die Mij liefheeft; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. Judas, niet de Iskariot, zei tot Hem: Heer, en hoe komt het dat U Zichzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld? Jezus antwoordde en zei tot hem: Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. Wie Mij niet liefheeft, bewaart mijn woorden niet; en het woord dat u hoort, is niet van Mij, maar van de Vader die Mij heeft gezonden. (Jh14:15-24)

Het begon laat te worden. In Christus' cursus over heiligheid hadden de discipelen al geluisterd naar verbazingwekkende dingen, waarvoor ze jaren nodig zouden hebben om ze volledig te verwerken en te begrijpen. Toch begon de Here Jezus hun nu te leren over nog een andere voorziening die Hij zou gaan treffen voor de instandhouding en groei

van hun heiligheid. Hij zou hen niet als wezen achterlaten. Niet alleen zou Hij hen eens, bij zijn wederkomst, komen halen en in het Vaderhuis brengen, maar ondertussen zou Hij van tijd tot tijd tot hen komen en Zich aan hen openbaren. Dat zou Hij echter doen op zo'n manier dat de wereld Hem niet zou zien.

Maar op dit punt merkte Judas (niet Judas Iskariot, die naar buiten was gegaan) dat hij het niet meer begreep. Hoe zou het mogelijk zijn, vroeg hij zich af, dat de Heer Zich zou openbaren zonder dat de wereld het zag? Omdat hij het zich niet kon indenken, interrumppeerde hij Christus en stelde een vraag. 'Heer,' zo vroeg hij, 'hoe komt het dat U Zich aan ons zult openbaren en niet aan de wereld?'

Het eerste antwoord op zijn vraag is te vinden in de woorden van de Heer: 'Omdat Ik leef, zult ook u leven.' De Heer had hun al veel heerlijkjes geleerd en na zijn opstanding en hemelvaart zou Hij door zijn Geest hun nog meer leerstellige dingen leren. Maar onze Heer Zelf is geen verzameling dogma's. Hij is een Persoon, een werkelijke, levende Persoon; en de relatie tussen Hem en ons is een relatie van een gedeeld leven. Hij onderhoudt ons al, als de Schepper die alle dingen steunt door het woord van zijn kracht, in ons lichamelijke leven. Maar het lichamelijke is niet alles wat tot het leven behoort, noch is het het belangrijkste element in het leven. Het verstandsleven, het kunstzinnige leven en dat van het gevoel maken er ook deel van uit; en het hoogste niveau van het leven is het geestelijke.

Wat Christus zijn discipelen vertelde, was dit: hoewel Hij hen lichamelijk ging verlaten, zou Hij hen niet achterlaten als wezen beroofd van de ouders die hun het leven gaven. Hij zou hen blijven steunen op het geestelijke vlak en zijn leven met hen blijven delen; en van tijd tot tijd zou Hij Zich aan hen openbaren.

Maar juist op dit punt kreeg Judas er moeite mee: hoe kon de Heer Zich nu aan hen openbaren en niet aan de wereld?

Eenvoudige overeenkomende voorbeelden

Wij hebben meer tijd gehad dan Judas om over de zaak na te denken, en we kunnen natuurlijk overeenkomende voorbeelden bedenken die zouden helpen om te begrijpen hoe dit mogelijk is.

Iemand zou u een vertrouwelijke brief kunnen laten zien die hij had gekregen van een vriend. U zou de woorden begrijpen; maar omdat u geen van de vertrouwelijke geheimen kent en ook niets weet van de gemeenschappelijke interesses die er bestaan tussen die persoon en zijn vriend, zou u niet in staat zijn u geheel in te leven in de diepere betekenis van de brief.

Of een ander voorbeeld. Uw geliefde hond kan heel wat begrijpen van u. Als hij u vlees ziet eten, begrijpt hij terdege wat er gebeurt en de verrukkelijke gewaarwordingen die u hebt. Want hoewel hij een hond is, heeft hij net zo'n maag als mensen hebben, en hij weet wat honger is, en hij kent het heerlijke gevoel als die honger wordt gestild met voedsel. Maar toon uw hond een prachtig olieverfschilderij en hij weet absoluut niet wat hij ermee aan moet. Hij zal niet in staat zijn er wijs uit te worden. Misschien zal hij ruiken aan het schilderij, of eraan likken, of er zelfs aan knauwen als u dat toelaat, want dat zijn de enige manieren die hij heeft om met de dingen kennis te maken. Hij bezit geen menselijke geest, zoals u; en daarom zal hij uw schilderij nooit begrijpen. Het deel van uw leven waarvan u geniet door middel van uw menselijke geest, ligt onveranderlijk buiten de beperkte ervaring van het leven van de hond. Dus de schilder onthult voor u zijn gedachten en gevoel voor schoonheid door zijn schilderij; maar de hond ontvangt die openbaring van de schilder niet, hoewel hij het schilderij kan zien.

Zo heeft Christus door het geven van zijn Heilige Geest onze ogen geopend voor een wereld vol betekenis en verrukking waarvoor de niet-wedergeboren mens volledig gevoelloos is. Hij bezit niet het soort leven dat nodig is voor het genieten van deze dingen. Zo komt het dat u woorden uit de Schrift kunt lezen die voor u levend en bezielend zijn, en de

hartenklop van God Zelf op u overbrengen, terwijl een niet-wedergeborene diezelfde woorden kan lezen en ze levenloos en saai kan vinden. De reden is dat de Heer Zich door zijn Woord en door het leven dat Hij met u deelt, aan u openbaart. Er is een praktische levensgemeenschap tussen u en Hem. U hebt de Heer lief en u bewaart zijn geboden. U voelt de vreugde die het u geeft als u Hem behaagt, en Hij voelt vreugde omdat Hij behagen in u heeft. En omdat u Hem liefhebt, zal de Vader u liefhebben, en de Heer zal u liefhebben, en die wederzijdse liefde zal het communicatiekanaal tussen u en Hem verbreden en verdiepen (14:21); totdat de Vader en de Zoon zullen komen en woning bij u zullen maken in uw hart (14:23).

Speciale voorbeelden

Dit is dus de heerlijke dienst die onze Heer van tijd tot tijd aan ons verricht door zijn Geest: Hij openbaart Zich aan ons. Deze dienst is in feite zo belangrijk dat Hij na zijn opstanding en voor Hij ten slotte ten hemel voer, zijn discipelen enkele levendige en zichtbare voorbeelden van deze dienst gaf. Johannes vertelt ons bijvoorbeeld in hfst.21:1 dat Jezus Zich opnieuw aan de discipelen openbaarde bij de zee van Tibérias. Johannes zegt 'opnieuw' omdat de Heer Zich vóór deze gelegenheid al verschillende malen en op verschillende manieren aan de zijnen had geopenbaard. Bij deze gelegenheden verscheen Hij zichtbaar aan de zijnen, zodat ze Hem met hun ogen konden waarnemen, en Hem met hun handen konden aanraken. We kunnen niet verwachten dat Christus op die manier zichtbaar aan ons verschijnt; maar wat Hij bij die gelegenheden lichamelijk deed voor de zijnen, zal Hij van tijd tot tijd nog steeds voor ons doen op het geestelijke niveau.

Op de weg naar Emmaüs bijvoorbeeld kwam er iemand die een vreemdeling leek, naast de twee discipelen lopen toen die in hun neerslachtigheid terugliepen naar Emmaüs. Even daarna begon de Vreemdeling het Oude Testament aan hen uit te leggen, en terwijl ze samen voortliepen, begon

het Oude Testament voor hen te stralen van leven en heerlijkheid, tot hun harten in hen gingen branden van eerbied en verwondering. Het was de Opgestane Heer die tot hen was gekomen en Zich aan hen openbaarde door zijn Woord (Lk24). Toen ze bij hun huis kwamen, nodigden ze Hem uit om hun avondeten met hen te delen; en aan tafel herkenden ze Hem als de Here Jezus.

Bij een andere gelegenheid openbaarde Hij Zich aan Maria. Ze stond met een gebroken hart bij het lege graf van de Heer, toen een man van wie ze dacht dat het de tuinman was, tegen haar begon te praten. Het was de Heer natuurlijk. Maar deze keer sprak Hij haar niet via de Bijbel aan en gaf geen uiteenzetting over de oudtestamentische profeten, zoals tegen de twee op weg naar Emmaüs, maar Hij maakte aan haar de nieuwe relatie bekend die Hij had gevormd: 'Ik vaar op naar mijn Vader en uw Vader en naar mijn God en uw God.' Die relatie werd vanaf dat moment voor Maria zo werkelijk, zo vibrerend van de energie van het eeuwige leven, dat ze het graf voorgoed achter zich liet. Ze had de realiteit van de Levende Heer ontdekt. Ze had de waarheid ontdekt van de verklaring van de Heer: 'Omdat Ik leef, zult ook u leven'; en als gevolg daarvan lieten zij en alle andere gelovige vrouwen elk voornemen varen om het graf van Christus te veranderen in een heiligdom, omdat men geen bedevaartsplaats maakt voor iemand die leeft (Jh20).

Bij de gelegenheid die door Johannes is opgetekend in zijn eenentwintigste hoofdstuk, waren Simon en enkele andere discipelen er de hele nacht op uit geweest om te vissen en hadden niets gevangen. Toen, bij het aanbreken van de dag, zagen ze een vreemdeling op de oever staan. De Vreemdeling riep naar hen over het water en vroeg of ze iets hadden gevangen. Toen ze terugriepen: 'Helemaal niets', zei Hij hun hun netten neer te laten aan de rechterkant van de boot; toen ze dat deden, kregen ze een enorme vangst. Eindelijk besefte Johannes Wie de Vreemdeling was. 'Petrus,' zei hij, 'het is de Heer.' En zo was het inderdaad. De Heer was tot hen gekomen niet door het lezen in de Bijbel, of door de tranen van

hun verdriet heen zoals bij Maria aan het graf, maar tijdens hun werk; en door zijn leiding en het succes waarmee die leiding gepaard ging, openbaarde Hij Zich aan hen.

Dat doet Hij nog steeds voor ons. We zien Hem niet, en ook gebeurt het niet elke dag van de week, of elke keer dat we de Bijbel lezen, of bij elke gelegenheid dat we wat werk voor Hem doen; maar van tijd tot tijd komt Hij tot ons midden in de wederwaardigheden, de verdrietigheden en de plichten van het leven, zoals Hij heeft beloofd, en openbaart Zich op een manier die overweldigend reëel is voor ons hart. We voelen de gloed van zijn aanwezigheid, de vibratie van zijn leven. We horen met het innerlijke oor van ons hart het geruis van de Herdersmantel naast ons, en we zeggen met diepe overtuiging: 'Het is de Heer!'

Een woonplaats voor de Vader en de Zoon in onze harten

Omdat Hij het leven is, en dat Goddelijke leven met ons deelt, is Hij voor ons de weg tot de Vader. Maar Hij toont ons ook hoe, en onder welke voorwaarden, de Vader en de Zoon bereid zijn om woning te komen maken in ons hart. Het is natuurlijk vanzelfsprekend dat ieder die belijdt de verwachting te hebben bij de wederkomst van Christus te worden overgebracht naar het Vaderhuis, er vurig naar verlangt om hier en nu een woonplaats te maken in zijn hart voor de Vader en de Zoon.

Wat zijn die voorwaarden dan? 'Als iemand Mij liefheeft,' zegt Christus, 'zal hij mijn Woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. Wie Mij niet liefheeft, bewaart mijn woorden niet; en het woord dat u hoort, is niet van Mij, maar van de Vader die Mij heeft gezonden.' Als we een menselijke gast verwachten om die te verwelkomen in ons letterlijke huis, zou loutere beleefdheid ons ertoe brengen naar de wensen van onze gast te informeren en die zo goed mogelijk uit te voeren.

Als we dus een woonplaats willen maken voor de Vader en de Zoon in ons hart, zijn de voorwaarden dat we Hen in

de eerste plaats liefhebben, en als wij Hen liefhebben, hun Woord bestuderen om te ontdekken wat Ze graag willen en waarvan Ze een afkeer hebben; en dat we vervolgens onze liefde tonen door Hen graag en nederig te behagen door te doen wat Ze graag willen, en na te laten wat Ze niet willen. Zo zullen we steeds dieper hun liefde en gemeenschap ervaren. Natuurlijk is er een kant aan Gods liefde die volkomen onvoorwaardelijk is. Hij heeft ons liefgehad toen wij nog zondaars waren en zijn vijanden, en Hij zal de zijnen steeds blijven liefhebben met die onvoorwaardelijke liefde. Maar hier denken we na over ons wederzijds genieten van elkaars liefde, in intieme gemeenschap met de Vader en zijn Zoon; en het toegewijd acht geven op en gehoorzamen aan hun geboden is de enige weg naar het praktisch genieten van hun liefde.

We doen er daarom goed aan om mee te bidden met de apostel Paulus voor onszelf en alle gelovigen:

Om deze oorzaak buig ik mijn knieën voor de Vader van onze Heer Jezus Christus, naar Wie elke familie in hemelen en op aarde wordt genoemd, opdat Hij naar de rijkdom van zijn heerlijkheid u geeft door zijn Geest met kracht gesterkt te worden naar de innerlijke mens, zodat Christus door het geloof in uw harten woont, terwijl u in de liefde geworteld en gegrond bent; opdat u ten volle in staat bent te begrijpen met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot de hele volheid van God. Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt, Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid! Amen. (Ef3:14-21).

Er bestaat geen zekerder weg tot groei in praktische heiligheid dan alleen deze.

Christus' afscheidslegaat

Deze dingen heb Ik tot u gesproken terwijl Ik bij u verblijf. Maar de Voorspraak, de Heilige Geest, die de Vader zal zenden in mijn naam, Die zal u alles leren en u in herinnering brengen alles wat Ik u heb gezegd. Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u; niet zoals de wereld geeft, geef Ik u. Laat uw hart niet ontroerd en niet bang worden. U hebt gehoord dat Ik tot u heb gezegd: Ik ga heen en kom tot u. Als u Mij liefhad, zou u zich verblijden dat Ik naar de Vader heenga; want de Vader is groter dan Ik. En nu heb Ik het u gezegd voordat het gebeurt, opdat u, wanneer het gebeurt, zult geloven. Ik zal niet veel meer met u spreken, want de overste van de wereld komt en heeft in Mij helemaal niets; maar opdat de wereld weet dat Ik de Vader liefheb, doe Ik ook zó als de Vader Mij heeft geboden. Staat op, laten wij hier vandaan gaan. (Jh14:25-31)

Het eerste gedeelte van Christus' cursus over heiliging was nu bijna afgelopen; en voordat zijn leerlingen de opperzaal verlieten, zette onze Heer er Zich in zijn wijsheid en mededogen toe hun geloof en vertrouwen aan te moedigen.

Leren kan een moeilijke en ontmoedigende zaak zijn; en het zou niet verrassend zijn als de discipelen het gevoel kregen dat ze nooit in staat zouden zijn zich de massa lessen die ze hadden gekregen, tot in details te herinneren, laat staan de moeilijke nieuwe begrippen waarin ze waren ingeleid, te begrijpen en in praktijk te brengen. Het is een gevoel dat ons allen van tijd tot tijd bekruipt; en we zouden gemakkelijk de

indruk kunnen krijgen dat het leren dat nodig is om heiligheid te ontwikkelen, een zwaar gezwoeg is dat de krachten van gewone mensen te boven gaat. Dat is natuurlijk niet zo. Het kan soms zwaar werk zijn, dat een sterke doelgerichtheid en doorzettingsvermogen vereist. Maar onze Heer staat gereed om ons te schenken wat Hij destijds legde in de harten van zijn apostelen: vertrouwen dat ze hun lessen onder de knie zouden kunnen krijgen, een onderliggende vrede in hun hart te midden van de levensstrijd, een niet-opdrogende bron van vreugde, en de zekerheid van de overwinning bij het in praktijk brengen van hun lessen in een vijandige wereld.

Vertrouwen bij het leren

Eerst kwam de verzekering dat ze niet alléén zouden hoeven worstelen om zich wat ze hadden geleerd, te herinneren en te begrijpen. Er zou een Goddelijke Raadsman naar hen toe worden gestuurd; en hun succes bij het leren zou afhangen van de bekwaamheid van de Raadsman om hen te onderwijzen en niet zozeer van hun eigen bekwaamheid om te leren. 'Deze dingen,' zei Christus, 'heb Ik tot u gesproken terwijl Ik bij u verblijf. Maar de Voorspraak, de Heilige Geest, die de Vader zal zenden in mijn naam, Die zal u alles leren en u in herinnering brengen alles wat Ik u heb gezegd.'

Deze heerlijke belofte gold natuurlijk in de eerste plaats voor de apostelen. Het is de belofte die ten grondslag ligt aan de deugdelijkheid van ons Nieuwe Testament. Gedurende zijn leven op aarde had onze Heer zijn apostelen talrijke dingen geleerd. Hoe kunnen we dan zeker weten dat, als we onze Evangelieën volgens Mattheüs, Markus, Lukas en Johannes lezen, we een deugdelijk en nauwkeurig verslag hebben van wat onze Heer deed en leerde? Hoe konden ze, zelfs met de beste wil en de beste hersenen van de wereld, het klaarspelen om zich alles wat Christus hun leerde, te herinneren? Het antwoord is dat onze Heer het niet aan hun vermogens overliet om deze belangrijke taak zon-

der hulp te verrichten, en het verslag te leveren dat ten grondslag ligt aan ons christelijk geloof. Hij zond de Heilige Geest, die op zijn Goddelijke en bovenmenselijke wijze de dingen die de apostelen Christus hadden horen leren, terug zou brengen in hun geheugen; en om die reden mogen wij er zeker van zijn dat we, als we ons Nieuwe Testament lezen, datgene hebben wat Christus voor ons heeft bedoeld.

Bovendien zou Hij hen helpen te begrijpen wat ze zich herinnerden. Het is duidelijk dat wat we in het Nieuwe Testament hebben, niet louter een eenvoudige opsomming is van wat Christus zei en deed: het is een verslag-plus-interpretatie. Nu hebben in onze moderne tijd veel mensen op deze gronden aanmerkingen op het Nieuwe Testament. Ze zeggen dat als de Evangeliën niet alleen maar een onopgesmukt verslag van het leven en de leer van Christus zijn, maar verslagen-plus-interpretaties, we er niet zeker van kunnen zijn dat ze precies weergeven wat Christus zei, of precies bedoelde.

Maar het argument is onjuist; want wat we hier hebben in de belofte van onze Heer (14:26) is de aankondiging dat het gezag van de Heilige Geest verbonden is aan de verslagen zowel als de interpretaties die we in de Evangeliën vinden. Bovendien bevat de belofte ook de verzekering dat de Heilige Geest de apostelen al die dingen zou leren die de Heer hun niet kon leren toen Hij bij hen was (16:12-13). Vóór zijn opstanding en hemelvaart en de komst van de Heilige Geest waren er veel zaken die ze absoluut niet hadden kunnen begrijpen. Over die dingen zweeg de Heer dus toen, met de bedoeling ze aan zijn apostelen mee te delen na zijn opstanding en hemelvaart – door de Heilige Geest. En die dingen hebben we nu bijgevolg in de geïnspireerde Brieven van het Nieuwe Testament (zie Hd1:1-5; Ef3:2-21), eenmaal aan ons overgeleverd (Jd3).

In deze primaire betekenis gold de belofte dus niet voor de honderden discipelen die onze Heer had gemaakt tijdens zijn aardse dienst en ook niet voor de na-apostolische christelijke kerk – geen van hun geschriften zijn geïnspireerd op

de wijze waarop de nieuwtestamentische Brieven dat zijn - maar voor de unieke grondleggers van de Kerk, de speciaal door de Heer uitgekozen apostelen en profeten (Ef3:5).

Dit gezegd zijnde, mogen wij natuurlijk in een secundaire betekenis ons de belofte toe-eigenen. De Heilige Geest is speciaal gezonden om ons te helpen Christus' leer te begrijpen. Ook wij vinden het moeilijk om te begrijpen wat het betekent dat Christus in ons woont, en de realiteit ervanervaagt soms in het jachtige leven van elke dag. Maar Hij blijft in ons om ons te herinneren aan wat we hebben geleerd, namelijk dat heiligheid niet betekent dat we maar doorploeteren in onze eigen kracht: de Heer is bij ons! En niet alleen bij ons, maar in ons, erop wachtend om door ons zijn gedachten en zijn reacties op de omstandigheden waar we doorheen gaan, uit te werken. En net zoals een zweminstructeur een beginner zal leren om zich te ontspannen en te vertrouwen dat het water hem drijvende zal houden (wat het water heel goed kan), zo zal de Heilige Geest ons leren en oefenen om op Hem te steunen wat betreft alle genade, kracht en volharding die we nodig hebben zowel bij het leren van de theorie over heiligheid als bij het in praktijk brengen van de theorie.

Vrede te midden van de strijd en stormen van het leven

Daarna gaf de Heer hun zijn vrede: 'Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u; niet zoals de wereld geeft, geef Ik u. Laat uw hart niet ontroerd en niet bang worden' (14:27). Hoe geweldig dit leaat ook is, we moeten niet denken dat het meer betekent dan wat de Heer ermee bedoelde. Soms wordt deze tekst door een gelovige geciteerd tegen een andere gelovige alsof hij betekent dat het voor elke christen te allen tijde verkeerdt is om zich ontdaan, bedroefd of beangst te voelen; alsof elke gelovige altijd volkomen kalm behoort te blijven. Het gevolg hiervan is dat als gelovigen overweldigd worden door teleurstelling of verdriet, ze het gevoel krijgen dat ze wel heel waardeloze christenen moeten zijn; en in plaats van troost te vinden in de belofte van onze Heer, maakt hun

onvermogen (zo lijkt het) om de waarheid ervan te beseffen hun ellende alleen maar groter.

Het is daarom erg belangrijk om ons te herinneren dat de Heiland die deze woorden sprak, een half uur tevoren ontroerd was geweest in de geest toen Hij de discipelen aankondigde dat één van hen Hem ging verraden (13:21). Dus het ene moment gaf Hij eerlijk toe dat Hij ontroerd was in de geest, en het volgende moment sprak Hij over zijn vrede; en daarin zag Hij klaarblijkelijk geen tegenstelling. Spoedig daarna zou Hij de opperzaal verlaten en hevig beangst en ontsteld worden in de Hof van Gethsémané, en bekennen: 'Mijn ziel is zeer bedroefd tot de dood toe' (Mk14:33-34). Toch is het natuurlijk niet de bedoeling dat we denken dat de vrede waarover Hij had gesproken, nu plotseling was weggespoeld door de vloed van zijn smart in de hof.

Nee, want in de eerste plaats zei Hij hen met zijn woorden over de vrede die Hij hun liet, op oosterse wijze vaarwel, en verzekerde Hij hen tegelijkertijd van zijn liefde en trouw en niet-ophoudende zorg voor hen. Zo konden ze als Hij was heengegaan er absoluut zeker van zijn dat Hij hen niet in de steek had gelaten en hun trouw zou blijven. Hun vertrouwen in zijn liefde en trouw zou in hun harten een diep-verankerde vrede brengen, zodat, hoezeer hun gevoelens aan de oppervlakte zouden worden verstoord door de wind en de storm, die vrede stabiel en verankerd zou blijven. In die zin wees Hij hen erop dat Hij niet was zoals de wereld. De wereld is berucht om haar grilligheid en ontrouw. Ze zal je vandaag haar vrede beloven om je dan morgen te vergeten, of zelfs verraderlijk blijken, zoals Judas ten opzichte van Christus.

De wereld geeft in feite geen fundamentele geborgenheid, want ze is per definitie een denksysteem en een levenswijze die alle werkelijke vertrouwen in God heeft verloren. Ofschoon het God is die de mensen heeft voorzien van alle prachtige geschenken van het leven, vormt God in hun gedachten een bedreiging, niet een bron van geborgenheid, maar van onveiligheid. Ze lijken op het kind dat het ijs heeft

gestolen uit de koelkast dat zijn moeder had klaargemaakt voor zijn maaltijd: De moeder was van plan geweest het kind het ijs te geven op een geschikt tijdstip en had het kind gezegd er niet aan te komen voor ze terugkwam; maar toen ze weg was, bezweek het kind voor de verleiding en stal het ijs, met als gevolg dat, in plaats van uit te zien naar de terugkomst van moeder als een bron van vreugde, het nu die terugkomst als een bedreiging voelt en als een mogelijkheid van straf. Zó kijkt de wereld naar God. Vanaf het moment dat de satan Eva verleidde de vrucht aan te nemen tegen Gods verbod in, voelt de gevallen mens God als een bedreiging en probeert dus alle mogelijke geborgenheid in zichzelf te vinden, en in het kleine wereldje om hem heen. Hij tracht zijn leven te barricaderen zodat God niet kan inbreken. Maar zijn wereld is een erg breekbaar systeem. Het is omringd door geweldige natuurkrachten die hij niet kan beheersen; de dunne eierschaal om zijn wereldje kan gemakkelijk breken door ziekte of ongeluk; en de dood staat steeds aan de deur en dreigt binnen te komen. En omdat de mens God niet kan vertrouwen, beseft hij dat hij uiteindelijk ook zijn medemens niet kan vertrouwen. Hij leeft onzeker op de rand van een afgrond van ongeborgenheid. De wereld heeft geen vrede en kan die uiteindelijk ook niet geven. Slechts in God de Schepper is er redding en veiligheid, en daarom is er slechts in God vrede.

Een niet-opdrogende bron van vreugde

En nu wees onze Heer hen op een reden voor grenzeloze vreugde. Zijn heengaan zou, als ze het goed hadden begrepen, een bron van vreugde blijken en niet van verdriet. 'U hebt gehoord,' zei Christus, 'dat Ik tot u heb gezegd: Ik ga heen en kom tot u. Als u Mij liefhad, zou u zich verblijden dat Ik naar de Vader heenga, want de Vader is groter dan Ik' (14:28).

We moeten ons natuurlijk afvragen in welke betekenis het mogelijk was dat zijn heengaan een bron van vreugde zou zijn, en wat het betekende toen Hij zei: 'De Vader is gro-

ter dan Ik.' De twee dingen staan met elkaar in verband. Wat zijn essentiële natuur betreft, was de Heer gelijk aan de Vader; maar tijdens zijn leven op aarde stond onze Heer, zoals Paulus opmerkt in Filippiërs 2, niet op voet van gelijkheid met de Vader. Hij had Zich vrijwillig onderworpen aan de beperkingen van een menselijk lichaam, dat op enig moment maar op één plaats tegelijk kon wezen. De Vader heeft die beperking niet. Bovendien kon Christus, zoals we al hebben gezegd, niet in zijn discipelen wonen zolang Hij nog was beperkt door het lichaam van vlees en bloed dat Hij toen had. De Vader had die beperking niet. Het geweldige van de nieuwe situatie zou in twee dingen gelegen zijn. Ten eerste ging onze Heer naar de Vader met alles wat dat zou betekenen uit het oogpunt van de verheerlijking van zijn menselijke lichaam en zijn bevrijding van de beperkingen van het aardse leven. Maar Hij ging niet slechts naar de Vader. Hij zou van tijd tot tijd tot hen komen en als Hij kwam, zou Hij niet meer gebonden zijn aan één plaats tegelijk, of aan één persoon tegelijk. Hij zou net als de Vader in staat zijn aanwezig te zijn bij al de zijnen op elke plaats en elk tijdstip - en in al de zijnen overal en elk moment en onder alle omstandigheden.

Misschien hebben we soms het gevoel dat het beter voor ons zou zijn als we de Heer lichamelijk bij ons hadden, zoals Hij bij de apostelen was gedurende zijn leven op aarde; maar dat gevoel is misplaatst. Het is niet bedoeld als belediging van de apostelen om ons te herinneren dat hun gedrag, toen de Heer lichamelijk bij hen was op aarde, soms heel veel te wensen overliet. Petrus' ergste falen bijvoorbeeld vond niet plaats nadat de Heer de apostelen had verlaten en teruggegaan was naar de hemel, maar terwijl Hij nog bij hen was op aarde. Wij zijn nu eigenlijk in een oneindig betere situatie dan de apostelen toen. Want doordat de Heer naar de Vader is gegaan, en tot óns is gekomen door zijn Geest, is Hij dichterbij ons dan Hij ooit bij de apostelen had kunnen zijn vóór Golgotha; en Hij is voortdurend bij ons op een manier die Hem onmogelijk was toen Hij lichamelijk aanwezig was op

aarde. En dit is per definitie een bron van vreugde die ons nooit kan worden afgenomen.

Maar ook dit alles moet voor de apostelen heel moeilijk te begrijpen zijn geweest. Zozeer zelfs dat we ons afvragen waarom de Heer de moeite nam het hun in dit stadium te vertellen. Maar Hij had er een wijze bedoeling mee: 'En nu heb Ik het u gezegd voordat het gebeurt' (14:29), zei Hij, 'opdat u, wanneer het gebeurt, zult geloven.' Als ze op de Pinksterdag het wonder van de komst en de inwoning van de Heilige Geest ervoeren, zouden ze zich herinneren wat de Here Jezus hun had gezegd in de opperzaal, en hun geloof in Hem zou worden versterkt. Ze zouden alsmaar blijven zeggen: 'Hij had gelijk. Wat Hij zei, was waar. Het is precies zo uitgekomen als Hij heeft beloofd.' En wij van onze kant kunnen ervan overtuigd zijn dat al de heerlijke dingen die we in deze hoofdstukken van het Evangelie van Johannes hebben geleerd, niet zijn uitgedacht door de gemeente *na* de dood van Christus; ze zijn werkelijk door Christus geleerd terwijl Hij hier op aarde was.

Een verzekering van overwinning

En nu verstreken de laatste minuten van de eerste helft van de cursus, en heel spoedig zou onze Heer zijn discipelen zeggen op te staan, de opperzaal te verlaten en Hem te volgen de straten van Jeruzalem in. De Heer maakte Zich geen illusies over de strijd waarvoor Hij kort daarop zou komen te staan, maar nu Hij hun zijn vrede had nagelaten, wilde Hij zijn apostelen ervan verzekeren, zelfs voordat de strijd begon, dat Hij volstrekt zeker was van de overwinning. Al helemaal aan het begin van zijn lessen over heiligheid (13:1-4) hebben we gehoord van zijn volkomen vertrouwen in zijn vermogen de heiligheid van de zijnen te beginnen en te vervolmaken ondanks de tegenstand van de satan. Nu, halverwege zijn lessen, spreekt Hij weer over dat vertrouwen. 'De overste van de wereld komt,' zei Hij; en de verwoede strijd die dan zou volgen, zou Hem weinig tijd laten voor verdere conversatie met de apostelen. Maar luister naar de gronden

van zijn zekerheid van de overwinning. 'De overste van de wereld komt en heeft in Mij helemaal niets; maar opdat de wereld weet dat Ik de Vader liefheb, doe Ik ook zó als de Vader Mij heeft geboden. Staat op, laten wij hier vandaan gaan' (14:30-31).

We merken onmiddellijk op dat het geheim van zijn overwinning zijn niet-afwijkende en onverbreekelijke liefde voor de Vader was. Nu spreken wij gewone mensen vaak, en soms heel gemakkelijk, over onze liefde voor God, terwijl ons gedrag dikwijls onze liefdesbetuiging weerspreekt. Bij de Heiland was dat anders. Zijn liefde voor zijn Vader was bestendig, volkomen en waarachtig.

In de Hof van Eden werd Eva, omringd door alle heerlijke dingen die God in zijn scheppend vernuft en zijn liefde haar had gegeven, misleid en op de gedachte gebracht dat God tegen haar was. Ze koos voor de verboden vrucht in plaats van voor God en zijn Woord. Ze hield meer van zichzelf en de wereld dan van de Vader. Nu zou onze Heer worden tegemoet getreden door de satan, de vorst van deze wereld, die al zijn duivelse macht zou gebruiken om Hem te beroven van alles wat Hij bezat, tot op de laatste draad van zijn kleding; en die alles wat Hij niet verdiende op Hem zou leggen: de pijn en angst van Golgotha, die Hij had kunnen ontlopen als Hij zijn liefde voor de Vader maar had opgegeven. Maar de vorst van deze wereld had in Christus niets - geen zonde, geen zwakheid die het zou afleggen tegen zijn vleierijen of tegen zijn vijandigheden. Christus zou aan het hele universum laten zien hoe Hij over de Vader dacht. Toen Hem de keus werd gegeven tussen de koninkrijken van de wereld en alle glorie daarvan tezamen met ontrouw aan de Vader enerzijds, en anderzijds trouw aan de Vader tezamen met alle zielsangst die deze wereld kon toedienen, koos Hij voor het laatste. Zijn liefde voor de Vader bleef onverbreekelijk en onverbroken.

Dat is heiligheid, en plotseling gaan we beseffen dat onze Heer, die tot dusver aanschouwelijk onderwijs en illustraties had gebruikt om ons te leren wat heiligheid is, Zelf niet maar

een theoreticus is of slechts een Goddelijk bekwaam leraar. Hij presenteert Zichzelf als de opperste tentoonspreiding van ware heiligheid. We hebben eerder gezien, toen we de Heer het stuk brood aan Judas zagen aanreiken, dat ware heiligheid niet te vinden is in het zich keurig houden aan regels en voorschriften. Ware heiligheid is de toewijding aan God met het hart. Hier wordt nu die heiligheid voor onze ogen in al haar opperste glorie en ontzagwekkende heerlijkheid ontvouwd. Onze Heer leerde niet het ene en deed het andere. Hij was wat Hij leerde. Hij deed wat Hij zijn discipelen aanspoorde te doen. Eens zal onze liefde, die nu nog zo onvolmaakt is, volmaakt gemaakt worden. Maar ondertussen moeten we onze hoop om zelf volmaakt heilig te zijn vestigen op Hem die ons liefhad zoals de Vader Hem liefhad, die ons liefhad toen wij, anders dan Hij, onvolmaakt waren en onbeminnelijk. En Hij zal ons niet laten gaan voordat zijn liefde alles van ons gemaakt heeft waartoe Hij ons bestemde.

Toen de school aanging, en even vóór de Heer begon met zijn lessen in heiligheid, schetste Johannes voor ons de achtergrond van de omstandigheden, en van de houding van onze Heer ten opzichte van zijn discipelen en van zijn onderwijs. Hij heeft de zijnen die in de wereld waren 'liefgehad tot het einde', zegt Johannes (13:1). En nu we beginnen in te zien wat die heilige liefde met zich meebracht voor Hem, zijn we in staat om zijn liefdevolle afscheidswaarden beter en vollediger te gaan begrijpen: 'Vrede laat Ik u, mijn vrede geef Ik u (...) Laat uw hart niet ontroerd en niet bang worden.' Want eens zal zijn overwinning helemaal de onze zijn.

Hoofdstuk 16

Schoolpauze

De cursus is nu halverwege. In reactie op het bevel van de Meester: 'Staat op, laten wij hier vandaan gaan', zijn de discipelen opgestaan en naar de deur gelopen. Het zal enige tijd in beslag nemen als ze een voor een de kamer verlaten, achter elkaar de stenen treden afgaan de nacht in, en zich hergroeperen om de Heer op hun weg naar Gethsémané, gereed om de lessen te krijgen die de tweede helft van de cursus zullen vormen. Laten we gebruikmaken van de pauze om de stof die we tot dusver hebben gehad, te herhalen, en de stof die we nog krijgen, te overzien.

We zullen ons herinneren dat de eerste helft van de cursus drie hoofddelen bevatte:

- (1) de aanschouwelijke gelijkenis van de voetwassing;
- (2) de ontmaskering van Judas' verraad; en
- (3) de aankondiging van Christus' heengaan, het doel en de implicaties ervan.

We zullen ontdekken dat de tweede helft van de cursus eveneens drie delen bevat:

- (1) de gelijkenis van de wijnstok en zijn ranken;
- (2) de ontmaskering van de haat van de wereld; en
- (3) de aankondiging van Christus' heengaan, de noodzaak en de implicaties ervan.

De twee helften hebben dus dezelfde vormstructuur:

Hoofdstuk 13-14

- I. De aanschouwelijke gelijkenis van de voetwassing (13:1-20)
- II. Christus' ontmaskering van Judas' verraad (13:21-32)
- III. Christus' heengaan (13:33-14:31)

Hoofdstuk 15-16

- I. De gelijkenis van de wijnstok en de ranken (15:1-17)
- II. Christus' ontmaskering van de haat van de wereld (15:18-27)
- III. Christus' heengaan (16:1-33)

En niet alleen dezelfde structuur, maar ook gedetailleerde overeenkomsten in thema van begin tot eind, zowel als vele scherpe contrasten.

Hoofdstuk 13-14

I. DE GELIJKENIS VAN DE VOETWASSING

- A. *De voetwassing zelf* (13:1-11)
Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein. En u bent rein, maar niet allen. Want Hij wist wie Hem zou overleveren, daarom zei Hij: U bent niet allen rein.

Hoofdstuk 15-16

I. DE GELIJKENIS VAN DE WIJNSTOK EN DE RANKEN

- A. *'Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de landman (...)* *Blijft in Mij'* (15:1-8)
Elke rank die vrucht draagt die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt. U bent al rein om het woord dat Ik tot u heb gesproken. Blijft in Mij (...) Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij buitengeworpen als de rank en verdort; en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur.

B. *De betekenis van de voetwassing* (13:12-20)

(1) Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet zoals ik u heb gedaan.

(2) Ik spreek niet van u allen; ik weet wie ik heb uitverkoren.

II. CHRISTUS' ONTMASKE- RING VAN JUDAS' VER- RAAD

A. *De ontmaskering*
(13:21-30)

Eén van u zal Mij overleveren (...) Wie is het? (...) Hij is het voor wie ik het stuk brood zal indopen en hem zal geven (...) Hij gaf het aan Judas (...) Nadat hij dan het stukbrood had genomen, ging hij terstond naar buiten.

B. *Het Goddelijke antwoord*
(13:31-32)

Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is in Hem verheerlijkt (...) God zal Hem ook in Zichzelf verheerlijken en Hij zal Hem terstond verheerlijken.

B. *De aansporing om lief te hebben* (15:9-17)

(1) Dit is mijn gebod, dat u elkaar liefhebt zoals ik u heb liefgehad.

(2) U hebt Mij niet uitverkoren, maar ik heb u uitverkoren, en ik heb u gesteld dat...

II. CHRISTUS' ONTMASKE- RING VAN DE HAAT VAN DE WERELD

A. *De ontmaskering*
(15:18-25)

Als ik niet was gekomen en tot hen had gesproken, hadden zij geen zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde (...) Als ik niet de werken onder hen had gedaan, hadden zij geen zonde; maar nu hebben zij zowel gezien als gehaat zowel Mij als mijn Vader (...) Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat.

B. *Het Goddelijke antwoord*
(15:26-27)

Maar wanneer de Voor spraak is gekomen, die ik u zal zenden van de Vader, de Geest van de waarheid die van de Vader uitgaat, zal Die van Mij getuigen.

A. *De noodzaak en het doel ervan* (13:33-14:17)

(1) Nog een korte tijd ben Ik bij u (...) Waar Ik heenga kunt u niet komen (...) Petrus zei (...) Heer, waarom kan ik U nu niet volgen? *Mijn leven zal ik voor U afleggen.* Jezus antwoordde (...) de haan zal geenszins kraaien voordat je Mij driemaal verloochend zult hebben. (13:33,36-38)

(2) *Simon Petrus zei tot Hem: Heer, waar gaat U heen?* Jezus antwoordde hem: Waar Ik heenga, kun je Mij nu niet volgen, maar je zult Mij later volgen (...) Laat uw hart niet ontroerd worden (...) In het huis van mijn Vader zijn vele woningen (...) Ik ga heen om u plaats te bereiden. En als Ik ben heengegaan (...) kom Ik weer en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben. (13:36;14:1-3)

B. *Het probleem van de 'korte tijd'* (14:18-24)

(1) Nog een korte tijd en de wereld aanschouwt Mij niet meer, maar u

A. *De noodzaak en het doel ervan* (16:1-15)

(1) Dit heb Ik tot u gesproken opdat u niet ten val komt (...) het uur komt *dat ieder die u doodt, zal menen God een dienst te bewijzen* (...) Maar deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat wanneer hun uur gekomen is, u zich zult herinneren dat Ik ze u heb gezegd. (16:1-4a)

(2) Deze dingen heb Ik u niet van het begin af gezegd, omdat Ik bij u was. Maar nu ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden, en *niemand van u vraagt Mij: Waar gaat U heen?* Maar omdat Ik deze dingen tot u heb gesproken, heeft de droefheid uw hart vervuld. (16:4b-6)

B. *Het probleem van de 'korte tijd'* (16:16-24)

(1) Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet meer; en nog eens een

aanschouwt Mij, omdat Ik leef, zult ook u leven (...) Wie Mij liefheeft, zal door mijn Vader worden geliefd; en Ik zal hem liefhebben en Mijzelf aan hem openbaren. (14:19-21)

(2) Judas, niet de Iskariot, zei tot Hem: Heer, en hoe komt het dat U Zichzelf aan ons zult openbaren en niet aan de wereld? (14:22)

(3) Jezus antwoordde (...) Als iemand Mij liefheeft, zal hij mijn woord bewaren, en mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en woning bij hem maken. (14:23)

- C. *Eindsamenvatting en verklaringen* (14:25-31)
- (1) Deze dingen heb Ik tot u gesproken terwijl Ik bij u verblijf. Maar de Voorspraak (...) zal u alles leren en u in herinnering brengen alles wat Ik u heb gezegd. (14:25-26)

korte tijd, en u zult Mij zien (16:16).

(2) Sommigen dan van zijn discipelen zeiden (...) Wat is dit (...) Een korte tijd en u aanschouwt Mij niet; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien? (...) Wij weten niet waarover Hij spreekt. (16:17-18)

(3) Jezus (...) zei (...) U zult wenen en weklagen (...) U hebt dan nu wel droefheid; maar Ik zal u weerzien en uw hart zal zich verblijden en niemand neemt uw blijdschap van u weg. (16:19-22)

- C. *Eindsamenvatting en verklaringen* (16:25-33)
- (1) Dit heb Ik in beelden tot u gesproken. Er komt een uur dat Ik niet meer in beelden tot u zal spreken, maar u vrijuit over de Vader zal verkondigen. (16:25)

(2) U hebt gehoord dat Ik tot u heb gezegd: Ik ga heen en kom tot u. Als u Mij liefhad, zou u zich verblijden dat Ik naar de Vader heenga; want de Vader is groter dan Ik. En nu heb Ik het u gezegd voordat het gebeurt, opdat u, wanneer het gebeurt, zult geloven. (14:28-29)

(3) Vrede laat Ik u; Mijn vrede geef Ik u; niet zoals de wereld geeft, geef Ik u. Laat uw hart niet ontroerd en niet bang worden. (14:27)

(2) Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weer en ga heen naar de Vader. Zijn discipelen zeiden: Zie, nu spreekt U vrijuit (...) Jezus antwoordde hun: Geloofst u nu? (16:28-31)

(3) Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u in Mijn vrede hebt. In de wereld hebt u verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen. (16:33)

De bedoeling van deze parallellen

Onze eerste reactie op deze talrijke overeenkomsten tussen de hoofdstukken 13 en 14 aan de ene kant en 15 en 16 aan de andere moet er ongetwijfeld één van opluchting zijn. Klaarblijkelijk zullen veel van de basisprincipes die ons in de eerste twee hoofdstukken zijn geleerd, worden herhaald in de twee laatste. En omdat we al hebben geprobeerd ze onder de knie te krijgen, zullen we het gemakkelijker vinden om ze te begrijpen als we ze opnieuw tegenkomen.

Aan de andere kant is het zo dat, hoewel de hoofdstukken 15 en 16 erg veel lijken op de hoofdstukken 13 en 14, ze die niet alleen maar herhalen. Aan het menselijk lichaam lijkt de linkerhand heel veel op de rechter, maar ze is niet domweg een tweede rechterhand. Ze is bedoeld om de rechterhand aan te vullen, en is zodoende zowel gelijk als tegengesteld aan de rechterhand; en in bepaalde belangrijke opzichten is ze geheel verschillend van de rechterhand. Voor

het juiste evenwicht en effect heeft het lichaam twee ogen, twee oren, twee armen, twee benen. Bovendien verschaft het feit dat we twee ogen hebben in plaats van één ons een belangrijk voordeel in doelmatigheid: we worden erdoor in staat gesteld doeltreffender diepte en afstand te schatten. En twee oren helpen ons om nauwkeuriger te bepalen uit welke richting een geluid komt.

Nu zijn de basisprincipes van heiligheid altijd hetzelfde, vandaar de overeenkomsten tussen de twee delen van de cursus. Maar aan de andere kant is het tweede deel van de cursus niet louter een herhaling van het eerste: ze vullen elkaar aan. Er zitten twee kanten aan heiligheid die in veel opzichten hetzelfde zijn, maar in andere opzichten verschillend. En beide zijn noodzakelijk wil onze heiligheid toereikend, goed uitgebalanceerd en volledig worden. Vandaar dat het noodzakelijk is dat er twee delen zijn aan de cursus; en vandaar ook dat de twee delen van de cursus in verschillende omgevingen moesten worden gegeven: het ene in de opperzaal en het andere erbuiten.

In de derde plaats zullen juist de overeenkomsten en verschillen tussen de twee delen van de cursus aanleiding geven tot leerzame vragen.

Waarom wordt bijvoorbeeld het onderwerp van de reiniging van de gelovige opnieuw aangevoerd in verband met de gelijkenis van de wijnstok en de ranken, terwijl het al – uitputtend en voldoende, zo zou men denken – is behandeld in de aanschouwelijke gelijkenis van de voetwassing? Zijn de twee reinigingen dezelfde? Voegt de reiniging in hoofdstuk 15 iets toe aan wat hoofdstuk 13 ons leerde?

Verder is de reden die in hoofdstuk 14 wordt gegeven voor de noodzaak van het heengaan van de Heer betrekkelijk gemakkelijk te begrijpen: Hij moet gaan om een plaats voor ons te bereiden in het Vaderhuis. Maar de reden die in hoofdstuk 16 wordt gegeven, is anders: Hij moet weggaan, want als Hij niet weggaat, komt de Voorspraak niet. Maar waarom is dat zo?

En hoe, om nog een vraag te stellen als voorbeeld, kan

onze Heer in 16:5 zeggen: 'Maar nu ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden, en niemand van u vraagt Mij: Waar gaat U heen?', terwijl in 13:36 Petrus Hem uitdrukkelijk vroeg: 'Heer, waar gaat U Heen?'

Maar genoeg hierover. Als onze korte voorbespreking van hoofdstuk 15 en 16 ons heeft laten zien dat we, terwijl we de lessen eruit leren, ze voortdurend moeten vergelijken en contrasteren met wat we hebben geleerd in hoofdstuk 13 en 14, zijn we klaar om ons weer te voegen bij de Heer en zijn apostelen, nu Hij hun de lessen van de tweede helft van zijn cursus in heiligheid gaat geven.

A. Heiligheid die het
hart van God en mens
verblijdt

Overzicht

In het eerste deel van de cursus leerden we dat het diepste geheim van ware heiligheid een oprechte toewijding aan de Goddelijke Personen is.

In dit tweede deel zal ons worden geleerd dat ware heiligheid vereist dat gelovigen publiekelijk getuigen van en voor God in een vijandige wereld die zowel de Vader als de Zoon haat.

Dit getuigenis zal tweeledig moeten zijn. Het is in de eerste plaats het getuigenis van gepast, christelijk gedrag en gepaste christelijke levensstijl, die de wereld in het algemeen laten zien hoe God is, opdat de mensen 'uw goede werken zien en uw Vader die in de hemelen is, verheerlijken'.

In de tweede plaats is er het getuigenis van het gesproken woord in persoonlijke gesprekken en openbare prediking, en van het geschreven woord, met gebruikmaking van alle geschikte media, om aan mensen van elke leeftijd, soort, ras en nationaliteit de heerlijke boodschap van Christus te verkondigen.

Dit is voor gelovigen een enorme verantwoordelijkheid om te dragen. Maar in deze hoofdstukken zal Christus uitleggen welke voorziening Hij heeft getroffen voor zijn discipelen en welke hulpbronnen Hij hun voortdurend ter beschikking stelt, zodat ze zich van deze dubbele verantwoordelijkheid kunnen kwijten.

Die voorziening is in het kort de volgende: de allereerste verantwoordelijkheid, het initiatief en de noodzakelijke

hulpmiddelen voor dit wereldwijde getuigenis liggen alle bij de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. Christus is de Wijnstok door Wie Gods karakter, vermogen en genade worden betuigd aan de wereld. De functie van gelovigen is slechts om ranken te zijn in de Wijnstok, kanalen van rijkdommen die geheel van God komen; en om die functie te vervullen onder de zorg van de Vader en de leiding van de Heilige Geest.

Beeldspraak met een geschiedenis

Ik ben de ware wijnstok. (Jh15:1)

We voegen ons nu weer bij Christus en zijn apostelen voor de tweede helft van zijn cursus over heiligheid. Zoals we al eerder hebben opgemerkt, zitten er twee kanten aan heiligheid: aan de ene kant kregen de apostelen les in de intimiteit van de opperzaal bij het zachte, gezellige schijnsel van olielampen, en in de gewijde sfeer van de paasmaaltijd. Daar leerden ze de ware en onontbeerlijke grondslag van heiligheid: de niet-herhaalbare wassing van de wedergeboorte, en daarna de voortdurende voetwassingen. Daar werd ook levendig voor hun ogen getoond waaruit ware heiligheid bestaat: toewijding aan de Goddelijke Personen. En toen ze hoorden dat de Vader in de Heiland woonde, en zodoende aanwezig was bij hen aan de tafel in de opperzaal, en bereid was om ook in hun harten te komen wonen, moet het hun toegeschenen hebben dat de heerlijkheid van de hemel zelf hen omringde, zoals ze daar in besloten kring zaten met de Heer, die ze liefhadden, voor het moment veilig voor de donkere en vijandige wereld buiten. Ze hadden er graag voorgoed willen blijven zitten; want was deze heilige gemeenschap met de Heer niet zowel de kern als de optelsom van alle ware heiligheid?

Nee! Het was slechts de helft van het verhaal. Er was nog een andere, geheel verschillende kant aan heiligheid; en om

daarover te leren moesten hun geest en hun lichaam worden overgebracht in een andere, geheel verschillende sfeer. 'Staat op,' zei Christus, 'laten wij hier vandaan gaan' (14:31). We kunnen er niet helemaal zeker van zijn of ze op hetzelfde moment opstonden, de opperzaal verlieten, langs de stenen trap naar beneden en de straten van de stad inliepen, of dat ze, na het bevel om op te staan en weg te gaan, misschien nog achterbleven in de opperzaal tot de resterende lessen waren gegeven en daarna pas weggingen; het is echter hoogstwaarschijnlijk dat ze na het bevel onmiddellijk zijn weggegaan. Maar we kunnen in elk geval met zekerheid zeggen dat het bevel om op te staan en daarvandaan te gaan hun aandacht zal hebben verplaatst uit de gezelligheid van de opperzaal naar de realiteit van de wereld erbuiten, waar de kille nachtlucht vermengd was met de moordzuchtige bedoelingen van de priesters, en ergens daar in de schaduw de verrader zich schuilhield, aangedreven door de satanische machten van de hel. Nu moesten ze leren dat ware heiligheid niet alleen toewijding aan de Goddelijke Personen met zich meebrengt, maar ook getuigenis van en voor de Vader en de Zoon. En ze moesten het essentiële feit begrijpen dat dit getuigenis niet slechts in de warme, veilige geborgenheid van de opperzaal moest worden afgelegd, waar alle harten eenparig klopten in loyaliteit voor de Heiland, maar ook in de wereld erbuiten, waar de straten zelf vijandigheid jegens de Zoon van God ademden.

Zo staat hier aan het begin van de tweede helft van de cursus ook voor ons deze simpele, maar indringende les: Er zitten twee kanten aan heiligheid, en beide zijn onontbeerlijk. De ene zonder de andere is zwak en niet toereikend. Openbaar getuigenis voor de Heer dat niet is gegrond op persoonlijke toewijding aan Hem, zou zijn noodzakelijke fundering missen. Persoonlijke toewijding aan de Heer die niet verder zou gaan en zich niet zou uitdrukken in openbaar getuigenis voor de Heer zou verminkt en onevenwichtig zijn. Ook vandaag, tijdens onze stille tijd en in de gemeenschap van de kerk, zullen we van tijd tot tijd de uit-

dagende roep van onze Heer horen: 'Staat op, laten wij hier vandaan gaan.'

Israël: een rank die verwilderde

Luister dan hoe de Heer dit tweede deel van zijn cursus over heiligheid begon: 'Ik ben de ware wijnstok,' zei Hij (15:1).

Om deze duidelijke beeldspraak te begrijpen, moeten we eerst enige tijd besteden aan graven in de geschiedenis van het Oude Testament; want het is een beeld dat God Zelf eeuwen tevoren had gebruikt om zijn bedoelingen uit te leggen met zijn keuze van het volk Israël om zijn speciale vertegenwoordiger op aarde te zijn. Hier volgt een typisch oudtestamentische passage:

Ik wil van mijn geliefde zingen, het lied van mijn beminde over zijn wijngaard. Mijn geliefde had een wijngaard op een vruchtbare heuvel; hij spitte hem om, zuiverde hem van stenen, beplante hem met edele wijnstokken, bouwde daarin een toren en lieuw ook een perskuip daarin uit. En hij verwachtte, dat de wijngaard goede druiven zou voortbrengen, maar hij bracht wilde druiven voort. Nu dan, inwoners van Jeruzalem en mannen van Juda, spreekt toch recht tussen Mij en mijn wijngaard. Wat was er nog aan mijn wijngaard te doen, dat Ik er niet aan gedaan heb? Waarom verwachtte Ik, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en bracht hij wilde druiven voort? Nu dan, Ik wil u doen weten, wat Ik met mijn wijngaard ga doen: zijn doornhaag wegnemen, opdat hij verwoest worde; zijn muur doorbreken opdat hij vertrappt worde; Ik zal hem tot een wildernis maken, hij zal gesnoeid noch behakt worden, zodat er dorens en distels opschieten; en Ik zal de wolken gebieden, dat zij ophem geen regen doen vallen. Welnu, de wijngaard van de HERE der heerscharen is het huis Israëls, en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft; Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting (Js5:1-7).

Deze poëzie spreekt van Gods zorg voor Israël zoals een boer een wijnstok zou verzorgen in de verwachting dat die druiven op zou leveren. De historische werkelijkheid waarnaar deze poëzie verwijst, was als volgt. God had de Israë-

lieten bevrijd uit de slavernij in Egypte en hun een persoonlijke ervaring van zijn bevrijdende kracht gegeven. Hij had hen op hun woestijnreis in leven gehouden door een dagelijkse voorraad engelenvoedsel te laten neerregenen in de vorm van manna, om hen daarvan te laten genieten. In zijn genade had Hij hen uitgenodigd om een prachtige, veelkleurige tabernakel te bouwen, die schitterde door de gouden voorwerpen erin, zodat zijn heerlijkheid op hen zou kunnen neerdalen en onder hen wonen. Hij had hun zijn heilige wet gegeven, die hun geest moest onderrichten en hun gedrag leiden, opdat de uitnemendheid van hun gedrag en de rijkdom van hun ervaring stralend zouden contrasteren met de smerige onzedelijkheden en de grove, absurde en obscene afgodendienst van de heidenen. Toen plantte Hij Israël als een wijngaard in het land Kanaän, beschermde het daar met de muur van zijn aanwezigheid en macht, en koesterde het voortdurend met zijn voortgaande zegeningen. En als tegenprestatie voor al deze investeringen in het volk Israël zag God uit naar een oogst van goede druiven; dat wil zeggen dat Hij van hen verwachtte dat ze in hun dagelijkse omgang met elkaar aan anderen dezelfde rechtvaardigheid, barmhartigheid en goedertierenheid zouden betonen als Hij hun had betoond. Hij had hen bevrijd uit de slavernij; zij op hun beurt moesten barmhartigheid betonen aan hun arbeiders en hun één dag in de week vrij geven om uit te rusten van het werk, en hen en alle anderen in elk opzicht met rechtvaardigheid en mededogen behandelen. Op die manier zouden de mensen, als ze zakelijk, sociaal en politiek contact hadden met Israël, ontdekken hoe Israëls God was; ze zouden kunnen smaken en zien dat de Heer goed is, en worden verfrist en verblijd als een dorstig man die op zijn weg een wijnstok aantreft, de sappige druiven ervan plukt en proeft, en dank brengt aan God, Wiens scheppende Geest de wijnstok en de trossen eraan had uitgedacht.

Bovendien liet God speciale profeten in Israël opstaan zodat de mensen konden ontdekken hoe God was niet alleen door toe te zien hoe de Israëlieten zich gedroegen, maar ook

door te horen hoe God sprak en Zich openbaarde door middel van de woorden van zijn geïnspireerde boodschappers, en door het lezen van die woorden in wat we nu het Oude Testament noemen.

Heeft het plan goed gewerkt? Gedeeltelijk heeft het zeker blijvend succes gehad. Ook vandaag nog mogen we gaan naar die oude wijnstok en de druiventrossen die groeiden aan de meest voortreffelijke ranken eraan, en de goedheid van God erin smaken. We kunnen de gangen van een eenvoudige vrouw als Hanna nagaan (1Sm1). Of we kunnen de poëzie van koning David lezen: 'Welzalig hij, wiens overtreding vergeven, wiens zonde bedekt is; welzalig de mens, wien de Here de ongerechtigheid niet toerekent' (Ps32:1-2). Die verrukkelijke tros druiven was het resultaat van Davids persoonlijke ervaring van Gods genadige vergeving van zijn eigen bittere en schandelijke zonde. Die vergeving gaf niet alleen David de vreugde om Gods heil terug, maar heeft door David heen krachtige steun en diepe troost verschaft aan miljoenen die later zijn Psalm hebben gelezen, de woorden van de levende God Zelf erin hebben gehoord en persoonlijk zijn gaan ervaren hoe groot Gods genade is.

Hoevele duizenden hebben net zo genoten van de tros druiven die God liet groeien aan de wijnstok Israël door de bediening van zijn knecht de profeet Jesaja. Door schuld-besef verscheurde zielen hebben de woorden ontdekt: 'Wij allen dwaalden als schapen, wij wendden ons ieder naar zijn eigen weg, maar de Here heeft ons aller ongerechtigheid op Hem doen neerkomen' (Js53:6), en door deze woorden zijn ze geweest op Hem die de Ware Wijnstok is en hebben ze wijn en melk kunnen kopen zonder geld en zonder prijs, en is hun dorst gelest (Js55:1).

Vermoeide dienstknechten van de Heer hebben nog een andere druiventros gevonden die aan Jesaja's rank groeide: 'Wie de Here verwachten, putten nieuwe kracht; zij varen op met vleugelen als arenden; zij lopen, maar worden niet moede; zij wandelen, maar worden niet mat' (Js40:31). Ze hebben beseft dat deze woorden maar niet door een theoreticus zijn

opgeschreven. Jesaja was een man die geroepen werd tot een lange en inspannende dienst voor God, die naarmate de jaren verstreken, zijn gehoor zag slinken en steeds verder zag wegzakken in afvalligheid (Js6:9-13). Hij had dus buitengewoon ontmoedigd kunnen raken, en het zou te begrijpen zijn geweest als hij zijn bediening volledig had opgegeven. Maar hij was een rank die zijn sappen kreeg uit de levende, onvermoeide en onvermoeibare God, en ondanks al zijn ontmoedigingen liet hij deze heerlijke tros druiven groeien die duizenden van Gods dienstknechten door de eeuwen heen hebben verfrist en nieuwe kracht gegeven.

Er zaten veel van dergelijke ranken, grote en kleine, geïnspireerde profeten en gewone Israëlieten, aan die oude wijnstok. Ja, er waren er zelfs nog enkele in de tijd van onze Heer, zoals de vermaarde Johannes de Doper, en de minder beroemde maar even waardevolle Maria en Martha, Anna en Simeon, die vruchten bleven voortbrengen tot Gods tevredenheid en tot zegen voor de mensheid.

Maar het is een treurig feit dat Israël als geheel een teleurstelling bleek te zijn, en het is geen vorm van antisemitisme om dat te zeggen. God Zelf moest ten tijde van Jesaja klagen: 'Waarom verwachtte Ik, dat hij goede druiven zou voortbrengen, en bracht hij wilde druiven voort? (...) De wijngaard van de HERE der heerscharen is het huis Israëls, en de mannen van Juda zijn de planten waarin Hij vreugde heeft; Hij verwachtte goed bestuur, maar zie, het was bloedbestuur; rechtsbetrachting, maar zie, het was rechtsverkrachting' (Js5:4,7). Hun godsdienstig ritueel en hun tempeloffers waren een lege vertoning geworden. Hun handel en wandel waren vergiftigd door leugen en bedrog, door harteloze uitbuiting en genadeloze verdrukking van de armen. Hun sociale leven en hun gezinsleven waren verziekt door ontrouw, immoraliteit en kindermoord. Zo'n verkeerde voorstelling van Gods karakter van de kant van Israël bracht God er ten slotte toe verontwaardigd te reageren: 'Nu dan, Ik wil u doen weten, wat Ik met mijn wijngaard ga doen: zijn doornhaag wegnemen, opdat hij verwoest worde; zijn muur

doorbreken, opdat hij vertrappt worde; Ik zal hem tot een wildernis maken, hij zal gesnoeid noch behakt worden, zodat er dorens en distels opschieten; en Ik zal de wolken gebiedend, dat zij op hem geen regen doen vallen' (Js5:5-6).

De Ware Wijnstok

Maar nooit stonden de zaken er in de hele geschiedenis van Israël – en van de wereld – zó slecht voor als toen Jezus de opperzaal verliet met zijn discipelen, om te gaan naar Gethsémané en het kruis. De hoge hemel stond op het punt getuige te zijn van de meest schandelijke daad van bloedbestuur die Israël ooit had gepleegd, en de bitterste kreet die Israël ooit aan een onschuldig slachtoffer had ontworpen. De Eigenaar van de wijngaard Israël had zijn enige Zoon gezonden om de vruchten die Hem verschuldigd waren, in ontvangst te nemen, en de pachters van de wijngaard stonden op het punt die enige Zoon te pakken, Hem buiten de wijngaard te gooien en Hem te vermoorden (Lk20:9-18).

Hoe zou de reactie van de Eigenaar op dit alles zijn? Zou Hij het hele druiventeelt-project opgeven? Nee, absoluut niet! Hij zou juist beginnen met de verbouw van nog meer en nog zoetere druiven, niet alleen in Israël maar over de hele wereld; maar dat zou Hij doen – en hier komt het geheim – door een andere wijnstok en een andere kweek- en productiemethode te gebruiken.

'Ja,' zal er iemand zeggen, 'dat klopt. God zou nu Israël als zijn wijnstok verwerpen en de christelijke kerk in de plaats van Israël stellen als de nieuwe en betere wijnstok.'

Nee, geen sprake van! Als Israël, ondanks zijn lange lijn van geïnspireerde profeten en godvruchtige mensen, uiteindelijk faalde, welke reële kans zou de christelijke kerk dan hebben om het ook maar iets beter te doen? Ja, dat onheilige allegaartje van religie en politiek dat men de christenheid noemt, is vaak schuldig geweest aan zelfs nog ergere morele corruptie, wreedheid en verdrukking dan Israël ooit. Nee, Christus zei niet: 'Israël heeft gefaald, maar jullie, mijn discipelen, moeten proberen het beter te doen.' Met maar te den-

ken dat Hij dat zei, loopt men het risico de heerlijkheid van het evangelie van de heiligheid over het hoofd te zien dat onze Heer nu op het punt stond bekend te maken. Gods antwoord op het falen van Israël was niet de christelijke kerk, maar Christus. De wijnstok die Israël was, had zeker gefaald; maar, zei Christus: 'Ik *ben* de Ware Wijnstok.'

De grootsheid van Gods voorziening

Laten we dan nu even pauzeren om na te denken over deze luisterrijke voorziening voor onze heiligheid. God gaf Israël een wet met duidelijke richtlijnen over het gedrag en getuigenis dat Hij van hen verwachtte. Er was in de kern niets verkeerd aan de wet: ze was heilig, rechtvaardig en goed. De reden voor haar mislukken als plan voor de verbouw van druiven was, zoals Paulus het uitdrukt (Rm8:3), dat ze 'zwak was door het vlees'. Israël, gevallen en falende mensen zoals wij allen, had niet de morele en geestelijke kracht die nodig is om de wet uit te voeren volgens Gods normen en eisen. En christenen zijn in en uit zichzelf niet beter of sterker dan Israëlieten. Als God eenvoudig was doorgedaan met dezelfde methode, dan zou het resultaat even onbevredigend zijn geweest als tevoren.

Nee, God had een nieuwe methode op het oog, in feite al van vóór de grondlegging van de wereld. Die nieuwe methode bracht een volkomen nieuwe en andersoortige wijnstok met zich mee: de Zoon van God Zelf. Geworteld – als we zo'n beeldspraak mogen gebruiken – in de Godheid omdat Hij Zelf God is, maar toch tegelijk waarachtig mens, kon Hij en kan Hij, en zal Hij altijd in de hoogste mate in staat zijn, het karakter van God de Vader uit te drukken in zowel daden als woorden, tot Gods nooit ophoudende verheuging en tot onvergankelijke zegen voor de mens. Hij is, in zijn eigen woorden, de Ware Wijnstok. Niet dat Israël een onechte wijnstok was, maar Christus is de Ware Wijnstok in die zin dat Hij de ideale, de ultieme, de volmaakte Wijnstok is, waarvan Israël hoogstens een onvolwaardig prototype was (vgl. het gebruik van het bijvoeglijk naamwoord 'waar' in Hb8:2).

En de Ware Wijnstok Christus was ook in een ander opzicht geheel nieuw. Verloste mensen, wedergeboren door de Heilige Geest, konden nu in Hem worden geënt zoals takken in een wijnstok, zodat zijn leven, genade, goedheid en kracht door hen heen konden circuleren en de vrucht van de Heilige Geest voortbrengen – liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, trouw, zachtmoedigheid, zelfbeheersing.

Dit was nieuw, verrukkelijk en opwindend nieuw. Hoe machtig en groot de befaamde heiligen van het Oude Testament ook waren geweest, nergens in de vele verslagen van hun geestelijke ervaringen spreekt één van hen over geënt te zijn in de Messias. Dat is te begrijpen. Maar niets minder dan dit is Gods voorziening voor ons die leven aan deze zijde van de vleeswording, dood, begravenis, opstanding en hemelvaart van de Here Jezus en de komst van de Heilige Geest op Pinksteren.

En zo begint zich bij de aanvang van dit tweede deel van de cursus een al vertrouwd patroon te herhalen. In hoofdstuk 13 was de eerste les over heiligheid niet een aansporing, ‘Tracht heilig te zijn’, maar de aankondiging van Gods voorziening om ons heilig te maken: de éénmalige, algehele wasing van de wedergeboorte, waarna de gelovige slechts zijn voeten hoeft af te spoelen. Zo ook hier. Geconfronteerd met onze taak om te getuigen voor God in de wereld worden we niet gewoon aangespoord: ‘Probeer een leven te leiden met een goed, rechtschapen gedrag en met een godvruchtig karakter, dat God zal behagen en Hem op de juiste wijze zal laten zien in de wereld.’ Integendeel, het eerste dat er bij ons wordt ingeprent, is dat God Zelf heeft gezorgd voor een lusterrijke manier om Zich bekend te maken aan de wereld, en wel door Christus, de Ware en nooit falende Wijnstok, waarop God al de zijnen ent, zodat Christus zijn eigen leven, karakter en kracht door hen kan laten zien, zoals een wijnstok zijn leven en kracht toont via zijn ranken. Maar het spreekt vanzelf dat de Wijnstok hierbij de belangrijkste en essentiële rol speelt. Als ze eenmaal in de Wijnstok zijn, hoe-

ven de ranken alleen maar in de Wijnstok te blijven om er zeker van te zijn dat ze druiven voortbrengen, echter niet door hun eigen inspanningen, maar door het leven, de genade en de kracht van Christus die door hen heen werkt.

Opnieuw is dus het fundamentele en belangrijkste element in ons leven van heiligheid niet wat wij doen voor God, maar wat Hij in en door ons doet door Christus.

Hoofdstuk 18

De landman en de niet-vrucht- dragende rank

Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de landman. Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt Hij weg; en elke rank die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt. U bent al rein om het woord dat Ik tot u heb gesproken. Blijft in Mij, en Ik in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft. (Jh15:1-4)

In de werkelijkheid van de wijnbouw is het geheim van de productie van goede druiven te beginnen met de beste wijnstok die je kunt krijgen; en dan zal de wijnstok uit zichzelf takken produceren die op hun beurt kracht en groeistoffen onttrekken aan de wijnstok en zo zelf trossen druiven voortbrengen. Maar dat is niet alles wat nodig is. Je moet bovendien een deskundige en ijverige wijngaardenier hebben die voortdurend de ranken in het oog houdt om erop toe te zien dat ze hun aandeel in het proces naar behoren en efficiënt leveren. In het bijzonder zal hij de takken van tijd tot tijd schoonmaken, of snoeien; anders zullen ze de groeikracht en de voedingsstoffen die ze uit de wijnstok krijgen, in verkeerde banen leiden en ze omzetten in waardeloos gebladderde in plaats van druiven.

Hetzelfde is van toepassing bij de voorziening die God heeft getroffen voor de zijnen om de heerlijke vrucht van de Geest voort te brengen. Er bestaat niet de geringste twijfel over de volmaakte uitnemendheid en onuitputbare kracht-

bronnen van Christus, de Ware Wijnstok. Ook is er geen enkele twijfel over zijn vermogen en bereidheid om gelovigen te voorzien van alle genade, volharding en kracht die ze nodig hebben om vruchtbaar te zijn in alle goed werk en woord. Alles wat ze te doen hebben als ranken, is gebruik te maken van de krachtbronnen van de Wijnstok. Dat mag eenvoudig klinken, maar er ligt een probleem. Als gelovigen aan zichzelf worden overgelaten, als het hele plan komt te berusten op hun eigen vermogen om krachten aan Christus te ontnemen, dan zal het resultaat uitermate bedroevend zijn. Gelovigen zijn zonder hulp net zomin in staat om goede vruchten van de Geest voort te brengen als takken aan een wijnstok automatisch mooie trossen zullen voortbrengen zonder de voortdurende aandacht van de wijngaardenier.

Maar God heeft het probleem voorzien, en het is met grote opluchting dat we de Here Jezus niet alleen horen zeggen: 'Ik ben de Ware Wijnstok', maar ook: 'en mijn Vader is de Landman'. Er wordt niet van ons verwacht dat we zonder hulp de krachtbronnen van Christus zo goed mogelijk gebruiken. Natuurlijk hebben we onze verantwoordelijkheden, en die zijn zwaar en vérstrekkend. Maar de eerste verantwoordelijkheid ligt bij God. Het initiatief lag bij Hem toen Hij besloot Zichzelf, zijn karakter, zijn genade, zijn behoudenis te laten zien door óns heen. Hij is het die ons in Christus bracht: 'Uit Hem toch bent u in Christus Jezus, die ons geworden is: wijsheid van Godswege, gerechtigheid, heiliging en verlossing' (1Ko1:30). En Hij is het die voortdurend aandacht schenkt aan elke rank, om erop toe te zien dat die gezond blijft en haar vermogen om te groeien en meer en meer vrucht te dragen zo goed mogelijk benut. Waarom God überhaupt ooit heeft besloten om Zich te tonen door middel van óns, is misschien een vraag die niet te beantwoorden is. Maar toen Hij dat eenmaal besloten had, was het zeker niet zijn plan om het uitsluitend en zonder hulp van Hem aan onze verantwoordelijkheid over te laten om een succes te maken van zijn bedoelingen.

Zeker, we hebben onze verantwoordelijkheid. Zeker, we

kunnen een belemmering zijn voor zijn heil – en zijn dat inderdaad helaas ook vaak – en bewust of onbewust kunnen we de verwezenlijking van zijn bedoelingen dwarsbomen. Maar Hij zou het plan nooit hebben bedacht of de middelen voor de verwezenlijking ervan hebben ontworpen, als Hij niet in staat was geweest al van tevoren triomferend te laten verklaren dat ‘Hij die een goed werk in u begonnen is, het ook zal voltooien tot op de dag van Christus Jezus’ (Fp1:3).

De werkzaamheden van de wijngaardenier en de verantwoordelijkheid van de ranken

Vier belangrijke uitspraken volgen op de bekendmaking ‘Ik ben de Ware Wijnstok en mijn Vader is de Landman’. Het zijn:

- (1) 15:2 *De niet-vruchtdragende ranken*: ‘Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt Hij weg.’
- (2) 15:3 *De vruchtdragende ranken*: ‘Elke rank die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt.’
- (3) 15:3 *Het reinigingsmiddel*: ‘U bent al rein om het woord dat Ik tot u heb gesproken.’
- (4) 15:4 *De verantwoordelijkheid van de ranken*: ‘Blijft in Mij, en Ik in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft.’

Let u op de verhoudingen: drie van de vier uitspraken vermelden wat de Vader en de Zoon doen in hun zorg voor de ranken; één van de vier herinnert de ranken aan hun verantwoordelijkheid.

De niet-vruchtdragende rank

Het is beslist heel opmerkelijk dat de eerste zorg van de Wijngaardenier die in deze passage wordt genoemd, zijn vastbeslotenheid is om alle niet-vruchtdragende ranken weg te doen. Maar bij nader inzien is het te begrijpen. Het hele doel van het hebben van een wijnstok is om ranken te hebben die vrucht dragen. Een rank aan een wijnstok heeft geen

andere bestaansreden dan om vrucht te dragen. God wees er Ezechiël lang geleden op dat het hout van een wijnstokrank ongeschikt is voor enig ander doel: je kunt er niets van maken; je kunt er zelfs geen pin van maken om dingen aan te hangen (Ez15:1-5). God is vastbesloten dat elke rank in zijn wijnstok zijn bestemde functie zal vervullen, en anders...

Maar juist op dit punt moeten we even pauzeren, want de betekenis van het Griekse woord dat hier wordt gebruikt om te beschrijven wat de Wijngaardenier doet met niet-vrucht dragende ranken, is omstreden. De grondbetekenis ervan is 'opheffen', zoals bijvoorbeeld in Johannes 11:41: 'Jezus hief de ogen op'; of 'nemen', zoals in Mattheüs 20:14: 'Neem het uwe.' In andere contexten kan het betekenen 'opnemen en dragen', zoals bijvoorbeeld in Mattheüs 11:29: 'eemt mijn juk op u', of in nog andere contexten 'opnemen, wegnemen en geheel verwijderen', zoals bijvoorbeeld in Lukas 6:29: 'Hem die u de mantel afneemt' en (in de lijdende vorm) in Markus 11:23: 'Word opgeheven en in de zee geworpen.'

Gegeven deze verschillende mogelijkheden hebben sommige uitleggers gesuggereerd dat wat de Wijngaardenier doet met de niet-vrucht dragende rank niet is haar verwijderen van de wijnstok, maar haar omhoogbrengen en ondersteunen. Ze denken dat onze Heer zinspeelt op een methode van wijnproductie die in de echte wereld van de wijnbouw tot op de huidige dag nog steeds wordt toegepast in de heuvels ten zuiden van Jeruzalem. De wijnstokken groeien over de grond, maar om de vruchten te beschermen tegen opspattende modder, zijn de wijnbouwers gewoon de hoofdtak op te richten en er een aantal stenen onder te plaatsen, zodat de tak door hoger te liggen op deze stenen meer zon zal krijgen en, zonder de modder en het vuil, rondom circulerende lucht zal hebben en zodoende meer en betere vruchten zal produceren. Dus zegt de Heer hier naar hun mening dat als de Wijngaardenier een lid van het Lichaam van Christus ziet die helemaal geen vrucht draagt, Hij die rank zal oprichten, haar uit de modderige en moeilijke toestanden waarin ze

zichzelf heeft gebracht, zal halen en haar zo zal ondersteunen totdat ze opnieuw vruchten gaat voortbrengen.

Maar het is niet waarschijnlijk dat onze Heer hier zinspeelt op die werkwijze. In de eerste plaats kan het Griekse woord, hoewel het 'opnemen en dragen' kan betekenen, niet zo gemakkelijk opgevat worden als te betekenen 'opnemen en er dan een steun onder aanbrengen'. In de tweede plaats wordt er van deze handeling gezegd dat zij gedaan wordt met de rank die geen vrucht draagt; er wordt geen melding van gemaakt dat ze ook wordt toegepast op de rank die veel vrucht draagt. In Zuid-Judéa worden alle wijnstokranken in een wijngaard gestut op een stapel stenen, niet alleen die die geen vruchten produceren.

Dus keren we terug naar de vertaling: 'Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt Hij [God] weg.' Maar hoe verloopt dat proces in de praktijk?

Zou het uitsluiting uit de gemeente kunnen betekenen? In 1 Korinthiërs 5:2 en 13 berispt Paulus de gelovigen in Korinthe omdat ze zich er niet over hadden bekommerd erop toe te zien dat één van hen, die schuldig was aan een grove maatschappelijke zonde zonder daarover berouw te hebben, 'uit uw midden werd weggedaan' (hij gebruikt hetzelfde Griekse woord als Jh15:2). Maar als we goed lezen, wordt duidelijk dat het niet God was maar de Korinthiërs zelf die de schuldige uit hun midden moesten wegdoen: 'Doet de boze uit uw midden weg' (1Ko5:13; hier wordt een sterkere vorm van hetzelfde Griekse woord gebruikt). Johannes 15:2 lijkt dus niet te slaan op uitsluiting uit de gemeente.

Zou het dan het proces kunnen zijn waaraan de apostel Paulus refereert in 1 Korinthiërs 11:29-30, waar van God wordt gezegd dat Hij een onzorgvuldige en niet-berouwvolle gelovige disciplineert door een lichamelijke ziekte of zelfs de dood? Weer lijkt het antwoord negatief te zijn. Want zo'n onzorgvuldige en niet-berouwvolle persoon is, hoewel hij wordt weggedaan uit dit leven door lichamelijke dood, toch duidelijk een gelovige, want er wordt gezegd dat deze persoon niet met de wereld wordt veroordeeld. En het is

moelijk in te denken dat een gelovige, hoe onzorgvuldig hij of zij ook is geworden, zou kunnen worden beschreven als een rank die geen enkele vrucht draagt. En toch is dat het wat de Heer zegt van de niet-vruchtdragende rank. De woorden 'die geen vrucht draagt' lijken absoluut te zijn, want het volgende vers zegt dat 'elke rank die vrucht draagt, hoeveel of hoe weinig dan ook, wordt gereinigd door de Wijngaardenier opdat zij meer vrucht draagt'. In contrast hiermee is de rank die wordt weggenomen, een rank die absoluut geen enkele vrucht draagt. Ze stelt iemand voor in wie geen enkele vrucht van de Geest ooit is te zien geweest.

Wat voor iemand is dat dan wel? De nieuwtestamentische schrijver Jakobus laat ons hierover niet in twijfel. Als iemand die beweert een gelovige te zijn, helemaal geen werken kan laten zien als bewijs dat hij een gelovige is, dan is zijn geloof dood. Het is geen echt geloof. Zijn bewering dat hij een gelovige is, is van generlei waarde (Jk2:14-26).

Ergens anders zegt onze Heer hetzelfde. In de uitleg van zijn beroemde gelijkenis van de zaaier (Lk8:13-15), geeft Hij te kennen dat het kenmerk van ware gelovigen is dat ze met volharding vrucht dragen. Sommige mensen 'geloven voor een tijd, en in een tijd van verzoeking vallen zij af', omdat ze geen wortel hebben. Die hebben ze ook nooit gehad, en ze zouden daarom natuurlijk ook nooit vrucht hebben kunnen dragen. Ze zijn nooit ware gelovigen geweest.

En er is nog meer bewijs in onze context in Johannes dat het deze soort mensen is die de Heer op het oog had toen Hij zei: 'Elke rank in Mij die geen vrucht draagt, neemt de Wijngaardenier weg.' Laten we even teruggaan naar het eerste gedeelte van hoofdstuk 13. De Heer merkte daar op: 'Wie gebaad is, heeft alleen nodig zich de voeten te laten wassen, maar is geheel rein. En u bent rein, maar niet allen.' Johannes geeft de reden voor de beperkende woorden: 'Want Hij wist wie Hem zou overleveren; daarom zei Hij: u bent niet allen rein' (13:10-11). Laten we nu het eerste gedeelte van hoofdstuk 15 weer bekijken. Nadat Hij had gezegd: 'Elke rank die vrucht draagt, die reinigt Hij [de Wijngaardenier]',

geeft Hij opnieuw het commentaar: 'U bent al rein' (15:2-5). Maar deze keer voegt Hij daar niet de beperkende woorden 'maar niet allen' aan toe, en wel om de voor de hand liggende reden: op dat moment was Judas Iskariot al weggegaan. De Heer kon daarom in alle eerlijkheid over de overige elf zeggen: 'U bent al rein.' Zijn verklaring kan als buitengewoon mild bij ons overkomen: Petrus stond op het punt Hem te verloochenen, zoals Christus al had aangekondigd, en de andere tien zouden Hem, zoals Hij kort daarop (16:31) zou aankondigen, in een ogenblik van paniek in de steek laten. Maar er was een totaal verschil tussen hen en Judas. Hoe klein hun geloof ook was, het was echt; Judas was helemaal geen gelovige – en was dat ook nooit geweest (Jh6:70-71). De elf, inclusief Petrus, hadden enige vrucht gedragen, hoe armetierig soms ook. En de Grote Wijngaardenier, die nooit één enkele druif zal verachten (zie Hb6:10), had hun vrucht gezien en herkend, en had hen geduldig gesnoeid en gereinigd zodat ze nu gereed waren om spoedig veel meer vrucht te dragen. Judas daarentegen had nooit enige vrucht gedragen, want hij was geen gelovige, niet wedergeboren, geen kind van God; en met hem was op dat moment een proces aan de gang niet van reiniging maar van verwijdering.

'Maar,' zal iemand zeggen, 'in de gelijkenis wordt van de rank die geen vrucht draagt, uitdrukkelijk gezegd dat ze in de wijnstok is: "Elke rank *in Mij* die geen vrucht draagt." Hoe zou van een ongelovige ooit gezegd kunnen worden dat hij in de Wijnstok of in Christus is?' En het antwoord is: in dezelfde zin als in Johannes 8:30-44 van bepaalde Joden wordt gezegd dat ze in Christus geloofden. Maar toen ze werden uitgedaagd om bewijs te leveren dat ze echte discipelen van Christus waren, faalden ze jammerlijk. In feite toonde het enige bewijs dat ze produceerden uiteindelijk aan dat ze helemaal geen gelovigen waren, maar in werkelijkheid kinderen van de duivel. Nu was het bewijs dat van deze 'gelovigen' werd verlangd om aan te tonen dat ze echte discipelen van Christus waren, het volgende: 'Jezus dan zei tot de Joden die in Hem geloofden: Als u in mijn woord

blijft [het Griekse woord is hetzelfde als dat wat in heel hoofdstuk 15 wordt gebruikt voor het blijven in de wijnstok], bent u waarlijk mijn discipelen' (Jh8:31). De Schrift begint dus met hen zonder reserves te accepteren op grond van hun belijdenis: ze zeiden dat ze geloofden, daarom worden ze gelovigen genoemd. Maar dan wordt de test toegepast om aan te tonen of hun belijdenis echt is en ze blijken niet in zijn woord te willen blijven. Zo was het ook met Judas. Christus Zelf had hem apostel genoemd (Lk6:13). Hij had een intieme en vertrouwde plaats ingenomen onder de naaste metgezellen van Christus. Iedereen zou hebben gezegd dat hij net zozeer 'een rank in Christus' was als de anderen. Maar de test laat zien dat dat niet zo was.

En de les is een waarschuwing voor ons allen. De behou- denis is door het geloof en niet door werken. Maar de behou- denis geeft de gelovige nieuw geestelijk leven; en leven zal zich altijd kenbaar maken. Zoals we al eerder hebben ge- zegd, krijgt een baby niet het leven door te huilen; maar een baby die bij de geboorte niet huilt en daarna ook niet, is waarschijnlijk dood geboren. Iemand die werkelijk in Chris- tus is, zal enige vrucht van de Geest voortbrengen, hoe wei- nig ook. Wat de Wijngaardenier niet zal tolereren, is een rank die absoluut geen vrucht draagt. Hij heeft geen plaats voor naamchristenen.

Hoofdstuk 19

De landman en de vrucht- dragende rank

En elke rank die vrucht draagt, die reinigt Hij, opdat zij meer vrucht draagt. U bent al rein om het woord dat Ik tot u heb gesproken. Blijft in Mij, en Ik in u. Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft. (Jh15:2-4)

De hemelse Wijngaardenier is ingenomen met weinig: Hij zal royaal elke echt geestelijke vrucht, hoe klein ook, die een gelovige voortbrengt, als vrucht erkennen. Maar Hij is niet met weinig tevreden. Als een rank in de Wijnstok vrucht draagt, zal de Wijngaardenier haar vervolgens altijd reinigen*, om de rank te helpen steeds méér vrucht te dragen.

Het karakter van de reiniging

Maar wat is nu feitelijk dat proces dat hier 'het reinigen van de wijnrank' wordt genoemd, en waarmee wordt het ver-richt?

Het antwoord dat algemeen wordt gegeven, is dat hier sprake is van Gods tuchtiging van de zijnen. Als een wijngaardenier een rank reinigt, of snoeit, neemt hij een scherp mes of een snoeischaar en snijdt al het overmatig groeisel radicaal weg, in feite zo radicaal dat het voor een onge oefend

* Dat wil zeggen 'snoeien', maar ter wille van de weloverwogen parallel met de reiniging in 13:1-11 is het beter om het Griekse woord letterlijk te vertalen.

oog erop zou kunnen lijken dat hij de rank heeft vernield. Maar in werkelijkheid wordt de levenskracht van de rank, in plaats van te worden vernietigd, door het drastische snoeien weer in goede banen geleid, zodat ze het volgende seizoen, in plaats van welig maar niet-vrucht dragend gebladerte voort te brengen, wordt omgezet in grotere, zoetere en talrijkere druiventrossen. Zo laat onze hemelse Vader toe dat ons pijn, verdriet, vervolging, lijden en allerlei beproevingen overkomen, met het doel ons op te voeden, te oefenen, zo nodig te tuchtigen en te bestraffen, opdat we deel mogen krijgen aan zijn heiligheid. God Zelf geeft toe dat terwijl dit proces aan de gang is, het verre van aangenaam is: het kan ontstellend pijnlijk zijn. Maar Hij wijst erop dat het later een vreedzame vrucht oplevert voor hen die erdoor geoefend zijn: de vreedzame vrucht van gerechtigheid (Hb12:4-13).

Reiniging door het Woord

Hoe waar dit alles ook is, een wijnrank wordt toch niet alleen, misschien zelfs niet eens in de eerste plaats, gereinigd door lijden en verdriet. 'U bent al rein,' zegt Christus, 'om het woord dat Ik tot u heb gesproken' (15:3). We gaan weer terug naar hoofdstuk 13 en naar wat de Heer daar zegt over het eens en voor altijd gebaad zijn. Toen we hoofdstuk 13 bestudeerden, dachten we vanzelfsprekend na over de wassing van de wedergeboorte waarvan Paulus spreekt in Titus 3:5. Maar we hebben ook nagedacht over Petrus' beschrijving van de wedergeboorte en de manier waarop die totstandkomt: '...u die wedergeboren bent, niet uit vergankelijk maar uit onvergankelijk zaad, door Gods levend en blijvend woord (...) Dit nu is het woord dat u verkondigd is' (1Pt1:23-25). En zo bracht in hoofdstuk 13 ook het aandringen van de Heer op de noodzaak van voortdurende voetwassing, ons ertoe na te denken over zijn reiniging van de gemeente door de wassing met water door het woord (Ef5:25-26). In hoofdstuk 15 echter is de context anders: hier overdenken we de noodzaak dat we door ons gedrag en mondelinge getuigenis op de juiste wijze God vertegenwoordigen in de wereld.

Maar de noodzakelijke voorbereiding is hetzelfde: we moeten voortdurend worden gereinigd. En ook het reinigingsmiddel is hetzelfde: het is het woord dat Christus tot ons gesproken heeft en nog spreekt.

Ongetwijfeld hebben de elf apostelen vanaf het allereerste begin echt geloofd dat Jezus de Christus was. Maar in het begin – en gedurende vele maanden daarna – hadden ze zeer gebrekkige en verkeerde inzichten over zijn doeleinden en methodes als de Messias, en over wat de functie van Messias precies met zich meebracht. Johannes en Jakobus bijvoorbeeld zouden rustig vuur van de hemel hebben afgeroepen op Samaritaanse dorpsbewoners die niet bereid waren Christus een nacht onderdak te verschaffen in hun huis (Lk9:51-55). De discipelen waren verontrust toen de Heer de voedselwetten buiten werking stelde (Mt15:12). Petrus nam zonder na te denken als vanzelfsprekend aan dat onze Heer net als ieder ander verplicht was losgeld voor zijn ziel te betalen in de vorm van tempelbelasting! (Mt17:24-27); en hij sprak de Heer vaak tegen of corrigeerde Hem als het hem toescheen dat de Heer Zich vergiste. En geen van de apostelen kon aanvankelijk de Heer begrijpen of zich ertoe brengen het met Hem eens te zijn, als Hij benadrukte dat Hij door het volk moest worden verworpen en gekruisigd; het duurde trouwens heel lang voordat ze dat konden verwerken.

Maar dat moest wél, wilden ze ooit op de juiste wijze God kunnen vertegenwoordigen in de wereld; en vandaar het geduldige en voortdurende onderwijs van onze Heer, zijn weg-reinigen van hun verkeerde ideeën en misvattingen, hun onwetendheid en wereldgezindheid. En het is dankzij zijn genadige volharding dat Hij op enkele meters van Gethsémané en Golgotha kon zeggen: ‘Nu bent u rein om het woord dat Ik tot u heb gesproken.’

Ook vandaag nog is het nodig dat we de Heer toestaan ons te reinigen door zijn Woord, onze verkeerde ideeën weg te snoeien en de groei van een bijbels-ingestelde geest aan te moedigen, willen we ons gaan gedragen op een manier die God behaagt en die Hem op de juiste wijze aan de wereld

voorstelt. Wat hééft de christenheid God in de loop der eeuwen verkeerd voorgesteld toen ze zogenaamde ketters martelde en verbrandde, en kruistochten organiseerde om Turken te gaan afslachten teneinde heilige plaatsen en in bijgeloof vereerde relikwieën te heroveren; en, wat zo betreurenswaardig is, dat allemaal deed in de naam van Jezus, terwijl de geringste kennis van en gehoorzaamheid aan de woorden van Jezus zulk optreden onmogelijk zou hebben gemaakt. Die zure druiven hebben sindsdien een vieze smaak achtergelaten in de mond van de wereld.

Vandaag ligt voor ons het gevaar misschien bij het andere uiterste. Hoeveel liefde, vreugde, vrede, zachtheid en vriendelijkheid de kerk ook aan de dag legt, het zal haar er niet voor behoeden God en Christus totaal verkeerd te vertegenwoordigen in de wereld, als ze onder druk van wereldse denkwijzen het Woord van Christus verwaarloost of prijsgeeft, zijn maagdelijke geboorte en wonderen ontkent, zijn Godheid en zijn exclusieve claim dat Hij de Redder der wereld is, overboord gooit, de prediking van het kruis en Christus' zoendood, de lichamelijke opstanding en wederkomst opgeeft, en probeert zich voor de wereld aanvaardbaar te maken door te trachten wélke sociale, politieke of religieuze filosofie er ook maar toevallig op dat moment in de wereld in de mode is, op de Ware Wijnstok te enten.

De e sentiële voorwaarde voor vrucht dragen

'Blijft in Mij, en Ik in u,' zegt Christus. 'Zoals de rank geen vrucht kan dragen uit zichzelf als zij niet in de wijnstok blijft, zo ook u niet, als u niet in Mij blijft' (15:4). Zeker, de Vader is de wijngaardenier; maar willen we nut hebben van zijn verzorging en reiniging en zo meer vrucht dragen, dan moeten we in Christus blijven.

Dat lijkt misschien makkelijk. En uit één oogpunt is het dat ook. Gelovigen hoeven zichzelf tenslotte niet in Christus te brengen. Dat doet God. En bovendien verzorgt en snoeit God de wijnranken, en het is Christus die ons reinigt door zijn Woord.

Maar in de feitelijke ervaring hebben christenen het vaak buitengewoon moeilijk gevonden om in Christus te blijven. De verleiding is ontzettend groot om te denken dat, hoewel Christus en zijn Woord genoeg waren voor de apostelen en de eerste christenen in de eerste eeuw, ze onmogelijk voldoende zouden kunnen zijn voor ons in onze eeuw. Of om te denken dat, hoewel Christus en zijn Woord voldoende waren om ons ieder persoonlijk te bekeren en tot God te brengen, ze dat onmogelijk zouden kunnen zijn voor onze verdere geestelijke vooruitgang of als het middelpunt en het wezen van ons getuigenis naar de wereld toe.

Die verleiding is in feite al een heel oude, getuige de ervaring van de christelijke gemeente in Kolosse in de eerste eeuw. Het woord van de waarheid van het evangelie, zegt Paulus (1:5-6), was tot hen gekomen; en zoals het dat deed overal waar het in de wereld ging, droeg het ook in hen vrucht en groeide, van de dag af dat ze de genade van God in waarheid hadden erkend. Maar desondanks verkeerden ze in ernstig geestelijk gevaar. Want er waren ook mensen naar Kolosse gekomen die deze jongbekeerden leerden dat, hoewel Christus en zijn evangelie voldoende waren om hun geestelijke leven mee te beginnen, ze nog andere, moeilijkere ideeën en praktijken nodig zouden hebben, wilden ze aanzienlijke geestelijke vorderingen maken. En daarom kregen ze de raad verschillende door mensen uitgedachte filosofieën die niet gebaseerd waren op Gods geopenbaarde waarheid maar op louter menselijke redeneringen, te bestuderen en zich te verdiepen in misleidingen (2:8). Ze kregen ook het advies zich nauwgezet te gaan houden aan voedselwetten, religieuze feestdagen, speciale tijden van de maand en sabbatdagen (2:16). Anderen prezen verschillende methodes aan voor het oproepen van gezichten en buitenlichamelijke ervaringen, waarbij ze in het vooruitzicht stelden dat het daardoor mogelijk was in contact te komen met engelen of zelfs een rechtstreeks visioen van God te krijgen (2:18-19). En nog een ander geliefd recept om het geestelijk leven te bevorderen, was ascese, de poging om slechte be-

geerten te bedwingen en de godsvrucht te bevorderen door strenge en pijnlijke discipline en door kastijding van het lichaam (2:10-23).

Allemaal bedrog! zegt Paulus, en beslist gevaarlijk, stellig leidend tot geestelijke armoede zo niet onheil; en, wat nog het droevigst is, volslagen overbodig; want in Christus zijn 'al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen (...) Want in Hem woont de hele volheid van de Godheid lichamenlijk, en u bent voleindigd in Hem' (2:3,9-10). Er is geen noodzaak om buiten Christus te gaan. 'Zoals u dan Christus Jezus, de Heer, ontvangen hebt [dat wil zeggen bij uw bekeering], wandelt *in Hem*, terwijl u geworteld bent en opgebouwd wordt *in Hem*' (2:6). Met andere woorden: blijft in Christus! Blijft in de Wijnstok! En dat niet alleen, want het gebod van de Heer luidt: 'Blijft in Mij, en Ik in u.' Het is de verantwoordelijkheid van de gelovige ervoor te zorgen dat Christus in deze zin in hem of haar blijft. Het gebod houdt niet in dat Christus te eniger tijd een ware gelovige zal verlaten. Maar wat Hij verwacht, is niet alleen maar dat onze dogma's in orde zijn, maar dat we in onze harten een voortdurende, intieme en praktische gemeenschap met Hem onderhouden en Hij met ons. En met het oog daarop zouden we er goed aan doen Paulus' raad aan de Kolossers op te volgen:

Laat het woord van Christus rijkelijk in u wonen, terwijl u in alle wijsheid elkaar leert en terechtwijst met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen en in de genade zingt in uw harten voor God (3:16).

Hoofdstuk 20

De relatie van de ranken tot de wijnstok en de landman

Ik ben de wijnstok, u de ranken; wie in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt u helemaal niets doen. Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij buitengeworpen als de rank en verdort; en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur en zij verbranden. Als u in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, bidt alles wat u wilt en het zal u gebeuren. Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt, en u zult mijn discipelen zijn. (Jh15:5-8)

Christus begon dit tweede deel van zijn cursus over heiligheid met te verklaren: 'Ik ben de ware wijnstok' (15:1). Hier in 15:5 herhaalt Hij zijn verklaring: 'Ik ben de wijnstok.' Maar het is niet alleen maar een herhaling, zoals we al gauw zullen merken als we de woorden die volgen op de twee verklaringen met elkaar vergelijken. In 15:1 zegt Hij: 'Ik ben de ware wijnstok en mijn Vader is de landman', waarbij de nadruk ligt op de relatie van de Vader tot de ranken, en zijn zorg voor hen. Maar hier zegt Hij: 'Ik ben de wijnstok, u de ranken', want nu gaat Hij de nadruk leggen op de status van de ranken in relatie tot de wijnstok. Gelovigen zijn niet de wijnstok zelf, zoals Israël eens was; en ze hoeven Gode zij dank ook niet te proberen de wijnstok te zijn. Christus, de grote IK BEN, is de wijnstok. Gelovigen zijn door Gods genade ranken in de Wijnstok, met alle daarin opgesloten heerlijke mogelijkheden; en weer danken we God daarvoor. Maar gelovigen zijn alleen maar ranken; het is hun niet

mogelijk onafhankelijk van de Wijnstok zelf te leven, te denken of te handelen.

En dus wordt de beginuitspraak, 'Ik ben de wijnstok, u de ranken', opnieuw gevolgd door vier andere grote uitspraken:

- (1) *Een verzekering dat het blijven in Christus zijn beloning met zich mee zal brengen: 'Wie in Mij blijft en Ik in Hem, die draagt veel vrucht...' (15:5).*
- (2) *Een waarschuwing voor de gevolgen als men niet in Christus blijft: 'Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij buitengeworpen als de rank ... en verbrand' (15:6).*
- (3) *Een uitnodiging om met de Wijngaardenier samen te werken door te vragen om zijn aandacht: 'Als u in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, bidt alles wat u wilt en het zal u gebeuren' (15:7)*
- (4) *Een herinnering dat de Vader wordt verheerlijkt als de ranken veel vrucht dragen: 'Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt, en u zult mijn discipelen zijn' (15:8).*

De rank die in Hem blijft en de rank die dat niet doet

De verzekering dat we, als we in Christus blijven en Hij in ons, veel vrucht zullen dragen, is boven alle twijfel verheven. Bedenkt u alleen maar Wie de Wijnstok is, niemand minder dan de Almachtige Ik BEN Zelf (Jh8:24). Maar aan deze verzekering voegt Christus een uitleg toe die tegelijk een waarschuwing is: Hij is niet alleen volkomen toereikend als de wijnstok, Hij is ook de enige wijnstok die er is. 'Zonder Mij [of los van Mij],' zegt Hij, 'kunt u helemaal niets doen.' Christus is niet maar één Redder onder velen, één bron van geestelijke kracht onder een hele verscheidenheid aan bronnen. De Godheid Zelf heeft slechts één wijnstok; per definitie kunnen we dus los van Hem niets doen. En ook zullen we nooit in een toestand komen waarin we zoveel kennis, genade, goedheid en kracht van Hem hebben gekregen dat we wel een tijdje met succes los van Hem kunnen blijven functioneren, hoewel we ons soms gedragen alsof dat wel zo is.

Maar vervolgens komt er een nog ernstiger waarschuwing: 'Als iemand niet in Mij blijft, wordt hij buitengeworpen als de rank en verdort; en men verzamelt ze en werpt ze in het vuur en zij verbranden.'

Het eerste dat we moeten opmerken over deze droevige gang van zaken, is dat de betrokken persoon de eerste stap zet: hij of zij blijft niet in Christus. En Christus heeft met deze woorden de beeldspraak even laten varen, zo merken we, en Hij bedoelt het letterlijk en direct: als iemand niet *in Mij* blijft. Hij zegt hier niet precies hetzelfde als in vers 2. Daar ging het om een rank in Christus die nooit enige vrucht droeg en die door toedoen van de Wijngaardenier werd verwijderd. Maar hier neemt de persoon in kwestie zelf het initiatief: hij blijft niet in Christus, hij verwijderd zichzelf. Wat voor iemand zou dat doen?

Als eerste antwoord herinneren we ons opnieuw hoofdstuk 13 en wat daarin staat over Judas: 'Nadat hij dan het stuk brood had genomen, ging hij terstond naar buiten. En het was nacht' (13:30). Nu ging Judas natuurlijk letterlijk en lichamelijk naar buiten: hij opende de deur van de opperzaal en ging naar buiten. En omdat het nacht was, was de duisternis waar hij instapte letterlijke en concrete duisternis. Maar ze was veel meer dan dat. Door naar buiten te gaan verliet hij Christus en zijn mede-apostelen; en hij verliet hen niet alleen lichamelijk en tijdelijk. Hij verliet hen lichamelijk omdat hij hen in zijn hart allang geestelijk had verlaten. Het initiatief was van zijn kant gekomen: hij had besloten Christus over te leveren. Toch wierp Christus hem niet buiten, zoals we ons zullen herinneren, maar bood hem, hoewel Hij alles van hem wist, het stuk brood van zijn vriendschap aan. Als Judas berouw had gehad, zijn zonde had beleden en om vergeving had gevraagd, had hij kunnen blijven. Maar hij had geen berouw en wilde dat ook niet. In plaats daarvan ging hij naar buiten; en de duisternis waar hij instapte was niet slechts de duisternis van het nachtelijk uur: het was een geestelijke duisternis die nooit een dageraad zou zien.

En wat gebeurde er toen met Judas, de man die eens een

apostel was geweest met het privilege Christus bekend te maken in de wereld, maar Hem nu had verlaten en naar buiten was gegaan? Welnu, zelfs de priesters, zijn betaalmeeesters, hadden uiteindelijk geen boodschap aan hem (Mt27:3-10). Hij stierf de dood van een zelfmoordenaar, en hetzelfde stuk land dat hij had gekocht met zijn verradersloon, werd zijn begraafplaats (Hd1:15-26).

Hiermee keren we terug naar Christus' beschrijving van wat er zal gebeuren met iemand die niet in Hem blijft (15:6). Nadat Hij diens afvalligheid heeft beschreven in directe en letterlijke taal - 'als iemand niet in Mij blijft' - keert Hij terug tot de beeldspraak van de wijnstok en de ranken om de consequenties te beschrijven. Wat gebeurt er dan, zo mogen we vragen, met een letterlijke wijnrank die niet aan de wijnstok blijft vastzitten, maar ervan afgaat? Welnu, de boer zal haar oprapen en haar buiten de wijngaard gooien, waar ze zal verdorren omdat ze niet langer vastzit aan de wijnstok. En als ze geheel is opgedroogd, zal men haar samen met andere net zo verdorde takken verzamelen en ze allemaal op het afvalvuur gooien en ze verbranden; want wijnranken die zich hebben losgemaakt van de wijnstok, zijn waardeloos en nergens goed voor. En onze Heer neemt deze letterlijke gang van zaken en gebruikt hem figuurlijk om de volstreekte geestelijke ondergang te beschrijven die het gevolg is van het niet blijven in Hem.

Een voorbeeld vermeld door Johannes

De apostel Johannes, die onze Heer deze ernstige waarschuwing had horen geven, gebruikte vele jaren later soortgelijke taal om bepaalde valse leraars uit zijn tijd te beschrijven (1Jh2:18-22). Allereerst noemt hij hen antichristen: 'Kinderen,' zo schrijft hij, 'het is het laatste uur; en zoals u hebt gehoord dat de antichrist komt, zijn er ook nu vele antichristen gekomen.' Vervolgens beschrijft hij de ernstige aard van hun valse leringen: 'Wie is de leugenaar dan hij die loochent dat Jezus de Christus is? Deze is de antichrist, die de Vader en de Zoon loochent.' Men zou onmogelijk een meer funda-

mentele ketterij kunnen bedenken dan deze. En toch is het een ontstellend feit dat deze mensen, wie het dan ook waren, eens leden waren geweest van een christelijke gemeente - en waarschijnlijk ook nog leraars. Want Johannes zegt van hen: 'Zij zijn van ons uitgegaan', wat natuurlijk niet mogelijk was geweest als ze niet eerst leden van een christelijke gemeente waren geweest.

Betekent dat dan dat ze eens ware gelovigen waren geweest, uit God geboren, echte kinderen van de Vader, en dat ze later hoe dan ook geen ware gelovigen meer waren en hun behoudenis waren kwijtgeraakt? Nee, want Johannes zelf vertelt ons met zijn apostolisch gezag: 'Zij zijn van ons uitgegaan, maar zij waren niet van ons, want als zij van ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven* zijn; maar zij moesten openbaar worden dat zij geen van allen van ons zijn.' Dus waren het geen gelovigen, en waren ze het ook nooit geweest, hoewel ze, misschien wel heel lang, natuurlijk hadden voorgewend gelovigen te zijn, en ongetwijfeld hadden hun medegelovigen in de gemeente hen als gelovigen beschouwd en hen als leraars gerespecteerd. Het had geleken alsof ze in Christus waren. En zelfs nadat ze zowel de leer als de kring van de apostelen hadden verlaten, bekeerden ze wellicht nog steeds dat ze christenen waren. Maar het oordeel van Johannes is duidelijk: ze waren nooit van ons, ze zijn nooit ware gelovigen geweest. Als ze dat waren geweest, zouden ze bij ons zijn gebleven. Hun weggaan openbaarde wat vanaf het begin voor hen gold: 'Zij waren niet van ons.'

Uit dit alles concluderen we daarom enerzijds dat ware gelovigen zich nooit zullen verwijderen van Christus, of zichzelf zullen afsnijden van de Wijnstok. Maar anderzijds is het enige zichtbare bewijs dat mensen ware gelovigen zijn, dat ze in Christus blijven. Daar valse leraars echter veel

* Het Griekse woord dat Johannes gebruikt, is hetzelfde als wat de Heer gebruikt voor het blijven in de wijnstok en in Hem.

overredingskracht kunnen hebben, is het maar al te goed mogelijk dat ware gelovigen tijdelijk gevangen raken in valse leer en dat het lijkt alsof ze géén ware gelovigen zijn. Hetgeen betekent dat we allen moeten luisteren naar Johannes als hij voor zijn lezers de les trekt:

Wat u betreft, laat wat u van het begin af [dat wil zeggen van de apostelen] gehoord hebt, in u blijven. Als in u blijft wat u van het begin af gehoord hebt, dan zult u ook in de Zoon en in de Vader blijven (...) En nu, kinderen, blijft in Hem, opdat wij, als Hij geopenbaard wordt, vrijmoedigheid hebben en niet beschaamd worden voor Hem bij zijn komst (1Jh2:24,28).

Een uitnodiging aan de ranken om mee te werken aan hun reiniging

De derde grote uitspraak in deze serie is: 'Als u in Mij blijft en mijn woorden in u blijven, bidt alles wat u wilt en het zal u gebeuren' (15:7); en de beste manier om deze heerlijke uitnodiging te begrijpen is om haar, tenminste in de eerste plaats, op te vatten in nauwe samenhang met de vierde grote uitspraak, die er direct op volgt: 'Hierin is mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt, en u zult mijn discipelen zijn' (15:8).

De vierde uitspraak is gemakkelijk te begrijpen. In de eerste plaats is het kenmerk van ware discipelen van Christus, zoals we eerder hebben gezien in Johannes 8:31, dat ze blijven in het woord van Christus, en omdat ze in zijn woord blijven, veel vrucht dragen. In de tweede plaats is het gemakkelijk te begrijpen waarom de Vader verheerlijkt wordt als Christus' discipelen veel vrucht dragen. Tenslotte werd ons direct aan het begin verteld dat de Vader de landman is, die voortdurend de ranken verzorgt en snoeit. Zoals het gaat met een letterlijke wijnstok, zo gaat het ook met de Ware Wijnstok: als de ranken een overvloedige oogst van vruchten dragen, zijn het niet de ranken die de eer daarvoor toekomt, maar de wijngaardenier. En tussen twee haakjes, we moeten zoveel als in ons vermogen ligt erop toezien dat het de Vader is die de eer krijgt, en niet wij, voor alle geestelijke

vrucht die we dragen: wij moeten zó ons licht laten schijnen voor het oog van de mensen, dat ze onze goede werken zien en *onze Vader* die in de hemel is, *verheerlijken* (Mt5:16).

De vierde uitspraak is dus gemakkelijk te begrijpen en heel duidelijk, als we haar strikt in haar context nemen; en de veiligste manier om de derde uitspraak te interpreteren, is haar, althans om te beginnen, eveneens strikt in haar context te laten staan.

De uitnodiging om alles wat we maar willen te vragen en de belofte dat het ons zal gebeuren, is duidelijk niet een algemene uitnodiging om te vragen om werkelijk alles wat we maar begeren – een nieuwe auto, een groter huis, enzovoorts. De uitnodiging wordt beperkt door twee voorwaarden. Ten eerste: ‘als u in Mij blijft’, dat wil zeggen in nauwe en intieme relatie en gemeenschap blijft met de Heer. Ten tweede: ‘als mijn woorden in u blijven’. Aan beide voorwaarden moet worden voldaan. Als we gedurende onze stille tijd intieme gemeenschap hebben met de Heer, dan zullen we in steeds toenemende mate zijn liefde voor ons gewaarworden; en zijn liefde zal ons ongetwijfeld vrijmoedigheid geven om Hem om dingen te vragen. Maar wáár zullen we Hem om vragen? Hierin zullen we leiding nodig hebben. Gebed op zichzelf, en beslistheid om het allerbeste te vragen, zijn niet genoeg. Johannes en Jakobus kwamen op een keer bij de Heiland en vroegen Hem hun te geven dat één van hen aan zijn rechterhand en de andere aan zijn linkerhand mocht zitten in zijn komende koninkrijk; en ze verzekerden Christus dat ze bereid waren evenveel te lijden als Hij, als Hij hun verzoek slechts inwilligde. Maar Christus moest hun vertellen dat ze niet wisten wat ze vroegen, dat het niet aan Hem was om dat te geven, en dat het hoe dan ook helemaal niet Gods plan voor hen hoefde te zijn (Mk10:35-40).

Om op de juiste wijze te vragen moeten we dus zijn woorden in ons laten blijven, die onze verkeerde verlangens corrigeren en ons duidelijk maken wat Gods bedoelingen en plannen zijn voor ons en voor anderen, zodat we hetgeen waarom we vragen daaraan kunnen aanpassen.

Maar als dat in orde is, worden we uitgenodigd om samen te werken met de Wijngaardenier bij het vervullen van zijn verlangens. Hoewel we figuurlijk gesproken wijnranken zijn, zijn we tenslotte geen letterlijke, passieve stukken wijnstokhout. We zijn verlore mensen. Naar gelang we in Christus blijven en zijn woorden als die in ons blijven onze geest gaan vernieuwen, zullen we ons in de eerste plaats bewust gaan worden van fouten in onze persoonlijkheid, harde knoesten in de wijnrank bij wijze van spreken, die ons vrucht dragen beperken en onze groei belemmeren. En als dat plaatsvindt, worden we uitgenodigd samen te werken met de Wijngaardenier en te vragen om verwijdering van die knoesten, zodat er meer vrucht zal komen tot zijn eer. We mogen Hem niet voorschrijven hoe Hij dat moet doen; het zou goed kunnen dat we ondervinden dat Hij onverwachte en soms pijnlijke methodes kiest. Ook mogen we Hem niet voorschrijven hoe lang Hij erover mag doen. We moeten niet verwachten dat gewoonten en ideeën die in de loop van vele jaren zijn ingeworteld, in een ogenblik uit de weg worden geruimd. Maar we mogen vragen en blijven vragen, in de door God gegeven zekerheid dat ons vragen niet tevergeefs is. Hij zal voor ons doen wát wij vragen; en als de resulterende vruchten tot zijn eer zijn, zullen we de vreugde ervaren te weten dat we met Hem hebben samengewerkt om die eer tot stand te brengen; en extra vreugde als we beseffen dat ons vrucht dragen bewijst dat we ware discipelen van Christus zijn.

Natuurlijk zullen we, als Christus' woorden in ons blijven, niet alleen maar vragen om dingen voor onszelf; we zullen ook vragen ten voordele en tot zegening van anderen, misschien nog meer dan voor onszelf, maar dat is een onderwerp voor een ander hoofdstuk.

Het functioneren van de wijn- stok: een voorbeeld voor de ranken

(1) De manier waarop Christus zijn discipelen liefheeft

Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad; blijft in mijn liefde. Als u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven, zoals Ik de geboden van mijn Vader heb bewaard en in zijn liefde blijf. Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt. Dit is mijn gebod, dat u elkaar liefhebt zoals Ik u heb liefgehad. (Jh15:9-12)

Tot dusver heeft onze Heer in zijn gelijkenis van de wijnstok en de ranken de zorg van de Wijngaardenier voor de ranken behandeld, en vervolgens de positie van de ranken in relatie tot de Wijnstok. Nu gaat Hij in de tweede helft van de gelijkenis het functioneren van de Wijnstok Zelf beschrijven, en daarna duidelijk maken dat het functioneren van de Wijnstok het voorbeeld voor het functioneren van de ranken vastlegt.

De functie van een echte wijnstok is gemakkelijk te omschrijven. Geworteld in de aarde op een manier waarop de ranken dat niet zijn, neemt de wijnstok daaruit alle voedingsstoffen op die hij nodig heeft om vrucht te dragen en geeft ze vervolgens door aan de ranken. De ranken nemen op hun beurt de nodige voedingsstoffen op en geven ze daarna door aan de mensen in de vorm van druiven. Noch de wijnstok zelf noch de ranken mogen als een doodlopende weg fungeren door de voedingsstoffen wel te ontvangen maar niet door te geven; want als dat op enig punt plaatsvindt, zal het resultaat zijn dat er geen vrucht komt.

Let u nu op hoe onze Heer fungeert als de volmaakte Wijnstok: Hij ontvangt de liefde van God en geeft die liefde vervolgens onverminderd door aan zijn discipelen: 'Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad' (15:9). Let u er nogmaals op hoe Hij fungeert als de volmaakte Wijnstok; Hij geeft zonder reserve aan zijn discipelen door alles wat Hij van de Vader heeft gehoord: '...omdat Ik u alles wat Ik van mijn Vader heb gehoord, bekendgemaakt heb' (15:5). Gods hart en Gods gedachten, zijn liefde en zijn Woord, heeft Hij volledig en exact doorgegeven. Zo vormen de functie en de werking van de volmaakte Wijnstok het voorbeeld dat de ranken worden verwacht te volgen, en wel moeten volgen wil er vrucht komen.

Bij de Wijnstok waren dit niet slechts theoretische woorden. We gaan nog eens terug naar hoofdstuk 13. Daar lezen we dat Hij de zijnen die in de wereld waren, heeft liefgehad tot het einde, zijn kleren heeft afgelegd en nederig hun voeten heeft gewassen, en daarna weer ging zitten en zei: 'Als dan Ik, de Heer en Meester, uw voeten heb gewassen, dan behoort ook u elkaars voeten te wassen; want Ik heb u een voorbeeld gegeven, opdat ook u doet zoals Ik u heb gedaan' (13:14-15).

Maar Christus' praktische blijken van liefde jegens ons zijn niet bedoeld als doel op zich. Als ze dat waren, zouden ze gevaar lopen ons te bederven. We zijn allemaal wel eens verwende kinderen tegengekomen. Hun ouders overladden hen met allerlei geschenken; en het geven van de ouders geeft de kinderen een duidelijk en praktisch voorbeeld van opofferende liefde. Maar hoewel de kinderen de geschenken van de ouders in ontvangst nemen, bereikt hun opofferende liefde hen op een of andere manier niet, en ook niet door hen heen de kinderen van de burens of zelfs hun eigen broertjes en zusjes. Sterker nog, des te meer geschenken deze bedorven kinderen krijgen, des te harder en egoïstischer ze lijken te worden.

Hetzelfde zou ons op het geestelijke vlak kunnen gebeuren; daarom heeft onze Heer maatregelen getroffen om dat

te voorkomen. De eerste is onze inlijving in Christus als ranken in een wijnstok, zodat het leven en de liefde van God Zelf uit zijn hart in het onze kunnen stromen, zoals Paulus het prachtig uitdrukte: 'De liefde van God is in onze harten uitgestort door de Heilige Geest die ons gegeven is.' Met andere woorden: niet alleen hebben we de praktische, uitwendige blijken van Christus' liefde voor ons als voorbeelden die we verplicht zijn te volgen, ook hebben we de dagelijkse, levende toevoer van het leven en de liefde van Christus die in ons hart worden geleid, om onze motivatie en kracht te zijn om zijn voorbeeld in praktijk te brengen.

En de tweede maatregel is de manier waarop de Wijnstok feitelijk functioneert in relatie tot de ranken. Maar laten we om dat te begrijpen er nu eerst nota van nemen dat deze tweede helft van de gelijkenis in twee delen uiteenvalt, net zoals de eerste helft. Elk deel begint opnieuw met de vermelding van een basisverklaring:

- Deel 1 15:9 *De manier waarop Christus zijn discipelen liefheeft: 'Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad.'*
- Deel 2 15:13 *De mate waarin Christus zijn vrienden liefhad: 'Niemand heeft groter liefde dan deze, dat iemand zijn leven voor zijn vrienden aflegt.'*

En elke basisverklaring wordt gevolgd door vier grote uitspraken die de gevolgtrekkingen uit deze verklaring zijn. De eerste groep luidt als volgt:

Verklaring: 'Zoals de Vader Mij heeft liefgehad, heb ook Ik u liefgehad.'

- Uitspraken: (1) *De manier om te genieten van Christus' liefde: 'blijft in mijn liefde' (15:9).*
- (2) *De noodzakelijke praktische voorwaarde om in zijn liefde te blijven: 'Als u mijn geboden bewaart, zult u in mijn liefde blijven...'* (15:10).

- (3) *Het doel van deze aansporing: '...opdat mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt' (15:11).*
- (4) *Het gebod dat bovenal moet worden opgevolgd om in Christus' liefde te blijven: '...dat u elkaar liefhebt zoals Ik u heb liefgehad' (15:12).*

Het genieten van Christus' liefde in de praktijk

Onze bestudering van deze verzen moet wel beginnen waar Christus Zelf begint, anders zouden we gevaar kunnen lopen de aansporingen die erin staan, verkeerd uit te leggen. De Heer begint niet met een voorwaardelijke belofte: 'Ik zal u liefhebben als...', maar met de constatering van een geweldig, onvoorwaardelijk feit: 'Ik heb u liefgehad, Ik heb mijn liefde aan u geschonken' en dat heb Ik gedaan 'op precies dezelfde manier als mijn Vader Mij heeft liefgehad'.

Er zat niets overdrevens in deze verklaring. Christus had er geen romantische herinneringen bij aan de afgelopen drie jaar, waardoor Hij hen in zijn herinnering in warmere kleuren schilderde dan de realiteit mogelijk maakte. Jakobus en Johannes hadden zelfs egoïstische ambities gehad voor de belangrijkste plaatsen in Christus' koninkrijk, en de andere apostelen waren hierover verontwaardigd geweest, ongetwijfeld omdat ze probeerden beslag te leggen op de plaats waarvan elk van hen heimelijk vond dat die hem toekwam (Mk10:35-41). Ja, zelfs de gewijde atmosfeer van de opperzaal was enige tijd verontreinigd geweest toen de elf in schijnbaar onverbeterlijk egoïsme met elkaar kibbelden over wie van hen als de grootste moest worden beschouwd (Lk22:24). Maar Christus' liefde, eens aan hen geschonken, duurde onverminderd voort, zoals nogmaals hoofdstuk 13 ons in herinnering brengt: '...die de zijnen die in de wereld waren, had liefgehad, hen liefgehad tot het einde', volledig, volmaakt liefgehad. Ook zouden de erop volgende jaren, noch de onmetelijke eeuwigheid, ooit enige vermindering van die liefde te zien geven.

Maar terwijl Christus' liefde voor zijn apostelen, en voor

al de zijnen trouwens, constant blijft, is hun en ons genieten ervan in de praktijk een heel andere zaak. Stel u voor dat ouders uit liefde voor hun kinderen aan één van hen een grote plak chocola geven met instructies om die met zijn broertjes en zusjes te delen; en dat dit kind weigert de chocola met de anderen te delen, en als zijn ouders hem hierover onderhouden, nijdig wordt en wegloopt. De ouders zullen net als tevoren blijven houden van hun egoïstische kind; maar het staat vast dat het kind zelf niet zal genieten van het besef van de liefde van zijn ouders zolang het wegloopt en weigert de chocola te delen.

Zo is het met ons ook. Christus heeft zijn liefde aan ons geschonken en die zal nooit ophouden of verminderen; maar wat Hij ons hier opdraagt, is in die liefde te blijven, dat wil zeggen ervoor te zorgen dat we er in de praktijk van blijven genieten.

En wat moeten we dan doen? Opnieuw levert Christus het voorbeeld voor ons functioneren. De liefde van zijn Vader voor Hem was natuurlijk constant; maar bovendien was er nooit een moment – behalve op Golgotha, toen Hij om onze zonden door God werd verlaten – dat zijn praktische genieten van de liefde van zijn Vader werd belemmerd. Want onveranderlijk en zonder voorbehoud bewaarde Hij de geboden van zijn Vader en verloor dus nooit het besef van de liefde van zijn Vader. Als wij dus praktisch willen genieten van Christus' liefde, moeten wij op onze beurt zijn geboden bewaren.

Waarom doen we dat dan niet altijd? Heel dikwijls om dezelfde reden waarom het kleine kind wegliep met de chocola. De opdracht van zijn vader om de chocola te delen met anderen leek hem een onverdraaglijke bedreiging van zijn genot. Hij moest zijn eigen belangen veiligstellen, zoals wij volwassenen het zeggen. Met al die chocola die op het spel stond, vond hij dat hij het zich niet kon permitteren zo waanzinnig royaal te zijn als zijn ouders suggereerden. En we kunnen dat begrijpen van een kind dat nog niet die vreugde van het geven heeft geleerd die zijn ouders kenden, namelijk

dat het zaliger is te geven dan te ontvangen - zelfs chocola! Het onmiddellijke droevige vooruitzicht om het grootste deel van de chocola te zien verdwijnen door het keelgat van zijn broertjes en zusjes maakt dat hij niet kan zien dat er meer chocola is waar deze ene plak vandaan kwam, en dat gehoorzaamheid vast en zeker zal worden beloond met meer chocola en met de meer blijvende vreugde van een grondiger begrip van de liefde van zijn ouders, en de ontdekking van de vreugde van het geven.

En zo gaat het ook vaak met ons. Als ons wordt gevraagd een dwalende maar berouwvolle broeder te vergeven, vinden we dat we ons dat niet kunnen veroorloven. Als Christus ons vraagt onze leuke dingen van het moment, onze tijd, onze energie, ons geld, ons gemak, op te offeren ter wille van anderen, vinden we dat wat van ons wordt gevraagd, onredelijk kostbaar is, en zoals Jona gaan we scheep om in tegengestelde richting te vertrekken, om onze eigen genoegens veilig te stellen (Jn1).

De wijnstok weet van blijdschap als geen ander

Juist hierom voegde Christus, die de harten van zijn apostelen kende, en ook de onze, er op dit punt een verklaring aan toe: 'Dit heb Ik tot u gesproken, opdat mijn blijdschap in u is en uw blijdschap volkomen wordt.' Met andere woorden: Hij verzekerde hun dat zijn geboden er niet op waren gericht hun vreugde te verminderen, maar juist te vermeerderen. Tenslotte zijn het de trots en de vreugde van een wijnstok om druiven te produceren die door hun vrucht en wijn vreugde brengen aan anderen. Als de stomme natuur kon spreken, zou een wijnstok zich er nooit over beklagen dat hij altijd maar zijn rijke voedingsstoffen moet doorgeven aan de ranken om druiven te produceren voor de consumptie van anderen. Als wijnstokken gevoel hadden, zouden ze zich er geweldig over verheugen dat God ze de functie heeft gegeven om vreugde te bereiden aan anderen, zoals Jothams gelijkenis het lang geleden uitdrukte (Ri9:12-13).

Christus, de Ware Wijnstok, deed dat zeker, en doet het

nog steeds. Na een lange, stoffige en vermoeiende reis om de geestelijke honger te stillen van één eenzame vrouw, legde Hij aan zijn discipelen uit dat het doen van Gods wil en het volbrengen van zijn werk eten en drinken voor Hem waren (Jh4:31-34). Hij verheugde Zich in de Heilige Geest, zegt Lukas (10:21), en Hij dankte zijn Vader, de Heer van de hemel en van de aarde, dat God Hem had gebruikt om zijn schatten aan kleine kinderen te openbaren. En Hij zong zelfs een lofzang toen Hij de opperzaal verliet om Zichzelf te gaan offeren op Golgotha (Mt26:30).

Daarom heeft zijn instructie aan ons, dat de enige manier om in de praktijk blijvend te genieten van zijn liefde is zijn geboden te bewaren, het doel dat zijn blijdschap als de Zichzelfgevende Wijnstok onbelemmerd naar ons, en door ons naar anderen, zal stromen en dat wij op onze beurt onze hoogste vreugde zullen vinden als we op die wijze onze door God gegeven functie als ranken in de Wijnstok vervullen.

Daarom is het allerhoogste gebod dat Hij ons geeft nu Hij dit kleine onderdeel van zijn onderwijs afsluit, dat we elkaar moeten liefhebben naar het voorbeeld van de liefde die Hij ons heeft betoond (15:12).

*Het functioneren van de wijnstok:
een voorbeeld voor de ranken
(2) De mate waarin Christus
zijn vrienden liefheeft*

In onze laatste les leerde Christus ons dat om even goede en liefdevolle mensen te worden als Hijzelf was, en om de heerlijke vrucht van de Geest voort te brengen waarvan anderen genieten, we anderen op dezelfde manier moeten liefhebben als Hij ons heeft liefgehad. Maar hoever moeten we hierin gaan? De nu volgende les zal op deze vraag antwoord geven; en dat gebeurt doordat Hij opnieuw een basisverklaring geeft gevolgd door vier grote uitspraken die aangeven wat de verklaring inhoudt:

Verklaring: 'Niemand heeft groter liefde dan deze, dat iemand zijn leven voor zijn vrienden aflegt.'

- Uitspraken: (1) *Hoe we vrienden van Christus worden: 'U bent mijn vrienden, als...'* (15:14).
(2) *Wat Christus' behandeling van ons als zijn vrienden met zich meebrengt: 'Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet...'* (15:15).
(3) *Wat het inhoudt dat Christus ons heeft uitverkoren en niet wij Hem: 'U hebt Mij niet uitverkoren, en Ik heb u gesteld dat u zou heengaan en vrucht dragen...'* (15:16).
(4) *De bedoeling van de voorafgaande geboden: '...dat u elkaar liefhebt'* (15:17).

Natuurlijk is het eerste dat we moeten doen, ons ervan verzekeren dat we de betekenis van de basisverklaring begrijpen. Men denkt soms dat de Heer hier bedoelde dat zijn liefde veel groter was dan de allergrootste waartoe de mens in staat is: *niemand* heeft groter liefde dan deze, dat iemand zijn leven voor zijn *vrienden* aflegt; terwijl *Christus* zijn *vijanden* liefhad en zijn leven voor hen gaf. Nu is het natuurlijk waar dat Christus voor ons is gestorven toen wij nog zijn vijanden waren (Rm5:6-10), maar dat was niet hetgeen waarom het de Heer ging in deze verklaring. Want hier sprak Christus tegen zijn discipelen, die al zijn vrienden waren, zoals het volgende vers laat zien; en uiteraard zei Hij hier niet tegen hen dat Hij, terwijl Hij hen tot op zekere hoogte liefhad, zijn vijanden nog meer liefhad.

Nee, de context is dat de Heer zijn discipelen zojuist had bevolen dat ze elkaar moesten liefhebben zoals Hij hen had liefgehad (15:12); en daarom moest Hij nu uitleggen wat de mate van hun liefde voor elkaar zou moeten zijn, wilden ze elkaar liefhebben volgens het voorbeeld van zijn liefde voor hen. Liefde kan niet verder gaan dan dat ze haar leven aflegt voor anderen; en dit, en niets minder dan dit, was de mate waarin hun liefde bereid moest zijn om te gaan.

Als dat vaststaat, moeten we er natuurlijk voor zorgen dat we begrijpen wat wordt bedoeld met de woorden 'zijn leven afleggen voor zijn vrienden'. Christus legde letterlijk zijn leven voor ons af aan het kruis; en er kunnen tijden komen waarin er van ons wordt gevraagd letterlijk ons leven af te leggen ter wille van onze medegelovigen, of althans *bereid te zijn* ons leven voor hen af te leggen. 'Groet Prisca en Aquila,' schrijft Paulus (Rm16:3-4); en dat bewijst dat Prisca en Aquila nog in leven waren toen hij dat schreef. Maar hij voegt eraan toe dat ze, op een niet vermelde tijd in het verleden 'voor mijn leven hun hals gewaagd hebben; niet ik alleen dank hen, maar ook alle gemeenten van de volken.'

Normaliter worden we echter niet opgeroepen tot een dergelijk heldhaftig optreden, maar tot iets dat eigenlijk nog veel moeilijker kan zijn: tot het afleggen van ons leven, dat

wil zeggen onze tijd, onze energie, ons geduld, onze zorg en aandacht, in het belang van anderen, in de dagelijkse gang van zaken thuis, in ons beroep en in de kerk. Dat is misschien veel minder romantisch, maar het vormt ongetwijfeld de normale agenda van het leven van een gewone christen.

Johannes wijst er in zijn eerste Brief op dat, omdat Christus zijn leven voor ons heeft afgelegd, wij ons leven voor onze broeders behoren af te leggen. Maar hij gaat verder en maakt een heel praktische opmerking. Wat zou het voor zin hebben als wij ons bereid zouden verklaren om ons leven letterlijk af te leggen voor onze medegelovigen, als we tegelijkertijd niet bereid zouden zijn om met onze medegelovigen die gebrek lijden de normale dagelijkse levensbehoeften te delen: 'Wie nu aardse goederen heeft en zijn broeder gebrek ziet lijden en zijn hart voor hem sluit, hoe blijft de liefde van God in hem?' (1Jh3:17). Johannes' wijze van uitdrukken is levensecht. Elke ware gelovige zal als hij de nood van een andere gelovige ziet, automatisch medelijden in zich voelen opkomen, medelijden dat niet slechts voortkomt uit menselijke goedheid, maar uit de Heiland Zelf die in hem woont. Maar het is maar al te goed mogelijk dat een gelovige, omdat hij besmet is met egoïsme of de normen van de wereld, deze gevoelens van medelijden zozeer onderdrukt dat er erg weinig zichtbaar bewijs overblijft dat de liefde van God überhaupt in hem woont.

Wederzijdse vriendschap

Er wordt dus van ons verwacht dat we ons leven afleggen voor onze vrienden. Maar vriendschap is niet alleen maar eenrichtingsverkeer. Als wij als leden van Gods familie als vrienden handelen ten opzichte van onze christenbroeders en -zusters, hebben zij op hun beurt dezelfde verantwoordelijkheid om als vrienden te handelen ten opzichte van ons. Als zij die wij als onze vrienden behandelen, zich nooit als vrienden jegens óns gedragen, hoe kunnen ze dan de naam van vrienden waard zijn?

Maar zodra we zo gaan denken, brengt de volgende uitspraak van onze Heer ons onmiddellijk tot bezinning: 'U bent mijn vrienden, als u doet wat Ik u gebied' (15:14). Het voorwaardelijke voegwoord 'als' is onontkoombaar: '...als u doet wat Ik u gebied.'

Misschien wil er iemand op dit punt een tegenwerping maken: Hoe kan het nou dat Christus' liefde voor ons afhangt van ons nakomen van zijn geboden? Heeft Hij ons aanvankelijk niet liefgehad toen wij nog zondaars waren? En blijft Hij onze Vriend niet zelfs als we in onze zwakheid falen in het houden van zijn geboden?

Zeker doet Hij dat. Hij die eens door zijn critici, boosaardig maar geheel juist, werd beschreven als een vriend van collaborerende tollenaars en hoeren, zal altijd een trouwe vriend blijven voor allen die op Hem vertrouwen, zelfs als ze zoals Petrus falen en vallen.

Maar de tegenwerping is op een misverstand gebaseerd: Christus zegt niet: 'Ik ben je vriend als, en uitsluitend als, je doet wat Ik zeg.' Wat Hij zegt, is: 'U bent mijn vrienden, als u doet wat Ik u gebied.' Ware vriendschap, zelfs tussen de Heer en ons - laten we dat nooit vergeten - is een wederkerig proces. Het zou afschuwelijk zijn als we erop zouden rekenen dat onze Heer altijd zou handelen als vriend ten opzichte van óns, maar wijzelf ons maar heel weinig bewust zouden inspannen om als vrienden te handelen jegens Hem door te doen wat Hij ons gebiedt.

De positie van Christus' dienaren

Laten we eens nadenken over de grandioze manier waarop de Heer ons behandelt. Hij had alle recht om ons te behandelen als slaven, door ons eenvoudig allerlei te gebieden zonder opgave van redenen of zonder ons in vertrouwen te nemen. Maar dat heeft Hij niet gedaan. Hoewel het een eer voor ons is dat we ons, met de apostelen, 'slaven van Jezus Christus' mogen noemen (vgl. Fp1:1), is dat niet de naam waarmee *Hij ons* noemt of de manier waarop Hij ons behandelt: 'Ik noem u niet meer slaven, want de slaaf weet niet wat

zijn heer doet; maar Ik heb u vrienden genoemd, omdat Ik u alles wat Ik van mijn Vader heb gehoord, bekendgemaakt heb' (15:15).

Hij is er niet op uit om de door Hem gewenste resultaten te verkrijgen door op te treden als slavendrijver en ons te dwingen zijn bevelen in blinde, domme, gedachteloze gehoorzaamheid uit te voeren. Hij is de Wijnstok, en zonder Hem kunnen wij, de ranken, niets doen, zoals we al eerder hebben gehoord. Toch vormen we, door Gods genade, als ranken een integrerend en – laten we het met ingehouden adem zeggen – noodzakelijk onderdeel van Gods werkwijze om Zich bekend te maken; en Christus erkent en behandelt ons als zodanig. Met de volmaakte zelfovergave van de Ware Wijnstok die Hij is, heeft Hij met ons, de ranken, alles wat de Vader Hem heeft gezegd, gedeeld.

Het zou daarom schandelijk zijn als we niet blij zijn vriendschap beantwoordden, door door woord en daad een vriend voor Hem te zijn en ons leven voor Hem af te leggen om te doen wat Hij ons gebiedt. Ja, als we een juist besef hadden van de relatie die Christus tussen Zichzelf en ons is aangegaan, of werkelijk benul van de mogelijkheden daarvan, dan zouden we voortdurend het initiatief nemen en Christus zelfs lastigvallen om ons uit te kiezen om de een of andere taak voor Hem uit te voeren. Maar Hij heeft lang geleden geheel ongevraagd Zelf het initiatief genomen en ons uitverkoren tot behoudenis (2Th2:13) zowel als tot zijn dienst (1Pt2:9). We hoeven Hem alleen maar te vragen voor welke speciale taak Hij ons uitverkoren heeft.

De betekenis van Christus' initiatief

'U hebt Mij niet uitverkoren,' zegt Christus, 'maar Ik heb u uitverkoren, en Ik heb u gesteld dat u zou heengaan en vrucht dragen en dat uw vrucht zou blijven, opdat alles wat u de Vader zult bidden in mijn naam, Hij u dat geeft' (15:16).

Er zijn misschien verschillende manieren waarop we de lessen van deze woorden kunnen lezen, afhankelijk van de wijze waarop we de gedachtegang van de voorafgaande ver-

zen uitleggen. Maar hoe we dat ook doen, we moeten allereerst onthouden dat ze oorspronkelijk werden gesproken tot de elf discipelen, en betrekking hadden op hun verkiezing door Christus om zijn officiële apostelen te zijn. Opnieuw gaan we terug naar hoofdstuk 13, want zoals we ons zullen herinneren, had Christus al eerder op de avond gerefereerd aan zijn verkiezing van hen (13:18-20). Daar was het noodzakelijk geworden dat Hij hen ervan op de hoogte stelde dat Hij wist dat één van degenen die Hij had uitverkoren, een verrader was, en dat zijn verkiezing van de verrader niet was gedaan in onwetendheid of bij vergissing. Hij had altijd geweten wat de Schrift had voorzegt over Judas. Van begin af aan had Hij geweten wat voor man Judas was, en voorzien wat hij zou doen. Hij had nooit verwacht dat Judas 'zou heengaan en vrucht dragen en dat zijn vrucht zou blijven'; en Hij had Judas beslist nooit toestemming gegeven om zijn naam te gebruiken in gebed tot God (als Judas ooit bad). In contrast hiermee moet zijn bekendmaking aan de elf dat Hij hen had uitverkoren en hen gesteld om blijvende vrucht te dragen, hun harten met vertrouwen hebben vervuld.

Het was niet zo dat zij in een moment van geestdrift, opgewonden door het zien van een van zijn wonderen, Hem hadden voorgesteld om hen aan te stellen als zijn vertegenwoordigers, en dat Hij, onder de pressie van hun dringende smeekbeden, had toegestemd. Dat zou geen goede methode zijn geweest voor een duurzame productie van blijvende vrucht. Nee, het was Christus die het initiatief had genomen en hen had uitverkoren, in de volle wetenschap van wat voor mannen ze waren, van hun aard, hun sterke en zwakke punten, en ook van hun toekomstige fouten en tekortkomingen. En toch had Hij hen gekozen voor het ontzagwekkend heerlijke doel functionele verlengstukken van Hemzelf te zijn. Zoals de ranken aan een wijnstok. En Hij gaf Zich zo zonder reserve aan hen, en identificeerde Zich zo met hen, dat ze toestemming kregen de hele waarde en het hele gezag van zijn naam te gebruiken als ze een beroep deden op de Vader om op te treden in het belang van het werk dat Chris-

tus hun te doen gegeven had. De Wijnstok gaf Zich zonder reserve aan de ranken; van de ranken zou worden verwacht dat ze zich net zo zonder voorbehoud aan de Wijnstok zouden overgeven.

Het vertrouwen dat zo werd gewekt in de harten van de apostelen door de bekendmaking van Christus' keuze, zou een belangrijk bestanddeel vormen voor een krachtige productie van vrucht, evenals zijn toestemming, sterker nog, zijn aanmoediging om zijn naam en gezag te gebruiken bij hun verzoeken aan de Vader. Maar dat niet alleen: in de dagen die zouden komen, onder tegenwerking, frustratie en falen, zou de herinnering aan zijn initiatief en keuze op zich al vernieuwing van de geest brengen en de volharding uitwerken zonder welke blijvend vrucht dragen onmogelijk is. De apostel Paulus heeft dit prachtig verwoord: 'Ik dank Christus Jezus, onze Heer, die mij kracht gegeven heeft, dat Hij mij trouw heeft geacht, daar Hij mij in de bediening gesteld heeft, mij die vroeger een lasteraar, een vervolger en een smader was; maar mij is barmhartigheid bewezen, omdat ik het onwetend heb gedaan, in ongeloof; en de genade van onze Heer is meer dan overvloedig geweest met geloof en liefde, die in Christus Jezus is (...) Maar mij is daarom barmhartigheid bewezen, opdat Christus Jezus aan mij, de voornaamste [zondaar] al zijn lankmoedigheid bewees tot een voorbeeld voor hen die in Hem zouden geloven tot het eeuwige leven' (1Tm1:12-16).

Hoe bemoedigend ook, de bekendmaking van de Heer dat Hij zijn apostelen had gekozen, en niet zij Hem, zou echter ook kunnen worden gelezen als een waarschuwing, speciaal als we ons de eerdere aanmaning herinneren dat er van hen als ranken in de Wijnstok werd verwacht dat ze hun leven zouden afleggen voor hun vrienden. Een zelfstandige handelaar zou een kweker kunnen uitkiezen om op te treden als zijn druivenleverancier. Als hij de druiven had ontvangen, zou hij daarna vrij zijn om ze aan iedereen te verkopen of slechts enkelen daarvoor uit te kiezen; om ze met winst te verkopen of ze weg te geven; of om ze te verkopen noch weg

te geven maar ze zelf te houden om ze zelf op te eten. Maar als een druivenkweker iemand kiest als zijn knecht en hem opdraagt zijn druiven gratis uit te delen aan al degenen die de kweker zelf aanwijst, is de knecht niet vrij om met de druiven te doen wat hij wil, en zeker niet om ze voor zichzelf te houden. Hij moet zich houden aan de richtlijnen van de kweker die hem heeft gekozen en aangesteld. 'Als ik het evangelie verkondig,' zegt Paulus, 'strekt het mij niet tot roem, want de noodzaak is mij opgelegd; want wee mij, als ik het evangelie niet verkondig...!' (1Ko9:16). Hij deed slechts wat hem was opgedragen.

Dat ze door de Heer waren uitverkoren, zal de apostelen zeker met vertrouwen hebben vervuld; maar tegelijk werd hun geen werkelijk andere keus gelaten dan de hun door God gegeven functie van ranken in de Wijnstok te vervullen: om hun leven af te leggen en te functioneren als kanalen om de liefde en de lieflijkheid van God over te brengen naar hun medemensen. En dit punt werd onderstreept door de laatste grote uitspraak in de reeks: 'Dit gebied Ik u, dat u elkaar liefhebt.'

Wij van onze kant hebben misschien het gevoel dat wij, vergeleken bij de apostelen, het eigenlijk niet waard zijn te worden beschouwd als solide ranken van de Wijnstok; maar we kunnen er zeker van zijn dat wat oorspronkelijk werd gezegd tegen de apostelen, in de juiste verhouding van toepassing is op elk twijgje en takje van de Wijnstok. Iedere gelovige kan zeggen: 'Christus heeft zijn leven voor mij persoonlijk afgelegd.' Iedere gelovige wordt opgeroepen een vriend voor Christus te zijn door zijn geboden te bewaren; en Christus behandelt iedere gelovige als een vriend, door alles wat Hij van de Vader heeft gehoord aan hem toe te vertrouwen. Iedere gelovige is opzettelijk en persoonlijk door Christus gekozen om vrucht te dragen die blijft. Elke druiventros in de vorm van christelijke deugden en goede eigenschappen die zich heeft gevormd in het karakter van een gelovige, iedere persoon die tot geloof in Christus is gebracht door het zien van de kwaliteit van het leven van die

gelovige, iedere vrucht zal eeuwig blijven bestaan. De blijdschap erover zal nooit verdwijnen.

En let u eens op de royale manier waarop de Heer Zich uitdrukt: 'Ik heb u uitverkoren (...) dat u zou (...) vrucht dragen en dat *uw* vrucht zou blijven.' Uw vrucht! Brengen *wij* die dan voort? In één opzicht niet. Zonder Hem zouden we niets kunnen doen. Hij moest de middelen leveren. Hij moest ons onderhouden. Het was de Vader die de Landman was. Maar toch, als het resultaat tot stand is gekomen, noemt Hij het echt *onze* vrucht. Want onze persoonlijkheid wordt door dit proces niet tenietgedaan. We zijn niet maar onpersoonlijke ranken, lèidingen, kanalen, waardoor een of ander Almachtig Wezen zijn zegeningen laat stromen. We zijn persoonlijkheden die, hoewel verbonden met Christus, hun persoonlijkheid behouden. En ons verbonden zijn met Christus ontwikkelt onze persoonlijkheid zelfs. God die ons uitdacht en onze mogelijkheden kent, brengt ons tot volle ontwikkeling. Hoewel Christus er de bron van was, wordt de resulterende vrucht werkelijk *onze* vrucht genoemd. We zullen haar zien en ons eeuwig verblijden in de aanblik ervan.

En iedere gelovige heeft toestemming, ja, wordt zelfs aangemoedigd, om Christus' naam en gezag te gebruiken in zijn beden aan de Vader. Denk u eens in wat dat betekent. Het lijkt op het geval van een rijk man die een arme vriend van hem in een zaak zet, en omdat hij weet dat de arme man zelf nooit voldoende middelen zal hebben om de zaak gezond en bloeiend te houden, de arme man toestemming geeft om zijn naam te gebruiken als hij naar de bank gaat. Het effect zal zijn dat als de arme man naar de bank gaat en de naam van zijn rijke vriend noemt, de bank hem alle middelen die hij nodig heeft, zal geven. Stel u voor! Wij die eens opstandelingen waren, en nog vaak zondigen hoewel we nu verlost zijn, mogen de bank in de hemel binnegaan en met gebruikmaking van de naam van de Zoon van God Zelf, de Vader vragen om alle middelen die we nodig hebben, en de Vader zal de naam van zijn Zoon honoreren en ons geven waar we om vragen. Hoe zou Christus een betere vriend

voor ons kunnen zijn? We zouden ons inderdaad moeten schamen als we in reactie daarop ons niet als vrienden jegens Hém gedragen. En daarom eindigt Hij met de samenvatting van het belangrijkste gebod dat Hij ons oplegt, als we ons als vrienden van Hem willen gedragen: 'Dit gebied Ik u, dat u elkaar liefhebt' (15:17).

DE CURSUS: DEEL TWEE

B. De ontmaskering van de haat van de wereld

Overzicht

In ons laatste cursusdeel leerden we dat een essentieel onderdeel van ware heiligheid is ons getuigenis van en voor God in de wereld, in de eerste plaats door een leven dat de aangename vruchten van de Geest voortbrengt, zodat de mensen die met ons in aanraking komen, mogen smaken en zien dat de Heer die we vertegenwoordigen, goed is; en in de tweede plaats door het woord van ons gesproken getuigenis zowel privé als in het openbaar.

In het nu volgende cursusdeel zal onze Heer ons klaar maken voor onze taak door ons duidelijk te maken dat de wereld waarin en tegenover welke we moeten getuigen, gekenmerkt wordt door een fundamentele haat jegens God zowel als Christus.

Die haat bracht Jezus Zelf aan een kruis; maar Gods antwoord is niet dat Hij de wereld in de steek laat, laat staan haar vernietigt, maar dat Hij ons erin zendt om te getuigen van hoe God werkelijk is, opdat tenminste sommigen zich de ogen laten openen en verzoend mogen worden met God.

We kunnen niet echt een betere behandeling verwachten dan Jezus Zelf kreeg. Maar dit cursusdeel zal eindigen met Christus' aankondiging van de schitterende voorziening die Hij voor ons heeft getroffen. Er zal niet van ons worden verlangd dat we de zware last dragen van de eerste verantwoordelijkheid voor het getuigen voor Christus in de wereld. Die eerste last zal worden gedragen door de Heilige Geest die Jezus heeft gezonden van de Vader. Onze zeer eer-

volle, maar ondergeschikte rol is slechts die van zijn helpers en instrumenten te zijn bij zijn Goddelijk getuigenis van Christus.

Het verstaan van de haat van de wereld

Als de wereld u haat, weet dat zij Mij eerder dan u heeft gehaat. Als u van de wereld was, zou de wereld het hare liefhebben; maar omdat u niet van de wereld bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat de wereld u. Herinnert u het woord dat Ik tot u zei: Een slaaf is niet groter dan zijn heer. Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen; als zij mijn woord hebben bewaard, zullen zij ook het uwe bewaren. Maar dit alles zullen zij u doen om mijn naam, omdat zij Hem niet kennen die Mij heeft gezonden. (Jh15:18-21)*

Waarom zou iemand Jezus Christus haten? De Vorst van het Leven, de Koning van de Gerechtigheid en de Vrede, de Vriend van zondaars, de Brenger van Gods vergeving, de Auteur van de Bergrede - waarom zou iemand Hem zo haten dat hij Hem zou willen kruisigen? Dat de mensen tirannen als Hitler haten, is te begrijpen. Maar Jezus Christus?

Het idee dat de verantwoordelijke leiders van het volk op een dag zouden samenzweren om Hem te laten kruisigen, scheen Petrus en zijn medediscipelen, toen ze er voor het eerst over hoorden van Jezus Zelf, volkomen absurd toe. 'Dat moet U uit uw hoofd zetten, Heer,' zei Petrus, 'dat zal U geenszins gebeuren' (Mt16:22).

* Voor een inleidende definitie van de term 'wereld' zie p.70 en 71, en daarna p.255 en 256.

Maar het gebeurde wél; en de wereld die Jezus kruisigde, zou zijn discipelen beslist niet beter behandelen als Hij weg was. Als er dus van hen werd verlangd dat ze de wereld ingingen, en van en voor Christus zouden getuigen, moesten ze voorbereid worden om de haat van de wereld het hoofd te bieden. En dat betekende dat ze geholpen moesten worden om de ware oorzaak ervan te begrijpen; want als ze die begrepen, zouden ze mededogen krijgen, zoals dat van hun Meester, die bad voor hen die de spijkers sloegen door zijn handen en voeten: 'Vader, vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen.' En met het mededogen zou er een sterk verlangen komen om te getuigen van de waarheid over God en zijn Zoon, om die fatale onwetendheid zo mogelijk te verdrijven; en de bereidheid om ondertussen alle haat te verdragen.

Het zou nodig zijn dat de discipelen zich vier dingen herinnerden over de haat van de wereld jegens hen als ze ernee in aanraking kwamen:

- (1) *Die haat had een precedent:* 'Als de wereld u haat, weet dat zij Mij eerder dan u heeft gehaat' (15:18).
- (2) *Wat het is in Christus' volgelingen dat de haat van de wereld oproept:* '...omdat u niet van de wereld bent, maar Ik u uit de wereld heb uitverkoren, daarom haat de wereld u' (15:19).
- (3) *Christenen kunnen geen betere behandeling verwachten dan Christus:* 'Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen; als zij mijn Woord hebben bewaard, zullen zij ook het uwe bewaren' (15:20).
- (4) *De diepgewortelde, fundamentele oorzaak van de haat van de wereld:* 'Maar dit alles zullen zij u doen om mijn naam, omdat zij Hem niet kennen die Mij heeft gezonden' (15:21).

Het precedent

Het evangelie van onze Here Jezus Christus is schitterend; het biedt volle en volledige vergeving, de vrije gift van eeuwig leven, vrede met God, de dagelijkse omgang met Christus, verzekering van de hemel hierna, en nog veel meer ze-

gingen en heerlijk. Een pasbekeerde zal daarom vaak naar zijn vrienden snellen om hun erover te vertellen. Hij veronderstelt dat de enige reden dat ze tot dusver niet in Jezus hebben geloofd, is dat ze nooit echt hebben geweten wat behoudenis is. En hij denkt dat zijn vrienden, omdat het verstandige mensen zijn, er alleen maar over hoeven te horen en dan het evangelie dankbaar zullen aannemen. Als hij dan, zoals zo vaak gebeurt, wordt aangehoord met koude onverschilligheid of zelfs vijandigheid, wordt hij volkomen van zijn stuk gebracht. Hij kan niet begrijpen waarom hij niet wordt aanvaard; misschien gaat hij zich zelfs wel afvragen of hij het wel bij het juiste eind heeft. Als Jezus zijn apostelen er niet van tevoren voor had gewaarschuwd, zou het ook voor hen heel verwarrend zijn geweest om te ontdekken dat de geestelijke leiders van hun volk, de overpriesters en de Raad, zich gezamenlijk in bittere vijandschap tegenover hen en hun evangelie opstelden.

In zulke omstandigheden is het niet meer dan normaal als een pasbekeerde zich afvraagt: is er iets mis met mij? Dat zou natuurlijk heel goed mogelijk zijn. Soms kan het enthousiasme van een pasbekeerde hem minder tactvol maken, of zelfs lomp en onbeleefd, in zijn getuigenis naar anderen toe. En soms ondergraaft de slechte kwaliteit van het gedrag van langer bekeerden de geloofwaardigheid van het evangelie dat ze prediken ernstig. De afkeer van niet-gelovigen ten opzichte van gelovigen kan soms de schuld zijn van de gelovige. En dat onheilige mengsel van politiek en religie dat men christendom noemt, is vaak schuldig geweest aan zulke onchristelijke wreedheid en verdorvenheid dat de mensen het heel begrijpelijk en terecht haten.

Maar als dit allemaal in aanmerking is genomen, blijft er een afkeer over die een geheel andere oorzaak heeft. We kunnen dit onmiddellijk inzien als we eraan denken dat lang voordat de wereld christenen haatte, zij Jezus Christus Zelf haatte – en Hem meer dan hen. En met Jezus was er niets mis: geen onevenwichtig fanatisme, geen liefdeloze religiositeit, geen ongevoeligheid ten opzichte van de gevoelens

van anderen. Toch haatten ze Hem met venijn. Als we niet ongevoelig waren gemaakt door de allesdoordringende verdorvenheid van de wereld, dan zouden we het zeker als een uiterst vreemd verschijnsel beschouwen dat de meest recht-schappen Mens die ooit heeft geleefd, door zijn medemensen werd gekruisigd. Daarna hoeft het niet per se de schuld van zijn volgelingen te zijn als de wereld ook hen haat.

Wat roept in Christus' volgelingen de haat van de wereld op?

De afkeer van de wereld voor Christus' volgelingen komt in wezen voort uit een diepliggende strijdigheid van loyaliteiten. 'Als u van de wereld was,' zegt Christus, 'zou de wereld het hare liefhebben; maar omdat u niet van de wereld bent...' De wereld voelt dat laatste aan en neemt er aanstoot aan. Tot overmaat van ramp waren Christus' volgelingen oorspronkelijk net als iedereen 'van de wereld': ze hadden dezelfde onderliggende levenshouding, vooronderstellingen, waarden, ambities en doelstellingen als de wereld. Maar dat is nu anders geworden. Christus heeft hen uit de wereld uitverkoren. Ze hebben hun fundamentele loyaliteit overgebracht naar een ander koninkrijk, waartegen de wereld als basisprincipe van haar bestaan in opstand is. De wereld voelt aan, soms vaag en onbewust, soms heel bewust, dat een ware christen een soort deserteur is die is overgelopen naar de andere kant, naar Degene van Wie de wereld in haar hart voelt dat Hij de ultieme bedreiging voor haar is.

Enige noodzakelijke verklaringen en definities

Maar op dit punt moeten we even stoppen om uit te zoeken wat Christus bedoelt als Hij spreekt over 'de wereld'. Het is duidelijk dat Hij de uitdrukking gebruikt in een speciale betekenis; want wanneer Hij zegt 'de wereld heeft het hare lief', bedoelt Hij niet dat alle niet-christelijke mensen en volken elkaar liefhebben! Het is duidelijk dat dat niet het geval is! Kijkt u maar naar al de etnische en burgeroorlogen die er in vele delen van de wereld steeds woeden.

En als Hij zegt: 'Ik heb u uit de wereld uitverkoren, daarom haat de wereld u', bedoelt Hij niet dat elke niet-christen elke christen haat. Dat is niet waar, en dat wist Christus ook: Hij had geen vervolgingswaan; Hij verbeeldde Zich niet dat er haat was waar die niet bestond. Moeders, zo lezen we, vertrouwden Hem voldoende om hun kleine kinderen naar Hem toe te brengen, en Hij nam hen in zijn armen en zegende hen (Mk10:13-16). Hij was met ontferming bewogen over de menigten: Hij voelde voor hen als voor schapen die geen herder hebben, gaf hun te eten, genas hun zieken, zodat ze God verheerlijkten om Hem (Mt9:35-36; 15:30-32). Barmhartig jegens de gevallen en de zondigen, nam Hij hun uitnodigingen om te komen eten aan en ontving hen aan zijn eigen tafel, zo vaak zelfs dat zijn eigen godsdienstige tijdgenoten Hem ervan beschuldigden dat Hij een vriend van tollenaars en zondaars was (Lk15:1; 19:7). Zelfs nog in de laatste week voor zijn kruisiging, zo lezen we, luisterden de menigten van gewone mensen in Jeruzalem gretig naar Hem (anders dan de autoriteiten); en hoewel ze er uiteindelijk door de autoriteiten toe werden opgestoot om te schreeuwen om zijn dood, gaven op Pinksteren en later duizenden van hen Hem hun loyaliteit, geloof en liefde, en volgden Hem (Mk12:37; 15:11; Hd2:41; 4:4). Dus toen Christus tegen zijn apostelen zei: 'Wees niet verbaasd als de wereld je haat', bedoelde Hij beslist niet dat elke niet-christen elke christen zou haten.

Als dat duidelijk is, hoeven we slechts naar de wereld in het algemeen te kijken om te zien dat die overal doortrokken is van kwaad; en de Bijbel schrijft het in de grond allemaal toe aan de vervreemding van de mensheid van God. Daarom zou het op dit punt nuttig zijn, ons te herinneren wat we leerden over de vervreemding van de mensheid van God toen onze Heer Judas ontmaskerde. Het begon in de Hof van Eden, waar de satan, die de overste van deze wereld is geworden (Jh12:31; 14:30; 16:11), Adam en Eva wijsmaakte dat God tegen hen was, en dat de manier om van het leven te genieten was, in opstand te komen tegen God en zijn

Woord en alle goede dingen van het leven onafhankelijk van God te grijpen en ervan te genieten. Ze vielen voor Satans leugen, en het resulterende zondebesef en hun slechte geweten maakten dat ze dachten dat God nu zeker tegen hen moest zijn. Ze liepen weg en probeerden zich te verbergen voor God, die nu de grote bedreiging voor hen was geworden (zie Gn3).

De mensen proberen nog steeds weg te lopen voor God en zich voor Hem te verbergen, hoewel ze dat nu natuurlijk op minder primitieve manieren doen. Velen zoeken hun toevlucht bij de wetenschap, waarvan ze graag geloven dat die heeft bewezen dat er geen God is buiten ons heelal, of dat die, zo Hij er zou zijn, niet kan binnenkomen in het heelal en Zich met de dingen erin bemoeien. De wetenschap heeft dat natuurlijk absoluut niet bewezen.

Velen schijnen te denken dat God, als ze Hem gewoon negéren, wel weg zal gaan. Een zeer zelfmisleidende methode van het menselijk hart is een religie aan te nemen, en zo, in de hoop God daardoor tevreden te stellen, zijn misnoegen af te kopen en misschien een plaats in zijn hemel te verdienen. Maar deze denkwijze bestendigt op een subtiele manier de onderliggende, verkeerde houding van onafhankelijkheid van God.

Stel u voor dat een buurman van me een volkstuin heeft en een heleboel aardappels heeft geteeld. Stel u verder voor dat ik hevige ruzie met hem heb gehad. Toch zou het kunnen dat hij me aardappels wil verkopen als ik er genoeg voor betaal. Maar als ik failliet ben en er hopeloos afhankelijk van ben dat hij me de aardappels gééft, omdat ik ze zo verschrikkelijk hard nodig heb, dan kan ik mijn onafhankelijkheid niet handhaven. Ik moet me beroepen op zijn genade en me met hem verzoenen voordat ik kan verwachten dat hij me iets geeft.

Zo staat het ook tussen de mens en God. God roept de mensen op om hun onjuiste, onafhankelijke houding op te geven, hun moreel en geestelijk bankroet te erkennen, zich te beroepen op zijn genade, met Hem te worden verzoend, en

vergeving en eeuwig leven van Hem te krijgen als geschenk. Maar zolang mensen uit trots of onwetendheid hun onafhankelijkheid van God proberen te handhaven, duurt de vervreemding voort en schijnt God hun een bedreiging toe. Ze moeten Hem niet, laat staan dat ze Hem liefhebben. En als ze een echte christen ontmoeten die op geschikte momenten per se over Jezus wil praten, en blijkbaar geheel opgaat in God en Christus, en hun aanspraken op de wereld beklemt, moeten ze hem ook niet zo bijzonder, want hij maakt dat ze zich slecht op hun gemak voelen. Ontwikkeld tot in het extreme zal deze afkeer regeringen ertoe brengen te proberen het hele denkbeeld van God uit de maatschappij uit te roeien door middel van wetten.

Christenen kunnen dezelfde behandeling verwachten als Christus kreeg

‘Herinnert u het woord dat Ik tot u zei,’ zei Christus. ‘Een slaaf is niet groter dan zijn heer. Als zij Mij hebben vervolgd, zullen zij ook u vervolgen.’ Christus was heel eerlijk tegen zijn discipelen. Hij heeft nooit gedaan alsof discipelschap kosteloos is. Hij vroeg om trouw, desnoods ten koste van het leven; en duizenden gelovigen hebben die prijs betaald ter wille van Hem.

Aan de andere kant, voegde Christus eraan toe – en hier zien we het evenwicht in zijn gedachtegang – ‘Als zij mijn woord hebben bewaard, zullen zij ook het uwe bewaren.’ En natuurlijk waren er velen geweest tijdens de aardse bediening van onze Heer, die zijn woord hadden geloofd, wier geloof hen had behouden en die waren heengegaan in vrede. En zo zouden er na Pinksteren eveneens steeds groter wordende menigten zijn die het woord van Christus’ discipelen zouden geloven – en het zouden geloven omdat het feitelijk het woord van Christus was.

Ware heiligheid vereist daarom dat we nuchter en realistisch rekening houden met de vijandschap van de wereld; maar het is niet nodig dat we paranoïde pessimisten worden. Ontelbare miljoenen zullen het evangelie nog geloven.

De diepgewortelde, fundamentele oorzaak van de haat van de wereld

En nu legt Christus de vinger bij de diepliggende oorzaak die ten grondslag ligt aan de haat van de wereld; en als we onszelf toestaan erover na te denken, zal die oorzaak ons zeker brengen tot mededogen.

‘De wereld zal jullie haten en vervolgen,’ zegt Christus, ‘om mijn naam.’ Dat werd al meteen na Pinksteren duidelijk. De Joodse Raad beval de apostelen al heel gauw ‘in het geheel niet te spreken of te leren in de naam van Jezus’; en toen ze er toch mee doorgingen, herinnerde de Raad hen eraan: ‘Wij hebben u ernstig bevolen niet te leren in deze naam’, en ze zetten de herinnering kracht bij met een geseling.

De apostel Paulus zette voor koning Agrippa uiteen waarom hij vóór zijn bekering de christenen zo zwaar had vervolgd, en merkte op: ‘Ik meende dan bij mijzelf, dat ik tegen de naam van Jezus de Nazoreeër veel vijandigs moest doen.’ En ook vandaag nog, als christenen de claim van Christus citeren: ‘Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader dan door Mij’ (Jh14:6) en als ze nadrukkelijk beweren, zoals de apostelen dat deden, dat ‘onder de hemel geen andere naam onder mensen is gegeven waardoor wij behouden moeten worden’, dan roepen de exclusieve claims van Christus het ongenoegen op niet alleen van atheïsten, maar ook van godsdienstige mensen (zie Hd4:18; 5:28; 26:9; 4:12).

Maar Christus’ diagnose ging nog dieper: ‘Dit alles zullen zij u doen om mijn naam, omdat zij Hem niet kennen die Mij heeft gezonden.’ En dat gold, zoals we al hebben gezegd, niet alleen voor heidenen en atheïsten, maar ook voor vele godsdienstige mensen. Saulus van Tarsus, die de apostel Paulus werd, is opnieuw een toepasselijk voorbeeld. Zoals velen van zijn mede-Joden was hij buitengewoon godsdienstig en dacht dat hij veel beter dan de heidenen om hem heen wist hoe God werkelijk was. Maar toen God naar de aarde kwam in de Persoon van Jezus, herkende Saulus van Tarsus God niet alleen niet, maar Hij vervolgde Hem zelfs; en

bekende later dat hij dat in pure onwetendheid had gedaan (1Tm1:13).

Zou er iets aangrijpender zijn? Het bewoog de sterke Zoon van God tot tranen. Toen Hij Jeruzalem naderde en de stad zag liggen, weende Hij over haar en zei: 'Och, mocht op deze uw dag ook u erkennen wat tot uw vrede dient. Nu is het echter verborgen voor uw ogen (...) u hebt de tijd waarin naar u werd omgezien, niet erkend' (Lk19:41,44).

En ook vandaag nog, als wij als Christus' discipelen uitgaan om de wereld onze geliefde Verlosser aan te bieden, en we dezelfde onwetende vijandschap tegenkomen, moet dat onze ogen vullen met tranen van mededogen.

Gods schitterende antwoord op de vijandigheid van de wereld

Als Ik niet was gekomen en tot hen had gesproken, hadden zij geen zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde. Wie Mij haat, haat ook mijn Vader. Als Ik niet de werken onder hen had gedaan die niemand anders heeft gedaan, hadden zij geen zonde; maar nu hebben zij zowel gezien als gehaat zowel Mij als mijn Vader. Maar liet woord moet worden vervuld dat in hun wet geschreven staat: 'Zij hebben Mij zonder oorzaak gehaat.' Maar wanneer de Voorspraak is gekomen, die Ik u zal zenden van de Vader, de Geest van de waarheid die van de Vader uitgaat, zal Die van Mij getuigen. En u zult ook getuigen, omdat u van het begin af bij Mij bent. (Jh15:22-27)

Nu zullen we Gods antwoord horen op de haat, verwerping en kruisiging van zijn Zoon. Maar om dat antwoord in al zijn schitterende heerlijkheid te zien, zullen we de Here Jezus ons eerst zijn beoordeling van de schuld van zijn tijdgenoten moeten laten geven.

In onze laatste les leerden we dat de verwerping van Jezus door de wereld haar oorsprong had in het niet kennen van God die Hem zond. Maar er zijn twee soorten onwetendheid: de ene is een schuldige onwetendheid en de andere niet. In de Middeleeuwen bijvoorbeeld wisten de mensen die in Europa en Azië woonden, absoluut niets van het bestaan van Australië. Ze konden het niet helpen dat ze dat niet wisten. Niemand had het ooit gezien; er was nooit iemand uit Australië gekomen om hun ervan te vertellen. Er

kon hun niet terecht worden verweten dat ze niets wisten van, of niet geloofden in het bestaan van Australië. Het zou natuurlijk iets heel anders zijn geweest als iemand die in de negentiende eeuw in St. Petersburg woonde, geweigerd had te geloven in het bestaan van Frankrijk. Onwetendheid daarover, in weerwil van al het beschikbare bewijs, zou eigenzinnig en laakbaar zijn geweest.

Maar hoe staat het dan met Christus' tijdgenoten in Israël? Volgens Christus vond hun verwerping van Hem, zoals Hij ons in de vorige les zei, haar oorsprong in het feit dat ze de Vader die Hem gezonden had, niet kenden. Maar de vraag is: hadden ze de Vader kunnen kennen als ze gewild hadden? En het antwoord is: ja, zeer zeker hadden ze Hem kunnen kennen. Ze hadden niet in onwetendheid hoeven blijven; hun onwetendheid was laakbaar.

Dus doet onze Heer nu drie ernstige uitspraken over de laakbaarheid van de haat van zijn tijdgenoten jegens Hemzelf zowel als de Vader. En daarna kondigt Hij in een vierde uitspraak aan hoe schitterend God zal reageren op die laakbare onwetendheid, haat en vijandschap. Hij zal hen niet van de aardbodem wegvagen; Hij zal hun nog een andere Goddelijke Persoon zenden, de Heilige Geest van God, om tot hen te getuigen van Christus en hen zo mogelijk zelfs te brengen tot berouw, geloof, verzoening met God, en vergeving.

- (1) *De verwerping van Christus' woorden door de wereld:* 'Als Ik niet was gekomen en tot hen had gesproken, hadden zij geen zonde; maar nu hebben zij geen voorwendsel voor hun zonde. Wie Mij haat, haat ook mijn Vader' (15:22-23).
- (2) *De verwerping van Christus' werken door de wereld:* 'Als Ik niet de werken onder hen had gedaan die niemand anders heeft gedaan, hadden zij geen zonde; maar nu hebben zij zowel gezien als gehaat zowel Mij als mijn Vader' (15:24).
- (3) *De vooraf gegeven waarschuwing in het Oude Testament:* verschillende Psalmen hadden het volk Israël vooraf gewaarschuwd dat als de Messias zou komen, zij Hem zouden haten (15:25).

(4) *Gods antwoord op de haat van de wereld*: de zending van de Geest van de waarheid om te getuigen van Christus (15:26-27).

De verklaringen 1 en 2 hangen nauw met elkaar samen; laten we die daarom in hun samenhang overdenken.

Laakbare onwetendheid

Eerst iets over het taalgebruik. In de verzen 22 en 24 gebruikt Christus tweemaal de (Griekse) zinsnede: '...hadden ze geen zonde.' Hij bedoelt daarmee natuurlijk niet dat als Hij niet was gekomen en had gesproken en wonderen gedaan, zijn tijdgenoten volledig deugdzaam en zondeloos zouden zijn geweest. In die zin waren ze even zondig in algemeen opzicht als ieder ander. De uitdrukking 'zonde hebben' betekent laakbaar, strafbaar zijn. Als iemand die geen reukzin heeft, een kamer vol gasdampen binnenkwam en zonder dat te weten een lucifer aanstak en de kamer opblies, zou je hem dat niet terecht kunnen verwijten: hij zou 'geen zonde hebben'. Als hij daarentegen, terwijl hij wist dat de kamer vol gasdampen was, er opzettelijk een brandende lucifer inwierp, dan zou hij 'zonde hebben'.

In de tweede plaats een basisprincipe van geweldig groot belang. In deze verzen zegt Jezus ons dat in het laatste oordeel – waarin Hij de Rechter zal zijn (Jh5:22-23) – de mensen aansprakelijk zullen worden gesteld voor wat ze hebben gedaan met het licht, het bewijs, de informatie over God en Christus die ze in feite hadden, of hadden kunnen hebben als ze ernaar hadden gezocht. Ze zullen niet aansprakelijk zijn voor het licht dat ze niet hadden en onmogelijk hadden kunnen hebben. Alle mensen hebben enig licht, want God heeft zijn heelal en onze aarde vervuld met zaken die naar Hem verwijzen, met de bedoeling dat de mensen deze aanwijzingen volgen en Hem zoeken. Sommige mensen doen dat, maar velen nemen de moeite niet, of negéren ze zelfs opzettelijk (Hd14:13-17; 17:26-28; Rm1:18-32; 2:14-16). Daarvoor zullen ze zich hebben te verantwoorden.

Maar zij die nooit van Jezus hebben gehoord, kunnen en zullen niet schuldig worden verklaard omdat ze niet in Jezus hebben geloofd (hoewel wél om veel andere dingen). Christus' tijdgenoten in Israël daarentegen hadden zijn duidelijk van God komende woorden gehoord, woorden die spraken van het hart, de gerechtigheid en de liefde van God. Ze hadden zijn ongeëvenaarde wonderen gezien die hen hadden geconfronteerd met onmiskenbare tekenen van zijn Goddelijke macht, en die tegelijkertijd praktische illustraties hadden gegeven van zijn vermogen om te voorzien in de behoeften van de mens op het hoogste geestelijke niveau.

Ze hadden Christus dus gezien, en door het zien van Hem was de Vader hun volmaakt getoond. Maar met open ogen hadden ze aan Beiden aanstoot genomen en Hen verworpen. Natuurlijk zouden velen van hen hebben beweerd dat het alleen Jezus was die ze verwierpen. Ze geloofden nog steeds in God. Maar dat was onmogelijk: Jezus was de Vleesgeworden God. Wie Mij haat, haat ook mijn Vader, zegt Jezus.

Een waarschuwing uit het Oude Testament

Als gevolg van de komst, de prediking en de wonderen van Christus hadden zij, het volk Israël, geen excuus voor hun niet kennen van God en hun verwerping van Christus. En er was nog een andere reden die maakte dat ze geen excuus hadden. Hun eerste en grootste koning, David, was niet alleen een dichter maar ook een profeet, die in een aantal Psalmen de volgende geslachten van Israël waarschuwde dat als zijn grote Zoon, de Messias, zou komen, het volk Hem zonder oorzaak zou haten (zie Ps35:19; 69:5; 109:5). Toen daarom Jezus' tijdgenoten bemerkten dat ze Hem haatden zijn claim dat Hij de Messias was, verwierpen, zou die waarschuwing hen tot bezinning en tot nadenken hebben moeten brengen. Maar hoe goed ze ook thuis waren in het Oude Testament, de leiders van het volk waren Jezus zo vijandig gezind en zo vastbesloten om te bewijzen dat Hij niet de Messias was, dat ze niet dachten aan deze oudtestamen-

tische voorzeggingen en Hem kruisigden (en daarmee ongewild dus bewezen dat Hij de Messias was). Daarmee maakten ze de schuld van hun verwerping nog groter.

Gods antwoord op de haat van de wereld

Wat zou God nu doen in antwoord op deze halsstarrige, schuldige haat jegens Hemzelf en zijn Zoon? Hen op staande voet overleveren aan de afschuwelijke consequenties van hun onvergeeflijke vijandigheid?

Nee, zeker niet! Zo is God niet! Hij wilde niet dat er iemand verloren ging, maar dat allen zouden worden gered en tot kennis van de waarheid zouden komen. Daarom zou God nog weer een poging doen om zijn nu openlijk verklaarde vijanden te redden. Hij zou de Geest van de waarheid sturen om tot hen te getuigen dat Jezus zijn Zoon was, en hun door God aangewezen Verlosser, nog steeds bereid hen te redden als ze slechts berouw zouden hebben.

Wat de Heilige Geest kon doen om nog meer dan Jezus tot dan toe had gedaan om hun harten te bereiken, zullen we in het volgende cursusdeel leren. Maar ondertussen moeten we aandacht besteden aan twee belangrijke zaken.

In de eerste plaats zei Christus: 'Wanneer de Voorspraak is gekomen, (...) zal Die van Mij getuigen. En u zult ook getuigen, omdat u van het begin af bij Mij bent.' Deze belofte gold in de eerste plaats voor de apostelen, zoals we kunnen afleiden uit het feit dat hun unieke gezag om de officiële getuigen van Christus te zijn, hierin gelegen was dat ze 'van het begin af' bij Hem waren geweest. Later bleken ze volgens Handelingen 1:21-22 een helder besef te hebben van hun unieke gezag als apostelen, want toen ze zich ertoe zetten een andere apostel te kiezen in de plaats van Judas Iskariot, bepaalden ze dat hij als absoluut noodzakelijke kwalificatie moest hebben dat hij één van de mannen was 'die met ons samen kwamen al de tijd dat de Here Jezus onder ons inging en uitging, te beginnen bij de doop van Johannes tot op de dag dat Hij van ons werd opgenomen', om 'getuigen van zijn opstanding te worden'. Geen enkel individu en

geen enkel concilie heeft in de na-apostolische eeuwen ooit hetzelfde funderende en bindende gezag gehad als de oorspronkelijke apostelen.

Maar dat gezegd zijnde, is de belofte in haar secundaire betekenis van toepassing op al Christus' discipelen van alle eeuwen. Aan elk van hen is de overweldigende eer geschonken om getuigen van Christus te mogen zijn.

En het tweede waaraan we op dit punt aandacht moeten besteden, is dat weer dat verrukkelijke patroon terugkomt dat elke les over heiligheid van onze Heer tot nu toe heeft gekenmerkt.

In hoofdstuk 13 begon de Heer niet met te zeggen: 'De wereld is smerig; probeer je best te doen om jezelf rein te maken', maar Hij kondigde eerst de geweldige voorzieningen aan die Hij voor hun reiniging had getroffen, namelijk het totale bad van de wedergeboorte en het voortdurende wassen van de voeten.

Zo zei Hij aan het begin van hoofdstuk 14 ook niet: 'Probeer me van dichtbij te volgen, zodat je zult zijn waar Ik ook ben' - hoewel een discipel natuurlijk de verantwoordelijkheid heeft de Heer van zo dichtbij mogelijk te volgen. Nee, de Heer begon met de bekendmaking van de voorzieningen die Hij trof voor de discipelen: 'Ik ga heen om u plaats te bereiden. En als Ik ben heengegaan (...) kom Ik weer en zal u tot Mij nemen, opdat ook u zult zijn waar Ik ben' (14:2,3).

En ook in hoofdstuk 15 begon Hij, zoals we kortgeleden hebben opgemerkt, niet met te zeggen: 'Israël in zijn geheel heeft gefaald in zijn rol van de wijnstok die God in de aarde plantte. Proberen jullie het nu beter te doen.' Nee, eerst kondigde Hij de schitterende maatregel aan die God voor ons heeft getroffen opdat we vrucht zullen dragen tot zijn welbehagen: 'Ik ben,' zei Christus, 'de ware Wijnstok en mijn Vader is de landman.'

Dus zegt Hij hier, aan het begin van de nu volgende les, niet: 'De wereld staat vijandig tegenover God, maar jullie moeten uitgaan en proberen te getuigen voor Mij en mijn Vader.' Allereerst kondigt Hij de geweldige voorziening aan

die Hij heeft getroffen ten behoeve van het getuigenis voor Hem in de wereld. Die voorziening is niets minder dan de komst van de Heilige Geest. 'Wanneer de Voorspraak is gekomen,' zegt Christus, 'zal Die van Mij getuigen.' Iedere gelovige heeft natuurlijk de verantwoordelijkheid om, al naar zijn of haar gave, te getuigen voor de Heer, net zoals de apostelen: 'U zult ook getuigen.' Maar we zouden de juiste verhoudingen uit het oog verliezen als we dachten dat de hoofdverantwoordelijkheid voor het getuigen bij ons lag. De eerste verantwoordelijkheid voor het getuigenis voor Christus in de wereld ligt niet bij ons als individuen, noch bij de Kerk als geheel, maar bij de Heilige Geest. Hij is het die het zwaarste en belangrijkste deel van de last draagt. Zelfs de apostelen waren slechts hulpdienaren, en hoeveel ondergeschikter zijn wij niet? Als we dit heerlijke feit tot ons laten doordringen, zullen we worden bevrijd van overbelasting en overspanning in de loop van onze dienst voor de Heer, en zullen we ontdekken dat onze kracht voortdurend wordt vernieuwd als we leren steunen op de almachtige Geest van God.

Het is trouwens bemoedigend en versterkend om van tijd tot tijd terug te zien en te ontdekken hoe effectief de Heilige Geest is geweest in zijn getuigenis naar de wereld. Ondanks bergenhoge zeeën van tegenstand die door alle eeuwen heen zijn blijven aanrollen, wordt het evangelie heden ten dage meer dan ooit in de laatste twintig eeuwen gepredikt over de hele wereld. Sterker nog, miljoenen meer mensen horen momenteel het evangelie dan men een eeuw geleden ooit had kunnen dromen; en muren die vijandige regeringen om hun landen heen hebben gebouwd, in een poging het christelijk geloof uit te roeien en te verhinderen dat het evangelie hun burgers bereikte, zijn neergestort. We mogen daarom alle vertrouwen hebben in de kracht en wijsheid, de tactiek, de strategie en de effectiviteit van de opperleiding van de Heilige Geest in de campagne van het getuigenis voor Christus in de wereld. En in dat vertrouwen mogen we verdergaan met ons eigen getuigenis voor de Heer.

C. Het geheim van
een heilig, doeltreffend
getuigenis,
onwankelbare vreugde,
ontembare moed en
uiteindelijke overwinning

Overzicht

In het laatste cursusdeel leerden we dat de hoofdverantwoordelijkheid voor het getuigenis voor Christus in de wereld bij de Heilige Geest zou liggen. Alle gelovigen zouden echter hun aandeel in dit getuigenis hebben, daar het de gelovigen waren naar wie de Heilige Geest zou worden gezonden, die grotendeels door hen heen zijn getuigenis zou uitvoeren.

In dit deel zal ons worden geleerd dat de sleutel tot effectiviteit van dat getuigenis is het 'heengaan' van Christus - dat wil zeggen zijn dood, opstanding en hemelvaart - daar zijn 'heengaan' de komst van de Heilige Geest mogelijk maakte, eerst voor de wereld en dan voor de Kerk.

Daarna zullen we worden uitgenodigd om na te denken over de verschijningen van de Heer aan zijn discipelen na zijn opstanding, die voor hen - en door hen voor ons - een bron van onwankelbare vreugde werden.

Als de cursus ten einde loopt, zullen we Christus zijn leerlingen horen examineren om te zien of ze het fundamentele feit waarvan alles wat Hij hun heeft geleerd, afhangt, werkelijk hebben begrepen; en dan zal Hij hun ten slotte, ondanks al hun zwakheden, verzekeren van de uiteindelijke triomf als Hij zijn overwinning met hen deelt.

Het getuigenis van de Heilige Geest: het overtuigen van de wereld

Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u niet ten val komt. Zij zullen u uit de synagoge bannen; ja, het uur komt, dat ieder die u doodt, zal menen God een dienst te bewijzen. En dit zullen zij u doen, omdat zij de Vader niet hebben gekend noch Mij. Maar deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat wanneer hun uur gekomen is, u zich zult herinneren dat Ik ze u heb gezegd; maar deze dingen heb Ik u niet van het begin af gezegd, omdat Ik bij u was. Maar nu ga Ik heen naar Hem die Mij heeft gezonden, en niemand van u vraagt Mij: Waar gaat U heen? Maar omdat Ik deze dingen tot u heb gesproken, heeft de droefheid uw hart vervuld. Maar Ik zeg u de waarheid: het is nuttig voor u dat Ik wegga; want als Ik niet wegga, zal de Voorspraak niet tot u komen; maar als Ik heenga, zal Ik Hem tot u zenden. En als Die is gekomen, zal Hij de wereld overtuigen van zonde en van gerechtigheid en van oordeel; van zonde, omdat zij in Mij niet geloven; en van gerechtigheid, omdat Ik naar de Vader heenga en u Mij niet meer aanschouwt; en van oordeel, omdat de overste van deze wereld is geoordeeld. (Jh16:1-11)

Gedegenererde godsdienst

Het laatste cursusdeel begon erg somber met de waarschuwing van onze Heer aan zijn apostelen voor de vijandigheid die ze zouden ondervinden van de wereld als ze eenmaal met hun getuigenis voor Hem begonnen. Maar hoewel het in somberheid begon, het eindigde met een schitterende doorbraak van zonneschijn: de belofte van Christus de Heilige

Geest van de Waarheid naar hen toe te sturen van de Vader, om het eerste gewicht van de verantwoordelijkheid te dragen als ze het wereldwijde getuigenis voor Christus gingen uitvoeren.

Nu we aan het laatste cursusdeel aan de school van Christus gaan beginnen, wordt er opnieuw een sombere noot aangeroerd doordat Christus weer gaat spreken over de vijandigheid van de wereld. Maar dit keer concentreert Hij Zich op één speciale richting van waaruit de vijandigheid zal komen: de eigen Joods-nationale godsdienst van de apostelen. Dit maken de bewoordingen die worden gebruikt om de vervolging te beschrijven, duidelijk: 'Zij zullen u uit de synagoge bannen (...) ieder die u doodt, zal menen God een dienst te bewijzen.' Als voorbeeld hiervan kunnen we opnieuw Saulus van Tarsus aanvoeren (Hd7:50-60; 9:1-9); en we kunnen niet twijfelen aan zijn oprechtheid: hij dacht werkelijk dat hij God behaagde door de christenen te vervolgen. Wat kan de godsdienst toch een treurige en slechte zaak worden; en niet alleen primitieve heidense godsdiensten met hun bijgeloof en wreedheden, maar zelfs hoogstaande monotheïstische godsdiensten. Het was een smartelijke tragedie dat in de tijd van Jezus de leiders van de door God ingestelde godsdienst, doordat ze God niet persoonlijk kenden, hun godsdienst zozeer hadden verdraaid dat ze die gebruikten om de moord op Gods Zoon te rechtvaardigen. De prestaties van de christenheid, laten we dat er onmiddellijk bij zeggen, zijn nog veel erger. Bewerend Jezus te volgen, heeft de christenheid dikwijls zijn verbod om geweld te gebruiken genegeerd, en mensen vervolgd, ter dood gebracht en afgeslacht, vele duizenden meer dan Israël ooit deed. Het is niet alleen maar in het bordeel, of het dranklokaal, of het atheïstische broeiest en dat soort plaatsen meer dat mensen hun vervreemding van hun Schepper laten zien. De godsdienst zelf kan een subtiele vorm van opstand tegen God zijn. In elk geval kan godsdienst op zichzelf niemand behouden. Als deel van de wereld ligt hij onder het oordeel van God. Alleen de levende God en zijn Zoon Jezus Christus kunnen behouden.

Maar waarom kwam Christus op dit speciale moment terug op dit sombere onderwerp? Laat het Hem Zelf uitleggen (16:4). In de eerste plaats om hen vooruit te waarschuwen, zodat ze, als de vervolging ontstond, zich zouden herinneren dat Hij had gezegd dat dat zou gebeuren, en zodat hun vertrouwen in Hem zou worden versterkt en niet aan het wankelen gebracht. In de tweede plaats was het niet nodig geweest hun dit eerder te vertellen, omdat Hij bij hen was en iedere vijandigheid die ze waren tegengekomen, met hen had gedeeld. Maar nu ging Hij weg; en als Hij hun niet vooruit vertelde van de vervolging die zou uitbreken na zijn vertrek, zouden ze misschien denken dat Hij hen had verlaten net nu ze Hem het meeste nodig hadden, omdat Hij de moeilijkheden niet had voorzien.

Maar als Hij dan wist dat er vervolging zou uitbreken nadat Hij was weggegaan, waarom bleef Hij er dan toch bij dat Hij weg moest gaan? Het moet de apostelen allemaal zo vreemd en verontrustend in de oren geklonken hebben terwijl ze daar zo langzaam voortliepen langs de donkere, vijandige straten en paden van Jeruzalem in de richting van de schaduwen van de Hof van Gethsémané.

Waarom Christus moest heengaan

Waarom moest Christus dan heengaan? Als het getuigenis naar de wereld toe de belangrijkste taak was die voor hen lag, zou het toch veel beter zijn als Hij bleef en dat getuigenis Zelf aflegde? Hoe was het te begrijpen dat Hij tegen zijn discipelen zei: 'Het is nuttig voor u dat Ik wegga', en eraan toevoegde: '...want als Ik niet wegga, zal de Voorspraak niet tot u komen' (16:7)?

We hebben deze vragen al eerder behandeld in een andere samenhang, want ze kwamen op in Deel Eén B van de cursus (zie hfst.9). Maar we moeten ons ervan verzekeren dat we begrijpen wat de Heer bedoelde met 'weggaan': We moeten niet doen als de discipelen. Die waren zo vervuld van verdriet bij de aankondiging dat geen van hen eraan dacht Hem meer in bijzonderheden te vragen waar Hij heen-

ging (16:5-6). Zeker, Petrus had Hem eerder gevraagd (13:36-37) waar Hij naartoe ging; maar zijn volgende opmerking: 'Waarom kan ik U niet niet volgen? Mijn leven zal ik voor U afleggen' schijnt aan te tonen dat voor hem 'heengaan' eenvoudig betekende 'zijn dood tegemoet gaan'. Nu stond onze Heer zeker op het punt te sterven; maar sterven was niet het doel van zijn heengaan. Hij ging heen naar de Vader (16:10), en dat zou niet alleen zijn sterven, maar ook zijn lichamelijke opstanding, zijn hemelvaart en zijn verheerlijking met zich meebrengen.

En nu gaan we misschien het verband begrijpen van Christus' heengaan met het probleem dat zojuist in de samenhang van onze tekst is genoemd: de vijandigheid tegenover Jezus en zijn discipelen van de kant van hun Joodse tijdgenoten. Als de Heilige Geest kwam om te getuigen tot mensen zoals zij, hoe zou Hij dat dan doen? Wat zou Hij zeggen? Jezus had tijdens zijn leven op aarde vele leerredes uitgesproken en buitengewone wonderen verricht. Desondanks waren ze nog steeds ongelovigen. Als men het hun had gevraagd, zouden ze hebben gezegd dat ze in God geloofden; het was alleen Jezus in Wie ze niet geloofden. In zekere zin was het natuurlijk waar dat ze in God geloofden: ze geloofden dat God bestond, dat Hij de Heilige en de Almachtige was. Ze beroemden zich erop dat ze wisten dat er maar één ware God bestaat; het veelgodendom van de heidenen was voor hen onzinnig en een gruwel. Ze geloofden ook dat God hun volk Israël had uitverkoren om een speciale rol te spelen in de geschiedenis, en Zich aan hen had geopenbaard door middel van de oudtestamentische profeten.

Maar in een ander opzicht, feitelijk het allerbelangrijkste, geloofden ze niet in God! In feite waren ze volstrekt ongelovigen. Want Jezus Christus was God in menselijke gedaante, de God die Zich aan hen had bekendgemaakt als de IK Ben (Ex3; zie verder p.248-249,267). Door Hem niet te herkennen, herkenden ze God niet: 'Zij hebben de Vader niet gekend noch Mij,' zegt Christus (16:3). En door niet te geloven in Jezus, toonden ze aan dat ze niet in God geloofden.

Een door God gegeven voorbeeld

Als voorbeeld kunnen we nogmaals de apostel nemen wiens bekeringservaring expliciet in de Schrift een voorbeeld wordt genoemd 'voor hen die in Hem [Jezus Christus] zouden geloven tot het eeuwige leven' (1Tm1:16). In de tijd voor zijn bekering geloofde Saulus van Tarsus in God; hij was ijverig in het houden van Gods wet, en nauwgezet in het naleven van de godsdienstige voorschriften; dit alles in de hoop bij God goedkeuring te verdienen. Maar in de allerbelangrijkste betekenis was hij geen gelovige. Zijn vervolging van de in Jezus mensgeworden God bewees dat. En na zijn bekering beleed hij: 'Mij is barmhartigheid bewezen, omdat ik het [nl. het vervolgen van Jezus en zijn volgelingen] onwetend heb gedaan, in ongelooft' (1Tm1:13). Bovendien benadrukt hij later in zijn leven, als hij schrijft over Gods strategie voor de bekering van geheel Israël, dat voordat God genadig kan zijn en hen behouden, Hij hen ertoe moet brengen te ontdekken en belijden dat ze tot dan ongelovigen zijn geweest (Rm11:30-32).^{*} Deze les mag ons niet-Joden niet ontgaan. Het is mogelijk om in één opzicht oprecht in God te geloven, en toch in de betekenis van 'gerechtvaardigd door het geloof' in het geheel géén gelovige te zijn.

Maar laten we terugkeren naar onze context. We mogen onszelf twee vragen stellen:

- (1) Als Jezus, na een leven van prediken en het doen van wonderen, de Joden er niet van had overtuigd dat Hij de Zoon van God was, wat kon de Heilige Geest dan nog meer zeggen of doen om hen daarvan te overtuigen?
- (2) Het was een eerste vereiste voor hun behoud dat ze ertoe moesten worden gebracht te beseffen en te belijden dat

^{*} Het Griekse werkwoord dat in deze verzen wordt gebruikt, wordt vaak vertaald met 'ongehoorzaam zijn'. In het Nieuwe Testament betekent het zonder uitzondering overal 'ongehoorzaam zijn aan het evangelie', dat wil zeggen 'weloverwogen weigeren om in God, Christus en het evangelie te geloven'. Zie bijvoorbeeld Hd14:2.

hun ongelof in Jezus ongelof in God was, en dat dat een afschuwelijke zonde was. Ze moesten ook erkennen dat ze daarom zondaars waren, even slecht als iedere heiden, en nu geen hoop hadden de behoudenis te verdienen door hun inspanningen om Gods wet te houden, maar moesten worden gered uitsluitend door geloof in God en zijn barmhartigheid. Wat kon de Heilige Geest dan doen om hen tot een zo radicaal berouw en geloof te brengen?

Het antwoord op deze vragen luidt als volgt. De Heilige Geest zou bekend kunnen maken – en door zijn aanwezigheid en kracht aantonen – dat dezelfde Jezus die zij hadden gekruisigd, door God was opgewekt uit de dood en dat Jezus nu was opgevaren naar de hemel en teruggekeerd naar de Vader van Wie Hij was gekomen.

Nu kunnen we één van de hoofdredenen begrijpen waarom de Heilige Geest niet zou komen tenzij Jezus wegging. Als Jezus niet was 'heengegaan', dat wil zeggen als Hij niet was gekruisigd, begraven, opgewekt uit de doden, teruggegaan naar de Vader en verheerlijkt, zou de Heilige Geest niet de boodschap hebben gehad die Hij moest prediken!

Laten we dit duidelijk tot ons laten doordringen: de Heilige Geest bewerkte de bekering van duizenden Joden vanaf Pinksteren, niet door hen te herinneren aan de Bergrede en er bij hen op aan te dringen om daar nog eens goed over na te denken en te proberen haar in praktijk te brengen. Ook de wereld van nu zal niet worden bekeerd door de prediking van christelijke ethiek, hoe belangrijk die ook is op haar juiste plaats. De boodschap die de Heilige Geest predikte, was Christus Zelf: zijn Persoon, zijn verlossingswerk, zijn dood, opstanding, hemelvaart en uiteindelijke terugkomst! 'Het evangelie (...) waardoor u (...) behouden wordt,' schrijft Paulus (1Ko15:1-3), '...dat Christus voor onze zonden gestorven is, naar de Schriften, en dat Hij is begraven, en dat Hij op de derde dag is opgewekt, naar de Schriften'; en dat Hij terug zal komen (15:50-58).

De zaak waarvan de Heilige Geest getuigt voor de wereld
De Heilige Geest, zei Christus, zou de wereld overtuigen van drie dingen: van zonde, van gerechtigheid en van oordeel. Maar Hij legt zorgvuldig uit in welke betekenis Hij deze drie woorden bedoelde. Laten we ze dus in volgorde bestuderen. De Heilige Geest zal de wereld overtuigen

(1) '*...van zonde, omdat zij in Mij niet geloven.*'

Let u er onmiddellijk op dat de zonde in kwestie niet zonde in het algemeen is, liegen, stelen, overspel, enzovoorts, maar de speciale zonde van ongeloof in Jezus. En als we vragen hoe Hij hen ervan zal overtuigen dat deze weigering om te geloven zondig was, wordt het antwoord gegeven bij het tweede punt:

(2) '*...van gerechtigheid, omdat Ik naar de Vader heenga en u Mij niet meer aanschouwt.*'

Het woord 'gerechtigheid' moet worden opgevat in de fundamentele, wettelijke betekenis ervan. Door Jezus op te wekken uit de dood en Hem te verhogen en te plaatsen aan zijn eigen rechterhand, heeft God Jezus' claim bewaarheid, Hem in het gelijk gesteld, en bovendien het vonnis van de wereld vernietigd en bewezen dat de wereld ongelijk had en zondig was door te weigeren in Jezus te geloven.

(3) '*...van oordeel, omdat de overste van deze wereld is geoordeeld.*'

In de eerste plaats zijn al de arglistige oogmerken van Satan - om Jezus te laten verraden, officieel te laten veroordelen door de godsdienstige en daarna door de politieke autoriteiten, Hem volslagen te schande te laten maken, te laten kruisigen en verdelgen - mislukt en tenietgedaan door Jezus' opstanding.

In de tweede plaats is de vorst van deze wereld moreel verslagen. Eén Mens is tenslotte standvastig gebleven in zijn loyaliteit tegenover God ondanks elke verleiding van Satan, en is ervoor gekruisigd; en zijn geloof in en loyaliteit jegens God zijn volledig en publiekelijk beloond. God heeft Hem opgewekt uit de dood en Hem de hoogste plaats van macht gegeven in het heelal.

In de derde plaats is Satan, in de grote geestelijke strijd tussen hem en God, gebleken een lasterlijke leugenaar te zijn. Vanaf de Hof van Eden had Satan beweerd dat God tegen de mens was. Maar het kruis van Christus heeft het tegendeel bewezen. Want van de kant van God was de dood van Christus Gods voorziening voor de verlossing, vergeving en verzoening van de mens. Door zijn eigen Zoon te geven, heeft God zijn liefde voor de mensen bevestigd doordat Christus voor hen is gestorven toen ze nog zondaars waren, goddelozen en vijanden van God (Rm5:6-11). De meest gewelddadige rebel kan vergeving krijgen en verzoend worden; de vuilste zondaar kan worden gerechtvaardigd en gereinigd, en door Gods genade alles geheel gratis. Niemand hoeft verloren te gaan. Als dat toch gebeurt, zal niemand, zelfs Satan zelf niet, kunnen beweren dat het Gods schuld was. Satans aloude leugen is gebleken inderdaad een leugen te zijn.

En in de vierde plaats heeft de morele en geestelijke nederlaag van Satan voor hem de doodsklok geluid, die op zijn beurt diegenen die zijn kant blijven kiezen, waarschuwt dat ze eens zijn lot moeten delen.

Het vervolg

De discipelen hebben toentertijd dit alles misschien niet precies begrepen, of misschien wel helemaal niet. Maar als we de Handelingen van de Apostelen openslaan en lezen hoe ze getuigden op de Pinksterdag en daarna, is het duidelijk dat de Heilige Geest was gekomen en precies deed wat Christus had gezegd dat Hij zou doen. De apostelen en predikers hielden zich niet bezig met het veroordelen van individuele zonden of met het aanmoedigen van de mensen om verdienstelijke deugden te ontwikkelen. Dat was niet omdat de eerste christenen geen waarde hechtten aan ethische kwesties en menselijke waarden; de brieven die de apostelen schreven aan hun eerste bekeerlingen staan vol van dergelijke morele lessen.

Maar in hun getuigenis tot de wereld werden ze – of liever de Heilige Geest door hen heen – in beslag genomen

door één speciale zonde van overweldigende betekenis. De opstanding van Christus had met kracht bewezen dat Hij de Zoon van God was; en wat dat onvermijdelijk impliceerde was verschrikkelijk: Israël had zijn door God gezonden Messias gekruisigd; mensen hadden de Bron van hun leven gedood (3:15); de mensheid had haar Maker vermoord. De kruisiging van Christus was in de ogen van de eerste christenen (zich baserend op de Bijbel) pure menselijke razernij tegen God; een gezamenlijke poging van Joden zowel als heidenen om Gods macht over en aanspraak op hen van zich af te schudden (4:23-31). Dit is geen overdrijving. Het kruis van Christus stelt de diagnose van de fundamentele ellende van de hele wereld te allen tijde. Het is niet de vijandigheid van de ene mens ten opzichte van de andere; dat is slechts een bijkomend symptoom. Het is de vijandigheid van de mens jegens God. De kruisiging van Gods Zoon was slechts de kegel van een vulkaan waardoor op een gegeven tijd en plaats in de geschiedenis die diepliggende wrok en opstandigheid tegen God naar buiten barstten die vanaf het moment dat de mens voor het eerst zondigde, hebben gesmeuld in ieders hart, godsdienstig of niet-godsdienstig, in oude tijden of heden ten dage.

Maar als dit volgens de Heilige Geest de diagnose was die het kruis van Christus stelde, waardoor de zonde van de mens werd blootgelegd, mocht het daarbij niet blijven! Tegelijkertijd maakte de Heilige Geest aan allen die het wilden horen, bekend dat de dood van Christus, zijn opstanding en zijn verhoging naar de troon van God, nu precies de basis vormden waarop God vergeving van zonden en de gave van zijn Heilige Geest kon aanbieden aan allen die berouw hadden en geloofden. En dat is nog steeds de boodschap die wij, als assistenten van de Heilige Geest, mogen en moeten bekendmaken naarmate tot rijpheid komende heiligheid ons ertoe brengt te getuigen tot de wereld.

Het getuigenis van de Heilige Geest: de verheerlijking van Christus

Nog veel heb Ik u te zeggen, maar u kunt het nu niet dragen. Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden; want Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken en de toekomstige dingen zal Hij u verkondigen. Hij zal Mij verheerlijken, want Hij zal uit het mijne nemen en het u verkondigen. Alles wat de Vader heeft, is het mijne; daarom heb Ik gezegd dat Hij uit het mijne neemt en het u zal verkondigen. (Jh16:12-15)

Omstreeks deze tijd moet het kleine gezelschap van elf apostelen, dicht geschaard om de Here Jezus om elk van zijn woorden op te vangen, in de buurt van de Hof van Gethsémané zijn aangekomen. Spoedig moesten alle lessen voorlopig worden gestaakt. Vele dingen die de Heer hun nog te zeggen had, zouden onuitgesproken moeten blijven. Het was niet eenvoudig tijdgebrek dat Hem zou verhinderen ze te zeggen; het was omdat de apostelen ze niet zouden hebben kunnen verdragen, zelfs als Hij ze uitgesproken had. Maanden tevoren waren ze gaan geloven en belijden dat Jezus de Christus was, de Zoon van de Levende God (Mt16:16). Maar hoe zouden ze, voordat ze zijn verheerlijkte opstandingslichaam hadden gezien en betast en zijn hemelvaart hadden meegemaakt, zich voldoende begrip hebben kunnen vormen van die andere dingen: bijvoorbeeld van het feit dat Degene die ze kort daarna in doodsangst zouden zien zwe-

ten in de hof, en gekruisigd worden, begraven in een graf, Degene was door Wie het heelal was geschapen? Hij wilde hun daarom deze verdere dingen nu niet vertellen; maar Hij zou dat later doen. En Hij zou dat doen als volgt: 'Nog veel heb Ik tot u te zeggen, maar u kunt het nu niet dragen. Maar wanneer Hij is gekomen, de Geest van de waarheid, zal Hij u in de hele waarheid leiden.'

Hier spreekt Hij dus over het getuigenis van de Heilige Geest niet alleen tot de wereld, maar ook tot de apostelen en door hen tot ons; en aan dit getuigenis zaten drie zeer belangrijke aspecten die de Here Jezus de apostelen inprentte.

De bron van de waarheid waarin de Heilige Geest de apostelen zou leiden

Let u erop dat toen de Here Jezus had gezegd dat de Geest 'u in de hele waarheid zal leiden', Hij er onmiddellijk een verklaring aan toevoegde over de reden waarom de Heilige Geest in staat zou zijn dit te doen, waar de Here Jezus Zelf het niet deed tijdens zijn leven op aarde. De uitleg maakte drie belangrijke dingen duidelijk over de bron van de waarheid die de Heilige Geest aan Christus' discipelen zou meedelen:

A. De Heilige Geest is niet Zelf een onafhankelijke bron van waarheid.

'Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken,' zegt Christus.*

B. De Heilige Geest vervangt de Here Jezus niet als Leraar van de volgelingen van Christus.

Ja, natuurlijk hoort bij de heerlijke en Goddelijke bediening van de Heilige Geest het onderricht van het volk van God.

* Sommige vertalingen geven het Grieks weer met: 'Hij zal *van* Zichzelf niet spreken', en dat is door sommigen weer opgevat als te betekenen: '*over* Zichzelf'. Maar dat is een foute vertaling. De nieuwtestamentische brieven, geïnspireerd door de Heilige Geest, spreken veel *over* de Heilige Geest.

Onze Heer had eerder al uitdrukkelijk gezegd (14:26): 'Maar de Voorspraak, de Heilige Geest, die de Vader zal zenden in mijn naam, Die zal u alles leren', en natuurlijk ontkent de Here Jezus hier niet wat Hij daar zei. Maar dat waarover Hij ons hier inlicht, is de *bron* van het onderricht van de Heilige Geest: 'Hij zal vanuit Zichzelf niet spreken, maar alles wat Hij zal horen, zal Hij spreken.' Dus het onderricht dat de Heilige Geest geeft aan het volk van God, heeft Hij eerst van iemand anders gehoord. Van Wie? Van de Here Jezus, die op zijn beurt al zijn woorden van de Vader ontving en ontvangt (zie nogmaals 14:10: 'De woorden die Ik tot u spreek, spreek Ik niet vanuit Mijzelf, maar de Vader die in Mij blijft').

Laten we een duidelijk voorbeeld hiervan bekijken dat we in het Nieuwe Testament zelf vinden. Het boek 'De Openbaring' beschrijft zichzelf als 'Openbaring van Jezus Christus, die God Hem heeft gegeven om zijn slaven te tonen wat spoedig moet gebeuren.' Daarna vertelt het ons Wie in feite deze openbaring aan Christus' slaven meedeelde en hoe dat gebeurde. Christus Zelf deelde het mee door een engel, of boodschapper, te zenden naar zijn slaaf Johannes: 'Hij [dat wil zeggen Christus] heeft die door zijn engel gezonden en aan zijn slaaf Johannes te kennen gegeven' (Op1:1). Met dat doel, zo vertelt Johannes ons, verscheen de Verrezen Christus hem in een visioen in al zijn majesteitelijke heerlijkheid en dicteerde hem zeven brieven die hij naar de zeven gemeenten in Klein-Azië moest sturen, één naar elke gemeente.

Elke brief begint met persoonlijke woorden van de Here Jezus gericht aan de gemeente in kwestie waarmee Hij de aandacht vestigt op één of meer van de kenmerken die Hij vertoonde in het visioen. De eerste brief bijvoorbeeld begint als volgt: 'Dit zegt Hij die de zeven sterren in zijn rechterhand houdt, die in het midden van de zeven gouden kandelaars wandelt.' Dit is precies zoals Johannes Hem zag in het visioen, en het laat er geen twijfel over bestaan dat het de Here Jezus is die de brief dicteert. Maar aan het eind van de brief zegt de Here Jezus: 'Wie een oor heeft, laat hij horen

wat de Geest tot de gemeenten zegt' (2:7). Hieruit maken we op dat het de Heilige Geest is die zegt wat de Here Jezus tot de gemeenten zegt. En dan beëindigt de Here Jezus de brief met: 'Wie overwint, die zal Ik [Jezus] te eten geven van de boom van het leven die in het paradijs van God is.'

Uit dit alles is dus duidelijk dat de Here Jezus aan de zijnen openbaart wat God Hem te openbaren geeft; en de Geest geeft door wat Hij de Here Jezus hoort zeggen. De opgestane Heer blijft Leraar van zijn volgelingen; hoewel de Heilige Geest eveneens Leraar is, vervangt Hij de Here Jezus als Leraar van de zijnen niet.

C. De reikwijdte van het onderricht van de Heilige Geest aan de apostelen.

Over dit onderwerp gaf de Here Jezus te kennen dat de Geest van de waarheid de apostelen in de hele waarheid zou leiden, en hun de toekomstige dingen zou verkondigen (Jh16:13).

Om de juiste betekenis van deze heerlijke belofte te zien, moeten we nauwkeurig lezen en opletten tot wie de Here Jezus sprak toen Hij de belofte deed: '...de Heilige Geest zal u in de hele waarheid leiden.' Hij sprak tot de apostelen, niet tot alle volgende generaties van gelovigen. En Hij sprak over de openbaring aan zijn apostelen en profeten – die de grondslag van de gemeente vormden – van waarheid waarover niemand ooit eerder had gehoord, omdat ze niet eerder was geopenbaard. Zoals de apostel Paulus het later uitdrukte: 'Door openbaring is mij de verborgenheid bekendgemaakt (...) die in andere geslachten de zonen van de mensen niet bekend is gemaakt, zoals zij nu in de Geest geopenbaard is aan zijn heilige apostelen en profeten...' (Ef3:3,5). Christus had het hier niet over die andere heerlijke bediening van de Heilige Geest, waarmee Hij ons bijvoorbeeld vandaag helpt om steeds beter de betekenis voor onszelf te begrijpen van wat de Here Jezus na Pinksteren aan zijn apostelen openbaarde.

Zo ook toen Hij eerder zei: 'Nog veel heb Ik u te zeggen, maar u kunt het nu niet dragen'; toen zei Hij niet tegen *ons*

dat er nog veel over de waarheid te zeggen was dat Hij aan zijn apostelen en profeten openbaarde, maar wat wij nog niet kunnen begrijpen en wat Hij ons later zal uitleggen; hoewel dat best waar kan zijn. Nee, Hij zei tegen zijn *apostelen* dat, hoewel Hij hun al veel waarheid had geopenbaard, er nog waarheden waren die Hij hun op dat moment niet kon openbaren omdat ze die nog niet zouden kunnen dragen. Maar na de opstanding, de hemelvaart en de komst van de Heilige Geest op Pinksteren, waren ze in staat deze verdere openbaringen te dragen, en kregen ze die ook werkelijk en volledig. Ze werden in de hele waarheid geleid. En toen Judas, één van de halfbroers van onze Heer, zijn brief schreef, kon hij het geloof beschrijven als 'eenmaal aan de heiligen overgeleverd' (Jd:3). Het zou eeuwen in beslag nemen om het volledig te begrijpen en alles wat het inhoudt eruit te halen, maar het geloof zelf zou nooit aanvulling of wijziging behoeven.

Zo is ook de belofte van onze Heer dat de Heilige Geest de apostelen de 'toekomstige dingen' zou verkondigen heel zorgvuldig verwoord: niet maar 'toekomstige gebeurtenissen', maar 'de toekomstige dingen'. Dat is niets minder dan dat God bereid zou zijn zijn Goddelijke programma voor de wereld te openbaren. Dat programma is ons in het Nieuwe Testament gegeven. Eeuwenlang is eraan gewerkt om het te begrijpen, en nog steeds kan niemand met recht beweren dat hij het geheel begrijpt. Maar het programma zelf is eens voor altijd afgeleverd door de nieuwtestamentische apostelen en profeten; het laat geen ruimte voor of behoefte aan latere toevoegingen.

Het doel en de inhoud van het getuigenis van de Heilige Geest

'Hij zal Mij verheerlijken,' zei Christus; en dat is het verheven en heerlijke doel van de Heilige Geest geweest vanaf het allereerste moment nadat Hij op de Pinksterdag is gekomen. Vervuld van de Heilige Geest wees Petrus de menigte er bij die gelegenheid niet alleen op dat de hemelvaart van Jezus

was gevolgd door de uitstorting van de Heilige Geest, maar dat het de opgestane en ten hemel gevaren Jezus Zelf was die de Heilige Geest had uitgestort: 'Nu Hij dan door de rechterhand van God is verhoogd en de belofte van de Heilige Geest heeft ontvangen van de Vader, heeft Hij [Jezus] dit uitgestort wat u én ziet én hoort' (Hd2:33). Maar de Heilige Geest is niet maar een of andere onpersoonlijke kracht. Hij is een deel van de grote Drie-eenheid die God is. Als Jezus Christus dus de Heilige Geest heeft uitgestort, Wie moet Jezus Christus dan zijn? Alleen Iemand die Zelf God is, kon de Geest van God uitstorten. En dus trekt de Heilige Geest bij monde van Petrus de conclusie uit deze verbluffende gebeurtenis: 'Laat het hele huis van Israël dan zeker weten, dat God Hem zowel tot Heer als tot Christus heeft gemaakt, deze Jezus die u hebt gekruisigd' (Hd2:36). Zo verheerlijkte de Heilige Geest de Here Jezus vanaf het allereerste begin.

'Hij zal,' zei de Here Jezus bovendien, 'Mij verheerlijken, want Hij zal uit het mijne nemen en het u verkondigen.' En als we vragen naar de betekenis van de woorden 'het mijne', dan is het antwoord dat Jezus geeft overweldigend: 'Alles wat de Vader heeft, is het mijne; daarom heb Ik gezegd dat Hij uit het mijne neemt en het u zal verkondigen.'

Onze eerste reactie daarop moet zijn hier onmiddellijk even bij stil te staan en de Here Jezus in ons hart te aanbidden.

Onze tweede reactie moet vervolgens zijn, ons ons hele leven lang te blijven herinneren dat we nooit meer over God zullen weten dan de Here Jezus ons openbaart door de Geest. 'Alles,' zei Christus bij een andere gelegenheid, 'is Mij overgegeven door mijn Vader; (...) en niemand kent de Vader dan de Zoon, en hij aan wie de Zoon Hem wil openbaren' (Mt11:27). Hoe zou het ook anders kunnen als we de Here Jezus zo-even hebben horen zeggen: 'Alles wat de Vader heeft, is het mijne'?

Dat is dus wat de Heilige Geest leert aan Gods volk; dat is het dus altijd geweest en zal het dus altijd zijn. Alle theorieën over heiligheid die beweren dat men door middel van

bepaalde oefeningen en methoden kan komen tot meer kennis van en inzicht in God en een grotere eenheid met God, dan Jezus Christus ons zou kunnen geven, blijken daardoor niet afkomstig te zijn van het onderricht van de Heilige Geest. Ze zijn vals. Laten we ons voornemen ze geheel en al te mijden.

Een voorbeeld van de dienst van de Heilige Geest ter verheerlijking van Christus

Wat kan er, nu we aan het eind komen van deze bijzondere les, beter op zijn plaats zijn dan langzaam, oplettend en nadenkend een voorbeeld te lezen waar de Heilige Geest een apostel inspireert om de heerlijkheden van de Here Jezus aan ons te openbaren: zijn relatie tot de Vader, zijn relatie tot de schepping, en tot de verzoening van het heelal, zijn relatie tot de gemeente, zijn werk aan het kruis voor ons in het verleden, zijn inwoning in ons in het heden, en zijn toekomstige verschijning in heerlijkheid met zijn vrijgekochten bij zijn terugkomst. En als we dat alles hebben gelezen, laten we Hem dan nogmaals aanbidden.

...terwijl u de Vader dankt, die u bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel van de heiligen in het licht; die ons gered heeft uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde, in Wie wij de verlossing hebben, de vergeving van de zonden. Hij is het beeld van de onzichtbare God, de eerstgeborene van de hele schepping, want in Hem zijn alle dingen geschapen in de hemelen en op de aarde, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen. En Hij is vóór alle dingen en alle dingen bestaan samen in Hem. En Hij is het hoofd van het lichaam, de gemeente, Hij die het begin is, de eerstgeborene uit de doden, opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen. Want het behaagde de hele Volheid in Hem te wonen en door Hem alle dingen tot Zichzelf te verzoenen, na vrede gemaakt te hebben door het bloed van zijn kruis, door Hem, hetzij de dingen op aarde, hetzij de dingen in de hemelen.

En u, die er vroeger vreemd aan was en vijandig gezind was door uw boze werken, heeft Hij echter nu verzoend in het lichaam van zijn vlees door de dood, om u heilig, onberispelijk en onstraffelijk voor Zich te stellen; als u namelijk blijft in het geloof, gegrond en vast, en zich niet laat afbrengen van de hoop van het evangelie dat u gehoord hebt, dat gepredikt is in de hele schepping die onder de hemel is, waarvan ik, Paulus, een dienaar geworden ben.

Thans verblijd ik mij in mijn lijden voor u en vul in mijn vlees aan wat nog ontbreekt aan de verdrukkingen van Christus voor zijn lichaam, dat is de gemeente, waarvan ik een dienaar geworden ben overeenkomstig het rentmeesterschap van God dat mij gegeven is voor u, om het woord van God te voleindigen: de verborgenheid, die van alle eeuwen en geslachten verborgen is geweest, maar die nu geopenbaard is aan zijn heiligen. Aan hen heeft God willen bekendmaken welke de rijkdom is van de heerlijkheid van deze verborgenheid onder de volken, welke is Christus in u, de hoop van de heerlijkheid. Hem verkondigen wij, terwijl wij iedere mens terechtwijzen en iedere mens leren in alle wijsheid, om iedere mens volmaakt te stellen in Christus. Hiervoor arbeid ik ook onder strijd naar zijn werking, die in mij werkt met kracht.

Want ik wil dat u weet, wat een strijd ik heb voor u en voor hen in Laodicéa, en voor allen die mijn aangezicht in het vlees niet hebben gezien; opdat hun harten vertroost worden en zij samengevoegd zijn in liefde en tot alle rijkdom van de volle zekerheid van het inzicht, tot kennis van de verborgenheid van God de Vader, Christus, in Wie al de schatten van de wijsheid en kennis verborgen zijn.

Dit zeg ik, opdat niemand u met overredende taal misleidt. Want al ben ik ook naar het lichaam afwezig, toch ben ik in de geest bij u en verblijd mij bij het zien van uw orde en de vastheid van uw geloof in Christus. Zoals u dan Christus Jezus, de Heer, ontvangen hebt, wandelt in Hem, terwijl u geworteld bent en opgeboort wordt in Hem en bevestigd wordt in het geloof, zoals u is geleerd, daarin overvloeiend met dankzegging. Kijkt u uit, dat er niemand is die u tot prooi maakt door de wijsbegeerte en door ijdel bedrog volgens de overlevering van de mensen, volgens de elementen van de wereld, en niet volgens Christus. Want in Hem woont de hele

volheid van de Godheid lichamelijk, en u bent voleindigd in Hem, die het hoofd is van alle overheid en gezag. In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, met Hem begraven in de doop. In Hem bent u ook mee opgewekt door het geloof in de werking van God, die Hem uit de doden heeft opgewekt.

En u, toen u dood was in de overtredingen en in de onbesnedenheid van uw vlees, u heeft Hij mee levend gemaakt met Hem, terwijl Hij ons alle overtredingen vergeven heeft; de schuldbrief die tegen ons getuigde door zijn inzettingen en die onze tegenstander was, heeft Hij uitgewist en die uit de weg geruimd door deze aan het kruis te nagelen. (...) Als u nu met Christus opgewekt bent, zoekt dan de dingen die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan Gods rechterhand. Bedenk de dingen die boven zijn, niet die op de aarde zijn. Want u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God. Wanneer Christus, uw leven, geopenbaard wordt, dan zult ook u met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid (Ko1:12-2:15; 3:1-4).

Christus' verschijningen na zijn opstanding: een bron van onwankelbare vreugde

Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet meer; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien. Sommigen dan van zijn discipelen zeiden tot elkaar: Wat is dit, dat Hij tot ons zegt: Een korte tijd, en u aanschouwt mij niet; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien; en: Omdat Ik heenga tot de Vader? Zij zeiden dan: Wat is dit, dat Hij zegt: Een korte tijd? Wij weten niet waarover Hij spreekt. Jezus wist dat zij Hem dit wilden vragen en zei tot hen: Daarnaast zoekt u met elkaar, dat Ik gezegd heb: Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u dat u zult wenen en weeklagen, maar de wereld zal zich verblijden; u zult bedroefd zijn, maar uw droefheid zal tot blijdschap worden. Wanneer een vrouw baart, heeft zij droefheid omdat haar uur gekomen is; maar wanneer zij het kind heeft gebaard, denkt zij niet meer aan de benauwdheid, uit blijdschap dat een mens in de wereld is geboren. Ook u hebt dan nu wel droefheid; maar Ik zal u weerzien en uw hart zal zich verblijden en niemand neemt uw blijdschap van u weg. En in die dag zult u Mij niets vragen. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: alles wat u de Vader zult bidden in mijn naam, zal Hij u geven. Tot nu toe hebt u niets gebeden in mijn naam; bidt en u zult ontvangen, opdat uw blijdschap volkomen zal zijn. (Jh16:16-24)

Omstreeks deze tijd moeten de discipelen wel moe zijn geworden, zo moe in feite dat ze, toen ze de Hof van Gethsémané hadden bereikt, in slaap vielen terwijl ze met Christus

hadden moeten waken. De Heer had hun zóveel geleerd de afgelopen uren; een heleboel ervan was helemaal nieuw, en een gedeelte ervan heel moeilijk te begrijpen. Speciaal één van de uitspraken van Christus vonden ze erg raadselachtig, en ze begonnen er onder elkaar, fluisterend als het ware, over te praten.

De uitspraak luidde: 'Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet meer; en nog eens een korte tijd, en u zult Mij zien.'

Ze hadden moeite met twee dingen. Ten eerste waren die twee 'korte tijden' volkomen onbegrijpelijk voor hen. Wat bedoelde Hij toen Hij zei dat Hij een korte tijd uit hun gezicht zou verdwijnen en dan na een korte tijd weer zou verschijnen? En hoe kon de verklaring: 'Omdat Ik heenga tot de Vader' dat probleem helpen oplossen? Betekende die laatste zin misschien dat Hij heel spoedig ging sterven? Dat zou dan dat eerste kunnen verklaren: 'Een korte tijd, en u aanschouwt Mij niet meer.' Echter, als mensen stierven en hun geest terugkeerde naar God die hem gaf, zag je hen niet na een korte tijd weer. Wat betekende dit alles toch. Zou Hij terugkomen uit de dood? Ze hadden gezien dat de zoon van de weduwe van Naïn uit de dood werd teruggebracht (Lk 7:11-17). Drie van hen waren er getuigen van geweest dat het dochtertje van Jairus werd bevrijd uit de slaap van de dood (Lk 8:49-56). En ze waren er allemaal bij geweest toen Lazarus weer in het leven teruggeroepen werd (Jh 11). Maar in al die drie gevallen waren de mensen die in het leven teruggeroepen waren, hier op aarde blijven leven; ze waren duidelijk niet 'tot de Vader gegaan'.

Het was allemaal erg raadselachtig, en het was niet alleen doordat ze moe waren dat ze er niet uit konden komen. Om te beginnen was de opwekking van Lazarus net zomin als die van de andere twee een volledige opstanding zoals die van Jezus zou zijn. Lazarus werd teruggeroepen in hetzelfde soort lichaam als hij tevoren had. Zijn opwekking was een teken dat vooruitwees naar de grote opstanding, maar het was geen voorbeeld van die opstanding. Lazarus zou uiteindelijk weer sterven, en als dat gebeurde, zou zijn lichaam in

het graf worden gelegd, terwijl hijzelf zou heengaan om bij Christus in het paradijs te zijn. Daar zou hij wachten op de opstanding van zijn lichaam, om 'met zijn woning die uit de hemel is, overkleed te worden' (2Ko5:1-6).

Maar met Christus zou het allemaal heel anders gaan. Hij zou ongetwijfeld de aarde verlaten om naar de Vader te gaan, maar niet in de vorm van een onstoffelijke geest wiens lichaam nog in het graf lag. Hij zou opstaan uit de dood met een nog geheel menselijk lichaam, dat in staat was om met deze wereld te communiceren, maar toch al behorend bij de wereld aan de andere kant; zichtbaar en tastbaar voor zijn discipelen, maar toch al veranderd en in staat op te stijgen naar de tegenwoordigheid van God Zelf en daar in eeuwigheid te blijven bestaan. De discipelen zouden Hem na zijn opstanding en voordat Hij ten hemel voer, dus werkelijk zien, Hem aanraken, met Hem praten, met Hem eten. Maar zijn lichaam zou eigenschappen hebben die het tevoren niet had gehad. Het zou in staat zijn in één ogenblik schijnbaar uit het niets te verschijnen, en even plotseling weer te verdwijnen. En als Hij uiteindelijk ten hemel voer, zou Hij dat lichaam niet achterlaten; het zou voorgoed een deel van Hem zijn. Bij zijn hemelvaart zou Hij naar de Vader gaan als een volledig mens met lichaam, ziel en geest.

De onvermijdelijke werkelijkheid van pijn en verdriet

De opstanding van Christus zou dus iets volstrekt nieuws zijn; nooit eerder zou iets dergelijks zijn gezien. Geen wonder dat de discipelen niet wisten wat ze moesten denken van de woorden van de Heer; er was zo'n soort opstanding voor nodig om ze helemaal duidelijk te maken.

Maar waarom, zouden we ons kunnen afvragen, maakte onze Heer niet onmiddellijk een einde aan hun verwarring door uitvoerig de aard van zijn opstandingslichaam aan hen uit te leggen?

Eén reden kan zijn dat het moeilijk zou zijn geweest hun op dat late uur dergelijke dingen in woorden uit te leggen. En waarom die poging doen als ze er over drie dagen op een

eenvoudiger manier achter zouden komen doordat ze zijn opstandingslichaam dan in werkelijkheid zouden zien en betasten?

Maar het is meer waarschijnlijk dat er een diepere reden voor was. Het was onmiddellijk en dringend nodig dat ze voorbereid werden op het heel hevige verdriet en de pijn waarvoor ze binnen enkele uren zouden komen te staan. De foltering en de Christus Zelf zou ondergaan – Gethsémané, de gevangenneming, de verhoren, de geseling, kruisiging, Godverlatenheid en dood – die moest Hij alle ondergaan in een lichaam van vlees en bloed zoals ons huidige lichaam. Het feit dat Hij weer zou opstaan met een verheerlijkt lichaam – en Hij wist dat – maakte zijn lijden in zijn lichaam van vlees en bloed niet minder. Voor wat Hij zou doormaken zou Hij niet ongevoelig zijn zoals een engel ongevoelig is voor lichamelijk lijden toegebracht door mensen. En als de apostelen Hem zagen lijden en sterven, zou het hen ernstig op een dwaalspoor brengen als zijn spreken over zijn opstandingslichaam, slechts half door hen begrepen, hen zou doen denken dat zijn lijden ook maar in enige mate onwerkelijk of pijnloos was.

En wat nog belangrijker is, de discipelen zelf moesten in staat worden gesteld de volledige werkelijkheid van de haat van de wereld, zowel ten opzichte van Christus als henzelf, tentoongespreid in zijn kruisiging, onder ogen te zien en te voelen. Ze moesten oog in oog komen te staan met het ergste wat de wereld kon doen, niet alleen in lichamelijke wreedheid, maar ook in een kwaadaardig gevoel van triomfantelijke blijdschap. De latere werkelijkheid van Christus' opstanding zou hun lijden bij de kruisiging ook niet minder werkelijk maken. Het zou hen voorbereiden op hun eigen lijden in de toekomst, als ze vervolging, gevangenschap, marteling en de dood zouden moeten ondergaan ter wille van hun getuigenis voor Christus. De zekerheid van hun eigen opstanding zou dat lijden niet minder werkelijk maken. Om de vergelijking van de Heer Zelf te gebruiken: het vooruitzicht van de geboorte van een kind maakt de barensweeën van een vrouw niet minder werkelijk.

Onwankelbare vreugde

Daar stond tegenover dat ze, toen de opgestane Christus bij hen kwam, en zij Hem zagen en betastten, en met Hem spraken, en met Hem aten, ontdekten dat Hij geen onstoffelijke geest was; de dood had zijn lichaam niet vernietigd; niets aan Hem was er überhaupt dood - Hij was helemaal levend als een volledig mens. De dood was niet overleefd: de dood was overwonnen; het lichaam dat vóór zijn dood een integrerend deel van zijn menselijke persoonlijkheid was geweest, was niet achtergebleven, maar opgewekt; niet terzijde gezet, maar verheerlijkt. Als ze dit ontdekten, zouden ze zich niet alleen maar verheugen; hun vreugde zou een vreugde zijn die de wereld per definitie nooit van hen af kon nemen. De opgestane Christus was voorgoed buiten de macht van de wereld om Hem kwaad te doen. En meer dan dat, want zelfs een dood lichaam is buiten de macht van de vervolger om het nog meer te folteren. Maar Christus leefde, niet met een verminkt lichaam en een verminderde persoonlijkheid, maar met een in alle opzichten volledig verheerlijkte menselijke persoonlijkheid.

Het zien van Hem in zijn opstandingslichaam zou hun goed van pas komen als zij op hun beurt zouden gaan lijden voor Christus; want, om nogmaals terug te keren naar Christus' vergelijking, er is niets dat een jonge moeder in spe beter kan helpen in haar barensnood dan het zien van de vreugde op het gezicht van een andere moeder na de geboorte van haar kind. Als ze getuigen waren geweest van Christus' dood en zijn opstanding daarna, zou niemand of niets hen meer kunnen beroven van hun vreugde.

En dat is de reden waarom de apostelen, toen ze deze grootse gebeurtenis zelf hadden meegemaakt, zich ervan bewust werden dat één van hun kenmerkende kwalificaties en verantwoordelijkheden was getuige te zijn van de opstanding van Christus. Toen ze iemand zochten om apostel te zijn in de plaats van Judas, moest hij, zeiden ze, een getuige zijn niet alleen van Christus' leven en bediening op aarde, maar ook van zijn opstanding (Hd1:22). En toen Petrus later

zijn geloofsbrieven als apostel aanbood, merkte hij op tegen de heiden Cornelius: 'Wij hebben met Christus gegeten en gedronken nadat Hij uit de doden was opgestaan' (Hd10:41).

Wij in onze tijd hebben de opgestane Heer nooit gezien en ook zijn opstandingslichaam niet aangeraakt. Maar laten we, als we getuigen van Christus in onze generatie, ons herinneren dat een onmisbaar deel van ons evangelie is 'dat Hij aan Kefas is verschenen, daarna aan de twaalf. Daarna (...) aan meer dan vijfhonderd broeders tegelijk (...) daarna (...) aan Jakobus, daarna aan alle apostelen. En (...) ook aan mij [Paulus]' (1Ko15:5-9). En ook wij zijn 'wedergeboren (...) tot een levende hoop door de opstanding van Jezus Christus'. En wij verheugen ons in Hem 'met een onuitsprekelijke en verheerlijkte vreugde' (1Pt1:3,8). Dit is wat ons de moed en de kracht zal geven om te volharden, hoe vijandig we ook door de wereld worden behandeld.

Het is op het eerste gezicht moeilijk voor te stellen wat voor blijdschap er nog meer kon zijn na die over de opgestane Heer; maar voordat Hij deze les beëindigde, verzekerde de Heer de discipelen dat er nog meer blijdschap zou komen.

Eerst verklaarde Hij dat het die dag niet nodig zou zijn dat ze Hem vragen stelden. Deze belofte moet natuurlijk in de context worden gelezen. Ze zouden Hem vragen om voorlichting over verschillende zaken (Hd1:6). Maar wat zijn opstanding en hemelvaart betreft, waarvan zijn vermelding hen op dat moment zo in verwarring bracht, daarover zouden ze Hem niet meer om opheldering hoeven vragen. De rechtstreekse ervaring ervan zou genoeg zijn. En in uitgebreider zin geldt dat voor alle gelovigen, zelfs al hebben zij de opgestane Heer niet gezien. Ze hoeven geen prangende vragen te stellen over de hemelvaart, of uitleg te verlangen over hoe de Here Jezus nog steeds een menselijk lichaam kan hebben en in de tegenwoordigheid van God kan verkeren en tegelijk bij en in elk van de zijnen hier op aarde kan zijn. Omdat hij God kent zoals een kind zijn vader kent, weet een gelovige zonder eraan te twifelen dat deze dingen waar zijn. Wij mensen stellen wetenschappelijke vragen over vogels:

hoe spelen ze het klaar om te vliegen; hoe weten ze de juiste tijd om te trekken, de juiste richting waarin ze moeten vliegen naar de juiste plaatsen, zelfs al hebben ze dat nog nooit eerder gedaan? Maar vogels hoeven zulke vragen niet te stellen. Hun 'kennis' van deze dingen maakt onderdeel uit van hun specifieke leven als vogels. En zo is het ook bij gelovigen: omdat ze het leven van de opgestane Heiland delen, weten ze instinctief dat het getuigenis van de apostelen waar is, en dat de opstanding en hemelvaart van Christus feiten zijn.

Vragen in de naam van de Here Jezus

Maar de ervaring van de opgestane Christus en van zijn 'heengaan tot de Vader' zou een ingrijpende verandering in hun bidden teweegbrengen. Ze waren gewend geweest tot God te bidden; maar nooit eerder hadden ze God om iets gevraagd in de naam van Jezus, evenmin als ze God om iets zouden hebben gevraagd in de naam van een of andere nu dode heilige, zoals Mozes of Jeremia, of één van hun vrome tijdgenoten. Maar als ze de opgestane Christus ten hemel hadden zien varen, en, onderricht door de Heilige Geest, begonnen te begrijpen wat het voor Hem die van de Vader gekomen was, betekende om terug te gaan naar de Vader, zouden ze ondervinden dat als ze de Vader vroegen om dingen waarvan Jezus hun had geleerd erom te vragen, en waarom ze dus in zijn naam konden vragen, de Vader hun zou geven waarom ze vroegen. En hun blijdschap zou als gevolg daarvan volkomen zijn. De ervaring zou zo aantonen dat de Jezus die met hen had geleefd en gewandeld en gesproken hier op aarde, Zich nu niet alleen op het toppunt en de troon van het heelal bevond, maar ook in het hart van de Godheid.

Christus' afscheidsvermaning en verzekering van overwinning

Dit heb Ik in beelden tot u gesproken. Er komt een uur dat Ik niet meer in beelden tot u zal spreken, maar u vrijuit over de Vader zal verkondigen. Op die dag zult u in mijn naam bidden; en Ik zeg nu niet dat Ik de Vader voor u zal vragen, want de Vader Zelf heeft u lief, omdat u Mij hebt liefgehad en geloofd hebt dat Ik van God ben uitgegaan. Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weer en ga heen naar de Vader. Zijn discipelen zeiden: Zie, nu spreekt u vrijuit en gebruikt geen beeldspraak. Nu weten wij dat u alles weet en niet nodig hebt dat iemand u vraagt. Hierom geloven wij dat u van God bent uitgegaan. Jezus antwoordde hun: Geloofd u nu? Zie, er komt een uur en het is gekomen, dat u verstrooid zult worden, ieder naar het zijne, en u Mij alleen zult laten; en toch ben Ik niet alleen, omdat de Vader met Mij is. Dit heb Ik tot u gesproken, opdat u in Mij vrede hebt. In de wereld hebt u verdrukking, maar hebt goede moed, Ik heb de wereld overwonnen. (Jh16:25-33)

Zoals het gaat op elke goede en efficiënt werkende school, zo ging het ook in de school van Christus: de laatste les werd besteed aan de samenvatting van de essentiële punten die de discipelen moesten begrijpen en onthouden. Veel van de details eromheen kon aan de Heilige Geest worden overgelaten, die het later in hun geheugen zou terugbrengen, maar twee fundamentele en essentiële punten uit alles wat Christus hun had geleerd, moesten nu worden samengevat en in hun geheugen en begrip gegrift.

Het essentiële onderwijs over de Vader

'Dit heb Ik *in beelden* tot u gesproken,' zei Christus – maar het woord dat Hij hier gebruikte, is op verschillende manieren vertaald. Sommigen hebben dat gedaan met 'in spreuken' en anderen met 'in gelijkenissen'. Maar in deze context betekent het eerder 'raadselachtig', dat wil zeggen 'in cryptische taal'. Dus zei Christus: 'Dit heb Ik in cryptische taal tot u gesproken. Maar er komt een uur dat Ik niet meer in cryptische taal tot u zal spreken, maar u vrijuit over de Vader zal verkondigen.'

De raadselachtige openbaring

Terugziend op wat er in de vier Evangeliën is opgeschreven over zijn openbare bediening, kunnen we zien dat er altijd iets raadselachtigs was geweest in de manier waarop Hij had gesproken over Zichzelf, over zijn neerdalen uit de hemel, over zijn relatie met de Vader, en speciaal over zijn dood en heengaan; en we kunnen slechts de Goddelijke wijsheid en genade bewonderen die Hem ertoe bewogen zijn relatie met de Vader op deze geleidelijke en cryptische wijze te openbaren. Hij had toen Hij Petrus het allereerst ontmoette, of Andréas of wie van de elf ook, niet van hen verlangd dat ze aanvaardden en geloofden dat Hij, de timmerman uit Nazareth, Degene was die het heelal had geschapen. Wat zouden ze op dat moment van zo'n uitspraak hebben kunnen begrijpen?

Nee, Hij had hen laten luisteren naar het getuigenis van zijn voorloper, Johannes de Doper, en hun daarna de nederigheid, maar tegelijk de uitnemendheid van zijn eigen optreden laten zien. Ze waren getroffen door de overduidelijke wijsheid en het gezag van zijn onderricht; ze voelden de vreemde, onweerstaanbare kracht van zijn roepen, die hen hun visnetten had doen verlaten en Hem doen volgen. Daarna ontdekten ze, soms door onbehaaglijk persoonlijke ondervinding, dat Hij wist wat er in de mens was en niet nodig had dat iemand het Hem vertelde. Er waren momenten dat ze in zijn aanwezigheid een ontzagwekkende heiligheid voelden; en de zonde, zó diep in hun hart verborgen dat ze

niet hadden beseft dat ze er was, werd aan het licht gebracht in al haar onreinheid. Toch waren ze tegelijkertijd verbaasd over zijn bewering dat Hij de macht had om zonden te vergeven, en over zijn klaarblijkelijke vermogen om die macht daadwerkelijk uit te oefenen, zodat de mensen uitriepen: 'Wie is Deze dat Hij zonden vergeeft? Wie kan zonden vergeven dan alleen God.'

Natuurlijk had Hij ook verbazingwekkende wonderen van bovennatuurlijke kracht verricht, die, zo zei Hij, bewezen dat Hij door de Vader gezonden was. Maar Mozes had tenslotte ook grote wonderen gedaan, en ook Elia en Elisa, die aantoonde dat ook zij door God waren gezonden. Maar geen van die drie had ooit beweerd dat hij één was met de Vader. Natuurlijk niet; ze behoorden tot de meest nauwgezette van de monotheïstische Israëlieten. Ook waren de woorden die Jezus had gesproken ter verklaring van zijn wonderen, veel verdergegaan dan wat welke oude profeet ook had gezegd. Toen er op Mozes' woord manna uit de hemel was gekomen om de Israëlieten te voeden in de woestijn, had Mozes zich niet omgekeerd en gezegd: 'Ik ben het manna van het leven.' Maar toen Christus op wonderbaarlijke wijze een paar broden en vissen had vermenigvuldigd om er een grote menigte mee te voeden, verbaasde Hij hen met daarop te verklaren: 'Ik ben het brood van het leven dat uit de hemel is neergedaald'; en voor veel mensen was Hij dat klaarblijkelijk ook, want ze bemerkten dat Hij in staat was de honger in hun ziel te stillen als niets anders ooit gedaan had.

'Ik ben het licht van de wereld; Ik ben de goede herder; Ik ben de opstanding en het leven' – zo had Hij langzamerhand in hun geest het eerste begrip van Wie Hij was, opgebouwd; totdat Hij Zich bij één gelegenheid feitelijk de ontzagwekkende, persoonlijke Naam van God had toegeëigend, en zei: 'Als u niet gelooft dat *Ik* het *ben*, zult u in uw zonden sterven' (Jh8:24). Sommigen van de Joden, die de betekenis van zijn woorden begrepen, zeiden dat het godslastering was en pakt stenen op om Hem te stenigen. Maar anderen, onder wie de discipelen, konden zich er niet toe brengen te geloven dat

Degene van Wie ze wisten dat Hij zo heilig was, en die wonderen had gedaan die onomstotelijk het werk van God waren, godslasterlijke dingen zou of kon hebben gesproken. En al die tijd dat ze Jezus hadden gadegeslagen, was de Vader aan het werk geweest in hun hart, zonder dat ze het wisten, totdat toen Jezus hen uitdaagde om te zeggen Wie zij dachten dat Hij was, Petrus voor hen allen antwoordde: 'U bent de Christus, de Zoon van de levende God.' En daarop had Christus gezegd: 'Vlees en bloed heeft je dat niet geopenbaard, maar mijn Vader die in de hemelen is' (Mt16:16,17).

Ja, ze waren een heel eind gevorderd op de weg naar de ontdekking Wie Jezus was. En toch was het raadselachtige gebleven. Zeker, op de Berg van de Verheerlijking hadden ze de wolk gezien, het symbool van Gods aanwezigheid, en de stem uit de wolk horen zeggen van Jezus: 'Dit is mijn geliefde Zoon.' Maar het visioen was voorbijgegaan en ze waren achtergebleven met de steeds groter wordende vraag: Wat voor wonderlijke relatie zat er toch besloten in dat woord 'Zoon'? En hoe konden ze dit alles rijmen met zijn steeds frequentere verklaringen dat Hij moest sterven, heengaan, teruggaan naar Hem die Hem gezonden had, naar de Vader gaan?

Toen daarom Jezus hen in de opperzaal had opgeroepen hetzelfde onbepaalde vertrouwen in Hem te stellen als ze tot dan toe in God hadden gesteld, had Filippus, zoals we ons zullen herinneren, Hem gevraagd hun nu eindelijk de Vader te tonen. Maar Christus zei slechts: 'Wie Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien. Geloof je niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is?' Het raadsel bleef. Er kwam geen tentoonspreiding van de majesteit van God, zelfs niet zo één als Israëel mocht zien, brandend als vuur en bliksem op de Sinaï. En dat was maar goed ook; ze zouden in doodsangst zijn teruggedeinsd voor zo'n tentoonspreiding.

Gesteld dat Jezus vanaf het eerste begin de Goddelijke majesteit van zijn werkelijke relatie met de Vader had bekendgemaakt en tentoongespreid, dan zou één van de belangrijkste doeleinden van zijn vleeswording zijn verijdeld.

Ze zouden ongetwijfeld ter aarde zijn gevallen en Hem hebben erkend als de Schepper in Wie, door Wie en tot Wie het heelal is geschapen. Maar God zocht een relatie met de mensen oneindig veel hoger dan die van Schepper tot zijn schepselen. Hij wilde zijn schepselen door een geestelijke 'geboorte van boven' verheffen tot een relatie tussen kinderen, en vervolgens volwassen zonen, en de Vader. En die geestelijke geboorte zou afhankelijk zijn van het vormen van een persoonlijke relatie met zijn Zoon. En dat zou weer afhankelijk zijn van hun aangetrokken zijn tot Hem, terwijl ze niet bang voor Hem waren, hun geloof toenam, en hun begrip zich steeds meer verdiepte, waarbij telkens genoeg van Hemzelf werd geopenbaard om hun geloof en liefde nog te doen toenemen, maar toch nooit zózeer dat hun menselijke persoonlijkheid erdoor werd overweldigd en het voor hen onmogelijk zou worden om zich als vrienden van Hem te gedragen.

Vele volken hebben in hun folklore het verhaal van een koningszoon die op onverklaarbare wijze verliefd wordt op een arm meisje uit de stad. Vastbesloten om haar als bruid te veroveren verlaat hij het paleis, trekt gewone kleren aan, benadert haar als een gewone man, hoewel een beetje boven haar stand, en niet alleen nobel van uiterlijk, maar, wat belangrijker is, ook in zijn manieren en gedrag. Maar over het algemeen verbergt hij zijn roem opdat ze niet bang voor hem wordt, of hem juist liefkrijgt om zijn rijkdom en positie en niet om hemzelf. En dan, als hij haar hart heeft veroverd en ze hem haar trouw heeft bewezen, onthult hij aan haar, zo gaat het verhaal, stap voor stap steeds meer van zijn rijkdom en majesteit tot de verbluffende glorie van de vorstelijke bruiloft en de uiteindelijke kroning.

Dat is het verhaal – niet in de folklore maar in de historische werkelijkheid – van de Vleeswording van Gods Zoon, toen Hij naar de aarde kwam als waarlijk mens en toch God uit God, om ons te zoeken voor Zichzelf. En wat kunnen we anders doen dan uitroepen: O gezegend raadsel! Groot is de verborgenheid van de godsvrucht: God geopenbaard in het vlees (1Tm3:16).

De onverhulde openbaring van de Vader

Maar deze raadselachtige manier van spreken, die was afgestemd op hun huidige beperkte begripsvermogen, zou niet eeuwig duren. 'Er komt een uur,' zei Christus, 'dat Ik niet meer in duistere en cryptische bewoordingen tot jullie zal spreken, maar jullie openlijk en duidelijk zal vertellen over de Vader.' En dat uur kwam met zijn dood, opstanding en hemelvaart.

Zijn opstanding toonde welsprekender dan woorden het konden, dat Hij 'Gods Zoon was in kracht' (Rm1:4).

Zijn opstanding bewees ook dat het kruis geen ongeluk was, en ook geen ramp, en dat het zeker niet tegenstrijdig was met het wezen en karakter van God. Het was in feite de duidelijkste uitdrukking van het hart van God in de geschiedenis van de hele aarde. Op het middelpunt van de tijd en de eeuwigheid, door God beraamd vóór de grondlegging van de wereld door zijn bepaalde raad en voorkennis (1Pt1:20; Hd2:23), voorzeggd in de profetieën van het Oude Testament (Lk24:25-27), en volbracht op Gods aangewezen tijd, was het kruis de machtigste, de meest diepgevoelde en meest volstrekt ondubbelzinnige liefdesverklaring van de Vader die de mens ooit kon verwachten, of God Zelf kon bedenken.

God bezit almacht; maar de Bijbel zegt nergens dat God macht is – hij zegt dat God liefde is. Als de Vader dus inderdaad liefde is, waar zouden we die liefde dan beter kunnen ontdekken dan in het kruis van Christus? 'Hierin is de liefde van God ten aanzien van ons geopenbaard, dat God zijn eniggeboren Zoon in de wereld heeft gezonden, opdat wij zouden leven door Hem. Hierin is de liefde, niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft liefgehad en zijn Zoon heeft gezonden als zoenoffer voor onze zonden. (...) de Vader heeft de Zoon gezonden als Heiland van de wereld' (1Jh4:9-10,14).

Maar voor Christus zou zelfs dat niet voldoende zijn. Als Hij het karakter van de Vader ten volle uitdrukte op Golgotha, maar wij van onze kant niet in staat zouden zijn het te beseffen, wat dan? En dus zou Hij, om zijn duidelijke en

onverhulde openbaring van de Vader volledig te maken, na zijn hemelvaart de Heilige Geest zenden naar elk van de zinnen om de liefde van God in hun harten uit te storten en zo hun individuele begrip en genieting van die liefde zeker te stellen.

Het belangrijkste punt dat begrepen moet worden

Hoeveel of hoe weinig de apostelen dus ook hadden begrepen van alles wat Christus hun tot op dit punt had geleerd, het belangrijkste wat ze moesten begrijpen, was dit: 'De Vader Zelf heeft u lief.' Dat is nog steeds het belangrijkste wat elk van Christus' discipelen moet begrijpen, of hij of zij nu een pasbekeerde is of een oude gelovige. Want terwijl we worstelen met de problemen van het leven, terwijl we proberen onze verantwoordelijkheden als gelovigen op ons te nemen, of zelfs terwijl we trachten de leerstellige en theologische inhoud van ons geloof uit te werken, laten we gemakkelijk het besef van de directe, persoonlijke liefde van de Vader voor elk van ons in onze geest verflauwen. Als we het besef van zijn liefde kwijtraken, dan zou dat zelfs ons gebedsleven kunnen veranderen in een last die op ons drukt door twijfel en vrees.

Onze Heer had hun bijvoorbeeld in de vorige les gezegd dat ze na zijn opstanding en hemelvaart de Vader om dingen zouden kunnen vragen in zijn naam; en dat de Vader hun gebed zou honoreren en hun zou geven waarom ze vroegen. Maar Hij voorzag dat ze zonder verdere toelichting zelfs deze geweldige belofte verkeerd zouden kunnen uitleggen. Ze zouden kunnen denken dat de reden waarom ze moesten bidden in de naam van de Here Jezus was dat de Vader Zelf niet echt in hen geïnteresseerd was, en dat Hij hun verzoeken waarschijnlijk slechts zou inwilligen als Hij door de Here Jezus daartoe zou worden bepraat en overgehaald.

Natuurlijk was dat in het geheel niet zo. 'De Vader Zelf heeft u lief,' zegt Christus. 'Als jullie je verzoeken tot Hem richten in mijn naam, zal het helemaal niet nodig zijn dat Ik Hem ga vragen: "Waarom hebt U niet aan de verzoeken van

mijn discipelen voldaan?”* De Vader Zelf heeft u lief, en jullie kunnen erop rekenen dat Hij jullie het gevraagde zal geven als dat verenigbaar is met mijn naam.’

Het is natuurlijk waar dat Christus nu optreedt als onze Voorspraak bij God, en in die hoedanigheid wél voor ons bidt. Daar zullen we een voorbeeld van krijgen zodra deze les klaar is. Maar Hij hoeft niet voor ons tussenbeide te treden omdat God, als dat niet gebeurde, tegen ons zou zijn. Zijn aanstelling als onze Voorspraak is zelf een uitdrukking van Gods liefde voor ons en van zijn vastbeslotenheid om ons goed te doen (Hb5:1-10; 7:20-25).

En laten we er ten slotte op letten dat toen Christus zijn apostelen verzekerde dat de Vader Zelf hen liefhad, Hij niet die algemene liefde in gedachten had die God heeft voor al zijn schepselen, maar die speciale liefde en genegenheid die de Vader heeft voor hen die zijn Zoon liefhebben en hebben geloofd dat Jezus van God is uitgegaan (16:27). De liefde voor zondaars terwijl ze nog zondaars waren, heeft God de smarten van Golgotha gekost, die Hij met bereidwilligheid verdroeg. Voor hen die die liefde blijven versmaden, die de Zoon van God met voeten treden en zijn bloed waardeloos achten, moet Gods antwoord de eeuwige toorn zijn. Maar als mensen Gods liefde beantwoorden met aanvaarding van en liefde voor zijn Zoon als het liefdesgeschenk van het hart van de Vader, dan veroorzaakt dat een reactie van liefde en genegenheid voor de Vader die geen grenzen kent.

Het essentiële onderwijs over Christus Zelf

En nu was de tijd gekomen om te toetsen of de discipelen echt hadden begrepen wat het belangrijkste was van alles wat Hij hun had geleerd over Zichzelf. De geldigheid van

* Het Griekse woord voor ‘vragen’ (*niteo*) in het eerste deel van vers 26 betekent ‘om iets vragen’, ‘een verzoek doen’. Het Griekse woord voor ‘bidden’ of ‘vragen’ in de tweede helft van dat vers (*erotao*) betekent hier ‘bij iemand over iets of iemand informeren’.

alles wat Hij ooit had gezegd, hing af van dit fundamentele feit: 'Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; Ik verlaat de wereld weer en ga heen naar de Vader' (16:28).

Hier sprak iemand die, met de Vader en de Heilige Geest, deel uitmaakte van de Drie-eenheid die God is. Geen enkele oudtestamentische profeet, zelfs niet de grootste onder hen, had ooit iets dergelijks gezegd. Elia had verwezen naar God als 'de Heer, de God van Israël, in Wiens dienst ik sta' (1Kn 17:1). De engel Gabriël kondigde aan: 'Ik ben Gabriël die voor God sta' (Lk1:19). Maar noch de profeet noch de engel kon zeggen: 'Ik ben van de Vader uitgegaan (...) en ga heen naar de Vader.'

Dit zouden de apostelen, en alle gelovigen die na hen kwamen, dus moeten begrijpen, geloven en vasthouden als ze uitgingen om te getuigen van Christus tegen de enorme druk van de wereld in. Laten we om dat te begrijpen een stukje oudtestamentische geschiedenis gebruiken ter illustratie.

Het boek Genesis (hfst.15) vertelt ons dat God de aartsvader Abraham riep en hem aanwees om de stamvader te worden van een nieuw volk dat God zou doen ontstaan om een speciale rol te vervullen in de geschiedenis. Daarna schetste God voor Abraham in hoofdlijnen hoe het met dit volk zou gaan. Op een zeker tijdstip in de geschiedenis zou het volk, nu bekend onder de naam Israëlieten, ertoe worden gebracht om te emigreren uit Kanaän naar Egypte. Maar na verloop van tijd zouden de Egyptenaren zich vijandig tegenover hen opstellen; en dan zou God tussenbeide komen om hen te bevrijden en hen uit Egypte te leiden naar het hun beloofde land Kanaän. En zo is het ook gebeurd (zie Ex1-12).

Maar het punt waarop we moeten letten, is het volgende. Toen God Mozes als bevrijder van zijn volk naar Egypte zond om van Farao, de koning van Egypte, te eisen dat hij Gods volk zou laten gaan, legde Mozes hem die eis voor op de volgende gronden: 'Langgeleden,' zei hij, 'voordat dit volk naar Egypte kwam, had God bemoeienis met hun voor-

vaderen, sloot een verbond met hen, en openbaarde zijn bedoelingen aan hen. Het volk zou op een zeker tijdstip in de geschiedenis naar Egypte komen en daar wonen. Maar het was nooit de bedoeling dat ze daar voorgoed zouden blijven. God had een toekomst voor hen buiten Egypte in het land waarvan God aan hun voorouders had beloofd dat Hij het hun zou geven. Nu was dus de tijd gekomen voor hun bevrijding uit Egypte; Farao moest hen laten gaan.'

En Farao's reactie? Nou, hij lachte Mozes in zijn gezicht uit. Om te beginnen erkende hij Mozes' God niet. Hij deed het hele idee dat het volk een verleden had waarin God zijn bedoelingen voor hen had geopenbaard aan hun voorouders, af als niets meer dan een legende. Hij wees ook het hele idee dat het volk een toekomst had buiten Egypte van de hand; en wat hun geloof betreft dat er een beloofd land bestond waar God hen eens zou brengen - dat was niets anders dan een sprookje, dat zijn officieren in de werkkampen wel gauw uit hun hoofd zouden slaan. Voorzover het de Israëlieten betrof, was Egypte de enige wereld die er was; en het leven zou voor hen nooit iets anders zijn dan werken, eten, slapen en ten slotte doodgaan.

En dus moest God om de Israëlieten te bevrijden Farao natuurlijk ombrengen. Maar voor Hij dat deed, moest Hij eerst de Israëlieten ertoe brengen te geloven dat Mozes inderdaad door God naar Egypte was gezonden en dat er echt een beloofd land buiten Egypte bestond waar Mozes hen, als ze hem geloofden, heen zou brengen.

Deze oude geschiedenis is voor ons een gelijkenis. Satan, de overste van deze wereld, heeft miljoenen mensen wijsgeemaakt dat er nooit enig Goddelijk doel was achter de schepping van het heelal, omdat er geen God was, en is. En hij heeft hen tot de overtuiging gebracht dat er geen hemel is na dit leven. Al dat gepraat over het paradijs van God is volgens hem een sprookje; en hij heeft miljoenen mensen, die niet genoeg weten van de filosofie van de wetenschap om zijn leugen te doorzien, ervan overtuigd dat geloof in God en in de hemel op een of andere wijze onwetenschappelijk is.

Op die manier heeft de satan voor hen deze wereld veranderd in een gevangenis en het leven erin gemaakt tot een letterlijk hopeloos bestaan.

Om de mensheid te bevrijden uit deze diep-armoedige slavernij heeft God zijn Zoon Jezus Christus in de wereld gezonden. Maar willen we ooit worden bevrijd, dan is er bovenal één ding dat we moeten gaan zien en geloven. En dat zijn niet simpelweg de morele leerstellingen van Christus. Het is dit: 'Ik ben van de Vader uitgegaan,' zegt Christus, 'en ben in de wereld gekomen.' Dus is deze wereld niet de enige die er is! En ook heeft deze wereld zichzelf niet gemaakt. Erachter en ervoor staat de Vader. 'Ik verlaat de wereld weer,' zegt Christus, 'en ga heen naar de Vader.' Dus is deze wereld niet het einde: er is leven buiten deze wereld. Omdat dit waar is, is de leugen van Satan ontmaskerd; en voor hen die in Christus geloven, is Satans macht om deze wereld te veranderen in een gevangenis, gebroken.

Christus' uitdaging aan zijn discipelen

Maar geloofden Christus' discipelen het? Ze zeiden van wel. Ze beweerden zelfs dat Christus nu eindelijk in duidelijke taal had gesproken. Ze konden zien dat Hij alles wist, en dat niemand Hem om nadere uitleg hoefde vragen. 'Hierom geloven wij dat U van God bent uitgegaan,' zo verzekerden ze Hem.

Ongetwijfeld meenden ze elk woord hiervan. Maar het is één ding om te zeggen dat je je lessen perfect hebt begrepen; het is echter iets anders om als je geëxamineerd wordt te bewijzen dat dat zo is. In zijn genade trok Christus hun te grote zelfvertrouwen vriendelijk in twijfel: 'Geloof u nu?' Binnen enkele uren zouden ze voor een examen van de allerhoogste moeilijkheidsgraad komen te staan. Hun geloof zou wankelen, hun greep op de waarheid zou niet zo stevig blijken te zijn als ze hadden gedacht: ze zouden Christus in de steek laten en weglopen om hun leven en belangen in deze wereld veilig te stellen.

De zekerheid van de overwinning

Zou alles dan verloren zijn? Nee, zeker niet. Geheel alleen, met niemand dan de Vader bij Zich, zou Christus het hoofd bieden aan alles wat de wereld en de overste daarvan Hem konden aandoen, inclusief marteling en de dood. En Hij zou overwinnen. 'Hebt goede moed,' zei Hij kort voor zijn discipelen juist de moed zouden verliezen en op de loop zouden gaan, voor dat moment verslagen. 'In de wereld hebt u verdrukking, maar in Mij hebt u vrede. Ik heb de wereld overwonnen.' Hij zou de satanische gevangenvaarder verslaan. Hij zou de tralies van zijn gevangenis-wereld verbreken. Zijn dood en opstanding zouden de deuren ervan wijd opengooien; en als Hij zegevierend naar buiten trad en opsteeg naar de Vader, zou Hij al de zijnen laten delen in zijn overwinning. In Christus zouden ook zij meer dan overwinnaars zijn door Hem die hen had liefgehad (Rm8:37). 'Want ik ben verzekerd dat dood noch toekomstige dingen, noch machten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus onze Heer.'

Als wij in onze tijd graag zouden opstaan en getuigen van de werkelijkheid van Christus tegenover onze tijdgenoten, dan moeten ook wij het geheim leren om de wereld te overwinnen. En hier is het, in de woorden van een van Christus' apostelen: 'Want al wat uit God geboren is, overwint de wereld; en dit is de overwinning die de wereld overwonnen heeft: ons geloof. Wie is het nu die de wereld overwint, dan wie gelooft dat Jezus is de Zoon van God?' (1Jh5:4-5).

DE CURSUS: DEEL DRIE

A. De Leraar bidt

De Zoon rapporteert aan zijn Vader

En nu waren Christus' officiële lessen over heiligheid voorlopig beëindigd. Zijn discipelen zouden natuurlijk grondige en diepontroerende lessen leren als ze Hem de strijd van Gethsémané het hoofd zouden zien bieden, en het ontzettende lijden van het kruis. Nog maar betrekkelijk weinig woorden zouden er nu nog tussen Hem en hen worden gewisseld tot Hij bij hen zou komen in de buitengewone vreugde en verwondering van de opstandingsdag.

Maar hoewel het officiële onderwijs voorlopig moest ophouden, was het werk van de leraar nog niet klaar. Tot dusver had Hij tot zijn discipelen gesproken over de Vader; nu moest Hij tot de Vader spreken over zijn discipelen. Hij zal rapporteren hoe goed Hij hen heeft onderricht en hoe goed zij hebben opgenomen en geloofd wat ze hebben geleerd.

Er zitten altijd twee kanten aan elke leraar-leerlingenrelatie op school. Aan de kant van de leerlingen is er de kwestie van hun bereidheid om te leren, hun ijver bij de studie, en hun vermogen om wat ze leren op te nemen en te verwerken. En op dit niveau hebben we de Here Jezus eerder op de avond al horen opmerken dat Hij beperkt was in wat Hij hun kon vertellen op dat tijdstip vanwege hun onvermogen om nog meer te verwerken (16:12).

Maar succes bij het leren is niet helemaal afhankelijk van de studenten; want aan de andere kant is er de kwestie van de leraar: kan hij zijn stof efficiënt overbrengen? Is hij in staat de moeilijkste zaken duidelijk en eenvoudig uit te leg-

gen, zodat zelfs een student met een beperkt vermogen ze kan begrijpen?

En deze vraag wordt van het hoogste belang als het te onderwijzen onderwerp de kennis van God is waarvan ons eeuwig behoud afhangt. Want als ons behoud uiteindelijk afhangt van onze intelligentie en bekwaamheid om te leren, wie zou er dan ooit behouden kunnen worden? Nee, wat dat betreft, hangt alles af van de bekwaamheid van Degene die God zond om onze Leraar te zijn. Hij kende zijn stof volmaakt. En Hij kende zijn leerlingen volmaakt, kende de wijze waarop de menselijke geest werkte, want Hij had hen gemaakt; en wat nog meer is, Hij was Zelf mens geworden. Met Hem als Leraar zou ieder die God wenste te kennen, erin slagen Hem te leren kennen.

De Zoon rapporteert aan de Vader over zijn uitvoering van zijn zending

Dit sprak Jezus en Hij hief zijn ogen op naar de hemel en zei: Vader, het uur is gekomen: verheerlijk uw Zoon, opdat uw Zoon U verheerlijkt; zoals U Hem macht hebt gegeven over alle vlees, opdat alles wat U Hem hebt gegeven, Hij hun eeuwig leven geeft. En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus die U hebt gezonden. Ik heb U verheerlijkt op de aarde, terwijl Ik het werk heb vol eindigd dat U Mij te doen hebt gegeven; en nu, verheerlijk Mij, U, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid die Ik bij U had voordat de wereld was. (Jh17:1-5)

Hoe goed heeft Hij de stof uiteengezet?

Laten we er eerst eens op letten hoe Hij het vak dat Hij heeft onderwezen, definieert: 'U hebt Hem (uw Zoon) macht gegeven over alle vlees, opdat alles wat U Hem hebt gegeven, Hij hun eeuwig leven geeft. En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus die U hebt gezonden.' Hieruit leren we een aantal zaken die van fundamenteel belang zijn:

(1) Heiligheid, het onderwerp dat we in dit hele boek hebben bestudeerd, is niet een vak als scheikunde of natuurkunde. In de natuurkunde is het bijvoorbeeld genoeg als een student Einsteins beroemde formule leert; hij hoeft niets over Einstein te weten, nog veel minder hoeft hij Einstein persoonlijk te leren kennen en een relatie met hem aan te gaan. Maar waarachtig heilig worden betekent dat we niet een vak maar een persoon leren kennen, en die Persoon is God, en Hem niet leren kennen in de betekenis van alleen maar een heleboel over Hem te leren (hoe belangrijk dat ook is), maar Hem persoonlijk leren kennen.

(2) Verder moeten we erop letten dat er een soort verschil is tussen het leren kennen van een ding en het leren kennen van een persoon. Neem bijvoorbeeld een atoom. Als je alles wilt leren wat er te weten is over een atoom, kun je het in een cyclotron stoppen, het met krachtige deeltjes bombarderen, en dan zal het atoom ten slotte al zijn geheimen prijsgeven. Het moet wel: het is maar een ding.

Maar een mens kun je op die manier niet leren kennen. Je zou mijn hersens in een hersenscanner kunnen doen, de elektrische golfpatronen en ontladingen ervan kunnen meten, de chemie van de hersencellen analyseren, de bloeddruk berekenen, en de hersens aan elke proef die de wetenschap bekend is, kunnen onderwerpen – en dan zou je mij nog steeds niet kennen. Want ik ben geen ding maar een mens. En tenzij ik toesta dat je me leert kennen door met je te communiceren met mijn geest en mijn hart, zul je me nooit kennen. Misschien kom je een heleboel over me te weten, maar mijzelf leer je niet kennen.

Op dezelfde wijze, alleen in nog hogere mate, leert niemand God kennen tenzij God die persoon toestaat Hem te leren kennen, door Zelf met hem te communiceren.

(3) Maar om het mogelijk te maken dat een mens Hem op deze directe en persoonlijke manier leert kennen, moet God niet alleen informatie over Zichzelf verstrekken, maar Hij moet hem ook zijn eigen leven schenken. Want het eeuwige leven waarover de Bijbel spreekt, is niet slechts een andere

manier van spreken over het voortbestaan na de dood, of zelfs een andere manier van spreken over 'naar de hemel gaan als je sterft' (hoewel beide zaken er natuurlijk bij zijn betrokken). Het eeuwige leven bestaat in het kennen van de enig ware God en Jezus Christus die door God in de wereld gezonden werd – het kennen van Hem in een persoonlijke, levende relatie. En dat is tussen twee haakjes de reden waarom de Bijbel zegt dat elke gelovige het eeuwige leven al heeft en ervan geniet terwijl hij nog hier op aarde is, lang voordat hij naar de hemel gaat. Want, zoals we Christus horen zeggen in zijn gebed, de Vader gaf Hem macht om dit eeuwige leven te geven aan zovelen als God aan Hem gaf.

(4) Maar heiligheid betekent niet alleen God leren kennen, maar ook in Hem geloven, Hem liefhebben, Hem oprecht toegewijd zijn. Aan de Zoon van God werd dus deze hoge taak opgedragen: Hij moest onze wereld opzoeken en ondanks alle laster over God die de satan had ingeblazen in het hart van de mensen, God aan de mensen openbaren zoals Hij werkelijk is, in al zijn liefde en zuiverheid, zijn majesteit, genade en schoonheid. In één woord, het was de opdracht van de Zoon God zó te verheerlijken onder de mensen dat de manier waarop ze over God dachten, zou veranderen, hen van haters van God zou veranderen in liefhebbers van God, van onverschilligen tegenover God in hartstochtelijk toegewijden aan Hem als de heerlijke en glorieuske Vader die alle aanbidding waard is.

Als dit dan het onderwerp was dat de Leraar moest uiteenzetten, hoe goed heeft Hij dat dan gedaan? Volmaakt en volledig! Luister weer mee als Hij rapporteert aan de Vader: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde, terwijl Ik het werk heb voleindigd dat U Mij te doen hebt gegeven.' Toen Hij dit zei, keek Hij ongetwijfeld terug over zijn hele leven tot dan. Maar Hij keek ook vooruit. Want, zoals Hij Zelf opmerkte tegen zijn Vader: 'Het uur was gekomen', het uur dat was bepaald vóór de grondlegging van de wereld, het uur waarin Hij door zijn machtig werk aan het kruis aan de wereld zijn liefde tot God en hoe Hij dacht over God zou tonen; en

tegelijkertijd openbaren hoe de God van alle heiligheid dacht over de zonde van de wereld, en hoe de God van alle liefde haar desondanks liefhad. Het kruis van Christus zou dat allemaal zeggen. Nooit tot in alle eeuwigheid zou iemand ooit iets ontdekken over het hart en het karakter van God dat niet werd geopenbaard op Golgotha.

Dus het uur was gekomen, en Christus stond klaar om zodra zijn gebed ten einde was, de beek Kedron over te steken en Gethémané te betreden om daar te beginnen aan het voor­spel van het machtige werk van het kruis. En zo zeker was Hij ervan dat Hij dat werk zou voltooien tot de eeuwige en oneindige heerlijkheid van God, dat Hij er al in de voltooide tijd over sprak: 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde, terwijl Ik het werk heb voleindigd dat U Mij te doen hebt gegeven.'

Maar toch moest er om die tentoonspreiding van het karakter van God volledig te maken nog één verdere en laatste stap worden gedaan, en wel door God Zelf. 'Ik heb U verheerlijkt op de aarde,' zei Christus, 'en nu, verheerlijk Mij, Vader, bij Uzelf met de heerlijkheid die Ik bij U had voordat de wereld was.' Dat wil zeggen, de Vader moest de hoogste toewijding van de Zoon beantwoorden door Hem uit de dood te doen opstaan en Hem te verhogen tot de plaats van heerlijkheid die Hij samen met de Vader had vóór de schepping. Want als God - om even het ondenkbare te denken - het offer van zijn Zoon niet had bekrachtigd door Hem uit de dood te doen opstaan, en had toegelaten dat zijn dood door zijn verdorven critici op lasterlijke wijze verkeerd werd uitgelegd, of door atheïsten aan de kaak gesteld als een voorbeeld van hoe alle geloof in en toewijding aan God bijgeloof is dat eindigt in het stof van een eeuwig graf - dan zou de hemel zelf zwart zijn geworden, en de reputatie van God voor altijd tenietgedaan.

Maar daar bestond nooit gevaar voor. Met het grootste vertrouwen in de Vader, die Hij kende, liefhad en aan de mensen verklaarde, deed de Zoon van God een beroep op zijn Vader om de openbaring van zijn naam te voltooien door zijn Zoon te doen opstaan uit de dood en Hem te ver-

heerlijken met de vroegere heerlijkheid van zijn eeuwig Zoonschap. En die verheerlijking van Christus bij de Vader zou niet alleen de Zoon herstellen in zijn eer van voor de schepping, ze zou ook de wereld vertellen dat die door het zien van Jezus de Vader had gezien.

De Leraar rapporteert hoe goed zijn discipelen hun lessen hebben geleerd

Ik heb uw naam geopenbaard aan de mensen die U Mij uit de wereld hebt gegeven. Zij waren de uwen en U hebt ze Mij gegeven; en zij hebben uw woord bewaard. Nu hebben zij erkend dat alles wat U Mij hebt gegeven, van U is. Want de woorden die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven en zij hebben ze aangenomen en waarlijk erkend dat Ik van U ben uitgegaan, en zij hebben geloofd dat U Mij hebt gezonden. (Jh17:6-8)

Het rapport ziet er heel goed uit:

- (1) 'Zij hebben uw woord bewaard.'
- (2) 'Nu hebben zij erkend dat alles wat U Mij hebt gegeven, van U is.'
- (3) 'Zij hebben de woorden aangenomen die U Mij hebt gegeven.'
- (4) 'Zij hebben waarlijk erkend dat Ik van U ben uitgegaan.'
- (5) 'Zij hebben geloofd dat U Mij hebt gezonden.'

Een tien dus? Maar de lof voor dit fantastische resultaat komt niet de discipelen toe, maar veeleer hun Leraar. Want laten we eens overdenken hoe, en door middel waarvan, Hij hun geloof had gewekt en hun liefde en toewijding aan God had uitgelokt.

A. Allereerst maakte Hij Gods Naam aan hen openbaar.

Dit zal ons opnieuw herinneren aan de manier waarop God de Israëlieten bevrijdde uit Egypte. Zoals u weet, was de situatie dat de generatie Israëlieten die toen leefde, nooit iets anders had gekend dan de bitterste slavernij onder de schijn-

baar onwrikbare macht van de Farao van Egypte. Het was duidelijk dat vluchten of in opstand komen onmogelijk was. Toen kwam Mozes met de boodschap dat God hem had gezonden om hen te bevrijden. Hoe kon hij ook maar enigszins verwachten dat de Israëlieten hem of zijn gepraat over God geloofden?

Maar Mozes had al een voorgevoel gehad van dat probleem, en toen God hem de opdracht had gegeven, had hij gevraagd: 'Wanneer ik tot de Israëlieten kom en hun zeg: De God uwer vaders heeft Mij tot u gezonden, en zij mij vragen: hoe is zijn naam - wat moet ik hun dan antwoorden? 'IK BEN DIE IK BEN,' had God geantwoord. 'Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: IK BEN heeft mij tot u gezonden.'

Bovendien had God gezegd: 'Aldus zult gij tot de Israëlieten zeggen: De HERE, de God uwer vaders, de God van Abraham, de God van Izaäk en de God van Jakob, heeft mij tot u gezonden: dit is mijn Naam voor eeuwig en zo wil Ik aangeroepen worden van geslacht tot geslacht' (Ex3:13-15).

En zo ging Mozes naar de Israëlieten en maakte de Naam van God bekend, IK BEN DIE IK BEN, de Zelfstandig Bestaande en Eeuwige, die, als Hij een relatie aangaat met een van zijn schepsels, of het nu Abraham of Izaäk of wie dan ook is, volstrekt en zonder afwijken Dezelfde blijft, en onveranderlijk en eeuwig trouw aan die persoon; Hij zal nauwgezet al zijn beloften in vervulling doen gaan, en hem in zijn macht en erbarming zeker redden.

Luisterend naar de bekendmaking van die naam werden de Israëlieten bewogen in hun hart en geest. God had aan hen gedacht omdat dat zijn aard was. Hij zou niemand van zijn schepsels aannemen, hem zijn liefde betuigen, hem beloften doen, en hem dan, als Hij genoeg van hem had, aan zijn lot overlaten en vergeten zoals een kind een stuk speelgoed aan de kant legt waarvoor het geen belangstelling meer heeft. Bovendien was deze eeuwige, onveranderlijke God niet veraf en zonder gevoel; Hij had hun lijden en verdriet gezien, hun gejammer gehoord, en Hij was neergedaald om hen te bevrijden (Ex3:6-8).

Dus Israël geloofde zowel Mozes als de God Wiens Naam hij bekendmaakte. Want geloven is niet jezelf opschroeven tot een gevoel van overtuigende zekerheid; het geloof is onze reactie op het geopenbaarde karakter van God. Een situatie die er een beetje op lijkt, is die van een man die genoeg van een vrouw gaat houden en in haar gaat geloven, om met haar te trouwen. Hij hoeft zichzelf niet op te schroeven tot een gevoel van zekerheid. Hij ziet haar schoonheid en raakt geboeid; hij merkt haar bevalligheid en vriendelijkheid en trouw op, en ontdekt dat zijn hart zozeer tot haar wordt aangetrokken dat hij wenst zich met een daad van de wil in een levenslange relatie aan haar te verbinden.

Wat Mozes deed voor de Israëlieten, deed Christus voor zijn discipelen, en voor de hele mensheid. Hij maakte Gods naam bekend, verklaarde het wezen van God in woord en daad; en toonde in de hoogste mate door zijn dood aan het kruis Gods oneindige liefde en trouw voor ons, zijn schepsels. Eerder zou Gods eigen Zoon lijden en sterven dan dat er iemand verloren zou gaan.

B. In de tweede plaats: de Here Jezus maakte niet alleen Gods naam bekend, en bracht niet alleen Gods Woord over, dat wil zeggen Gods boodschap (17:6), maar de woorden waarin Hij dat deed, waren woorden die Hem door de Vader waren gegeven.

En op die manier hoefden de discipelen niet achter de betekenis van de feitelijke woorden die Jezus gebruikte te komen, om de boodschap die God voor hen had te ontdekken. Dezelfde woorden waarin Hij de boodschap van God overbracht, waren de woorden van God. En de discipelen ontdekten dat dit zo was, en gingen beseffen dat alles wat Christus had, Hem door de Vader was gegeven. Uit dat besef ontstond hun absolute zekerheid dat de Here Jezus van God was uitgegaan; en ze geloofden dat God Hem had gezonden.

En ook vandaag is dat nog de oorsprong van het geloof. 'Het geloof is uit de prediking, en de prediking door het woord van Christus,' zegt de Bijbel (Rm10:17). God is zijn eigen bewijs: zijn woorden bezitten hun eigen Goddelijke

kracht om de mensen van de waarheid ervan te overtuigen, en zo hun geloof en vertrouwen te wekken. De reden waarom veel mensen niet geloven, is dat ze nooit luisteren naar Gods woorden, nooit in de Bijbel lezen. Ze willen wel luisteren naar de argumenten van veel mensen voor of tegen de godsdienst; en deze argumenten kunnen misschien wel helpen, of misschien ook niet. Maar willen we iemand gaan vertrouwen, dan moeten we luisteren naar zijn woorden. En willen we God gaan vertrouwen, dan moeten we persoonlijk en direct luisteren naar Gods woorden. Het waren de woorden van God die Jezus sprak. We hoeven niet enorm knap te zijn, of intellectueel briljant, of opgeleide theologen; we kunnen Christus' woorden horen, of lezen, en ze zonder reserves in ons opnemen. Als Hij zegt: 'Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: wie mijn woord hoort en gelooft Hem die Mij heeft gezonden, die heeft eeuwig leven en komt niet in het oordeel, maar is uit de dood overgegaan in het leven' (Jh5:24), dan zijn dat Gods woorden die tot ons persoonlijk worden gericht. We kunnen ze eenvoudig en zonder meer geloven en daardoor het eeuwige leven ontvangen. Want zoals het Evangelie het op een andere plaats zegt: 'Wie zijn getuigenis [dat wil zeggen het getuigenis van Jezus] heeft aangenomen, heeft bezegeld dat *God* waarachtig is. Want Hij die God heeft gezonden, spreekt de woorden van God' (Jh3:33-34).

De Zoon bidt voor het behoud van het geloof van zijn discipelen

Ik vraag voor hen; niet voor de wereld vraag Ik, maar voor hen die U Mij hebt gegeven; want zij zijn de uwen (en al het mijne is het uwe en het uwe het mijne), en Ik ben in hen verheerlijkt. En Ik ben niet meer in de wereld, en zij zijn in de wereld, en Ik kom tot U, Heilige Vader: bewaar hen in uw naam die U Mij hebt gegeven, opdat zij één zijn zoals Wij. Toen Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam. Hen die U Mij gegeven hebt, heb Ik bewaakt en niemand van hen is verloren gegaan dan de zoon van het verderf, opdat de Schrift vervuld werd. Maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij mijn blijdschap volkomen hebben in zichzelf. (Jh17:9-13)

Zo stonden ze daar, de elf discipelen, zwijgend en in diepe eerbied luisterend naar de Zoon van God die tot de Vader bad voor hen. Ze hadden in Hem geloofd, en door in Hem te geloven hadden ze in de Vader geloofd. Maar de praktische vraag die opkwam, was: ze waren nú wel gelovigen, maar zouden ze dat altijd blijven? Zou hun geloof standhouden als ze de storm die straks rond hen zou losbarsten, moesten trotseren? En door alle veranderingen in hun leven heen, tot het einde toe? Of zou vervolging, ziekte, of verlies door de dood, of onheil, of verdriet hen misschien zo zwaar treffen dat het hun geloof zou kapotslaan, hen zou afsnijden van Christus, en hen voor eeuwig in het verderf storten? Dit is een vraag waarvoor elke gelovige vroeg of laat komt te staan; en daarom is het van het hoogste belang dat we nu luisteren naar wat onze Heer erover te zeggen had.

De zaak waarom het gaat

Onze Heer had dit probleem natuurlijk voorzien, en wist precies in welk opzicht hun geloof zou moeten worden beschermd en instandgehouden. Ze hadden in het bestaan van God geloofd al voordat ze Jezus hadden ontmoet. Jezus had hen nooit hoeven bekeren tot geloof in Gods bestaan. Maar Jezus had hen opgeroepen om in Hemzelf te geloven met een geloof gelijk aan dat wat ze in God stelden. In één adem had Hij gezegd: 'U gelooft in God, gelooft ook in Mij.'

Menige Jood had het toentertijd als het toppunt van godslastering beschouwd dat Jezus van de mensen vroeg Hem een even groot geloof te schenken als ze in God hadden. Maar de discipelen hadden dat gedaan, en het was niet godslasterlijk; ze waren, zei Christus, aan Hem gegeven door de Vader. 'Zij waren de uwen [als in God gelovigen] en U hebt ze Mij gegeven' (17:6), om in Christus gelovigen te worden, om Hem toe te behoren in dezelfde absolute zin als waarin ze God toebehoorden. 'Ik vraag voor hen die U Mij hebt gegeven,' zei Christus, 'want zij zijn de uwen.' Het geloof in Christus nam hen niet van God weg, ook deed het niets af aan hun absolute trouw aan God; en dat Christus werd verheerlijkt in zijn discipelen nam niets weg van de heerlijkheid van de Vader. Want, zei Christus, 'al het mijne is het uwe en het uwe het mijne'. Christus was, en is, de Zoon van de Vader. Eén met de Vader.

Maar nadat Hij was heengegaan, zouden zijn discipelen moeten uitgaan en hun landgenoten moeten confronteren, die beweerden in God te geloven en van wie velen fanatiek religieus waren; maar ze beschouwden Jezus als een godslasteraar, en stonden klaar om ieder die in Hem geloofde, te vervolgen. Er bestond daarom gevaar dat de discipelen, als ze vervolgd werden, verleid zouden kunnen worden om te denken dat ze het geloof in de godheid van Jezus konden opgeven en desondanks het geloof in God konden behouden.

Dat was natuurlijk onmogelijk. De apostel Johannes moest later zijn medegelovigen waarschuwen: 'Ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet' (1Jh2:23). Niettemin

is het de eeuwen door voor veel mensen een verleiding geweest om te denken toch in God gelovigen te kunnen zijn en zich zelfs christenen te kunnen noemen, ook al beschouwen ze Jezus alleen maar als 'een mens die op unieke wijze contact had met God', of als 'de grootste van alle godsdienstige leiders' of iets dergelijks, maar niet bereid zijn te belijden dat Jezus één is met de Vader, en dat het Woord van God die van eeuwigheid bij God was, en Zelf God was, vlees werd in Jezus en onder ons heeft gewoond. In feite viert deze verleiding in het Westen niet alleen in theologische kringen de laatste honderd jaar hoogtij, maar er zijn zeer velen voor bezweken.

De waarheid over afvalligen

Dit roept zeer ernstige vragen op. Mensen die op deze manier de godheid van de Here Jezus laten varen, en dat weloverwogen en voorgoed doen – waren die oorspronkelijk ooit ware christgelovigen? Het antwoord van de Bijbel is: Nee!

U kunt dit nogmaals horen (zie p.177-179 waar dit eerder werd besproken) van de apostel Johannes (1Jh2:18-29). Hij spreekt over mensen die eens verbonden waren met de apostelen en met christenen in het algemeen, maar die later loochenden dat Jezus de Zoon van God was. Zoals hij het zonder omhaal zegt: 'Zij zijn van ons uitgegaan [leerstellig, zo niet fysiek], *maar zij waren niet van ons*; want als zij van ons geweest waren, zouden zij bij ons gebleven zijn; maar zij moesten openbaar worden dat zij geen van allen van ons zijn.'

En vervolgens maakt Johannes een scherp onderscheid tussen hen die 'zijn uitgegaan' en ware gelovigen. Van de laatsten zegt hij: 'U hebt de zalving vanwege de Heilige en u weet alles. Ik heb u niet geschreven omdat u de waarheid niet weet, maar omdat u die weet en omdat geen leugen uit de waarheid is. Wie is de leugenaar dan hij die loochent dat Jezus de Christus is? (...) Ieder die de Zoon loochent, heeft ook de Vader niet.'

Een ware gelovige weet instinctief dat Jezus de Zoon van God is; want hij weet dat zijn vergeving, verzoening en vre-

de met God, ja, zijn hele behoud afhangt van het feit dat de Zoon van God hem heeft liefgehad en Zichzelf heeft overgegeven aan de vloek van Gods wet in zijn plaats, en een plaatsvervangende dood voor hem is gestorven. En geen louter menselijk wezen, hoe heilig ook, kon zich aanbieden als een plaatsvervangend offer aan God ten behoeve van een ander menselijk wezen, laat staan voor de zonden van de hele wereld. Een ware gelovige begrijpt dat instinctief, en weet dat elke leer die de godheid van Jezus loochent, een leugen is.

De geïmpliceerde veroordeling van hen door de Heer

We gaan terug naar het gebed van onze Heer en leren van Hem hetzelfde als we zojuist hebben geleerd van de apostel Johannes. Hij begint met expliciet de wereld buiten te sluiten van degenen voor wie zijn gebed bedoeld is: 'Niet voor de wereld vraag Ik...' Hij bedoelde niet dat Hij, in tegenstelling tot zijn Vader, de wereld niet liefhad en niet verlangde naar hun behoud (zie 3:16). Ook bedoelde Hij niet dat Hij, in tegenstelling tot de apostel Paulus, niet bereid was om te bidden voor het behoud van de wereld (zie Rm10:1; 1Tm 2:1-2). Maar in dit deel van zijn gebed ging Hij bidden voor het behoud van het geloof in Hem van de zijnen. En het zou geen zin hebben gehad om te bidden voor het behoud van het geloof van de wereld, want in die zin *hád* (en heeft) de wereld helemaal geen geloof. De wereld omvat per definitie hen die niet geloven in de Zoon van God, en daarom ook niet geloven in de Vader. Zelfs als ze beweren christenen te zijn, en misschien zelfs theologie doceren, zijn zulke mensen evenzeer 'van de wereld' als elke niet-christen. Judas Iskariot hield niet op 'van de wereld' te zijn omdat hij een tijdlang dienstdeed als apostel. Hij bleef wat hij altijd was: 'de zoon van het verderf' (17:12).

Waar onze Heer om vroeg

De Heer bad hier dus voor hen die ware gelovigen waren, en waarom Hij vroeg, was dit: 'Heilige Vader, bewaar hen in

uw naam die U Mij hebt gegeven, opdat zij één zijn zoals Wij' (17:11).*

Om de zinsnede 'uw naam die U Mij hebt gegeven' beter te begrijpen, kunnen we opnieuw verwijzen naar het verhaal van de uittocht uit Egypte. Toen Hij de Israëlieten uit Egypte leidde om hun reis naar het beloofde land te beginnen, zei God: 'Zie, Ik zend een engel vóór uw aangezicht, om u te bewaren op de weg en om u te brengen naar de plaats die Ik bereid heb. Neem u voor hem in acht en luister naar hem (...) *want mijn naam is in hem*' (Ex23:20-21). Dat wil zeggen dat aan de engel die hen leidde, het gezag van God was toevertrouwd. Als ze hem ongehoorzaam waren, waren ze ongehoorzaam aan God.

Nu had de Vader in een nog veel omvattender betekenis zijn naam gegeven aan de Zoon; en de discipelen moesten bewaard blijven in de kracht van die naam. Ze moesten blijven geloven dat de Here Jezus de naam van God Zelf droeg, omdat Hij één was met de Vader. Het zou niet genoeg zijn als ze zich moreel goed bleven gedragen; ook zou het niet genoeg zijn als ze, zoals de menigten in Israël in die tijd, zouden geloven dat Jezus een groot profeet was, of zelfs Elia teruggekeerd uit het hiernamaals (zie Mt16:13-17). Ze moesten, als ze door Jezus' vraag: 'Wie zegt u dat Ik ben?' werden uitgedaagd, te allen tijden kunnen antwoorden: 'U bent de Christus, de Zoon van de levende God; U en de Vader zijn één.'

En omdat de Vader en de Zoon inderdaad één zijn, was het belangrijk dat alle ware gelovigen één zouden zijn in hun geloof en in hun getuigenis over de Here Jezus. Niet alleen de uitwerking van hun getuigenis in de wereld, maar hun hele behoud zou afhankelijk zijn van hun blijvende trouw aan het geloof en aan de Here Jezus hierin.

* Sommige vertalingen luiden: '...bewaars door uw eigen naam hen die U Mij gegeven hebt'; maar deze vertaling is gebaseerd op manuscripten die op dit punt inferieur zijn.

De effectiviteit van het gebed van onze Heer

Nu er dus zoveel op het spel stond, moeten we wel vragen hoe effectief het gebed van onze Heer vermoedelijk zou zijn.

Gelukkig voor ons weten we hoe effectief zijn eigen bescherming van zijn elf ware discipelen was geweest, want Hijzelf merkt hierover op: 'Toen Ik bij hen was, bewaarde Ik hen in uw naam die U Mij hebt gegeven; Ik heb hen bewaakt en niemand van hen is verloren gegaan [behalve Judas].'

Niet één verloren gegaan! Dat was een grootse bewering; maar het was geen overdrijving, en ook geen bijzondere en uitzonderlijke verklaring die niet te letterlijk moest worden genomen vanwege het ongewone ervan. De Heer had hetzelfde even nadrukkelijk al eerder gezegd: 'Alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen; en wie tot Mij komt, zal Ik geenszins uitwerpen. Want Ik ben van de hemel neergedaald, niet opdat Ik mijn wil zou doen, maar de wil van Hem die Mij heeft gezonden. En dit is de wil van Hem die Mij heeft gezonden, dat Ik van alles wat Hij Mij heeft gegeven, niets verlies, maar het opwek op de laatste dag. Want dit is de wil van mijn Vader, dat ieder die de Zoon aanschouwt en in Hem gelooft, eeuwig leven heeft, en Ik zal hem opwekken op de laatste dag' (Jh6:37-40).

Dus waren de discipelen veilig zolang Christus bij hen was; veilig, niet vanwege hun eigen kracht om hun eigen geloof in stand te houden, maar veilig omdat Hij hen bewaarde en hun geloof instandhield. Maar hoe moest het nu in de toekomst, nu Hij hen ging verlaten en niet meer in de wereld zou zijn? Wie, of wat, zou hen nu bewaren? Het antwoord is dat Christus nu de Vader vraagt de taak van hun bewaring over te nemen: 'Toen Ik bij hen was, bewaarde Ik hen: bewaart U hen nu, Vader.'

De enige vraag die elke ware gelovige zich daarom thans moet stellen, is deze: 'Zal de Vader minder zorgvuldig, minder effectief zijn bij mijn bewaring en het instandhouden van mijn geloof dan de Here Jezus was bij het instandhouden van het geloof van zijn elf apostelen?' Het antwoord is overduidelijk: 'Natuurlijk niet!' Maar laten we om er dubbel zeker

van te zijn, nog eens luisteren naar wat onze Heer bij een eerdere gelegenheid zei: 'Mijn schapen horen mijn stem en Ik ken hen en zij volgen Mij. En Ik geef hun eeuwig leven, en zij zullen geenszins verloren gaan in eeuwigheid en niemand zal ze rukken uit mijn hand. Mijn Vader die ze Mij heeft gegeven, is groter dan allen, en niemand kan ze rukken uit de hand van mijn Vader. Ik en de Vader zijn één' (Jh10:27-30).

Hierop zal elke ware gelovige een diepe vreugde in zich voelen opwellen, en dat is precies wat onze Heer ermee beoogde. Hij had zijn discipelen om Zich heen verzameld toen Hij bad, zodat ze precies zouden kunnen horen wat Hij voor hen bad, en er zeker van zouden kunnen zijn dat het verhoord werd: 'Ik spreek dit in de wereld,' zei Hij, 'opdat zij mijn blijdschap volkomen hebben in zichzelf.'

Een toepasselijk voorbeeld

'Maar hoe zit het dan met Petrus?' vraag iemand misschien. 'Vertelt het eerstvolgende hoofdstuk van het Evangelie ons niet dat, ondanks het gebed van de Heer, Petrus Hem verloochende?'

Ja, helaas wel. En dat herinnert ons er zeker aan dat het maar al te goed mogelijk is dat een gelovige onder druk inconsequent handelt en zijn geloof in opspraak brengt.

Maar Petrus was geen Judas. Petrus was een ware gelovige. En toen de Heer bad of de Vader Petrus wilde bewaren, had de Heer al voorzien, ja, zelfs al voorzegt dat Petrus Hem tijdelijk zou verloochenen (13:37-38). Ondanks dat bad Hij voor hem. En zijn gebed werd verhoord. Lees het laatste hoofdstuk van het Evangelie maar en ontdek op welke wijze. Petrus was niet verloren. Hij werd volledig hersteld, zijn geloof gelouterd, en hij bleef de Heer trouw gedurende de rest van zijn leven, totdat hij God verheerlijkte door de dood van een martelaar.

Zo bleef de trotse bewering van onze Heer ongebroken in stand, en zal hecht in stand blijven voor iedere ware gelovige tot aan het einde der tijden: 'Van allen die de Vader Mij gegeven heeft, heb Ik niemand verloren.'

Hoofdstuk 31

De Zoon bidt voor de heiliging van zijn discipelen

Ik heb hun uw woord gegeven; en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij niet van de wereld zijn zoals Ik niet van de wereld ben. Ik vraag niet dat U hen uit de wereld wegneemt, maar dat U hen bewaart voor de boze. Zij zijn niet van de wereld, zoals Ik niet van de wereld ben. Heilig hen door de waarheid: uw woord is de waarheid. Zoals U Mij in de wereld hebt gezonden, heb ook Ik hen in de wereld gezonden. En Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd zijn door de waarheid. En Ik vraag niet alleen voor dezen, maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één zijn, zoals U, Vader, in Mij en Ik in U, opdat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld gelooft dat U Mij hebt gezonden. En de heerlijkheid die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven, opdat zij één zijn zoals Wij één zijn: Ik in hen en U in Mij; opdat zij volmaakt zijn tot één, opdat de wereld erkent dat U Mij hebt gezonden en hen hebt liefgehad zoals U Mij hebt liefgehad. (Jh17:14-23)

Na gebeden te hebben voor de instandhouding van het geloof van zijn discipelen, bad de Here Jezus vervolgens voor hun zending in de wereld ten gevolge waarvan vele anderen tot geloof in Hem zouden komen, en de wereld zou moeten erkennen dat God Hem had gezonden.

We kunnen dit gedeelte van het gebed heel eenvoudig als volgt onderverdelen:

- A. 17:14-19 *De zending van de discipelen in de wereld: 'Zoals U Mij in de wereld hebt gezonden, heb Ik ook hen in de wereld gezonden' (17:18).*
- B. 17:20-23 *Het effect van de zending van de discipelen: 'Ik vraag niet alleen voor dezen, maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven' (17:20).*

Laten we dus deze twee delen van het gebed in volgorde bestuderen: eerst deel A in dit hoofdstuk, en dan deel B in het volgende.

De zending van de discipelen in de wereld

Het gebed is opnieuw heel zorgvuldig gerangschikt:

- 1 (a) *De situatie: 'de wereld heeft hen gehaat' (17:14).*
(b) *Bede: 'dat U hen bewaart voor de boze' (17:15).*
- 2 (a) *De situatie: 'zij zijn niet van de wereld, zoals Ik niet van de wereld ben' (17:16).*
(b) *Bede: 'heilig hen door de waarheid' (17:17).*
- 3 (a) *De situatie: 'zoals U Mij in de wereld hebt gezonden, heb Ik ook hen in de wereld gezonden' (17:18).*
(b) *Voorziening: 'en Ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd zijn door de waarheid' (17:19).*

De eerste situatie

Ik heb hen uw woord gegeven; en de wereld heeft hen gehaat, omdat zij niet van de wereld zijn zoals Ik niet van de wereld ben (17:14).

De wereld kan zeer vijandig zijn, zoals we allen weten. Ze is vol bittere haat, veroorzaakt door nationalisme, racisme, klassenstrijd, godsdienstoorlogen en individuele hebzucht en agressiviteit. Maar de vijandigheid waarover de Heer hier spreekt, is een bijzondere vijandigheid die in het hart van de wereld wordt gewekt door het woord van God dat door Christus aan zijn discipelen is gegeven. Dat woord veroorzaakt altijd een fundamentele scheiding in de gelederen van de wereld (7:43; 9:16; 10:19). Het legt de zonde van de mensen bloot, doet een beroep op hen om berouw te hebben, hun wapens van verzet tegen God neer te leggen en

zich met Hem te laten verzoenen. Natuurlijk worden degenen die het woord aanvaarden en er gehoor aan geven, door hen die het verwerpen beschouwd als overlopers; en als gevolg daarvan haat de wereld hen, omdat ze niet meer van de wereld zijn, evenmin als Jezus Zelf van de wereld was.

Vreemd genoeg waren het niet slechts Jezus' ontmaskering en veroordeling van de zonde van de wereld die vijandigheid opwekten: even vaak had zijn boodschap van genade, vergeving en behoud hetzelfde effect. Als Hij leerde en aantoonde dat iemand op berouw en geloof kan worden vergeven en gerechtvaardigd, vrede kan hebben met God en dat zeker kan weten, dan maakten de godsdienstige leiders van die tijd krachtig bezwaar (Lk5:17-21; 7:49). Toen Hij leerde dat Hij als Rechter van de hele mensheid hier en nu het eeuwige leven kan geven aan hen die geloven, zodat ze er absoluut zeker van mogen zijn dat ze nooit in het oordeel zullen komen, zochten de Joden Hem te doden (Jh5:18-24). De zaak was dat deze mensen, ondanks hun godsdienstige ceremoniën en hun pogingen Gods wet te houden, geen heilszekerheid in hun eigen hart hadden, en Christus' claim dat Hij deze zekerheid aan zijn discipelen kon geven, vulde hen met een gevoel van onbehagen, wrevel en vijandigheid.

Als de wereld dus vijandig was geweest tegenover Christus toen Hij Gods woord predikte, zou ze dat ook zijn ten opzichte van zijn discipelen als ze de wereld ingingen om datzelfde woord te prediken. En om die reden bad onze Heer nog voordat Hij in zijn gebed noemde dat Hij zijn discipelen in de wereld ging zenden, eerst (zoals we in het vorige hoofdstuk zagen) voor het behoud van hun eigen geloof; en daarom liet Hij hen eerst luisteren naar zijn verzoek aan de Vader dat die hen zou bewaren, want als ze dat hoorden, zouden ze er absoluut zeker van zijn dat de Vader geen van hen verloren zou laten gaan, en hun harten zouden vervuld worden met blijdschap (17:12-13). Hoe zouden ze zonder die zekerheid van hun behoud in hun eigen hart de wereld hebben kunnen ingaan en het woord hebben kunnen prediken

aan de wereld, en de vijandschap van die wereld hebben kunnen verdragen? En wat voor evangelie zouden ze trouwens hebben kunnen prediken?

De eerste bede

Ik vraag U niet dat U hen uit de wereld wegneemt, maar dat U hen bewaart voor de boze (17:15).

Maar tegelijkertijd wist de Heer wat de boze, de overste en god van deze wereld, zoals de Bijbel hem noemt (14:30; 2Ko4:4), zou trachten de dienaren van Christus aan te doen. Hij zou hen niet slechts bestrijden met vervolging, hij zou ook trachten hen te verleiden tot wereldsgezindheid, geschipper en zonde, om zo mogelijk hun evangelie in discredit te brengen. Dat was ernstig, maar onze Heer was er niet bang voor. Hij dácht er niet aan om God te bidden dat Hij zijn discipelen maar uit de wereld moest wegnemen, om de aanvallen van de vijand te ontlopen. Christus had het volste vertrouwen dat zijn Vader zijn discipelen zou beschermen tegen de boze, en daar bad Hij om. Christenen kunnen het zich nooit permitteren luchtig te denken of te spreken over de satan; en zij die actief bezig zijn met de verbreiding van Gods woord, moeten erop bedacht zijn dat ze speciale doelwitten zijn voor zijn tegenaanvallen. 'Want onze strijd is niet tegen bloed en vlees, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de wereldbeheersers van deze duisternis, tegen de geestelijke machten van de boosheid in de hemelse gewesten' (Ef6:12).

Maar we gaan niet alléén of ongewapend de strijd in. De Vader Zelf beschermt en bewapent ons; het is aan ons om te allen tijde nederige afhankelijkheid van Hem te blijven bewaren, en om te leren de wapenrusting die Hij levert, te gebruiken.

Overigens, sterkt u in de Heer en in de kracht van zijn sterkte. Doet de hele wapenrusting van God aan, om te kunnen standhouden tegen de listen van de duivel (...) Neemt daarom de hele wapenrusting van God op, om weerstand te kunnen bieden in de boze dag en om, na alles volbracht te hebben, stand te houden.

Houdt dan stand, uw lendenen omgord met de waarheid, en bekleed met het borstharnas van de gerechtigheid, en de voeten geschoeid met de toerusting van het evangelie van de vrede, terwijl u bovenal het schild van het geloof hebt opgenomen, waarmee u al de brandende pijlen van de boze zult kunnen uitblussen. En neemt de helm van de behoudenis en het zwaard van de Geest, dat is het woord van God, terwijl u te allen tijde bidt in de Geest met alle gebed en smeeking, en daartoe waakt met alle volharding en smeeking voor alle heiligen, en voor mij, dat mij bij het openen van mijn mond het woord gegeven mag worden om met vrijmoedigheid de verborgenheid van het evangelie bekend te maken – waarvoor ik geen gezant ben in een keten – opdat ik daarover vrijmoedig spreek, zoals ik moet spreken (Ef6:10-11,13-20).

De tweede situatie

Zij zij niet van de wereld, zoals ik niet van de wereld ben (17:16).

Als we de Heer dit horen zeggen, zou het ons eerst heel goed kunnen toeschijnen dat Hij eenvoudig woord voor woord herhaalt wat Hij juist had gezegd in vers 14, en we zouden kunnen vragen: 'Waarom die herhaling?' Het antwoord is dat het, hoewel natuurlijk een herhaling, niet alléén maar een herhaling is. In vers 14 legde Hij de reden van de haat van de wereld uit, en die vormde de basis van zijn gebed dat zijn discipelen bewaard mochten blijven voor kwaad. Nu is bewaard blijven voor kwaad de negatieve kant van praktische heiligheid. Maar de negatieve kant alleen is niet genoeg: die moet worden aangevuld door de positieve kant van heiligheid. En daarom noemt de Heer nogmaals het feit dat zijn discipelen niet van deze wereld zijn, maar deze keer maakt Hij het de basis van zijn bede om hun positieve heiligmaking.

De tweede bede

Heilig hen door de waarheid: uw woord is de waarheid (17:17).

Om de twee kanten van de heiligmaking te illustreren, kunnen we als voorbeeld de gewijde vaten nemen die gebruikt werden in de oude tempel van de Israëlieten. Om geschikt te zijn voor de dienst van God moesten ze in de eerste

plaats schoon zijn. Geen spoor van verontreiniging mocht zulke vaten bezoedelen; mocht daar even sprake van zijn, dan moest de verontreiniging onmiddellijk worden gewassen. Maar het was nog niet voldoende als zo'n vat smetteloos schoon was. Tenslotte stonden er in de keukens van de Israëliische huisvrouwen zovél vaten die smetteloos schoon waren. Maar die werden niet in de tempel gebruikt. Waarom niet? Omdat ze nooit waren afgezonderd voor de dienst van de Heer; de huisvrouwen gebruikten ze gewoon voor hun eigen doeleinden. Als een vat moest worden gebruikt in de dienst van God, dan moest het niet alleen schoon zijn, maar ook geheel gewijd aan de Heer. En zo is het ook met Christus' discipelen: om te worden gebruikt als getuigen van Christus in de wereld moesten ze volstrekt toegewijd zijn aan de Heer.

Dit principe is niet alleen van toepassing op degenen die worden geroepen om al hun tijd en energie te besteden aan geestelijk werk; het geldt evenzeer voor alle gelovigen van alle rangen en standen. Gelovigen die werken op het land, in een fabriek, een winkel of waar dan ook, worden aangespoord, wát ze ook doen van harte te doen, *als voor de Heer* en niet voor mensen, want ze dienen de Heer Christus (Ko3:23-24). De Macedonische christenen worden ten voorbeeld gesteld in het Nieuwe Testament (2Ko8:5), want hoewel ze erg arm waren, gaven ze, toen hun gevraagd werd een bijdrage te geven aan het steunfonds om hun medechristenen te helpen die hongersnood leden in Jeruzalem, een verbazingwekkend grote som geld. En hun geheim was: 'Zij gaven zichzelf eerst aan de Heer', en daarna merkten ze dat het heel makkelijk was om hun geld te geven als het Gods wil was dat ze dat deden. De norm voor heel het ware christelijke leven wordt als volgt uiteengezet: 'Want niemand van ons leeft voor zichzelf en niemand sterft voor zichzelf; want hetzij wij leven, wij leven voor de Heer; hetzij wij sterven, wij zijn van de Heer. Want daartoe is Christus gestorven en levend geworden, opdat Hij zou heersen zowel over doden als over levenden' (Rm14:7-9).

De beweegreden en het middel voor de heiliging

Laten we dus nagaan: (1) op grond waarvan Christus bad voor de heiliging van zijn discipelen en daarna (2) het middel waardoor hun heiliging zou worden bevorderd en bereikt.

De beweegreden was de volgende: 'Zij zijn niet van de wereld, zoals Ik niet van de wereld ben.' Hoe waren ze dan 'niet van de wereld' geworden? Ze waren het geworden toen ze, om de woorden van de Heer uit hoofdstuk 3 van het Evangelie van Johannes te gebruiken, 'opnieuw geboren waren', en een nieuw leven hadden gekregen dat 'niet van deze wereld' was, zoals de Zoon van God Zelf niet van deze wereld was. Dat leven was door God direct in hen verwekt toen ze Gods Zoon door het geloof hadden aangenomen (Jh1:11-13). Dat was het 'opnieuw geboren worden', de 'wassing van de wedergeboorte', het 'geheel gebaad zijn', waarover we hoorden op onze allereerste schooldag.

Maar aangenomen dat de discipelen niet meer 'van de wereld' waren, dan moesten ze nu volstrekt toegewijd worden aan de dienst van God, en voortdurend blijven standhouden in die toewijding. Hoe en door middel waarvan kon daarvoor worden gezorgd? 'Heilig hen door de waarheid,' zei Christus, 'uw woord is de waarheid.'

Als ze aan het werk gingen in de wereld en leefden en getuigden voor Christus, zouden ze voortdurend omringd zijn door wereldse denkbelden, oogmerken en methodes, en er zou een altijd aanwezig gevaar zijn dat de Gemeente zou afdwalen van haar toewijding aan Christus en de levensopvattingen en werkwijzen van de wereld zou overnemen. En maar al te vaak is de christenheid door de eeuwen heen deel gaan uitmaken van de heersende politieke systemen in de verschillende landen en rijken van de wereld; en, allesbehalve een reine maagd te zijn, verloofd met Christus en met niemand anders dan haar Heer en Hoofd (Ef1:11; Ko1:18; 2Ko 11:2-3), heeft ze toegelaten dat het hoofd van de wereldse politieke macht zich de plaats van Christus wederrechtelijk toe-eigende, en heeft ze zo de trouw en toewijding aan de Heer van de Gemeente gecompromitteerd. Het is een simpel

maar treurig historisch feit dat de Kerk vanaf de vierde eeuw kolossale kerkelijke structuren heeft opgebouwd en ontworpen volgens de autocratische imperialistische structuren van het Romeinse rijk, en die structuren werden al heel gauw aanleiding tot wereldse en schandelijke machtsstrijd, en heel veel internationale twist, van de kant van ambitieuze geestelijken en politici. In alle eeuwen hebben kerken het levensgevaarlijk gemakkelijk gevonden om het christelijke evangelie te identificeren met welke politieke filosofie ook die in die tijd in zwang was, hetzij monarchie, hetzij feodalisme, democratie of socialisme, marxisme of bevrijdingstheologie, zodat nu het evangelie zelf verward is geworden in de geest van de mensen, en derdewereldlanden denken dat zendingen agenten zijn van hun koloniserende regeringen.

En het zou nodig zijn dat Christus' dienaren en hun getuigenis ervoor werden bewaard verward te raken in de politiek van de wereld en aangestoken door geheel andere normen van moraal, de filosofieën en de commercialisering die in de wereld gangbaar zijn.

De christelijke godsdienst is dikwijls in opspraak gebracht doordat die één grote geldmakerij lijkt, waarbij alle gangbare verkooptechnieken worden gebruikt om het geld te laten binnenstromen. En het is een even grote, zo niet nog grotere ramp, speciaal in het Westen, dat de laatste tweehonderd jaar de wetenschappelijke bestudering van de Bijbel dikwijls gebaseerd is op rationalistische filosofieën. Daar ongeloof de vooronderstelling ervan is, is het niet verwonderlijk dat ongeloof het eindproduct is, waardoor het geloof van generaties studenten is ondermijnd.

Hoe konden Christus' dienaren dan worden bewaard als zuivere en reine vaten geschikt voor het gebruik van de Meester, onbesmet door de wereld, en vrij van hun eigen ondeugden en begeerten (2Tm2:14-26)?

'Door de waarheid,' zegt Christus. Maar wat is waarheid? 'Gods Woord is de waarheid,' zegt Christus. Eeuwen daarvoor had de psalmdichter gevraagd: 'Waarmede zal de jongeling zijn pad rein bewaren?' En het antwoord dat hij

gaf, was: 'Als hij dat houdt naar uw woord' (Ps119:9). Dat antwoord blijft van kracht voor jong en oud, enkelingen en gemeenten, te allen tijde en in alle landen. De sleutel tot voortgaande heiliging, en wanneer nodig tot het herstel van heiliging, is ijverige bestudering van, en gehoorzaamheid aan, en toepassing van Gods Woord. Want door zijn Woord maakt God zijn volk heilig, en voor hen die eens geheel en voor altijd gebaad zijn, is het nodig dat ze de Heer voortdurend hun voeten laten reinigen door de wassing van het water door het Woord, willen ze praktische gemeenschap met Hem genieten in zijn dienst en op de juiste wijze voor Hem getuigen in de wereld.

De derde situatie

Zoals U Mij in de wereld hebt gezonden, heb ook Ik hen in de wereld gezonden (17:18).

Het leven midden in de wereld zou dus zeer wezenlijke gevaren hebben voor Christus' discipelen, en zowel hun geloof als hun heiligheid zou moeten worden beschermd. Maar echte christelijke heiligheid zou niet mogen betekenen dat de discipelen zich uit de wereld zouden terugtrekken en muren om zich heen zouden opbouwen zodat ze nooit met de wereld in aanraking zouden komen. Hier is Christus opnieuw een voorbeeld. In zijn liefde voor de mensheid zond de Vader Hem in de wereld: Hij kwam om te zoeken en te behouden wat verloren was. Hij nam er geen genoegen mee slechts te prediken in de synagogen; Hij ging vrij om met allerlei soorten mensen, zozeer zelfs dat Hij bereid was persoonlijke vriendschap en gastvrijheid te accepteren (Lk15:1-2; 19:7). De Farizeeën bekritiseerden Hem hierom scherp, alsof Hij Gods normen van heiligheid ermee omlaaghaalde en zondig gedrag door de vingers zag. Maar zijn antwoord aan zijn critici was onweerlegbaar: 'Zij die gezond zijn, hebben geen arts nodig, maar zij die ziek zijn. Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen te roepen, maar zondaars tot bekering' (Lk5:30-33). Een arts die mensen met gevaarlijk besmettelijke ziekten in het ziekenhuis bezoekt en behandelt, zegt niet dat

die ziekten onbelangrijk zijn: hij probeert ze te genezen. En dat was ook het geval als Christus omging met zondige mensen. Ieder die erbij was, wist altijd wat zijn doel was: Hij was erop uit hen te redden, terwijl Hijzelf volkomen onbesmet bleef van hun zonde.

'Maar zou het niet gevaarlijk zijn als zijn discipelen zo te werk gingen?' zegt er iemand. Ja, natuurlijk. En het nuchtere verstand raadt het af een jong iemand die net is afgekickt van de drugs, terug te sturen naar de hollen van de drugshandelaars; evenmin stuurt men een onervaren, onopgeleide tiener eropuit om een geval van pokken te behandelen. Maar in algemene zin worden alle discipelen van Christus de wereld in gestuurd, en de wereld is op alle niveaus een gevaarzone. Maar Christus, die hen uitzendt, heeft de gevaren voorzien en voorzorgsmaatregelen getroffen om ze het hoofd te bieden.

De voorzorgsmaatregel

En ik heilig Mijzelf voor hen, opdat ook zij geheiligd zijn door de waarheid (17:19).

De Here Jezus werd nooit besmet door zonde. Zijn gehele leven was Hij heilig, schuldeloos en rein. Er was geen zonde in Hem. Hij kende geen zonde. Hij zondigde niet (Hb7:26; 1Jh3:5; 2Ko5:21; 1Pt2:22). Maar hoe kon Hij dan spreken over zijn heiliging? Wel, niet in de betekenis van zijn reiniging, want reiniging had Hij niet nodig. Maar in een andere betekenis van het woord kon Hij er wel over spreken: die van zijn afzondering voor het werk waarvoor God Hem had geroepen.

Een voorbeeld zal dit verduidelijken. Toen God Israël opdroeg een aardse tabernakel te bouwen voor Hem, zodat Hij onder hen kon komen wonen, wees Hij een man aan, Aäron geheten, die hun hogepriester moest zijn. Zijn verheven taak was het deze tabernakel binnen te treden en God daar te ontmoeten als de vertegenwoordiger van zijn volk, en voor deze speciale taak was hij gewijd, voor dit doel afgezonderd van alle anderen.

Nu heeft God deze aardse tabernakel allang afgeschaft, en ook alle aardse hogepriesters. Tegenwoordig is er maar één door God aangewezen Hogepriester en dat is Christus (Hb7). Hij verricht bovendien de dienst van Vertegenwoordiger van geheel zijn volk, niet in een of andere aardse tabernakel, maar in de hemel zelf (Hb8:1-2; 9:24).

Dus toen Hij hier op aarde met zijn discipelen stond te bidden en sprak over zijn heiliging opdat ook zij waarlijk geheiligd zouden mogen zijn, zinspeelde Hij op het feit dat Hij hen – en deze wereld – nu ging verlaten om Zich voor hen af te zonderen en Zich te wijden aan de twee grote opdrachten waartoe God Hem had geroepen. Die opdrachten waren:

- (1) Zich te geven als offer voor de zonde aan het kruis om al de zijnen te reinigen en te heiligen;
- (2) op te treden als hun Hogepriester, Vertegenwoordiger en Voorspraak voor God in de hemel.

Deze twee machtige opdrachten kunnen we beschrijven in de woorden van de Schrift zelf. Als we dat doen, zal blijken hoe deze twee bedieningen van onze Heer betrekking hebben op de initiële heiliging van de zijnen, en vervolgens op hun bescherming en bewaring als ze uitgaan in de wereld om voor Hem te leven en te getuigen.

Het heiligende effect van zijn dood

(a) Hb10:6-10: *In brandoffers en zondoffers hebt U geen behagen gehad. Toen zei Ik: Zie, Ik kom (in de boekrol is over Mij geschreven) om uw wil te doen, o God! Terwijl Hij vooraf zei: Slachtoffers en offeranden, brandoffers en zondoffers hebt U niet gewild en U hebt er geen behagen in gehad (die naar de wet geofferd worden), zei Hij daarna: 'Zie, Ik kom om uw wil te doen.' Hij neemt het eerste weg om het tweede te stellen. Door die wil zijn wij geheiligd door middel van de offerande van het lichaam van Jezus Christus, eens voor altijd.*

(b) Hb13:12-14: *Daarom heeft ook Jezus, opdat Hij door zijn eigen bloed het volk zou heiligen, buiten de poort geleden. Laten wij daarom tot Hem uitgaan buiten de legerplaats, terwijl wij zijn*

smaad dragen. Want wij hebben hier geen blijvende stad, maar wij zoeken de toekomstige.

Het effect van zijn hogepriesterschap en voorspraak

(a) Bij het ondersteunen en sterken van de zijnen in tijden van beproeving en verleiding:

Daarom moest Hij in alles aan zijn broeders gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en trouw hogepriester zou zijn in de dingen die God betreffen, om voor de zonden van het volk verzoening te doen. Want waarin Hijzelf geleden heeft toen Hij verzocht werd, kan Hij hun die verzocht worden, te hulp komen. (...) Daar wij nu een grote hogepriester hebben, die de hemelen is doorgegaan, Jezus, de Zoon van God, laten wij de belijdenis vasthouden. Want wij hebben niet een hogepriester die niet met onze zwakheden kan mee lijden, maar Eén die in alle dingen verzocht is als wij, met uitzondering van de zonde. Laten wij dus met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid ontvangen en genade vinden tot hulp op de juiste tijd (Hb2:17-18; 4:14-16).

(b) Door voor hen tussenbeide te treden als ze vallen en zondigen:

Mijn kinderen, ik schrijf u deze dingen opdat u niet zondigt. En als iemand zondigt, wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige; en Hij is het zoenoffer voor onze zonden; en niet voor onze zonden alleen, maar ook voor de hele wereld. (...) Simon, Simon, zie, de satan heeft dringend verlangd u allen te mogen ziften als de tarwe; Ik heb echter voor jou gebeden dat je geloof niet zou ophouden; en jij, als je eens bekeerd bent, versterk je broeders (1Jh2:1-2; Lk22:31-32).

(c) Doordat Hij in staat is zijn volk tot het allerlaatste toe te behouden en hen door alle moeilijkheden heen thuis te brengen bij God:

Deze [hoop] hebben wij als een anker van de ziel, dat zeker en vast is en ingaat tot binnen het voorhangsel, waar Jezus als voorloper voor ons is ingegaan, naar de orde van Melchizédek hogepriester geworden tot in eeuwigheid (...) Maar Hij, omdat Hij blijft tot in eeuwigheid, heeft een onveranderlijk priesterschap. Daarom kan Hij ook volledig behouden wie door Hem tot God

naderen, daar Hij altijd leeft om voor hen tussenbeide te treden. (...) Wie is het die veroordeelt? Christus Jezus is het die gestorven is, ja nog meer, die opgewekt is, die ook aan Gods rechterhand is, die ook voor ons bidt. Wie zal ons scheiden van de liefde van Christus? Verdrukking, benauwdheid, vervolging, honger, naaktheid, gevaar of zwaard? – zoals geschreven staat: 'Om U worden wij de hele dag gedood; wij zijn geacht als slachtschapen.' – Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars door Hem die ons heeft liefgehad. Want ik ben verzekerd dat dood noch leven, noch engelen noch overheden, noch tegenwoordige noch toekomstige dingen, noch machten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God, die is in Christus Jezus, onze Heer (Hb6:19-20; 7:24-25; Rm8:34-39).

De Zoon bidt voor de resultaten van de zending van zijn discipelen in de wereld

In dit deel van zijn gebed doet de Heer een verzoek aan zijn Vader, waarna Hij vervolgt met een vermelding van de verzorgingsmaatregel die Hijzelf heeft getroffen.

Het verzoek

En ik vraag niet alleen voor dezen, maar ook voor hen die door hun woord in Mij geloven, opdat zij allen één zijn, zoals U, Vader, in Mij en Ik in U, opdat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld gelooft dat U Mij hebt gezonden (Jh17:20-21).

Op dit punt in zijn gebed keek onze Heer langs vele opeenvolgende eeuwen vooruit in de tijd en zag voor zijn geestesoog het steeds groter wordende aantal mannen en vrouwen die in Hem zouden gaan geloven als onmiddellijk gevolg, of als gevolg op lange termijn, van het oorspronkelijke getuigenis van de apostelen. En Hij bad voor hen dat ze allen één zouden mogen zijn.

Dit was niet een of ander vaag gebed gebaseerd op ongedefinieerd idealisme, want de Heer specificeerde onmiddellijk wat voor eenheid Hem voor ogen stond, en hoe die tot stand gebracht moest worden: 'opdat zij allen één zijn, zoals U, Vader, in Mij en Ik in U, opdat ook zij in Ons één zijn' (17:21).

Deze eenheid van alle gelovigen van alle tijden zou dus afhangen van de voorwaarde dat alle gelovigen zowel in Christus als in de Vader waren. Om te begrijpen waarom Christus de Vader moest vragen om dat soort eenheid tot

stand te brengen, moeten we nogmaals de geschiedenis op de juiste wijze interpreteren en ons in onze verbeelding naast Jezus en zijn elf discipelen plaatsen zoals ze daar stonden bij de ingang van de Hof van Gethsémané.

Op dit punt in de geschiedenis waren de discipelen nog niet in Christus. Dat was duidelijk: Hij stond buiten hen, lichamenlijk naast hen. Ja, het zou zelfs onmogelijk voor hen zijn om in Hem te worden opgenomen tot na zijn dood, opstanding en hemelvaart, en de komst van de Heilige Geest op de Pinksterdag. Tot nu toe werden de discipelen slechts bijeengehouden als groep door hun gemeenschappelijke belangstelling en liefde voor de Here Jezus. Zoals een leger dat een vertrouwde generaal volgt, of een groep schoolkinderen die zich opstelt om een geliefde leraar, vormen ze een min of meer hechte verzameling van individuen, maar verder nog niets.

Maar weldra zou er een eenheid van oneindig veel hogere kwaliteit worden gevormd. In antwoord op juist dit gebed dat de Here Jezus hier bad, zou God aan de Here Jezus 'de belofte van de Vader' geven en de Here Jezus zou de Heilige Geest over zijn discipelen uitstorten (Hd2:33). Het opzienbarend heerlijke resultaat zou zijn dat de discipelen (en alle mensen die daarna in Christus geloofden) zouden worden geplaatst *in* Christus, ingelijfd in Hem en in God de Vader.

Wat het betekent om in Christus te zijn

Maar wat betekenen zulke woorden? Sommige godsdiensten zeggen dat de ziel van het individu uiteindelijk zal opgaan in de Universele Ziel, zoals een druppel water wordt opgenomen in de oceaan. Maar in dat geval zou de druppel water zijn afzonderlijke identiteit volledig verliezen. Dat is niet wat de Bijbel bedoelt als gezegd wordt dat de gelovige *in* Christus is. De illustratie van de Bijbel is die van een lichaam en de leden ervan (1Ko12:12-31). In het lichaam van een mens behoudt elk lid, of het nu de hand, het oog of de voet is, zijn eigen onderscheiden individualiteit. Maar toch is

het lichaam niet slechts een verzameling van afzonderlijke onderdelen. Elk lid is een integrerend deel van het lichaam; en al de leden zijn leden van elkaar. Dit is een gevolg van het feit dat elk lid in het lichaam is; en het leven van het lichaam stroomt gelijkelijk door elk lid en houdt al de leden bijeen.

Zo is het dus ook gegaan met elke gelovige in de Here Jezus sinds Pinksteren, want toen heeft de opgestane Heer al de zijnen gedoopt in de Heilige Geest en hen in Zichzelf ingelijfd. Leest u het Nieuwe Testament maar en u zult ontdekken dat de eerste christenen voortdurend het feit noemen dat ze nu 'in Christus' zijn. Hier volgen slechts enkele voorbeelden uit vele:

- 'Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die *in Christus Jezus* zijn' (Rm8:1).
- 'Als iemand *in Christus* is, is hij een nieuwe schepping' (2Ko5:17).
- '... dat de Zoon van God gekorhen is en ons het verstand gegeven heeft, opdat wij de Waarachtige ([God] kennen, en wij zijn *in de Waarachtige, in zijn Zoon Jezus Christus*' (1Jh5:20).
- 'Paulus, Silvanus en Timotheüs aan de gemeente van de Thessaloniërs *in God de Vader en de Heer Jezus Christus*' (1Th1:1).

Het zijn 'in Christus' onderscheidt gelovigen van ongelovigen. Het is een onderscheid en een werkelijkheid die zelfs de lichamelijke dood niet kan tenietdoen, want als Christus terugkomt, zegt Paulus, 'zullen de doden *in Christus* eerst opstaan' (1Th4:16).

De historische uniciteit van Christus

Historisch gezien is dit iets heel opvallends. Er zijn veel vuurige volgelingen van de oude filosofen Socrates en Plato geweest bijvoorbeeld, maar geen van die volgelingen heeft ooit gezegd over zichzelf dat hij 'in Socrates' of 'in Plato' was. Het zou natuurlijk dwaas zijn geweest als ze dat hadden gezegd, want Socrates en Plato, hoe briljant ook, waren maar

mensen. Maar Jezus is niet maar een mens. Hij is de Tweede Adam, de Mensenzoon, in staat om allen die hun vertrouwen op Hem stellen, bij Zich in te lijven. En zoals we hierboven opmerkten, het is opvallend en zeer betekenisvol dat de eerste christenen enkele jaren na Christus' opstanding op heel natuurlijke wijze over zichzelf spraken als 'in Christus'. Dat bewijst dat ze vanaf het allereerste begin beseften Wie en wat Jezus werkelijk was.

Maar het is even belangrijk voor elk van ons om onszelf de praktische persoonlijke vraag te stellen: 'Ben ik in Christus?' Allen die in Christus geloven, weten instinctief dat ze in Hem zijn. Zoals Noach en zijn gezin wisten dat ze in de ark waren en veilig voor de zondvloed, zo beseft iedere gelovige instinctief dat hij of zij voor eeuwig behouden en veilig is omdat hij of zij 'in Christus' is, niet in het bezit van eigen gerechtigheid die uit de wet is, 'maar van die welke door het geloof in Christus is' (Fp3:9). Maar het is maar al te goed mogelijk om slechts een naamchristen te zijn, zonder enige ervaring van wat het betekent om in Christus te zijn. Vandaar de noodzaak onszelf eerlijk de vraag te stellen: 'Ben ik in Christus?'

Hoe kan ik in Christus komen?

Eenvoudig door in Christus te geloven! Christus spreekt hier in duidelijke woorden over 'hen die door hun woord [dat van de apostelen] in Mij geloven'. Het zijn 'in Christus' is niet een of andere vergevorderde geestelijke toestand waarin sommige bijzonder heilige christenen het klaarspelen te geraken na jaren van geestelijke discipline. Alle gelovigen zijn 'in Christus' vanaf het allereerste moment dat ze met echt berouw en geloof hun vertrouwen in Christus stellen. En het is God die hen 'in Christus' brengt: 'Uit Hem [God] toch,' zegt Paulus, 'bent u in Christus Jezus, die ons geworden is: wijsheid van Godswege, gerechtigheid, heiliging en verlossing' (1Ko1:30). En niet alleen zijn alle gelovigen in Christus vanaf het moment dat ze hun vertrouwen op Hem stellen, maar ze zijn ook allen in dezelfde mate in Christus.

Er is geen sprake van enige gradatie: niemand is in een hogere mate in Christus dan iemand anders. Bovendien heft het zijn in Christus tot behoud alle andere onderscheid op: 'Daar is geen Jood of Griek, daar is geen slaaf of vrije, daar is geen man of vrouw; want u bent allen één in Christus Jezus' (Gl3:28).

Bewijs dat de wereld overtuigt

Met zijn bede aan zijn Vader dat allen die in Hem geloven, één zouden mogen zijn, had onze Heer nog iets anders op het oog. Dat was dat 'de wereld gelooft dat U Mij hebt gezonden' (17:21). Nu is het duidelijk geworden dat de eenheid waarover de Heer sprak, de eenheid was die totstandkomt door het feit dat iedere gelovige in Hem en in de Vader is. Hij beoogde hier niet de grote - en kleine - organisatorische structuren die er in de christenheid zijn verzezen in de loop van de eeuwen. De christenheid heeft zeker van tijd tot tijd en in verschillende delen van de wereld enkele reusachtige en indrukwekkende organisaties voortgebracht, evenals talloze kleinere. Maar deze organisatorische eenheden tonen niet aan dat Jezus Christus door God werd gezonden. De verschillende vormen van het marxistische communisme brachten ook geweldige organisatorische eenheden tot stand, bijeengehouden door uiterst strenge psychische en fysieke dwang die elke afwijking of elk revisionisme gadeloos onderdrukte. Maar die eenheden bewezen niet dat Marx door God was gezonden, of zelfs dat zijn leer juist was.

Wat onze Heer beoogde, wat indruk zou maken op de wereld, was dit: als mensen in aanraking kwamen met individuele ware gelovigen, arm of rijk, ontwikkeld of niet, en hen gadesloegen, zouden ze ontdekken dat ze allemaal één bijzonder opvallend kenmerk gemeen hadden: Jezus Christus was werkelijkheid voor hen! Ze zouden niet over Jezus spreken als alleen maar een historische figuur, of als een ver verwijderde figuur in een verafgelegen hemel. Ze zouden over Hem spreken als iemand die ze kenden, zoals een klein kind zijn ouders kent. Ze zouden het over zichzelf hebben

als 'in Christus' en 'in God de Vader'. Welk confessioneel etiket ze ook droegen (of helemaal geen), ze zouden de wereld niet vertellen dat ze zich bij een kerk moesten aansluiten om behouden te worden, en ook niet proberen de wereld ervan te overtuigen dat hun kerk de enig ware was. Ze zouden Christus prediken, en alleen Christus, als Degene die behoudt. Voor hen was Christus één en alles. Ze zouden natuurlijk de christelijke leer uitleggen. Maar die leer zelf zou duidelijk maken dat het niet de leer is die behoudt, maar Christus. Elk van ons moet rechtstreeks tot Hem komen - niet via een tussenpersoon - Hem vertrouwen, Hem ontvangen en door Hem ontvangen worden, om door Hem, als de deur, de behoudenis binnen te gaan, zoals schapen een schaapskooi binnengaan, en in Hem zijn voor nu en voor altijd. Pas dan zou het de geschikte tijd zijn om zich aan te sluiten bij een christelijke gemeente.

Het struikelblok van de confessionele etiketten

Het is betreurenswaardig dat confessionele etiketten vaak de eenheid die er bestaat tussen alle ware gelovigen, hebben verborgen. Om de een of andere reden vertonen christenen een verkeerde (en door de Bijbel verboden) neiging om zich publiekelijk aan te dienen onder een hele reeks verschillende etiketten. Ze hebben hun gemeenten vernoemd naar landen of steden; naar vooraanstaande christelijke leiders (in strijd met 1Ko1-4); naar speciale christelijke dogma's of gebruiken; naar verschillende theorieën en methodes van kerkbestuur - soms met volledige buitensluiting van het etiket van die ene naam die er als enige op zou moeten staan: de naam van Christus. Het is een schande en oneer voor Christus waarover alle christenen overal en onmiddellijk tot inkeer zouden moeten komen.

Maar ondanks dat schandaal blijft de eenheid van alle ware gelovigen een feit, tot stand gebracht doordat alle ware gelovigen in Christus en in de Vader zijn (ondanks hun confessionele etiketten). Die eenheid is onvernietigbaar. En ze wijst de wereld op Christus als de aanwezige levende Heer

die door God werd gezonden voor het behoud van de mensheid.

De voorzorgsmaatregel

En de heerlijkheid die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven, opdat zij één zijn zoals Wij één zijn: Ik in hen en U in Mij; opdat zij volmaakt zijn tot één, opdat de wereld erkent dat U Mij hebt gezonden en hen hebt liefgehad zoals U Mij hebt liefgehad (Jh17:22-23).

Op het eerste gezicht lijken deze verzen eenvoudig het verzoek woord voor woord te herhalen. Maar hoewel er overeenkomsten zijn, zijn er ook belangrijke verschillen.

In de eerste plaats spreekt Christus niet meer alleen over hun één zijn, maar over hun volmaakt zijn tot één. Hier gaat het over een eenheid die kan worden ontwikkeld en kan groeien.

In de tweede plaats zegt Hij hier niet dat de gelovigen 'in Christus' en 'in de Vader' ('in Ons', vs21) zijn, maar andersom: Hij is in de gelovigen, en de Vader in Hem, en daardoor ook in de gelovigen ('Ik in hen en U in Mij', vs23). Van de gelovige zijn beide natuurlijk waar: de gelovige is in Christus en Christus is in de gelovige (zie Ko1:27; 2Ko13:5). Om te kunnen leven moet een vis in het water zijn en het water in de vis. Om lichamelijk in leven te blijven moet een mens in de lucht zijn en tegelijkertijd de lucht in de mens. Het leven is onmogelijk als aan één van deze voorwaarden niet wordt voldaan. Zo is het eeuwige, geestelijke leven van een gelovige afhankelijk van zijn in Christus zijn en tegelijkertijd van Christus' zijn in Hem.

In de derde plaats beschrijft Christus hier wat Hij heeft gedaan om dit tot stand te brengen: '... de heerlijkheid die U Mij hebt gegeven, heb Ik hun gegeven.' De heerlijkheid die de Vader aan Jezus heeft gegeven, was de heerlijkheid van de Vader die in Hem woonde (14:10). Nu maakt onze Heer zijn besluit bekend (vandaar de voltooide tijd: 'Ik heb gegeven') om in elk van de zijnen te komen wonen. En daar de Vader in Hem woont, en de Here Jezus in de zijnen woont, woont de Vader ook in hen.

Maar in de vierde plaats moeten we letten op een belangrijk verschil. Alle gelovigen zijn in Christus, en dat is geen kwestie van gradatie, de een meer, de ander minder; allen zijn in gelijke mate in Hem. Zo is Christus ook in al de zijnen, maar hier bestaan wél graderingen. Hij woont in sommigen van de zijnen in ruimere mate, meer ten volle, dan in anderen. Het is net als met een huis. De eigenaar ervan zou je kunnen uitnodigen om in zijn huis te logeren. Bij je aankomst zou hij je toegang kunnen geven tot slechts één kamer en alle andere kamers voor je gesloten kunnen houden. Of hij zou je kunnen toelaten tot twee kamers, of tot alle kamers. Christus woont in al de zijnen, maar soms zijn er gebieden van ons hart die zo vol zijn met andere dingen dat er geen ruimte is voor Christus; en soms houden we de deur tot andere gebieden voor Hem gesloten. Om die reden had de apostel Paulus de gewoonte voor zijn bekeerlingen te bidden dat ze gesterkt mochten worden, opdat Christus zonder reserve zijn intrek zou mogen nemen in het huis van hun hart. Hier is zijn gebed – we doen er goed aan voor onszelf mee te bidden:

Om deze oorzaak buig ik mijn knieën voor de Vader van onze Heer Jezus Christus, naar Wie elke familie in hemelen en op aarde wordt genoemd, opdat Hij naar de rijkdom van zijn heerlijkheid u geeft door zijn Geest met kracht gesterkt te worden naar de innerlijke mens, zodat Christus door het geloof in uw harten woont, terwijl u in de liefde geworteld en gegrond bent; opdat u ten volle in staat bent te begrijpen met alle heiligen, wat de breedte, lengte, hoogte en diepte is, en te kennen de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat, opdat u vervuld wordt tot de hele volheid van God. Hem nu, die in staat is zeer overvloedig te doen boven alles wat wij bidden of denken, naar de kracht die in ons werkt, Hem zij de heerlijkheid in de gemeente en in Christus Jezus, tot in alle geslachten van alle eeuwigheid! Amen (Ef3:14-21).

Het is dan, als Christus steeds meer ten volle in ons hart woont, dat we zullen merken dat we steeds meer gaan genieten van onze eenwording met iedere andere gelovige: we worden ‘volmaakt tot één’.

En ten slotte zal er, naarmate dit proces verloopt, in ons hart een steeds dieper wordend besef ontstaan dat God ons liefheeft op dezelfde manier als Hij zijn Zoon liefheeft. En mensen in deze liefdeloze, hopeloze, van haat vervulde, onzekere en rusteloze wereld zullen dat merken; ze zullen gaan inzien dat onze vreugde en rust en zekerheid niet voortkomen uit onze verdienste, noch uit onze sterke persoonlijkheid, noch uit onze omstandigheden, maar hieruit: dat Christus in ons woont en God ons liefheeft.

De Zoon bidt voor al de zijnen op weg naar huis in de heerlijkheid

Vader, wat U Mij hebt gegeven – Ik wil dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn, opdat zij mijn heerlijkheid aanschouwen die U Mij hebt gegeven, omdat U Mij hebt liefgehad vóór de grondlegging van de wereld. Rechtvaardige Vader – en de wereld heeft U niet gekend, maar Ik heb U gekend, en dezen hebben erkend dat U Mij hebt gezonden. En Ik heb hun uw Naam bekendgemaakt en zal die bekendmaken, opdat de liefde waarmee U Mij hebt liefgehad, in hen is en Ik in hen. (Jh17:24-26)

In het verloop van zijn gebed had de Here Jezus gebeden voor zijn discipelen en voor hun vorderen in heiliging, en daarbij zijn voorbeden in logische stappen gerangschikt. Eerst had Hij nog eens de manier genoemd waarop Hij hen aan het begin van hun geestelijke pelgrimstocht tot geloof had gebracht, en dat geloof had gevoed en ontwikkeld tijdens zijn aardse bediening terwijl Hij nog bij hen was. Toen had Hij gebeden voor de instandhouding van hun geloof tijdens zijn afwezigheid. Vervolgens had Hij in zijn gebed gedacht aan hun zending in de wereld en hun behoefte aan voortgaande heiliging. Hierna had Hij gebeden voor de doeltreffendheid van hun getuigenis, als generatie na generatie van mensen door alle eeuwen heen door hun woord tot geloof zouden komen. En nu, nu Hij aan het eind van zijn gebed kwam, zag Hij vooruit naar de grote voleinding, als al de zijnen zouden aankomen in de heerlijkheid van zijn eeuwige tegenwoordigheid, en hun heiligheid volmaakt zou

zijn. En ook hiervoor bad Hij, om het voleindigen ervan zeker te stellen. Hij die het goede werk in hen was begonnen, zou het ook voltooien. Hij zou nooit zijn begonnen te prediken wat Hij niet kon voltooien door zijn gebeden.

De voltooiing van de heiligheid

Nu bidt Hij daarom voor de voltooiing van de heiligheid van de zijnen. Let u op hoe Hij die beschrijft. Hij bidt er niet voor dat ze in de hemel mogen worden opgenomen, hoewel Hij dat er natuurlijk wel mee bedoelt. Hij bidt: 'Vader, wat U Mij hebt gegeven - Ik wil dat waar Ik ben, ook zij bij Mij zijn.' Hij zegt niet: '...dat waar Ik ben, ook zij zijn.' Zijn Goddelijke liefde kon het niet zo vaag laten, maar wilde het precies zeggen: '...dat waar Ik ben, ook zij *bij Mij* zijn.' Christus' liefde is pas tevreden als elk van de zijnen voor altijd bij Hem is.

Dit is het authentieke christelijke geluid: 'Vandaag zult u *met Mij* in het paradijs zijn,' zei Christus tegen de stervende dief (Lk23:43). 'Wij (...) willen liever ons verblijf in het lichaam verlaten en *bij de Heer* inwonen,' zegt Paulus (2Ko5:8), en hij voegt er op een andere plaats aan toe: 'Ik verlang er naar heen te gaan en *met Christus* te zijn, want dit is verre weg het beste' (Fp1:23).

Het bijkomende doel

Maar met zijn gebed dat de zijnen allen uiteindelijk bij Hem mogen zijn, heeft Christus nog een ander doel: '...opdat zij mijn heerlijkheid aanschouwen die U Mij hebt gegeven.' Dat is de heerlijkheid waarover onze Heer sprak aan het begin van zijn gebed, de heerlijkheid die Hij bij de Vader had voordat de wereld werd geschapen (17:5). De aanblik van die heerlijkheid - die we ons nu nog niet kunnen indenken - zal ons doen beseffen wat we nu nog slechts vaag zien: de rijkdom die Hij had en toen verliet, om arm te worden ter wille van ons, opdat wij door zijn armoede rijk zouden worden (2Ko8:9).

Maar toen Hij bad dat wij zijn heerlijkheid van vóór de schepping zouden mogen zien, gingen de gedachten van

onze Heer in een iets andere richting. Die heerlijkheid was de uitdrukking en de maat van de liefde van de Vader voor Hem. Het is daarom de bedoeling dat we die heerlijkheid zien, want als we die onmetelijke heerlijkheid zien, zullen we de oneindige mate van de liefde van de Vader voor de Zoon beginnen te begrijpen. En dan... maar voordat Hij voortgaat naar de climax van zijn gedachtegang, plaatst Hij er een ernstige opmerking tussen: 'Rechtvaardige Vader - en de wereld heeft U niet gekend.' O, wat een indroevig gebrek aan kennis! De wereld in haar vervreemding en dwaze onafhankelijkheid en opstand, herkende de Zoon van de Vader niet, en de mensen wilden zich niet als kleine kinderen voortmoedigen om door God geleerd te worden, om de liefde van God en de liefde van zijn Zoon aan zich te laten openbaren. In plaats daarvan verwezen ze Gods Zoon naar de schande van een kruis. Nu zullen ze, volgens de gerechtigheid van God, voorgoed niet alleen de zegeningen van de schepping en de verlossing verspelen, maar ook het delen in de heerlijkheid van de Schepper en Verlosser.

Maar met nog diepere dankbaarheid tegen die sombere achtergrond horen we de Heer verdergaan: 'Maar Ik heb U gekend, en dezen hebben erkend dat U Mij hebt gezonden.'

Maar hoe, zo vragen we, kwamen ze ertoe om dit te erkennen? Niet doordat hun verstand zo superieur was, en zeker niet door hun eigen verdienste. Ze waren wat de Heer beschrijft als kleine kinderen (Lk10:21-24); alleen: ze waren bereid gemaakt om zich op te stellen als kleine kinderen. Die Naam die stond op de kennis waarvan hun hele behoud, hun eeuwige leven en hun eeuwigdurende heerlijkheid afhingen - die Naam was hun bekendgemaakt door de Goddelijke bekwaamheid van hun Goddelijke Leraar. 'Ik heb hun uw Naam bekendgemaakt,' zei Christus. En als geestelijke kinderen, onderwezen door de Zoon Zelf, al begrepen ze misschien verder maar weinig, kenden ze de Vader, zoals alle kinderen in Gods huisgezin dat doen (1Jh2:13).

Maar Gods Naam, dat wil zeggen Gods karakter, is oneindig in rijkdom en heerlijkheid. Gods kinderen mogen

daarom geen geestelijke baby's blijven. Ze moeten opgroeien in de kennis van God en zijn volwassen zonen worden, en steeds toenemen in hun begrip van de Vader en de Zoon. Met het oog daarop verbindt Christus Zich nu met een belofte van nooit eindigende openbaring: 'Ik heb hun uw Naam bekendgemaakt en zal die bekendmaken.'

Trouw aan die belofte maakt Christus voortdurend de Naam van de Vader bekend aan de zijnen hier op aarde in de mate waarin ze het kunnen verdragen, gebruikmakend van Gods Woord en de opvoeding en discipline van hun levenservaringen. Weinig mensen maar hebben een bijna volmaakte menselijke vader gehad, sommige hebben emotionele deuken of zelfs littekens opgelopen door de verkeerde interpretaties van het vaderschap die hun (onbedoeld) door hun ouders zijn gegeven. Het kan een heel leven in beslag nemen voor Christus om deze verkeerde indrukken te corrigeren en onze geest te leren, en - wat nog belangrijker is - ons hart te doordringen van de volmaakte zorg en koestering, het medegevoel, geduld en de barmhartigheid van de liefde van de Vader, en ons ervan te overtuigen dat het allemaal nog veel heerlijker is dan we durven dromen. Evenzo kan Christus er heel lang mee bezig zijn om ons bewust te maken van de onverzadigbare begeerte van de Vader naar groei in heiligheid van zijn kinderen tot het punt waar die zijn eigen heiligheid evenaart, wat het ook kost (Hb12:5-11).

Maar luister naar de climax waartoe Christus' gebed is gekomen. Hij is van plan de zijnen ten slotte bij Zich te halen waar Hij is. Daar zal Hij hun zijn onuitputtelijke rijkdommen tonen die Hij had voordat de schepping in aanzijn werd geroepen. En het doel van die nooit eindigende tentoonspreading zal zijn dat ze nog dieper de oneindige mate zullen navorsen van de heerlijkheid die Hem door de Vader gegeven is, en terwijl ze dat doen met steeds toenemende verwondering de liefde van de Vader voor de Zoon zullen ontdekken. En dan zal boven de klanken van hun aanbedding van de liefde van de Vader voor de Zoon, de stem van

de Zoon worden gehoord die steeds meer van de Naam van de Vader openbaart. Golf na golf van extatische verwondering en vreugde zal hen dan beurtelings vervullen als ze steeds opnieuw beseffen, elke keer alsof het iets volledig nieuws is, dat de Vader ook hen liefheeft, even volkomen en rijk en oneindig als Hij de Zoon liefheeft. En de liefde van God zal in hen zijn, en de Zoon zal in hen zijn, tot in eeuwigheid.

IN DE ACHT waarin Hij zou worden verraden door één van zijn discipelen en zou worden gearresteerd om te worden gekruisigd, nodigde Jezus zijn discipelen uit om met Hem mee te gaan naar een van een vriend geleend huis in Jeruzalem, om het Pascha te vieren. Hij maakte van die gelegenheid gebruik om hen vele belangrijke lessen te leren.

Jezus was de Meester. Zijn discipelen waren zijn leerlingen. Dit was de school van Christus. In dit boek voegen wij ons bij Jezus' discipelen en nemen met hen plaats in deze geestelijke schoolbanken.

David Gooding, M.A., Ph.D., is emeritus-hoogleraar oudtestamentisch Grieks aan Queens University in Belfast. Hij is lid van de Koninklijke Ierse Academie. Hij publiceerde eerder in het Nederlands een commentaar op het Lukas-evangelie, 'Volgens Lukas.'

 **UITGEVERIJ
MEDEMA**

ISBN 906353269-5

9 789063 532697